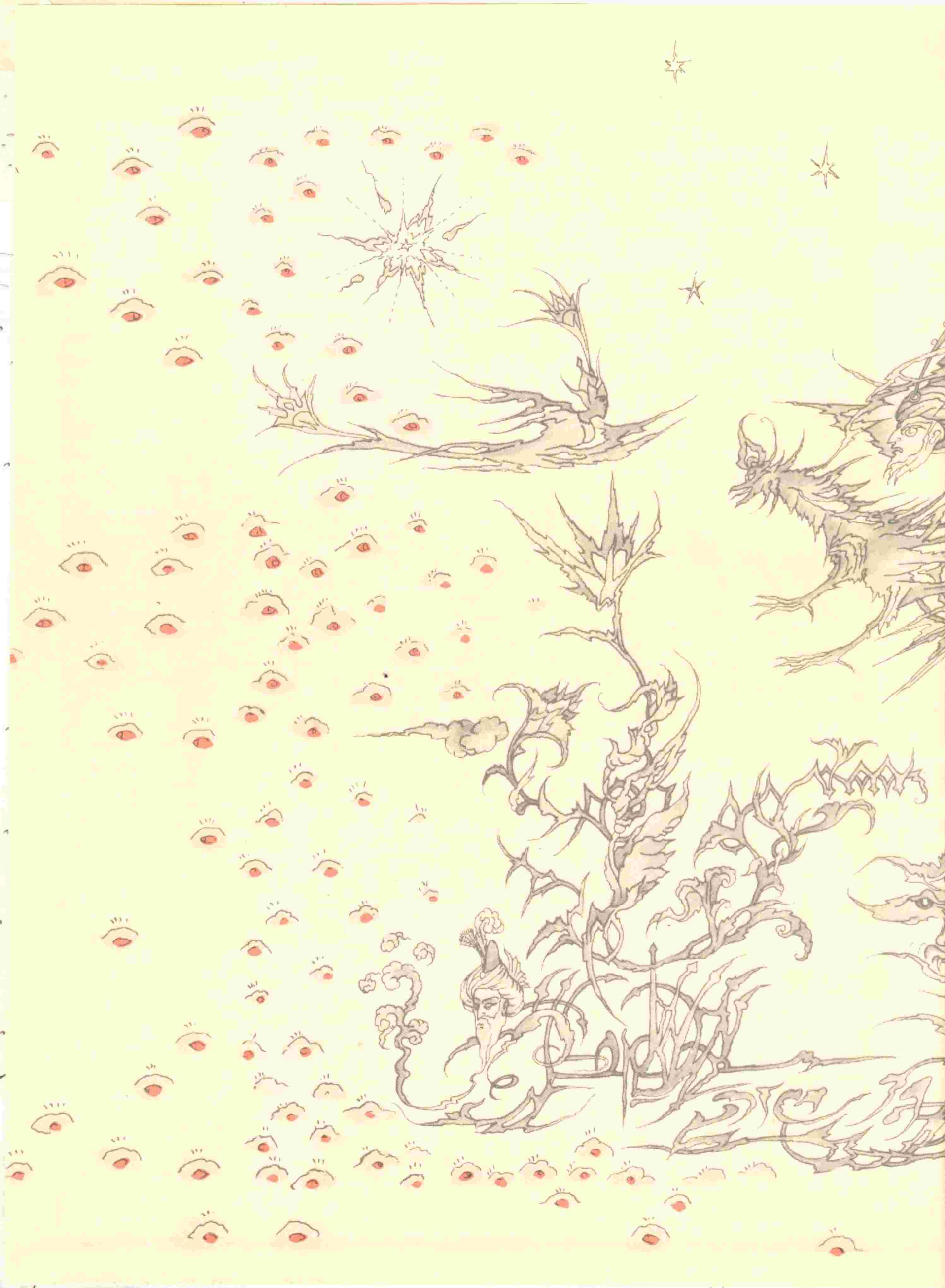
ŠACHRAZADOS PASAKOS

ŠACHRAZADOS PASAKOS

Iš lenkų kalbos vertė
VALDAS PETRAUSKAS

Iliustravo
ALFREDA GINTALIENĖ

VILNIUS „VYTURYS“ 1988

84.5JAE-4
Ša-18

TYSIĄC I JEDNA NOC
Zakład narodowy im. Ossolińskich,
Wydawnictwo Wrocław, 1959

Š 4804020400—110 / M856(08)—88 61—88

ISBN 5-7900-0060-6

© Vertimas į lietuvių kalbą, iliustracijos, „Vyturio" leidykla, 1988

PASAKA APIE VARINĮ MIESTĄ

Kitados, žiloje senovėje, praeitin nugrimzdusiais laikais, gyveno Sirijos Damaske toksai valdovas, kalifas, o vardu jis buvo Abdas al-Malikas, Mervano sūnus. Sėdėjo jis vieną dieną, apsuptas savo karalystės didžiūnų, tarp karalių ir sultonų. Ir kalbėjo susirinkusieji apie anksčiau gyvenusias tautas, ir sekė padavimus apie mūsų viešpatį Suleimaną, Daūdo sūnų — amžiną jiems atilsį,— ir porino apie visa tai, ką malonėjo jam duoti aukštybių Alachas: galybę ir valią žmonėms ir džinams, ir paukščiams, ir laukiniams žvėrims, ir kitiems padarams. Ir tarė kalifas:

— Esame girdėję iš tų, kurie gyveno ligi mūsų, jog šlovingasis aukštybių Alachas nebuvo nė vienam žmogui suteikęs to, ko nepašykštėjo mūsų viešpačiui Suleimanui, tad turėjo jis tokią galią, kokios niekas kol gyvas nebuvo regėjęs: įkalina, būdavo, ąsotyje ir džiną, ir maridą, ir demoną, o ąsočio gurklį užlieja lydytu alavu ir įspaudžia jame savo antspaudą.

Ir tuomet Talibas, Sahlo sūnus, štai ką papasakojo:

— Taip jau atsitiko, kad vienas žmogus įlipo laivan drauge su buriu kitų pakeleivių, ir išplaukė jie Hindo krašto link. Ir plaukė jie, kol pakilo priešinis vėjas ir nuginė juos prie nežinomos aukštybių Alacho žemės,— o buvo tai vidury juodos nakties. O kai išaušo rytas, pasirodė toje žemėje pakeleiviams nuogi tamsiaodžiai žmonės, ir atrodė jie lyg bežadžiai laukiniai žvėrys, nes nesuprato nė žodžio, kas jiems buvo sakoma. Turėjo jie ir karalių, tokį pat juodą kaip ir jie, ir tik jis vienas mokėjo arabiškai. Vos išvydęs laivą ir pakeleivius, išėjo karalius, saviškių apsuptas, ir pasveikino atvykėlius, ir pasiteiravo, kokio jie tikėjimo. Ir kai pakeleiviai apsakė karaliui, kas jiems nutiko, šis tarė: „Nieko nebijokite!“ O kai laivo kapitonas pasidomėjo, koks tų juodukų tikėjimas, pasirodė, jog jie išpažino tikybą, buvusią prieš islamą, prieš mūsų pranašo Muhamado atėjimą. Ir tarė tuomet pakeleiviai: „Nesuprantame, ką čia mums pasakoji, ir nieko nesame girdėję apie tokią tikybą“. Ir atsakė jiems tuomet juodukų karalius: „Prieš jus nebuvo čionai atklydęs nė

vienas Adomo sūnus“. Taip taręs, karalius suruošė jiems vaišes ir gausiai patiekė žvėrienos, paukštienos ir žuvies, nes tik tuo ir maitinosi žmonės tame krašte.

Vėliau pakeleiviai išlipo iš laivo pakrantėn ir nuėjo pasižvalgyti po miestą. Ir pamatė jie žvejį leidžiantį jūron tinklą. O kai šis ištraukė tinklą, gulėjo jame varinis ąsotis alavu užlietu gurkliu, ir buvo jis užantspauduotas paties Suleimano, Daūdo sūnaus — amžiną jiems atilsį tesuteikia Alachas! Žvejys paėmė ąsotį ir sukūlė, ir pradėjo tuomet iš jo rūkti melsvi dūmai, ir iškilo ligi pat dangaus, ir išgirdo pakeleiviai šiurpų balsą: „Malonės, malonės, o Alacho vietininke!“

Paskui susirinko tie dūmai į daiktą, ir pasirodė baisinga būtybė, kurią paregėję visi nustėro iš siaubo, o tos pabaisos galva siekė aukščiausių kalnų viršūnes. Tačiau netrukus pamėklė dingo. Pakeleivius apėmė toks jausmas, lyg kas širdį jiems būtų išrovęs iš krūtinės, o juodukų tas reginys nė kiek nesujaudino. Ir kapitonas paklausė tuomet karaliaus, kas čia nutiko, ir išgirdo tokį atsakymą: „Žinoki, tai vienas tų džinų, ant kurių buvo užsirūstinęs didysis Suleimanas, Daūdo sūnus. Suvarė jis tuos džinus į ąsočius ir užliejo gurklius alavu, ir nuskandino jūros dugne. Ir kai dabar kuris žvejys užmeta jūron tinklą, dažniausiai ištraukia vieną iš tų ąsočių, o kai jį sukulia, ištrūksta iš ten džinas ir, manydamas, jog Suleimanas vis dar gyvas, meldžia pasigailėjimo šaukdamas: „Malonės, malonės, o Alacho vietininke!“

Didžiai susimąstė tikratikių valdovas Abdas al-Malikas, Mervano sūnus, išgirdęs tuos žodžius, ir tarė:

— Tebūnie pašlovintas Alachas! Iš tiesų sakau jums, didelė galia buvo dovanota Suleimanui!

O buvo tarp susirinkusiųjų ir an-Nabigha az-Zubjanis. Ir tarė jis valdovui:

— Teisybę mums apsakė Talibas, nes jo žodžiams pritaria ir vienas senovės išminčius:

Valią apreiškė aukščiausiasis taip Suleimanui:
„Reikalus spręsk ir valdyk, nes esi mano vietoj.
Gerbki paklusnųjį, jei tavo valdžią jis gerbia,
Kalinki tą, kursai tavojo žodžio nepaiso!“

Todėl Suleimanas ir grūsdavo džinus į varinius ąsočius, ir skandindavo jūroje.

Patiko tikratikių valdovui tie žodžiai, ir jis tarė:

— Vardan Alacho, norėčiau paregėti tų ąsočių kurį.

Ir atsakė jam Talibas, Sahlo sūnus:

— Gali patenkinti savo norą, o tikratikių valdove, kojos nekeldamas iš savo krašto. Siųski ką nors pas savo brolį Abdą al-Azizą, Mervano sūnų, idant šis atgabentų tau jų iš Vakarų žemių. O tavo brolis turės tiktai duoti žinią Musai, kad šis nukaktų iš Vakarų žemių ligi to kalno, kurį tau minėjau, ir pristatytų tiek ąsočių, kiek tavo širdis geidžia, juo labiau kad jo valdos siekiasi su tuo kalnu.

Ir tikratikių valdovui pasirodė tie žodžiai teisingi, ir tarė jis:

— O Abu Talibai, protingai šneki, todėl aš noriu, kad pats keliautum pas Musą ben Nusairą rūpintis tuo reikalu. Gausi baltą vėliavą, lobio, karių ir viso kito, kiek pageidausi, o aš tuo tarpu globosiu tavo šeimą.

Ir atsakė jam Talibas:

— Mielu noru, o tikratikių valdove!

Ir tarė jam kalifas:

— Tad keliauki, o Abu Talibai, ir telaimina tave Alachas, ir tepadeda tau žygiuose.

Ir paliepė surašyti laišką savo broliui Abdui al-Azizui, Egipto vietininkui, ir kitą — Musai, Vakarų žemių vietininkui, įsakydamas jam pačiam vykti Suleimano ąsočių ieškoti, o sūnui, kaip įpėdiniui, pavesti kraštą valdyti. Kalifo laiške Musai taipogi buvo nurodyta, kad pasiimtų vedlių ir nešykštėtų pinigų, kad pasitelktų kuo daugiau vyrų ir nebandytų delsti ar išsisukinėti. Tada užantspaudavo abu laiškus, įteikė juos Talibui, Sahlo sūnui, ir paliepė kelionėje ginti žirgus, virš galvos iškėlus vėliavas. Paskui kalifas davė jam pinigų, raitininkų bei pėsčių vyrų, idant būtų gera parama kelyje, o galiausiai jo šeimos poreikiams dosnia ranka pažėrė krūvas auksinių.

Ir Talibas išvyko kelionėn, ir peržygiavo su savo vyrais Sirijos žemes, ir pagaliau atkako į Egiptą. Čia išskubėjo jo pasitikti to krašto emyras, ir priėmė jį savo rūmuose, ir svetino su didžiausia pagarba. Vėliau davė jis Talibui vedlį, idant lydėtų ligi Aukštutinio Egipto ir nuvestų pas emyrą Musą ben Nusairą. Ir vos tik gavęs žinią apie Talibo atvykimą, Musa išjojo jo pasitikti, o susitikęs džiaugsmingai pasisveikino. Talibas įdavė jam kalifo laišką, o šis paėmė jį, perskaitė ir supratęs, kas jame rašoma, palietė juo sau galvą ir tarė:

— Klausau ir vykdau tikratikių valdovo žodį.

Paskui išdėstė Talibui mintį, jog reikėtų sušaukti viso krašto didžiūnus, o kai tie susirinko, Musa paklausė jų patarimo dėl laiške minimo dalyko. Ir atsakė jam didžiūnai:

— Jeigu tau reikia žmogaus, kuris nurodytų kelią į aną kraštą, kreipkis į šeichą Abdą as-Samadą, Abdo al-Kuduso as-Samudžio sūnų,— tai didelio proto vyras, daug keliavęs, skersai išilgai išvaikščiojęs visas ste-

pes ir dykumas, apiplaukiojęs visas jūras, puikiai pažįstąs visų žemių bei šalių žmones ir papročius. Kreipkis į jį, ir jis nuves tave, kur tik panorėsi.

Paliepė tad Musa atvesti šeichą, ir jo įsakymas buvo išpildytas. O buvo tai šimtametis senelis, ilgo amžiaus ir darbo priveiktas. Pasisveikino su juo emyras Musa ir tarė:

— Šeiche Abdai as-Samadai, štai mūsų viešpats tikratikių valdovas Abdas al-Malikas, Mervano sūnus, paliepė mums surasti Suleimano ąsočių. Tačiau aš menkai tepažįstu aną kraštą, o žmonės sako, jog esi išvaikščiojęs tas žemės ir kelius, kurie ten veda. Ar norėtum išpildyti tikratikių valdovo valią?

Ir atsakė jam senelis:

— Žinoki, emyre, kelias ten veda vargingas ir ilgas, o eina jis per neįžengiamas girias ir tyrus, kur beveik nėra išmintų takų nei takelių.

Paklausė jį Musa:

— Kiek laiko galėtų trukti kelionė?

— Dvejus metus ir kelis mėnesius į vieną pusę,— atsakė senelis,— ir tiek pat, kai keliausi atgalios. Ir tykoja ten žmogaus galybė pavojų ir nuogandų, stebuklų ir baisenybių. O tu juk kariauji su netikėliais, ir mūsų kraštui nuolatos grūmoja priešai, tad, tau išvykus, mus gali užpulti krikščionys. Todėl privalai nepalikti sosto tuščio, kad būtų kas vietoj tavęs valdo karalystę.

Ir tuomet atsakė jam Musa:

— Gerai.

Ir paskyrė savo įpėdiniu sūnų Harūną, priėmė iš jo ištikimybės priesaiką ir įsakė kariuomenei jam neprieštarauti ir visame kame jo klausyti. Ir kariuomenė išklausė Musos žodžius, ir prižadėjo pildyti jo sūnaus valią. O Harūnas buvo didžios narsos vyras, taurios širdies, teisingas, šaunus ir ištvermingas.

Ir šeichas paaiškino Musai, jog ligi ten, kur tikratikių valdovas įsakęs iš pradžių nuvykti, reikėsią keliauti keturis mėnesius, toji vieta esanti jūros pakrantėje, ir visame kelyje būsią daugybė kaimų, išsidėsčiusių vienas netoli kito, o tarp jų — giraičių ir šaltinių.

— Palaiminki mus, o tikratikių valdovo vietininke,— pagaliau pridūrė šeichas,— ir su Alacho padėjimu mes lengvai įveiksime tą kelią.

Ir tarė jam emyras Musa:

— Gal žinai, ar koks karalius prieš mus jau buvo žengęs į tą kraštą?

Atsakė jam Abdas as-Samadas:

— Taip, o tikratikių valdovo vietininke, toji žemė kadaise priklausė Aleksandrijos karaliui Daranui Rumiečiui.

Išvyko jie dideliu pulku ir keliavo nenuilsdami, iki nusigavo ligi kažin

kokios pilies. Ir tarė tuomet šeichas Abdas as-Samadas:

— Įženkim į šią pilį, nes tai persergėjimas tiems, kurie geidžia pamokymų.

Ir leidosi priekin emyras Musa, o jam iš paskos — šeichas Abdas as-Samadas ir palyda, sudaryta iš pačių ištikimiausių emyro draugų, ir taip jie jojo, kol prijojo pilies vartus ir pamatė, jog tie atkili. O už vartų bolavo aukštos kolonos, ir kilo aukštyn laiptai, ir tarp pakopų dvi buvo itin plačios, spalvoto marmuro, kokio niekas akyse nebuvo regėjęs. Pilies skliautai ir sienos buvo iškloti auksu, sidabru ir kitokiais brangiaisiais metalais.

Apžiūrėjo jie pilį ir įsitikino, jog ji senų seniausiai palikta gyventojų ir nėra joje nė gyvos dvasios. Visose menėse ir visuose kiemuose buvo tuščia ir nejauku. Vidury dunksojo aukštas, dangų remiantis bokštas, o aplink jį buvo keturi šimtai kapų.

Ir apsiverkė emyras Musa, taip apsiverkė, jog neteko nuovokos, o kai atsipeikėjo, įėjo į bokštą ir pamatė antkapį, ilgą ir baisų pažiūrėti, o ant jo — kiniškos geležies lakštą. Ir priėjo prie jo šeichas Abdas as-Samadas, ir perskaitė išraižytą jame užrašą: „O tu, kuris atsilankysi šioje vietoje, tebūnie tau persergėjimas ši pažintis su permainingu likimu ir išdavikišku laiku. Nesileisk apgaunamas netvariojo gyvenimo su jo kerais, melu, vyliais ir tariamu žavesiu. Gyvenimas — tai klastingas ir išdavikiškas pataikūnas, visa, ką jame randi, duota tik kuriam laikui, ir davėjas gali bet kurią akimirką viską atimti iš savo skolininko. Gyvenimas — tai lyg miegančiojo vaidalai, sapnuojančiojo godos ar tyrų miražai, trokštančiajam žadantys vandenį, o tuo tarpu šėtonas ligi pat mirties žmogui dabina gyvenimą apgaulingais blizgučiais. Štai koks iš tikrųjų esti gyvenimas, nesikliauki juo ir negeiski jo malonių, nes apvilia jis tą, kuris nori juo remtis ir deda į jį visas viltis. Nesileisk įviliojamas į jo tinklus ir nesikabink jam į skvernus. Kitados turėjau aš tūkstantį bėrų ristūnų ir rūmus. Turėjau tūkstantį žmonų, princesių apvaliomis it mėnulio pilnatis krūtimis, ir sugyvenau su jomis tūkstantį sūnų, narsumu pranokstančių liūtus. Ramia širdimi ir džiugiomis mintimis nugyvenau tūkstantį metų. Susikroviau tokius lobius, kokių neturėjo joks karalius pasaulyje, ir tikėjau, jog niekados nenusigręš nuo manęs laimė. Ir nepastebėjau, kaip atsilankė pas mus toji, kuri daro galą malonumams, trauko ryšius, siaubia kaimus, griauna namus ir nusineša senus ir jaunus, vaikus, tėvus ir motinas. Gyvenome ramūs ir laimingi šioje pilyje, bet tarė savo žodį pasaulių viešpats, dausų ir žemių viešpats, ir išgirdome Akivaizdžios tiesos šauksmą. Ir pradėjo mirti kas dieną po du tarp mūsų, kol pagaliau netekome didžios gausybės saviškių. O kai pamačiau tą žūtį, kuri įsisuko į mūsų namus ir ap-

sistojo ilgam laikui, gramzdindama visus mirties jūron, įsakiau atvesti raštininką ir paliepiau sudėti persergėjimo ir pamokymų eiles, o paskui įsakiau iškalti jas ant visų durų, geležinių lakštų ir antkapių. Turėjau aš kariauną, tūkstančių tūkstančius raitininkų, buvo tai narsūs vyrai, didžios galios, šarvuoti, ginkluoti ietimis ir šveitriais kalavijais, ir įsakiau jiems, kad vilktųsi ilgus šarvinius marškinius, juostųsi šveitrius kalavijus, imtų į rankas tvirtas, grėsmingas ietis ir sėstų ant karštų žirgų. O kai pasiekė mus pasaulių viešpaties, dausų ir žemių viešpaties žodis, tariau: „Kariai ir karžygiai, ar įstengsite atremti likimą, siunčiamą mums visagalio karaliaus?“ Tačiau mano pulkai neturėjo šitiek spėkų, ir aš gavau tokį atsaką: „Kaipgi mes grumsimės su tuo, kuriam nepastoja kelio jokia sargyba ir kuris įeina pro vartus nieko nepaisydamas?“ Tariau jiems tuomet: „Neškite čionai man visus lobius!“ O tie lobiai buvo sukrauti į tūkstantį skrynių, ir kiekvienoje jų buvo tūkstantis kintarų raudonojo aukso ir tiek pat baltojo sidabro, neskaitant visokiausių perlų bei brangakmenių, kokių neturėjo nė vienas karalius pasaulyje. Mano žmonės įvykdė įsakymą, o kai sunešė man visus tuos lobius, paklausiau: „Ar sugebėsite išpirkti mano gyvybę šitais lobiais? Ar galėsite už juos man išmelsti bent vieną dieną gyvenimo?“ Tačiau to jie negebėjo padaryti. Atsidavė jie likimo ir dalios malonei, o aš nusilenkiau Alacho valiai ir ėmiau laukti lemties skirtos valandos, ir pagaliau jis atsiėmė mano dvasią, ir jo valia buvau palaidotas po šiuo antkapiu. O jeigu norėtum sužinoti mano vardą, esu Kušas, Sadado sūnus, Aado Vyresniojo anūkas“.

Ir apsiverkė emyras Musa, regėdamas tokias dideles kapines, taip apsiverkė, jog neteko nuovokos. O kai paskui jie iššvalgė visas pilies kertes*les ir apžiūrėjo menes ir sodus, pamatė marmurinį stalą keturiomis kojomis, o jame tokį užrašą: „Prie šio stalo kalbėjosi tūkstantis vienaakių karalių ir tūkstantis karalių abejomis akimis, ir visi jie paliko šį pasaulį* ir nukeliavo į kapus“. Emyras Musa užsirašė tuos žodžius, o paskui išėjo iš pilies ir nieko nepasiėmė, tik tą vieną stalą. Vilkstinė tuomet nužygiavo toliau, o šeichas Abdas as-Samadas vedė rodydamas kelią, ir taip jie keliavo visą tą dieną, ir kitą, ir trečią. Pagaliau atkako jie prie aukštos kalvos, o kai geriau įsižiūrėjo arčiau prijoję, išvydo ten raitelį, nulietą iš gryno vario. Laikė jis ietį su plačiu tviskančiu antgaliu, žilpinančiu akis žiūrintiems, o ant to antgalio buvo užrašas: „O tu, keliaujantis pas mane, jei nežinai kelio į Varinį Miestą, paliesk riterio delną. Tuomet riteris pradės gręžtis, o paskui sustings. Tuomet patrauk ta kryptimi, kurią nurodys jo žvilgsnis, nebijok ir neliūdėk, tiktai jok tuo keliu, ir nuves jisai į Varinį Miestą“.

Kai emyras Musa palietė varinio riterio delną, šis pasigręžė nelyginant akinantis žaibas, o paskui sustingo žvelgdamas į priešingą pusę nei

stovėjo Musos vyrai. Tada jie pasisuko ta kryptimi ir nužygiavo tiesiai, ir buvo tai tikrasis kelias. Taip keliavo jie dieną ir naktį ir perėjo bekraštes žemes. Ir vieną dieną netikėtai išvydo jie juodojo akmens stulpą, o jame — ligi pat pažastų susmegusią žmogystą su dviem dideliausiais sparnais ir keturiomis rankomis — dvi buvo tokios kaip žmogaus, su pirštais, o kitos dvi panėšėjo į naguotas letenas. Ant galvos tai žmogystai plaikstėsi plaukai nelyginant arklių uodegos, veide žėrėjo dvi akys lyg žarijos, o kaktoje degė trečioji, tarytum panteros akis, svaidanti žiežirbas. Pati žmogysta buvo juodai juoda, ji veržėsi iš akmens, tiesėsi į viršų ir šaukė: „Tebūnie pašlovintas mano viešpats už tai, kad šitaip žiauriai mane nubaudė ir atsiuntė man tokią baisią kančią, kurią turėsiu kentėti iki pat prisikėlimo dienos!“ Vos tik pakeleiviai išvydo tą šaukiančią žmogystą, neteko nuovokos ir užkando jiems žadą iš nuostabos, o kai pamatė ją iš arčiau, leidosi bėgti tolyn.

Ir paklausė tada šeichą Abdą as-Samadą emyras Musa:

— Kas tai?

Atsakė tasai:

— Aš nežinau, kas čia toks.

Tarė tuomet emyras Musa:

— Prieik prie jo ir išsiklausinėk, kas jam atsitiko, galbūt sužinosi viską.

Ir atsakė jam šeichas Abdas as-Samadas:

— Tesaugo tave Alachas, emyre! Juk jis toks baisus!

Ir tarė emyras Musa:

— Nebijok, stulpas, kuriame jis įkalintas, laiko jį atstu nuo mūsų ir visų kitų.

Priėjo tuomet šeichas Abdas as-Samadas ir paklausė:

— Ei tu, kuo esi vardu, ką čia darai ir kaip čia atsidūrei?

Ir atsakė tasai:

— Žinoki, jog esu ifritas tarp džinų, o mano vardas — Dahišas, al-Amašo sūnus. Įkalino mane aukščiausioji valia, o prikaustė visagalis, ir lemta man kentėti šią kančią, kiek pageidaus Alachas.

Tarė tada emyras Musa:

— Šeiche Abdai as-Samadai, paklauski, kodėl jis įkalintas šiame stulpe?

Paklausė jį šeichas, ir ifritas pradėjo pasakoti:

— Apsakymas mano nepaprastas, ir naudinga bus visiems jį išgirsti. Vienas Ibiso sūnus turėjo stabą, išdrožtą iš raudonmedžio, o mano pareiga buvo jį saugoti. Tą stabą garbino vienas jūrų karalius, kuris turėjo didžią galią ir neaprėžtą valdžią, ir klausė jo tūkstančiai karių džinų, pasirengusių pavojaus valandą sulig jo žodžiu išsitraukti kardus ir stoti į

grumtynes. O aš buvau tam karaliui pavaldžių džinų vyriausiasis, jie klausė manęs ir vykdė mano įsakymus. Tačiau visi jie šiaušėsi prieš Suleimaną, Daūdo sūnų,— amžiną jiems atilsį! O aš paprastai įlįsdavau į to stabo pilvą, kai džinams kariams duodavau įsakymus ar nurodymus. O to karaliaus dukra didžiai šlovino stabą — puldavo prieš jį ant kelių, kakta mušdavo žemę ir karštai melsdavosi. Buvo ji gražiausia tarp to meto gražuolių, akinanti neregėtu žavesiu, pilna puikybės ir kerų. Ir kartą apsakiau jos dailumą Suleimanui — amžiną jam atilsį,— ir nusiuntė jis žygūną pas jos tėvą, ir persakė šis tokius žodžius: „Duok man savo dukrą į pačias, suskaldyk raudonmedžio stabą ir pripažink, jog nėra kito dievo, tik Alachas, o Suleimanas — jo vietininkas. Kai šitaip padarysi, dalysimės drauge ir geru, ir blogu, bet jeigu neišpildysi mano prašymo, iššygiuosiu prieš tave su kariauna, kurios tu nesugebėsi atremti, o tuomet turėsi ruoštis stoti prieš Alacho teismą ir vilktis šarvinius marškinius. Iš tiesų ateisiu pas tave su kariauna, kuri užtvindys bekraštę lygumą ir nukels tave į negrąžinamą praeitį".

O kai Suleimano žygūnas atvyko pas karalių, šis pasipūtė, ir jo širdis prisipildė didybės ir išpuikimo. Ir karalius paklausė savo vezirius: „Ką patarsite man dėl Suleimano, Daūdo sūnaus? Atsiuntė jis man žygūną, prašydamas į žmonas mano dukros, be to, reikalauja, kad suskaldyčiau savo stabą ir išpažinčiau jo tikėjimą". Atsakė jam veziriai: „Galingasis karaliau, bene Suleimanas įstengs išpildyti savo grasinimą, juk esi vidury šios bekraštės jūros, o jeigu net ir iššygiuotų prieš tave su visa kariauna, nieko nesugebėtų padaryti, nes tavo pusėje grumsis maridai tarp džinų. O kai dar pasitelksi pagalbon savo garbinamą stabą, jis parems tave ir padės laimėti pergalę. Visų geriausia būtų pasiklausti patarimo tavo viešpatį — o jie turėjo galvoje raudonmedžio stabą — ir sužinoti, ką jis atsakys. Jeigu patars kariauti su Suleimanu — kariauk, jeigu nepatars — nekariauk". Tą pačią akimirką karalius pasikėlė ir nuėjo pas savo dievuką, o sudėjęs aukas ir papjovęs aukojamus gyvulius, puolė ant kelių ir verkdamas pasakė šias eiles:

Žinau, kiek daug turi, valdove, galios,
Bet Suleimanas prieš tave štai kelias.
Padėki nugalėti priešą piktą,
Tark žodį man — ir bus kaip tavo likta.

O aš,— pasakojo toliau ifritas, ligi pažastų susmegęs į stulpą, kreipdamasis į šeichą Abdą as-Samadą ir kitus, aplink jį stovinčius,— įlindau į stabo pilvą, o pasielgiau taip todėl, kad galva man paseko ir nebeliko nė krislelio sveiko proto ir kad ranka numojau į Suleimano grasinimus, ir paskui pasakiau štai šias eiles:

Aš nieko nebijau, man priešas nebaisus,
Seniai šios žemės vylius permaniau visus.
Jei karo geidžia jis, testoja prieš mane,
Prigriebsiu jį nagan, prigirdysiu klane.

Kai tik išgirdo karalius mano atsakymą, širdis jo prisipildė stiprybės, ir nutarė jis stoti karan ir grumtis su Suleimanu, Alacho vietininku. Ir pasišaukė jis Suleimano žygūną, ir įsakė jį skaudžiai iščaižyti rykštėmis, ir visaip iš jo išsityčiojo. Paskui išsiuntė jį pas Suleimaną, prigrasinęs ir įsakęs perduoti tokius štai žodžius: „Veltui puoselėji tuščias viltis! O gal tyčia man grasini? Arba suvis neturi spėkų pas mane atkakti? Tuomet aš pats žygiuoju pas tave!“ Ir sugrįžo žygūnas pas Suleimaną, ir apsakė viską, kas jam nutiko ir ką jis patyrė. O kai Alacho vietininkas Suleimanas tai išgirdo, užsiliepsnojo baisia rūstybe ir tuoj pat nutarė, ką jam pridera daryti. Sutelkė ir apginklavo kariauną, sušaukė karan džinus, žmones, laukinius žvėris ir plėšrius paukščius, ir visus, kas tik gyvas. Taipjau įsakė savo veziriui ad-Dimirjatui, džinų karaliui, suburti savuosius maridų pulkus, ir veziris suspietė daiktan šešis tūkstančius kartų po tūkstantį demonų. Be to, liepė Suleimanas Asafui ben Barahijai šaukti savo vyrus, ir šis sutelkė kariauną iš tūkstančio, o gal ir daugiau pulkų. Ir visus karius Suleimanas aprūpino šarvais ir ginklais, paskui su visa vyrų ir džinų kariauna nuskrido stebuklingais kilimais, tuo tarpu paukščiai skriejo virš jų galvų, ir laukiniai žvėrys šuoliavo žeme. Ir taip jis skrido, kol pagaliau nutūpė jūros pakrantėje, mūsų karaliui priklausančioje saloje, ir apsupo ją, ir savo kariauna užtvindė visą žemę.

Tada Alacho vietininkas Suleimanas — amžiną jam atilsį! — išsiuntė pas mūsų karalių žygūną ir liepė persakyti: „Štai ir atvykau pas tave! Atremk pavojų, tau gresiantį, o jei neįstengi to padaryti, pasiduok mano valiai ir pripažink mane Alacho vietininku. Sunaikink savo stabą ir pradėk garbinti vienatinį dievą, be to, atiduok į žmonas savo dukrą ir pakartok kartu su visais savo žmonėmis: „Išpažįstu, jog nėra kito dievo, tik vienas Alachas, o Suleimanas — Alacho vietininkas“. Jei prisieksi man ištikimybę, prižadu tau ramybę ir taiką, bet jeigu stosi prieš, veltui stengsies šioje saloje atremti puolimą. Žinoki, jog šlovingasis galybių Alachas įsakė vėjams manęs klausyti. Tad galiu jų paprašyti, kad neštų pas tave mano skraiduolį kilimą, o tuomet padarysiu taip, idant kiti šiurptų ir baisėtųsi minėdami tavo pražūtį“.

Ir atvyko pas mūsų karalių tas žygūnas, ir persakė jam Suleimano, Alacho vietininko žodžius, ir atitarė karalius: „Niekados nebus to, ko reikalauja tavo valdovas. Pasakyki savo viešpačiui, kad lauksiu jo mūšio lauke“. Tuomet žygūnas sugrįžo pas Suleimaną ir persakė jam tuos

žodžius, o mūsų karalius išsiuntinėjo šauklius po visą kraštą kviesti vyrų į karą ir sušaukė visus džinus, kurie klausė jo valios — o buvo jų tūkstantis tūkstančių,— ir suvadino dar maridus bei demonus, gyvenančius jūrų salose ir kalnų viršūnėse, paskui ligi dantų apginklavo savo kariauną — atidarė ginklines ir viską, kas ten buvo sudėta, išdalijo kariams. Tuo tarpu Alacho vietininkas Suleimanas išrikiavo pulkus ir įsakė laukiniams žvėrims persiskirti ir stoti kariaunos sparnuose — iš kairės ir iš dešinės pusės. Paukščiams įsakė dideliausiu debesiu pakilti virš salos ir, kautynėms prasidėjus, snapais kapoti priešams akis ir sparnais tvatyti per veidus. O laukiniai žvėrys gavo paliepimą pulti ir draskyti priešų žirgus. Ir žvėrys atsakė: „Girdime ir klausome Alacho ir tavęs, jo vietininko!“

Vėliau parikiavo Suleimanas, Alacho vietininkas, kad tarnai jam pastatytų marmuro sostą, nusagstytą brangakmeniais ir nuklotą raudonojo aukso plytelėmis, ir įsakė atsistoti savo veziriui Asafui iš dešinės pusės, o veziriui ad-Dimirjatui — iš kairės. Tada išdėstė jis žmonių karalius po dešinei, džinų karalius po kairei, o laukinius žvėris, gyvates ir roplius paleido į priekį. Tokia rikiuote nužygiavo visa kariauna į mūšį ir dvi dienas grūmėsi su mumis neapžvelgiamoje lygumoje. Trečią dieną nusigręžė nuo mūsų laimė, ir nutiko taip, kaip buvo likta aukštybių Alacho.

Pirmasis Suleimaną puoliau aš su savo pulkais. Ir sušukau bendražygiams: „Stovėkite vietoje, o aš eisiu į priekį ir iškviesiu ad-Dimirjatą kovon!“ Štai ir jis pajudėjo nelyginant milžiniškas kalnas, liepsnos siautė jį iš visų pusių, ir dūmai virto virš galvos. Prišoko jis prie manęs ir paleido porą ugnies kamuolių, ir jo ugnis pasirodė kaitresnė. Ad-Dimirjatas taip baisingai suriko, net man pasidingojo, kad dangus griūna, o nuo jo balso krūptelėjo kalnai. Paskui jis davė įsakymą savo bendrams, ir tie užvirto mus vientisa siena, o mes puolėme juos. Žmonės lėkė ant žmonių, plyksčiojo ugnys, ir rūko dūmai, ir širdys ko neplyšo krūtinėse. Visur ėjo karas. Paukščiai kovojo padangėse, laukiniai žvėrys žemėje, o aš grūmiausi su ad-Dimirjatu, kol abu netekome jėgų, bet aš buvau silpnesnis. Galiausiai paliko mane draugai ir kariai, ir visi mano pulkai leidosi bėgti.

Ir tuomet Alacho vietininkas Suleimanas suriko: „Griebkite tą tironą, tą paniekos vertą ir niekingą prakeiktąjį!“ Tačiau vis dar grūmėsi žmonės su žmonėmis ir džinai su džinais. Ir vis dėlto galų gale mūsų karalius pralaimėjo mūšį, ir visi mes tapome Suleimano grobiu. Mat jo kariauna puolė mūsų pulkus su laukinių žvėrių tuntais iš sparnų, o plėšrūs paukščiai suko virš mūsų galvų, snapais ir nagais kapojo akis ir sparnais plakė vyrams per veidus. Tuo tarpu laukiniai žvėrys kandžiojo arklius

ir draskė žmones, tad galiausiai didumą mūsų karių liko tysoti lauke nelyginant nukirstos palmės. Na, o aš ištrūkau iš ad-Dimirjato nagų, bet jis nesiliovė manęs persekiojęs tris mėnesius, kol pagaliau prisivijo ir padarė tai, ką dabar matote.

Kai stulpan įkalintas džinas apsakė emyro Musos žmonėms visą istoriją nuo pradžios iki įkalinimo valandos, jie paklausė:

— Kur kelias į Varinį Miestą?

Ir nurodė jisai jiems kelią, ir paaiškėjo, kad, norint patekti į miestą, reikia pereiti dvidešimt penkerius vartus, tačiau nė vienų jų nebuvo matyti, ir nebuvo regėti nė menkiausio ženklo, kur tų vartų esama, o sienos atrodė tarytum vientisa uola ar nulietos iš geležies. Nusėdo tuomet raiteliai nuo žirgų, nulipo taipjau emyras Musa ir šeichas Abdas as-Samadas, ir visi įtempė akis stengdamiesi įžiūrėti kokius vartus ar bent jau aptikti kelią į juos, bet veltui darbas. Tarė tada emyras Musa:

— Talibai, ką reikėtų padaryti, kad galėtume įeiti į šį miestą? Žūt būt turime surasti kokius vartus, kad patektume į vidų.

Atsakė jam Talibas:

— Tepadeda Alachas emyrui! Tegu emyras parikiuoja apsistoti čia dviem ar trim dienoms, o tuomet, jei tokia bus Alacho valia, sugalvosime, kaip patekti į tą miestą ir įeiti į vidų.

Įsakė tuomet emyras Musa vienam jaunikaičiui iš savo palydos apjoti miestą ant kupranugario: gal šis surasiąs vartus ar aptiksiąs kame sienos tarpą, žemesnį nei toje vietoje, kur apsistojo karavanas. Sėdo tuomet jaunikaitis ant savo greitakojo kupranugario ir jojo aplink miestą dvi dienas ir dvi naktis, rizčia lėkdamas visą kelią ir nė nestabtelėdamas pailsėti. O kai išaušo trečioji diena, prijojo vėl savo keliabendrius, didžiai stebėdamasis neregėtu miesto plotu ir jo sienų aukštumu, ir tarė:

— O emyre, lengviausia įsigauti į miestą iš tos vietos, kur įsirengėme stovyklą.

Tuomet pasišaukė emyras Musa Talibą, Sahlo sūnų, ir šeichą Abdą as-Samadą ir pradėjo kopti į kalną, dunksantį priešais miestą ir iškilusį aukščiau jo mūrų. O kai atsidūrė kalno viršūnėje, pamatė miestą, tokį didelį ir puikų, jog puikesnio žmogaus akys nebuvo regėjusios. Buvo ten didingų rūmų ir bokštų spindinčiais kupolais, ir namų, rodos, pilnutėlių žmonių, įstabių sodų, kuriuose čiurleno upeliai ir augo medžiai, apkibę nunokusiais vaisiais. Buvo tai miestas neįžengiamais vartais, tačiau apleistas ir išmiręs, kurčias, be gyvo balso ir be gyvo žmogaus. Tik pelėdos ūkavo visose pakampėse, ir būriai plėšrių paukščių suko viršum kiemų, o keliuose ir gatvėse krankė pulkai kranklių apraudodami kadaise ten gyvenusius žmones.

Ir susimąstė emyras Musa gailestaudamas, jog nėra žmonių tame

mieste ir jog paliko jį gyventojai ir lenkia visi pakeleiviai, ir tarė jis:

— Tebūnie pašlovintas tasai, kuriam nebaisus greit bėgantis laikas ir kuris, būdamas visagalis, sukūrė pasaulį!

Ir taip šlovindamas didįjį ir visagalį Alachą, emyras Musa netyčia nukreipė žvilgsnį į kitą pusę ir pastebėjo tolumoje spindint septynias baltojo marmuro plokštes. Priėjo jis arčiau ir pamatė, jog tos plokštės ištisai išrašytos. Įsakė tuomet šeichui Abdui as-Samadui perskaityti, kas ten parašyta, ir šis žengė į priekį, apžiūrėjo jas su atida ir perskaitė. Ir pasirodė, jog buvo ten pamokymai, pagraudenimai ir perspėjimai įžvalgaus proto žmonėms. Ir apsiverkė emyras Musa, juos išgirdęs, ir įsakė viską nurašyti. O sugrįžęs pas savo karius, išbuvo su jais visą dieną toje pat vietoje svarstydamas, kaip įeiti į miestą. Ir kreipėsi emyras Musa į Talibą, Sahlo sūnų, ir kitus patikėtinius prašydamas patarimo:

— Kaipgi mums įsigavus į tą miestą, kad galėtume apžiūrėti jo stebuklus? O juk tikriausiai esama ten tokių dalykų, kuriuos suradę pelnytume tikratikių valdovo palankumą!

Atsakė jam Talibas, Sahlo sūnus:

— Tepadeda emyrui Alachas visą gyvenimą! Pasidarysime kopėčias ir užlipsime jomis ant sienos. Šitaip gal iš vidaus aptiksime vartus.

Pritarė jam emyras:

— Ir man tai atėjo į galvą. Gerai sumanyta!

Paskui emyras Musa susišaukė dailides ir kalvius ir įsakė jiems padirbti medines kopėčias ir apkalti jas geležim. Amatininkai atliko viską su išmanymu ir užtruko ištisą mėnesį. Kai pagaliau kariai iškėlė kopėčias ir atrėmė į sieną, siekė jos patį mūro kraštą, lyg tam tyčia būtų buvusios darytos. Labai nustebo emyras ir tarė:

— Telaimina jus Alachas! Galima pamanyti, jog išmatavote sienos aukštį, toks puikus jūsų darbas!

Paskui emyras Musa paklausė savo žmones:

— Kuris jūsų užlips kopėčiomis ant sienos, o paskui nueis jos viršumi ir padarys taip, kad būtų įmanoma įsigauti į miestą ir pažiūrėti, kas ten darosi? Be to, turėtų jis duoti žinią, kaip galima atidaryti vartus.

Atsiliepė tuomet vienas iš susirinkusiųjų:

— Aš užkopsiu ant sienos, emyre, o paskui, nusileidęs apačion, atidarysiu jums vartus.

Tarė jam emyras Musa:

— Lipk, ir telaimina tave Alachas!

Ir tasai žmogus pradėjo ropštis kopėčiomis, kol pagaliau prilipo jų galą, o tuomet atsitiesė, nukreipė akis į miestą, suplojo delnais ir suriko taip garsiai, kiek gerklė nešė:

— Tai gražumėlis!

Paskui šoko iš viršaus miestan ir ten ištiško. Ir tarė, pamatęs tai, emyras Musa:

— Taip pasielgė protingas žmogus, o kaipgi būtų pasielgęs kvailas? Jeigu tai padarytų visi mūsų bendražygiai, nė vieno nebeliktų gyvo, o tuomet kaipgi mes įkūnytume savo norą ir įvykdytume tikratikių valdovo įsakymą? Ruoškitės kelionėn. Mums nebereikia nei to miesto, nei jo stebuklų.

Tačiau vienas jo žmonių tarė:

— Gal kuris kitas būtų apdairesnis už aną, pirmąjį?

Tuomet užkopė ant sienos kitas vyras, paskui trečias, ketvirtas ir penktas, ir taip lipo jie kopėčiomis vienas po kito, kol žuvo dvylika vyrų, nes kiekvienas pasekdavo pirmojo pavyzdžiu. Tarė tuomet šeichas Abdas as-Samadas:

— Tik aš vienas galiu to reikalo imtis, nes patyrimas duoda proto.

Atsakė jam emyras Musa:

— Jokiu būdu! Aš neleisiu tau lipti ant tos sienos. Jeigu žūsi, visus mus pasmerksi mirčiai, ir nė vienas mūsų neišsaugos gyvybės. Juk tu mūsų vienintelis vedlys!

— O gal man pasiseks,— atitarė šeichas Abdas as-Samadas,— jei tokia bus Alacho valia.

Tuomet visi sutiko, kad šeichas liptų ant sienos. Jis atsistojo ir, tolydžio minėdamas aukščiausiojo Alacho vardą, pradėjo ropštis kopėčiomis, kol pagaliau užkopė į pat viršų. Tuomet suplojo delnais ir įsmeigė akis priekin it apdujęs. Ir visi apačioje suskato šaukti:

— Nedaryk to! Nešok nuo sienos! Jei nukrisi, pražusime visi!

Bet šeichas Abdas as-Samadas tik susijuokė ir prapliupo dar garsiau juoktis, sėdėdamas ant sienos krašto. Paskui ramiai atsistojo ir sušuko didžiu balsu:

— O emyre, nebūgštauki, nes visagalis Alachas padėjo man įveikti šėtono gudrybes ir vylius.

Ir paklausė tuomet emyras Musa:

— Ką ten pamatei, šeiche?

— Kai atsistojau ant sienos krašto,— atsiliepė šis,— išvydau apačioje dešimt mergelių, žavių it mėnesėliai, jos mojo man rankomis, tarytum šaukė: „Eikš čionai!“, ir pasidingojau, jog po mano kojomis jūra vandens, ir jau buvau bešokąs žemyn kaip ir tie, kurie lipo prieš mane. Bet pamačiau juos apačioje nebegyvus ir tik todėl susilaikiau nešokęs. Alachas nuvaikė nuo manęs piktus kerus bei pagundas, o tai tikriausiai vylingi to miesto gyventojų apžavai, tam tyčia užleisti, kad negalėtų įsigauti vidun kiekvienas, užsimanęs po jį pasižvalgyti. Užtat mūsų bendražygiai ir guli ten nebegyvi.

Taip taręs, šeichas Abdas as-Samadas nužingsniavo siena, ir ėjo jis tol, kol priėjo du varinius bokštus ir pamatė auksinius vartus be spynų ir užraktų. Šeichas pastoviniavo, kiek to norėjo Alachas, kol pagaliau pastebėjo vidury vartų varinio raitelio figūrėlę — šis laikė atkišęs ranką, tarytum kažin ką rodė. O jo delne buvo užrašas. Ir šeichas Abdas as-Samadas perskaitė, o buvo ten štai kas parašyta: „Dvylika kartų patrink vinį raitelio bamboje, ir vartai atsivers". Šeichas įsižiūrėjo į raitelį ir galiausiai pastebėjo bamboje vinį, didelę ir gražiai nukaltą. Patrynė ją dvylika kartų, ir vartai tuoj pat atsivėrė griaudėdami nelyginant perkūnija, o šeichas Abdas as-Samadas žengė pro juos ir nužingsniavo į priekį, kol priėjo ilgą koridorių, o paskui nusileido laiptais į erdvią menę su dailiais suolais, išrikiuotais pasieniais. Sėdėjo ant jų negyvi žmonės, o *jiems virš galvų kabojo prašmatnūs skydai, aštrūs kalavijai ir įtempti* lankai su strėlėmis ant timpų. Miesto vartai buvo užremti drūtu geležiniu skersiniu, užsklęsti didžiulėmis medinėmis velkėmis, išmoningomis spynomis ir kitokiais tvirtais užraktais.

Ir tarė tada sau šeichas Abdas as-Samadas: „Gal tie mirusieji turi raktus?" Ir įniko apžiūrinėti juos su atida, ir pastebėjo senį, iš visa ko sprendžiant, vyriausiąjį, o sėdėjo jis ant aukšto suolo tarp mirusiųjų. Ir tarė sau šeichas Abdas as-Samadas: „Nenustebčiau, jeigu raktai gulėtų kaip tik šio senio kišenėje. Tikriausiai jis — miesto vartininkas, o visi kiti — jo valdiniai". Taip taręs, priėjo jis prie to senio ir kilstelėjo drabužių skverną, ir pamatė raktus kabant prie juostos. O kai tik šeichas Abdas as-Samadas išvydo raktus, be galo apsidžiaugė ir ko proto nepametė iš to džiaugsmo. Paskui pasiėmė raktus, priėjo prie vartų, atrakino spynas, atitraukė velkes, nukėlė geležinį skersinį, ir tuoj pat vartai atsivėrė griaudėdami nelyginant perkūnija. O vartai buvo didžiuliai, ir tokie pat buvo visi jų įrengimai. Išdidus pasijuto šeichas Abdas as-Samadas, o drauge su juo džiaugėsi ir linksmavo visi emyro žmonės. Džiaugėsi taipjau emyras Musa — ir kad šeichas Abdas as-Samadas gyvas, ir kad miesto vartai atkili. Tad visi drauge dėkojo šeichui už gerą darbą.

Ilgai netrukus atskubėjo visa kariauna veržđamasi miestan, bet emyras Musa suriko didžiu balsu:

— Žmonės, nežinia, kokia nelaimė gali mus ištikti, jeigu visi drauge sugriūsime į miestą. Tad tegu įeina pusė kariaunos, o kita pusė tegu laukia už vartų!

Paskui įžygiavo emyras Musa su puse kariaunos miestan, ir visi buvo apsiginklavę ligi dantų. O kai pamatė už sienos savo nebegyvus draugus, iškilmingai palaidojo jų kūnus. Ir pastebėjo taipjau vartininkus, sargybą, rūmininkus bei vietininkus gulint ant gryno šilko patiesalų, ir visi jie buvo negyvi. Užėjo emyro žmonės prekyvietėn ir išvydo, kad ji labai di-

delė ir kad statiniai ten be galo aukšti, bet nė vienas jų aukštumu neprašoka kito. Krautuvės stovėjo atdaros, jose kabaliavo svarstyklės, vario dirbiniai buvo sudėti į rietuves, o sandėliuose pilna visokiausių prekių. Pamatė jie taipjau negyvus pirklius, sėdinčius prie savo krautuvių. Oda jų buvo sudžiūvusi, o kaulai sudūlėję ir tapę persergėjimu tiems, kurie klauso persergėjimų. Aptiko jie dar keturias prekyvietes, kurių sandėliai lūžo nuo visokiausių prekių, bet ten nesustojo, o iškart nuėjo audinių prekyvietėn, ir išvydo ten šilkus ir brokatus, ataustus raudonojo aukso ir baltojo sidabro gijomis. Tų audinių savininkai gulėjo negyvi ant odinių deimblių, ir atrodė, kad štai ims ir prabils. Emyro žmonės paliko ir šią prekyvietę ir nuėjo į kitą, pilnutėlę brangakmenių, perlų ir rubinų, o iš ten pasuko vėl į kitą, kur dunksojo pinigų keitėjų kupolai. Ir ten savininkai gulėjo negyvi ant margų šilkinių patiesalų, o aplink juos kūpsojo krūvos aukso ir sidabro. Paliko ir juos emyro žmonės ir nuėjo į kvepalų prekyvietę, ir pamatė ten sandėlius, perkrautus visokiausiais kvepalais bei šaknelėmis, muskuso pūslėmis, ambra, alavijais, kamparmedžiu, o visi pirkliai gulėjo negyvi, ir nebuvo šalia jų nė kąsnelio maisto.

O kai išėjo iš kvepalų prekyvietės, atsidūrė netoli aukštų rūmų, išdabintų visokiausiais pagražais. Žengė jie į vidų ir pamatė iškarstytas véliavas, nuogus kalavijus, įtemptus lankus, skydus, kabančius ant auksinių bei sidabrinių grandinių, taipjau šalmus, nuauksuotus raudonuoju auksu. O tų rūmų koridoriuose visur stovėjo dramblio kaulo suolai, inkrustuoti spindžiu auksu bei perlais, o ant suolų sėdėjo vyrai sudžiūvusia oda. Neprotingas žmogus būtų pasakęs, kad jie miega, bet visi jie buvo jau mirę — pristigę maisto, turėjo paragauti mirties gėrimo. Juos išvydęs, stabtelėjo emyras Musa, šlovindamas visagalį Alachą ir grožėdamasis tų rūmų prašmatnumu, mūrų tvirtybe, stebuklingais papuošimais ir amatininkų meistriškumu.

Emyras Musa nuėjo toliau į rūmus ir pamatė ten neapžvelgiamą menę, o visose keturiose jos pusėse kitas keturias aukštas ir erdvias menes, sidabru ir auksu muštomis sienomis, taipjau ištapytas visokiausiomis spalvomis. Vidury menės traukė akį didelis marmuro baseinas su įstabaus brokato baldakimu. Kitose keturiose menėse tryško fontanai, vanduo krištoliniais lašais krito į prašmatnius marmuro baseinus ir požeminiais latakais tekėjo į didįjį baseiną, išklotą įvairiaspalviu marmuru. Matydamas tai, tarė emyras Musa šeichui Abdui as-Samadui:

— Užeikime į tas menes.

Ir žengė jie į pirmąją menę, ir pamatė kalnus aukso ir baltojo sidabro, ir perlų, ir rubinų, ir kitokių brangakmenių, rado tenai taipjau skrynias, prikrautas raudono, geltono ir balto brokato. Tada nuėjo jie į kitą menę

ir rado ten dideliausią skrynią, o kai atidarė, pamatė ginklus ir karinę padarynę: paauksuotus šalmus, Daūdo šarvus, indiškus kalavijus, chatiečių ietis, Chorezmo vėzdus ir begalę kitokių ginklų, kurių ganėtų stoti į didelį mūšį ar kautynes. Paskui nuėjo jie į trečią menę ir rado ten daug skrynių tvirtais užraktais, užklotų prabangiai išsiuvinėtais užtiesalais. Ir atvožė jie vieną skrynią, ir pamatė, jog ten pilna ginklų, padabintų auksu, sidabru ir brangiaisiais akmenimis. Galiausiai nuėjo į ketvirtą menę ir taipjau rado daugybę skrynių, o kai atvožė vieną, išvydo įvairių rūšių aukso bei sidabro indų, dubenų, ąsočių bei taurių. Buvo ten krištolo lėkščių, tauriausiais perlais nusagstytų taurių ir devynios galybės kitokių indų. Ir ėmė jie iš ten, ko tik širdis geidė, ir kiekvienas karys nešėsi, kiek valiojo pakelti.

O kai jau buvo beeiną iš tų menių, pačiam vidury rūmų pastebėjo jie aukštas duris, išklotas dramblio kaulo, juodmedžio ir spindaus aukso plokštelėmis. Ant tų durų kabojo prašmatniai siuvinėta šilko užuolaida, o pačios durys buvo užsklęstos baltojo sidabro užraktais, kuriuos galėjai atrakinti vien kokiu išmoningu būdu, tik ne raktu. Ir priėjo šeichas Abdas as-Samadas prie tų durų, ir atrakino užraktus, pasitelkdamas savo išmonę, drąsą ir patyrimą, ir žmonės žengė vidun marmuriniu koridorium. Iš abiejų pusių sienas dengė ilgos užuolaidos su meistriškai išsiuvinėtais laukiniais žvėrimis bei paukščiais, ir visų jų kūnai buvo raudonojo aukso ir baltojo sidabro, o akys — perlų ir rubinų, tad visi, juos išvydę, žado neteko iš nuostabos. Paskui atsidūrė jie dar vienoje menėje, ir, ten atsikliuvę, emyras Musa ir šeichas Abdas as-Samadas atsigėrėti negalėjo jos gražumu. Kai žengė vidun, pamatė, jog visa menė — gryno marmuro ir perdėm nusagstyta brangiaisiais akmenimis, pasižiūrėjęs galėjai pamatyti, kad asla teka vanduo, o žengęs žingsnį — slydai. Įsakė tuomet emyras Musa šeichui Abdui as-Samadui kuo nors užkloti aslą, kad būtų įmanu ja vaikščioti, šis išpildė emyro valią, ir tik tada visi suėjo į menę.

Paskui atsidūrė jie prie didelės pavėnės, sumūrytos iš paauksuotų akmenų, ir tokios gražios, jog nė vienas kol gyvas nieko panašaus nebuvo regėjęs. Stogas buvo baltojo alebastro, langai iš smaragdų, kokių neturėjo nė vienas karalius, o vidury ant raudonojo aukso stulpelių rėmėsi brokato baldakimas, padabintas paukščiais su smaragdų kojytėmis, o po kiekvienu paukščiu driekėsi tviskančių perlų vėriniai. Po baldakimu tryško fontanas, o šalia buvo perlais, brangakmeniais ir rubinais nusagstytas guolis, ir tame guolyje tarytum ilsėjosi mergelė, skaisti it saulė, ir nė vienas tų, kurie į ją žiūrėjo, kol gyvas nebuvo gražesnės regėjęs. Jos apdaras buvo tyriausių perlų, ant galvos — raudonojo aukso karūna, per kaktą — raištis, nukabinėtas brangakmeniais. Ant kaklo kabojo

prabangus vėrinys, ant krūtinės tviskėjo neįkainojami papuošalai, o kaktoje švietė du deimantai, kuriems spindint blanko saulės šviesa. Ir atrodė, jog mergelė žiūri į įsibrovėlius, kreipdama žvilgsnį čia į vieną pusę, čia į kitą.

Vos tik išvydo emyras Musa mergelę, be galo apstulbino jį josios grožis ir nustebino dailumas, skruostų raudonis ir plaukų juodumas — pasidingojo jam, kad mergelė gyva, o ne mirusi. Ir kreipėsi į ją emyras Musa:

— Ramybė tau, o mergele!

Tačiau Talibas, Sahlo sūnus, tarė:

— Tepadeda tau Alachas, o emyre! Žinoki, mergelė negyva, jau seniai paliko ją dvasia. Kaipgi ji galėtų atsakyti į tavo pasveikinimą? — Ir pridūrė: — Žinoki, o emyre, dirbtinis jos grožis ir skaistumas. Po mirties jos akys buvo išimtos, o jų vieton įpilta gyvsidabrio. Paskui akys įdėtos atgal, ir nuo tol jos žiba it gyvos, o kai suvirpa blakstienos, gali pasirodyti, jog mergelė mirksi.

Ir tarė tuomet emyras Musa:

— Tebūnie pašlovintas tasai, kurio klauso mirties tarnai!

O prie to guolio, kuriame ilsėjos mergelė, vedė laiptai, ir ant pakopų stovėjo du vergai — vienas baltas, kitas juodas, vienas laikė rankoje geležinę lazdą, kitas — kalaviją, nusagstytą brangakmeniais ir žilpinantį akis savo spindesiu. Priešais vergus gulėjo auksinė plokštė, o joje štai kas buvo parašyta: „Šlovė gailestingajam ir maloningajam Alachui! O žmogaus sūnau, koks tu neprotingas, visą gyvenimą puoselėji tuščias viltis. Kaip tu drįsai pamiršti, jog tavęs laukia Paskutinysis teismas! Argi nežinai, jog kiekvieną akimirką tave gali pašaukti mirtis, ir jog tykoja jinai ir skuba kuo greičiau nutverti tavo sielą? Tad renkis paskutinei kelionei ir rūpinkis šioje žemėje atsargų, nes tos kelionės neišvengsi. Kur Persijos valdovai ir Rumo viešpačiai, kur Hindo ir Irako karaliai? Kur kunigaikščiai, kurių valdžia siekė net pasaulio kraštą? Kur amalekiečiai, kur tironai, kadaise gyvenę žemėje? Buvo jiems skirta palikti savo rūmus, atsisveikinti su savo tauta ir tėvyne. Kur Persijos ir Arabijos karaliai? Visi jie pasimirė, ir sudūlėjo jų kaulai. Kur dingo didžiūnai? Ir jie visi jau pasimirė. Kur Karūnas ir Hamanas, kur Šadadas, Ado sūnus, kur Kananas Zu-i-Autadas? Prisiekiu Alachu, pasigrobė juos toji, kuri kerpa gyvybės gijas, pasiėmė juos iš namų.

Jei manęs nepažįsti, pasisakysiu savo vardą ir kilmę. Esu Tarmūza, amalekiečių karalių dukra,— tų pačių amalekiečių karalių, kurie teisingai valdė savo žemes. Kiekvieną ginčą spręsdavau sulig teisybe ir dorai valdžiau savo žmones. Dalijau dovanas ir malones, ilgai gyvenau linksma ir laiminga, buvau gera savo vergėms ir vergams. Bet staiga ir ne-

tikėtai pasibeldė į mano duris giltinė, ir įsikūrė mano krašte pražūtis. O atsitiko štai kas: septynerius metus pagret nenukrito iš dangaus nė lašo lietaus, neišdygo iš žemės nė menkiausias augalėlis. Tad suvalgėme iš pradžių visas maisto atsargas, kokias tik turėjome, o paskui priėjo eilė gyvuliams, ir pjovėme juos tol, kol nebeliko nė vieno. Tuomet įsakiau sunešti visus savo lobius ir suseikėti, paskui atidaviau juos patikimiems žmonėms, ir jie iškeliavo su tais turtais į svečius kraštus. Ir išnaršė jie kiekvieną užeitą kaimą, ieškodami maisto, bet nieko neaptiko. Tuomet sugrįžo namo po ilgų klajonių svetur, ir mes sukrovėme visą mūsų auksą ir lobius, ir užrėmėme visus miesto vartus. Ir taip atsidavėme aukščiausiojo malonei, ir sudėjome į jį visas viltis. Visi išmirėme ir štai gulime *prieš tave negyvi, palikę viską, ką buvome sukūrę ir sukaupę.* Tokia buvo mūsų lemtis — nugyventi savo amžių ir įbrėžti menką ženklą šioje žemėje".

Ir apsiverkė emyras Musa, kai suprato tuos žodžius. O toliau buvo taip parašyta: „O tu, kuris atkeliavai į šį miestą ir žvelgi į mus, neleisk aptemdyti proto šios žemės dalykams, jos netvariam labui, nes apgaulus jis ir vylingas, stumia į ištvirkimą ir melą. Ir tasai, kas atvyks į mūsų miestą ir įeis vidun su Alacho padėjimu, tepasiima mūsų turtų, kiek pajėgia, tik šiukštu neliečia nieko, ką mato ant mano kūno, nes tuo prisidengiau savo nuogumą ir apsirūpinau paskutinei kelionei. Tad tegu nepamiršta Alacho rūstybės ir nieko nuo manęs nenuima, kad neužsitrauktų pražūties. Surašiau visa tai būsimoms kartoms ir kaip savo paskutinę valią. Tuo ir baigsiu. Meldžiu Alachą saugoti jus nuo visų blogybių ir nelaimių".

Kai emyras Musa suprato tuos žodžius, apsiverkė taip graudžiai, jog neteko nuovokos, o kai atsipeikėjo, nusirašė viską ir įsidėjo galvon kaip gerą pamokymą. Paskui tarė savo bendražygiams:

— Neškite čionai maišus ir kraukite visus lobius — indus, ginklus, brangenybes.

Paklausė tuomet emyrą Musą Talibas, Sahlo sūnus:

— O emyre, ar paliksime mergelę su visu tuo, kuo ji apsidariusi? Juk tai turtai, kokių nėra visoje žemėje, ir antrąsyk nieko panašaus neberasime. Niekas čia neprilygsta tiems lobiams, ir tikratikių valdovui tai būtų gražiausia dovana, kuria pelnytume jo palankumą.

Atsakė jam emyras Musa:

— Ar negirdėjai, kokius nurodymus užrašė mergelė šioje plokštėje? Juk tai jos paskutinė valia, o mes ne kokie nors nevidonai!

Paklausė tuomet veziris Talibas:

— Ar tų žodžių pasiklausę, paliksime visas brangenybes ir turtus?

Juk ji negyva! Ir kam jai visa tai reikalinga, jeigu čia šios žemės pašvitai, kurie pritinka tik gyviesiems? O jai ganės ir medvilninės skraistės nuogybei pridengti. Mes turime daug didesnę teisę į tuos lobius negu jinai!

Sulig tais žodžiais veziris Talibas priėjo prie laiptų, palypėjo jais aukščiau ir atsistojo tarp dviejų kolonų. O kai atsidūrė tarp dviejų minėtųjų vergų, vienas smogė jam lazda per pečius, o kitas atsivėdėjęs nukirto galvą, ir Talibas susmuko negyvas. Tarė tuomet emyras Musa:

— Te Alachas neduoda tau ramybės! Iš tiesų net per daug buvo tų lobių, bet gobšumas visada stumia žmones nešlovėn.

Paskui įsakė kariaunai įžygiuoti į miestą ir, kai ši įėjo, paliepė apkrauti kupranugarius maišais aukso ir kitokių turtų, o kai visi vėl atsidūrė už miesto sienų, parikiavo užremti vartus, kaip anksčiau kad buvo.

Ir jie nukeliavo toliau laikydamiesi jūros pakrantės, kol atsikliuvo prie kalno, viršūne remiančio dangų, ir išvydo tame kalne daugybę urvų. Gyveno juose kažin kokie juodi žmonės su kailiniais burnusais, šnekantys negirdėta kalba. O kai pamatė tie žmonės emyro Musos pulkus, išsigando ir sulindo į savo urvus, tik moterys ir vaikai paliko bestovį prie angų. Ir paklausė emyras Musa:

— Šeiche Abdai as-Samadai, kas čia per žmonės?

Ir atsakė jam šeichas:

— Tie patys, kurių ieškoti siuntė tikratikių valdovas.

Nusėdo jie tuomet nuo žirgų, ištempė palapines ir nukėlė nešulius nuo kupranugarių, ir nespėjo baigti visų darbų, o juodukų karalius jau nusileido nuo kalno ir priėjo prie stovyklos. Tasai karalius mokėjo arabiškai, tad, atsistojęs prieš emyrą Musą, pasisveikino, o kai šis atsakė, pašlovino, kaip pritinka šlovinti karalius. Ir tuomet paklausė emyrą Musą juodukų karalius:

— Žmonės jūs ar džinai?

Atsakė jam emyras Musa:

— Mes, aišku, žmonės, bet jūs tikriausiai esate džinai, nes gyvenate be galo toli nuo viso pasaulio štai šiame nuošaliame kalne, o ir ūgiu nešate į milžinus.

Atsakė jam juodukų karalius:

— Anaiptol — mes paprasti žmonės. Esame iš Chamo, Nojaus sūnaus — amžiną jiems atilsį! O ši jūra vadinama Gaudžiąja.

Ir paklausė emyras Musa:

— Kas apšvietė tau protą, jeigu jūsų nelankė joks pranašas, kuris būtų galėjęs skelbti Žodį tokiame krašte kaip jūsiškis?

Ir atsakė jam karalius:

— O emyre, žinoki, kartą apsireiškė iš jūros būtybė, spinduliuojanti

tokia šviesa, jog rodės — saulė patekėjo visame krašte. Ir toji būtybė šaukė didžiu balsu, kurį galėjo girdėti kiekvienas — ir kas arti buvo, ir kas toli: „O Chamo palikuonys, bijokite to, kuris pats nematomas, o mato visus, ir sakykite: „Nėra kito dievo, tik vienas Alachas, o Muhamadas — jo pranašas". O aš esu Abu-l-Abasas al-Chidras". Anksčiau mes šlovindavome vienas kitą, o jisai įsakė šlovinti savo tarnų viešpatį.

Ir juodukų karalius dar pridūrė:

— Ir išmokė mus al-Chidras žodžių, kuriuos dabar kartojame.

— O kokie tai žodžiai? — paklausė emyras Musa.

Atsakė juodukų karalius:

— „Nėra kito dievo, tik vienas vienatinis Alachas. Jam vienam priklauso karalystė ir jam priklauso šlovė. Jis duoda gyvybę ir mirtį ir turi galią visame kame". Šiais žodžiais mes kreipiamės į šlovingąjį galybių Alachą, o kitokių nežinome.

Ir tarė tuomet emyras Musa:

— Čionai mus siunčia musulmonų karalius Abdas al-Malikas, Mervano sūnus, sužinojęs, jog esama šiame krašte varinių ąsočių, kurie guli jūros dugne, o juose nuo Suleimano, Daūdo sūnaus, laikų kalinami demonai. Karalius paliepė mums gauti keletą tokių ąsočių, nes geidauja juos apžiūrėti ir pradžiuginti sau širdį.

— Mielai jums pasitarnausim,— atsakė juodukų karalius, o paskui pavaišino emyrą Musą žuvimi ir paliepė savo naramsiš žvejoti iš jūros keletą Suleimano ąsočių. Narai ištraukė dvylika ąsočių, ir apsidžiaugė emyras Musa ir šeichas Abdas as-Samadas, o drauge su jais ir visi jų žmonės — dabar jau galėsią išpildyti tikratikių valdovo norą. Paskui emyras Musa gausiai apdovanojo juodukų karalių, nepašykštėjo aukso nei sidabro, o juodukų karalius savo ruožtu padovanojo emyrui Musai prisiminimą — jūros padarų, iš pažiūros nuostabiai panašių į žmones. Ir pasakė juodukų karalius emyrui Musai:

— Tokių štai žuvų mėsa vaišinau jus visas tris dienas.

O emyras Musa atsakė:

— Būtinai vešime šį bei tą tikratikių valdovui parodyti. Ko gero, šiais padarais jis dar labiau žavėsis nei Suleimano ąsočiais.

Sulig tais žodžiais emyras Musa ir jo žmonės atsisveikino su juodukų karaliumir iškeliavo. Ilgai jie jojo, kol prijojo Siriją, o iš ten netrukus atvyko pas tikratikių valdovą Abdą al-Maliką, Mervano sūnų, ir emyras Musa apsakė jam viską, ką buvo matęs, ir perskaitė, ką buvo nusirašęs. Papasakojo taipjau, kas nutiko veziriui Talibui, Sahlo sūnui, ir tikratikių valdovas tarė:

— O kaip būčiau norėjęs keliauti drauge su jumis ir savo akimis regėti, ką jūs matėte!

Paskui paėmė jis ąsočius ir pradėjo darinėti vieną po kito, o demonai lėkė lauk ir atgailaudami kalbėjo:

— Atleisk mums, o Alacho pranaše! Daugiau niekados taip nedarysim!

Didžiai tuo stebėjosi Abdas al-Malikas.

O jūros padarams, juodukų karaliaus dovanotiems, buvo sukaltas medinis tvenkinys, pripiltas vandens, ir ten jie suleisti, bet veikiai visi išmirė per didelius karščius. Vėliau parikiavo tikratikių valdovas atnešti lobius ir išdalijo juos musulmonams.

Paskui paprašė emyras Musa tikratikių valdovą vietoj jo skirti sūnų žiūrėti krašto reikalų — mat norėjo keliauti į šventąją Jeruzalę ir ten tarnauti Alachui. Ir tikratikių valdovas paskyrė vietininku Musos sūnų, o tėvas išvyko į šventąją Jeruzalę ir vėliau ten pasimirė.

Taip ir baigiasi pasaka apie Varinį Miestą. Kiek girdėjome, tiek ir pasekėme. Tik vienas Alachas žino viską!

O tarp kitų pasakojimų yra dar

PASAKA APIE PELĘ IR ŽEBENKŠTĮ

Gyveno pas vieną žmogų pelė ir žebenkštis. O tas žmogus buvo vargšas. Kartą pasiligojo to žmogaus draugas, o kad gydytojas liepė jam vaduotis nuo ligos lukštentais sezamais, davė anam saiką sezamų ir paprašė išlukštenti. Tasai vargšas nunešė sezamus pačiai ir liepė jai padaryti, ko prašyta, o ši išlukšteno grūdus ir supylė juos į krūvą.

Tuo tarpu žebenkštis pamatė sezamus, pribėgo prie krūvos ir suskato nešioti grūdus į savo urvelį. Taip ir nešiojo kiaurą dieną, kol susinešė krūvos didumą. O kai parėjo to žmogaus pati, pamatė, jog sezamų gerokai sumažėję. Tad atsisėdo ir ėmė sergėti — sužinosianti, kas čia juos vagiąs. Atbėgo vėl žebenkštis nusinešti truputį sezamų, kaip pirma nešėsi, pastebėjo troboje sėdint moteriškę ir pamatė, kad ši žiūri į ją su atida. Tarė sau tuomet žebenkštis: „Iš tiesų galiu prisidaryti bėdos! O kas nežiūri į priekį, tam likimas ne brolis! Baugu man, nes toji moteriškė jau mane susekė. Nieko kita man nebelieka, kaip padaryti ką nors gera —

prasimesiu niekuo dėta ir sykiu nuslėpsiu savo blogą darbą!“ Ir įniko nešioti atgal grūdus, pirma suvilktus į urvelį.

O kai moteriškė pastebėjo, ką daro žebenkštis, sau viena tarė: „Jau ne ji bus toji graibštukė, kitaip nenešiotų grūdų iš vagies urvo ir nekrautų čionai. Ji tarnauja mums, atgal tempdama grūdus, o tam, kas gera daro, tik geru ir atsiteisiama. Tikrai ta žebenkštis niekuo dėta, kad sumažėjo grūdų! O aš nesitrauksiu ir toliau seksiu, kol vagis pasirodys, tuomet ir sužinosiu, kas jis per vienas!“

O žebenkštis sumetė, kokia mintis dingtelėjo moteriškei galvon, greitai nubėgo pas pelę ir jai pasakė:

— Pelyte sesule, iš tiesų niekam tikęs tas padaras, kuris kaimynais nesirūpina ir draugystės nepuoselėja!

— Tikrai, drauguže,— atitarė pelė,— džiaugiuos, kad turiu tokią gerą kaimynę. O kodėl tu taip sakai?

— Šių namų šeimininkas,— atsiliepė žebenkštis,— parsinešė sezamų, valgė, valgė, kol atsivalgė ir jis, ir visa jo šeimyna, ir jau nebenori. O iš to, kiek atliko, pasiėmė po truputį visi, kas gyvas. Jeigu tu paskutinė sukrimsi vieną kitą grūdelį, niekas to negalės tau prikišti, nes visi jau prisiputo kiek telpa.

Nustebo pelė, liuoktelėjo iš vietos ir pavizgino uodegytę — net širdis apsalo, kaip panoro pasmaguriauti. Ilgai nelaukusi, šmurkštelėjo iš urvelio ir pamatė krūvą baltutėlių grynų sezamų. O moteriškė sėdėjo ir laukė, pasiėmusi į rankas pagalį. Tačiau pelė nesusimąstė, kas jai gali nutikti, ir nesitverdama pripuolė prie sezamų. Moteriškė taukšt pagaliu ir perskėlė jai galvą.

Pražudė pelę godumas ir tai, kad ji negalvojo, kuo baigsis jos žygis.

O tarp kitų pasakojimų yra dar

PASAKA APIE POVĄ IR ŽVIRBLĮ

Tais pat laikais gyveno žvirblis, kuris kas dieną svečiuodavosi pas vieną paukščių karalių. Ir užsibūdavo pas jį labai ilgai — atskrisdavo pirmutinis, o išskrisdavo paskutinis.

Kartą viename aukštame kalne susirinko galybė paukščių ir pradėjo tokią kalbą:

— Iš tiesų labai gausu mūsų pasidarė, ir vis daugiau ginčų kyla. Reikia žūt būt išsirinkti karalių, kuris imtųsi spręsti visas mūsų bylas. Tuomet vėlei įsiviešpataus santarvė ir liausis rietenos.

Ir skrido tuo metu pro šalį anas žvirblis, ir patarė jiems karalium išsirinkti povą — mat povas ir buvo tasai karalius, pas kurį jis taip dažnai svečiuodavosi. Paukščiai taip ir padarė: išsirinko povą karalium, o šis apipylė juos malonėmis ir žvirblį paskyrė savo patarėju ir veziriu. Ir žvirblis, būdavo, kartais atsisako malonios viešnagės ir imasi kokių nors reikalų.

Bet štai vieną sykį žvirblis ilgai nesirodė pas povą, ir šis labai sunerimo, o kai pagavo jį baisus nerimas, atskrido laukiamas svečias. Ir paklausė jį povas:

— Kurgi tu taip užsibuvai? Juk esi mano dvare iš visų valdinių artimiausias ir brangiausias!

Ir atsakė jam žvirblis:

— Aš mačiau vieną dalyką, ir mano širdis prisipildė nuogąščio ir baimės.

— Ką gi tu matei? — paklausė povas.

— Mačiau žmogų su raizgais. Padėjo jisai juos prie mano gūžtos, įkalė žemėn mietelius, vidury pabėrė grūdų ir atsisėdo netoliese,— atsakė žvirblis.— Aš irgi atsitūpiau tolėliau ir ėmiau sekti, ką jis darys, ir man bežiūrint, likimo ir skirties valia netikėtai atskrido ten garnys su pačia. Įpuolė juodu į pat vidurį raizgų ir pratrūko klykauti, o medžiotojas pasikėlė ir nutvėrė juos abu. Baisu man pasidarė, todėl, o laiko valdove, taip ilgai ir nesirodžiau tavo dvare. Nebegyvensiu aš savo gūžtoje, nes labai jau bijau raizgų.

— Atsargumu lemties neapgausi,— tarė jam povas.— Niekur nesikelk iš savo gūžtos.

Paklausė žvirblis povo patarimo ir taip atliepė:

— Karaliaus žodis — man įsakymas: kentėsiu ir niekur nesikelsiu.

Ir vis dėlto žvirblis pasidarė labai atsargus: atsineša pas povą maisto, palesa lig soties, paskui atsigeria vandens ir tada jau skrenda sau.

Vieną dieną išskrido jis iš povo dvaro ir mato — du žvirbliai įnirtingai pešasi žemėje. „Kaipgi aš, karaliaus veziris, galiu ramiai žiūrėti į žvirblių kapotynes! — sušuko pats vienas.— Prisiekiu Alachu, aš juos sutaikinsiu!“ Ir jis purptelėjo prie peštukų, o medžiotojas tuo tarpu užmetė ant jų tinklą, ir povo veziris pakliuvo į pat vidurį.

Medžiotojas pasikėlė, sučiupo žvirblį, padavė draugui ir tarė:

— Gerai jį laikyk, matai, koks riebus. Kol gyvas gražesnio nesu regėjęs!

Ir žvirblis tarė sau vienas: „Štai ir įkliuvau ten, kur visų labiausiai bijojau įkliūti! Tik svečiuose pas povą negrėsė man jokie pavojai. Neišgelbėjo manęs nuo lemties atsargumas: nors ir koks atsargus būsi, o nuo likimo nepabėgsi! Teisybę yra pasakęs poetas:

Kas lemties nenuskirta — įvykti negali,
Kas nulemta — nutiks neišvengiamai, tyliai.
Laimė žmogų lydės, jeigu turi jis dalią,
Jei neturi — negelbės gudrybės nei vyliai!“

— O Šachrazada,— tarė karalius,— pasek man daugiau tokių pasakų.

Ir Šachrazada jam atliepė:

— Ateinančią naktį, jeigu tik padovanos man gyvybę karalius, tesaugo jį Alachas ir teprideda jam galybės.

O kai sutemo kita naktis, Šachrazada atėjo pas karalių ir pradėjo sekti pasaką, ir buvo tai

PASAKA APIE ABU KIRĄ IR ABU SIRĄ

Girdėjau, o laimingasis karaliau, jog Aleksandrijos mieste gyveno kitados du žmonės, ir vienas buvo dažytojas, vardu Abu Kiras, o kitas — barzdaskutys, vardu Abu Siras. Prekyvietėje juodu buvo kaimynai: dažykla stovėjo kaip tik priešais kirpyklą. O dažytojas buvo baisus melagis, sukčius ir nenaudėlis, ir veidas jo atrodė lyg iš akmens iškirstas — neraudo iš gėdos dažytojas, niekšiškai apgaudinėdamas žmones. Paprastai, būdavo, kai atneša kas nors dažyti audimo, užsiprašo jis iš anksto pinigų — girdi, reikią nusipirkti dažų. O kai žmogus užsimoka, dažytojas pasiima pinigus ir išleidžia sau valgymams ir gėrimams. Negana to, vos tik audimo savininkas nueina, dažytojas parduoda jo audeklą, o už gautus pinigus prisiperka valgių, gėralų ir kitokių gėry-

bių. O mėgo jis gardžiai pavalgyti ir nesitenkino kuo pakliūva, meilijo tik didžiausius skanskonius ir tauriausius gėrimus, kurie atima protą. O kai, būdavo, ateina audimo savininkas, dažytojas jam ir sako: „Pasirodyk rytoj prieš saulei leidžiantis, tada ir atsiimsi savo audimą nudažytą“. Ir žmogus nueina tardamas: „Nuo šiandien iki rytojaus ne taip jau toli“. Sugrįžta jis kitą dieną sutartu laiku, o dažytojas jam ir sako: „Pasirodyk rytoj, nes iš tiesų vakar nespėjau, turėjau svečių ir negalėjau jų palikti vienų, kol išėjo. Bet užtat rytoj, kai pasirodysi, saulei leidžiantis, tikrai gausi savo audimą nudažytą“. Ir vėl eina sau tasai žmogus, o kai pasirodo kitą dieną, dažytojas jam ir sako: „Iš tiesų vakar nieko nespėjau padaryti, o šiąnakt žmona kaip tyčia gimdė, nė atsipūsti neturėjau laiko. Tačiau rytoj būtinai pasirodyk, kaip kažin ką atsiimsi savo audimą nudažytą“. Ir vėl eina sau tasai žmogus, nieku nešinas, o kai pasirodo sutartu laiku, dažytojas nusikrato jo, iš naujo prasimetęs kokia dingstimi, ir prisiekia, ir prižada rytojaus dieną galutinai atsiskaityti, bet niekada netesi žodžio. O kai mulkinamas kvailys pagaliau nesitverdamas pykčiu sušunka: „Kiek sykių esi jau taip sakęs! Atiduoki mano labą, nes nebenoriu jo dažyti!“, atlenkia jam dažytojas: „Dėl Alacho, o brolau, baisiai man gėda, bet pasakysiu tau gryną teisybę. Tenubaudžia Alachas tą, kas žmonėms bloga daro, grobdamas jų gerą!“ Klausia tuomet nelaimingasis: „Sakyk man, kas atsitiko?“, o dažytojas jam atitaria: „Nudažiau tavo audimą neregėta spalva ir padžioviau ant virvės, o iš ten jį kažin kas pavogė. Protas neneša, kas jį būtų galėjęs nuglemžti“. Jei audimo savininkas būna geras žmogus, tai sako: „Alachas man atlygins skriaudą“, o jeigu piktas, įninka plūsti dažytoją ir rietis, bet nieko nelaimi, netgi panūdęs skųstis teisėjui.

Ilgai šitaip manėsi dažytojas, kol pagaliau žinia apie jo suktybes plačiai pasklido tarp žmonių ir visi ėmė vienas per kitą jo saugotis. Tas gandas ėjo iš lūpų į lūpas, žmonės iš tolo šalinosi Abu Kiro, ir tik retkarčiais vienas kitas, nieko apie jį negirdėjęs, įkliūdavo į spąstus. Ir vis dėlto dažytojas kasdien kirsdavosi ir ginčydavosi su žmonėmis, ir ilgainiui jo reikalai suvis nusmuko. Ir pradėjo tuomet jis lankytis pas savo kaimyną barzdaskutį Abu Sirą: užeina vidun, atsisėda ir žvilgčioja slapčia į savo dirbtuvės duris kitapus gatvės, o kai tik pastebi kokį žmogų, dar negirdėjusį apie jo vylius, su audimu rankose stovint prie dažyklos slenksčio, išeina iš barzdaskučio ir klausia: „Ko pageidauji, o gerasis žmogau?“ Ir šis atsako: „Nudažyk man šią atraižą“. O dažytojas toliau kamantinėja: „Kokios spalvos norėtum?“ Nors buvo jis niekšas kokių reta, mokėjo dažyti visokiausiomis spalvomis, o vargan įbrido tik todėl, kad nedorai su visais elgėsi. Ima tada iš to žmogaus audimą ir prašo: „Užsimokėk iš anksto ir ateik rytoj, gausi savo

gerą“. O kai tik žmogus atskaičiuoja pinigus ir nueina sau, dažytojas susiglemžia audimą, nuneša prekyvietėn ir ten parduoda. Už laimėtus pinigus vėl prisiperka mėsos, daržovių, tabako, vaisių ir visko, ko tik širdis geidžia. O kai vėliau pastebi tą patį žmogų stovint prie savo dirbtuvės, suvis neišeina iš barzdaskučio ir nė akių neparodo.

Taip manėsi jis metų metus, kol vieną gražią dieną paėmė dažyti audimą iš tokio kietaširdžio žmogaus, o paskui kaip paprastai pardavė jį ir pelnytus pinigus išleido. Tas žmogus pradėjo kasdien vaikščioti į dirbtuvę, bet niekada jo neužtikdavo, nes tasai, tik išvydęs užsakovą, beregint slėpdavosi pas barzdaskutį Abu Sirą. Galų gale tas kietaširdis, nė karto neužklupęs Abu Kiro dirbtuvėje, neteko kantrybės ir nubėgo pas teisėją, o šis nusiuntė drauge su juo savo parankinį, kuris, miniai musulmonų matant, užkalė vinimis dirbtuvės duris ir užantspaudavo, nes viduje nerado jokio turto nukentėjusiojo nuostoliams atlyginti, tiktai keletą molinių šukių. Teisėjo parankinis pasiėmė raktą ir tarė kaimynams: „Pasakykit dažytojui, kad grąžintų šiam žmogui jo labą, o paskui ateitų pas mane atgauti dirbtuvės rakto“. Sulig tais žodžiais parankinis nuėjo savo keliu, o nukentėjęs žmogus — savo.

Ir Abu Siras paklausė tuomet Abu Kirą:

— Kokia nedalia tave lydi? Kiekvieną sykį, kai atneša kas savo gerą ir tau patiki, tu jį prarandi. Kurgi dėjosi to kietaširdžio žmogaus audimas?

— O kaimyne,—atsakė jam Abu Kiras,— kažin kas jį pavogė.

— Stebuklai, ir gana! — sušuko Abu Siras.— Kiek audimų įduoda tau dažyti žmonės, tiek jų tau nuglemžia vagys! Tai gal tavo dirbtuvėj visų vagių sueiga? Man regis, tu meluoji. Papasakok man, kaip iš tikrųjų yra.

— O kaimyne,— atsakė jam Abu Kiras,— niekas iš manęs nieko nevogė.

— Tai kurgi dėjai visų tų žmonių audimus? — paklausė Abu Siras, ir Abu Kiras jam atsakė:

— Visus tuos audimus, kuriuos gaunu, aš parduodu, o pinigus išleidžiu.

— Argi Alachas nedraudžia to daryti? — sušuko Abu Siras, o Abu Kiras atsakė:

— Vargas verčia to griebtis. Ne kažin ką prasimanau savo amatu, vos suduriu galą su galu ir neturiu jokio labo.

Ir pradėjo jis bėdoti, kad prispyrė jį striukė, ir skųstis nepritekliais, o Abu Siras taipjau ėmė dejuoti, jog ir jam sekasi ne ką geriau, ir galiausiai tarė:

— Visame mieste nerasi meistro, geresnio už mane, bet niekas neina

pas mane skustis, ir aš visai nusigyvenau. Iš tiesų įsipyko man tas amatas, brolau!

Ir atsakė jam dažytojas Abu Kiras:

— Ir man įsipyko mano amatas, nes jokio pelno iš jo negaunu. O kas gi mus čia laiko, brolau, šiame mieste? Keliaukim abu, pasižvalgykim po svečius kraštus, juk kiekvienas išmanom po amatą, pravartų visame pasaulyje. Keliaukim, paalsuosim kitu oru, ir pagaliau ramiai atsikvėpsim po visų negandų.

Ir Abu Kiras įniko liaupsinti keliones, ir taip ilgai kalbėjo, kad Abu Sirui pašoko noras keliauti, ir pagaliau juodu sutarė traukti tolyn iš Aleksandrijos. Ir Abu Kiras, apsidžiaugęs, jog Abu Siras pakėlė sparnus, padeklamavo jam štai šiuos poeto žodžius:

Paliki gimtinę, jei laimės geidauji,
Penkiskart pralobsta, kas laisvas keliauja,
Patenkina norus, vargų nebebijo,
Išprūsta, apsitrina švankioj draugijoj.
Jei tau kas sakys, jog kelionė — tai bėdos,
Jog išskiria mylinčius, širdį suėda,
Žinok: žūt jaunuoliui geriau negu dvisti,
Kur klesti pavydas, skundai, išdavystė.

Ir kai juodu galutinai sutarė kartu išvykti kelionėn, Abu Kiras tarė Abu Sirui:

— Kaimyne, dabar mudu esame lyg broliai ir, manau, niekados nesiskirsime. Tad perskaitykime pirmąjį Korano perskyrimą, užtvirtindami mudviejų sandorą, ir prisiekime, jog tasai, kuris dirbs ir prasimanys pinigų, maitins bedarbį, o visa kita, kas atliks, krausime į skrynią ir, pargrįžę Aleksandrijon, pasidalysime po lygiai, kaip liepia teisingumas.

Abu Siras sutiko, ir juodu perskaitė Korano perskyrimą, sutvirtindami žodį, jog dirbantysis savo uždarbiu maitins tą, katras neturės darbo. Paskui Abu Siras užrėmė savo dirbtuvėlę ir atidavė raktą šeimininkui, o Abu Kiras paliko savo raktą pas teisėjo parankinį, nes jo dirbtuvė buvo užkalta ir užantspauduota.

Susikrovė juodu savo mantą ir sėdo į laivą, raižantį sūriąją jūrą, ir išplaukė tą pačią dieną. Jiems šypsojo laimė, ir barzdaskutys džiūgavo, tarp visų keleivių neradęs nė vieno barzdaskučio, nors tuo laivu plaukė šimtas dvidešimt žmonių, neskaičiuojant kapitono ir jūreivių. Ir kai išsipūtė burės, barzdaskutys pasikėlė ir tarė dažytojui:

— Brolau, čia, jūroje, norėsime valgyti ir gerti, o atsargų turime

labai mažai. Gal staiga kas nors ims ir sušuks: „Ei, barzdaskuty, apskusk mane!“ — ir aš jį apskusiu už paplotį arba pusę sidabrinio, arba gurkšnį gėlo vandens, ir mudviem abiem tai labai pravers.

— Būtų ne pro šalį,— atsakė dažytojas ir, pasidėjęs galvą ant lentų, užsnūdo, o barzdaskutys pasiėmė savo įnagius ir dubenėlį, vietoj rankšluosčio persimetė per petį skudurą — mat buvo skurdžius — ir leidosi tarp keleivių.

— Ei, meistre, apskusk mane! — staiga sušuko vienas keleivis, ir Abu Siras beregint ėmėsi darbo, o kai baigė, tasai davė jam pusę sidabrinio.

— Brolau,— tarė jam barzdaskutys,— ką aš veiksiu su tuo pussidabriniu? Geriau malonėtum man paplotį, čia, jūroje, jis labiau praverstų, nes turiu bičiulį, o su maistu mudviem striuka.

Ir keleivis davė jam paplotį ir atlaužė sūrio, o dubenėlį pripylė gėlo vandens. Barzdaskutys pasiėmė viską, nuėjo prie Abu Kiro ir tarė:

— Imki paplotį, suvalgyk jį su sūriu ir atsigerk vandens iš dubenėlio.

Abu Kiras nepaniekino vaišių, viską suvalgė ir išgėrė, o Abu Siras vėl susirinko savo įnagius, persimetė per petį skudurą ir su dubenėliu rankoje ėmė vaikščioti po laivą tarp keleivių. Nuskuto vieną už porą papločių, kitą — už gabalėlį sūrio, ir jo popieriai ėmė kilti: kiekvienas, pasiprašęs apskusti, nesiginčydamas mokėjo po du papločius ir pusę sidabrinio, nes visame laive nebuvo kito barzdaskučio, tiktai Abu Siras.

Taip ligi saulei leidžiantis Abu Siras surinko trisdešimt papločių ir trisdešimt pussidabrinių, taipjau prasimanė sūrio ir alyvuogių, ir actu užpiltų ikrų. Kiek jis prašydavo, tiek keleiviai ir duodavo, tad ilgai netrukus viskuo puikiausiai apsirūpino. O kai, skusdamas kapitoną, pasiguodė stokojąs maisto kelionei, šis tarė jam:

— Būki mano svečias! Kasdien ateik pas mane vakarienės ir atsivesk savo bičiulį, idant nereikėtų rūpintis valgymu, kol plaukiate mano laivu.

Grįžo Abu Siras atgal prie dažytojo ir, pastebėjęs, kad šis vis dar miega, pažadino. Vos pramerkęs akis, Abu Kiras pamatė šalimais gausybę papločių, sūrio, alyvuogių ir ikrų, užpiltų actu, ir paklausė:

— Iš kur tiek visko gavai?

— Visagalis Alachas nešykšti gėrybių! — atsakė jam Abu Siras.

Dažytojas jau buvo beįninkąs valgyti, bet Abu Siras jį sudraudė:

— Nevalgyk, brolau, ir palik tai juodai dienai. Žinok, jog ką tiktai skutau kapitoną ir nusiskundžiau, jog mudviem striuka su atsargomis, o jis man ir sako: „Būki mano svečias ir nepamiršk atsivesti savo bičiulio! Kasdien visi kartu vakarieniausim“. Ir šiandien, saulei nusi-

leidus, pirmąsyk vakarieniausim pas kapitoną.

— Man galva svaigsta nuo sūpavimo, ir negaliu pajudėti iš vietos,— atsakė jam Abu Kiras.— Eik vienas pas kapitoną, o man leisk pavakarieniauti štai šiomis gėrybėmis.

— Neturiu nieko prieš,— tarė barzdaskutys ir atsisėdęs ėmė žiūrėti, kaip Abu Kiras valgo.

Ir pamatė jis, jog dažytojas laužiasi gabalus nelyginant akmenskaldys uolos luitus ir gurkia juos it kelias dienas badu marintas dramblys, ir kemšasi burnon papločius, kąsnio nespėjęs nuryti, ir sprogina akis į priešais sukrautą maistą sakytum žmogėdra demonas, ir pūkščia kaip išbadėjęs jautis prie kapojų ir pupų lovio. Bet tuo metu priėjo jūreivis ir tarė:

— Meistre, kapitonas liepė tau pasakyti, kad imtum savo bičiulį ir eitum vakarienės.

— Ar eisi? — dar sykį paklausė barzdaskutys Abu Kirą, bet šis atsiliepė:

— Kad nepajėgiu nustovėti ant kojų.

Barzdaskutys nuėjo vienas ir pamatė, jog kapitonas sėdi prie stalo, nukrauto dvidešimčia ar daugiau visokiausių patiekalų, ir, net neprisilietęs valgymų, kartu su savo vyrais laukia barzdaskučio ir jo bičiulio.

— O kurgi tavo bičiulis? — paklausė kapitonas, vos tik išvydęs Abu Sirą, o šis atsakė:

— O pone, jis sunegalavo nuo jūros supimo, ir jam svaigsta galva.

— Ne bėda,— tarė kapitonas,— veikiai ta negalia jam praeis, o tu slinkis arčiau ir vakarieniauki drauge, nes tik tavęs vieno ir laukiau.

Taip taręs, atituštino dubenį ir ėmė krauti į jį po truputį kiekvieno patiekalo, ir prikuopė tiek, kad būtų ganėję ir dešimčiai vyrų, o kai barzdaskutys pavalgė, tarė jam:

— Neškis tą dubenį savo bičiuliui.

Ir Abu Siras pasiėmė dubenį, o grįžęs pas Abu Kirą, pamatė, jog šis ranto dantimis priešais sukrauto maisto likučius, paskubomis it kupranugaris šlamšdamas vieną kąsnį po kito.

— Argi aš tau nesakiau, kad nevalgytum? — tarė Abu Siras.— Pažiūrėk, koks dosnus kapitonas! Matai, kiek valgymo tau atsiuntė, kai jam papasakojau, jog tau galva svaigsta nuo sūpavimo.

— Duokš! — sušuko Abu Kiras.

Abu Siras padavė jam dubenį, ir dažytojas griebė jį iš rankų taip pat godžiai, kaip anksčiau puolė prie papločių, lyg šuo, šiepdamas iltis, ar liūtas, draskantis grobį, ar vanagas, kertantis balandį, ar badu merdėjąs žmogus, radęs kuo atgauti jėgas. Ir Abu Kiras įniko šveisti

viską iš dubens, o Abu Siras paliko jį vieną ir nuėjo pas kapitoną gerti kavos. Grįžęs atgal pas dažytoją, pamatė, jog šis laižyte išlaižęs dubenį ir numetęs jį į šalį, ir tuomet paėmė tuščią indą, atidavė jį kapitono tarnui ir, atsiguląs šalia Abu Kiro, išmiegojo iki ryto.

Kitą dieną, vos prašvitus, Abu Siras vėl ėmėsi skusti keleivius ir ką gavęs nešė Abu Kirui, ir šis valgė ir gėrė, tik bėdai prispyrus pasikeldavo iš vietos. Kas vakaras, be to, kapitonas atsiųsdavo jam pilną dubenį.

Taip praslinko dvidešimt dienų, kol pagaliau laivas nuleido inkarą viename uoste. Tuomet juodu išlipo į krantą, nuėjo ieškoti kokios prieglaudos ir išsinuomojo kambarį užeigoje. Abu Siras paklojo dembliu, pripirko visko, ko jiems reikėjo, ir, parnešęs mėsos, išvirė valgyti, o Abu Kiras miegojo visą tą laiką ir atsibudo tik tada, kai Abu Siras jį pažadino ir paklojo priešais staltiesę. Pakirdęs dažytojas pavalgė, pasakė: „Nepyk, man vis dar svaigsta galva“,— ir vėl virto miegoti.

Ir taip praslinko keturiasdešimt dienų. Ir kas dieną barzdaskutys imdavo savo įnagius, eidavo į miestą ir uždirbdavo pinigų, o grįžęs rasdavo Abu Kirą tebemiegantį. Prikeldavo jį, ir Abu Kiras sėsdavo valgyti, ir dyždavo taip godžiai, kaip ryja žmogus, kuris amžinai jaučia alkį ir niekada nepasisotina, o paskui vėl krisdavo miegoti. Ir taip praslinko dar keturiasdešimt dienų, ir Abu Siras kiekvienąsyk kutrindavo bičiulį: „Sėsk ir atsipeikėk truputį, arba eik pasivaikščioti po miestą — ten yra ko pažiūrėti, taip gražu ir miela, jog kitur nieko panašaus nepamatysi“,— tačiau dažytojas Abu Kiras kaip paprastai atsakydavo: „Nepyk, iš tiesų man vis dar svaigsta galva“. Barzdaskutys Abu Siras nenorėjo užduoti bičiuliui širdies ir nedrįso tarti jam šiurkštesnio žodžio.

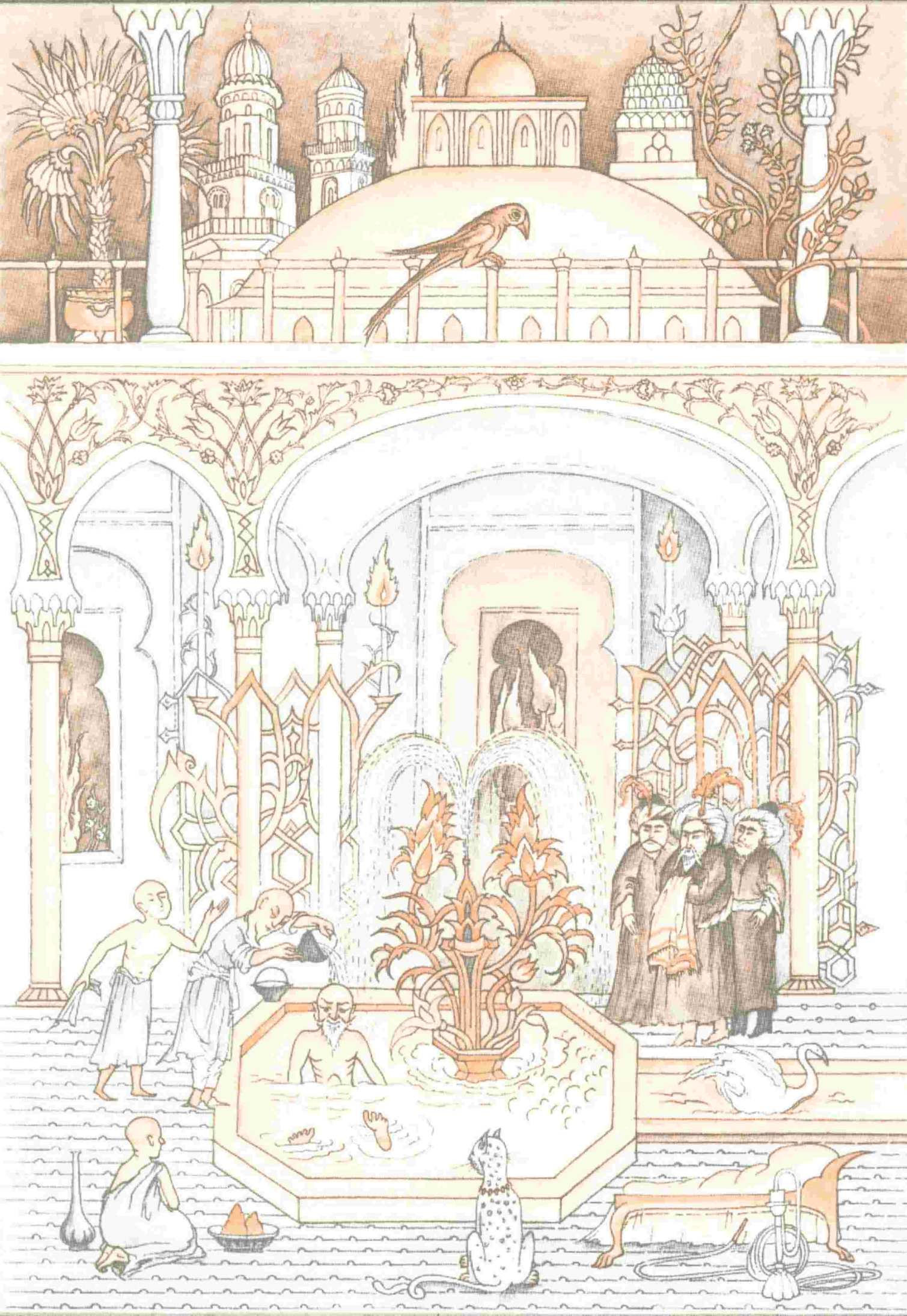
Tačiau keturiasdešimt pirmąją dieną barzdaskutys sunegalavo ir nebeišgalėjo ankstų rytą išeiti iš namų. Tad pasisamdė jis užeigos vartininką, ir šis darė viską, ko jiems reikėjo, nešė valgyti ir gerti, o Abu Kiras ir toliau tik valgė ir miegojo.

Taip barzdaskutys samdė vartininką dar keturias dienas, kad šis jiems patarnautų, bet galiausiai negalia paėmė viršų, ir, skausmo įveiktas, jis neteko sąmonės.

Štai tada Abu Kirui pašoko baisus alkis. Jis atsikėlė, iškratė Abu Siro drabužius ir, aptikęs nemažai pinigų, pasiėmė juos ir išėjo, užsklendęs kambarį, kur gulėjo Abu Siras,— išėjo, niekieno nepastebėtas, nes vartininkas tuo metu buvo prekyvietėje ir nematė, kaip jis rakina duris. Abu Kiras nudrožė tiesiai prekyvietėn, apsitaisė prašmatniausiais drabužiais ir nuėjo pasižvalgyti po miestą, ir pamatė, jog tai miestas, kuriam neprilygsta joks kitas pasaulyje, tik visi žmonės vaikščioja apsi-

rengę baltais ir mėlynais drabužiais, o kitokių nėra. Užėjo Abu Kiras pas vieną dažytoją ir pamatė, kad viskas jo dirbtuvėje — mėlyna, išsitraukė tuomet nosinę ir tarė:

— Ei meistre, imk nosinę ir nudažyk, aš tau užsimokėsiu.

— Tai kainuos tau dvidešimt dirhemų,— atsiliepė dažytojas.

— O mūsų krašte tokią nosinę galima nusidažyti už du dirhemus,— tarė Abu Kiras, o dažytojas jam atkirto:

— Keliauk į savo kraštą ir ten dažykis savo nosinę, o aš nedažysiu jos pigiau nei už dvidešimt dirhemų ir nė trupučio nenuleisiu kainos.

— O kokia spalva tu ją nudažysi? — paklausė Abu Kiras.

— Žinoma, mėlyna,— atsakė dažytojas.

— O aš norėčiau, kad nudažytum raudonai,— tarė Abu Kiras.

— Nesu matęs raudonų dažų,— atvertė dažytojas.

— Tuomet nudažyk žalia spalva,— tarė Abu Kiras.

— Nemoku dažyti žalia spalva,— atsakė dažytojas.

— Nudažyk geltona spalva,— neatlyžo Abu Kiras.

— Geltona spalva nedažau,— atrėmė dažytojas.

Ir Abu Kiras išskaičiavo vieną po kitos spalvas, o galiausiai dažytojas jam paaiškino:

— Mūsų krašte keturiasdešimt meistrų, ir jų niekados nebūna nei daugiau, nei mažiau. Jei kuris miršta, išmokome amato jo sūnų, o jei kuris mirdamas neturėtų vaikų, mūsų iškart sumažėtų. Jei kuris turi du sūnus, mokome vieną jų, o kai šis miršta, mokome jo brolį. Tai šit kokia tvarka nustatyta tarp mūsų amato žmonių, ir mes mokame dažyti tiktai mėlyna spalva — kitokių spalvų nepripažįstame.

Ir tuomet dažytojas Abu Kiras jam tarė:

— Žinoki, kad ir aš esu dažytojas ir moku dažyti visomis spalvomis. Imk mane į darbą, ir aš išmokysiu tave dažyti visomis spalvomis, tuomet neprilygs tau nė vienas jūsų cecho dažytojas.

— Mes niekada nesutiksime įsileisti svetimšalio į savo tarpą,— atsiliepė dažytojas.

— O jeigu aš atidaryčiau savo dažyklą? — paklausė Abu Kiras.

— Tai neįmanoma,— atrėmė dažytojas.

Sulig tais žodžiais Abu Kiras atsisveikino ir nuėjo pas kitą dažytoją, ir tas pasakė jam tą pat, ką ir pirmasis. Taip jis ėjo nuo vieno dažytojo pas kitą, kol apvaikščiojo visus keturiasdešimt, tačiau nė vienas nepriėmė jo nei meistru, nei parankiniu. Ir tuomet Abu Kiras nuėjo pas cecho vyriausiąjį ir viską jam papasakojo, o šis jam tarė:

— Mes niekada nesutiksime įsileisti svetimšalio į savo tarpą.

Didžiai užsirūstinęs, Abu Kiras nuėjo skųstis to miesto karaliui ir taip jam tarė:

— O laiko valdove, aš — svetimšalis, dažytojas, ir su čionykščiais dažytojais neradau bendros kalbos, o sugebu dažyti raudonai visais atspalviais — ir rožės žiedo, ir jujubos uogų spalva, taipjau visais žalumos atspalviais — ir žolės, ir pistacijos, ir alyvmedžio ar papūgos sparno spalva, taipjau juodai visais atspalviais — ir anglies, ir stibio spalva, taipjau geltonai visais atspalviais — ir apelsinų, ir citrinų spalva.

Išvardijo jis karaliui visas spalvas, o paskui pridūrė:

— O laiko valdove, nė vienas dažytojas tavo mieste nesugeba dažyti audimų šiomis spalvomis. Jie pripažįsta tik mėlyną spalvą, tačiau nesutinka priimti manęs į savo tarpą nei meistru, nei parankiniu.

— Tavo teisybė,— atsiliepė karalius,— duosiu aš tau dažyklą ir nepašykštėsiu pinigų tam reikalui, o dėl tų dažytojų nekvaršink sau galvos: kiekvieną, kuris mėgins tau trukdyti, įsakysiu pakarti jo dirbtuvės tarpdury.

Ir karalius beregint susišaukė statytojus, ir taip jiems pasakė:

— Eikite su štai šiuo meistru pasižvalgyti po miestą, ir jeigu jis nusižiūrės kokią vietą, vykit šalin šeimininką nepaisydami, ar ten bus krautuvė, ar užeiga, ar kas kita, ir statykite tenai šiam žmogui dažyklą — tokią, kokios jis nori ir kokią statyti palieps, ir vykdykite kiekvieną jo žodį neprieštaraudami.

Taip taręs, padovanojo karalius Abu Kirui prašmatnų apdarą ir davė tūkstantį dinarų.

— Imk,— tarė,— ir leisk, kiek reikės, kol statysi dažyklą.

Ir padovanojo jam taipjau du vergus, kad tarnautų, ir žirgą su auksu ir sidabru papuoštu balnu ir kamanomis. Abu Kiras apsirengė dovanotais drabužiais, sėdo ant žirgo ir tapo puikus nelyginant emyras. Be to, karalius įsakė įrengti jam namus, iškloti juos kilimais, o kai tarnai įvykdė valdovo įsakymą, Abu Kiras juose įsikūrė.

Rytojaus dieną jis sėdo ant žirgo ir su statytojais priešaky išjojo žvalgytis po miestą, ir apžiūrinėjo jį, kol jam patiko viena vieta, ir tuomet jis tarė:

— Štai kur gera vieta.

Ir tarnai beregint nutvėrė šeimininką, ir nuvedė pas karalių, o šis užmokėjo jam už namus daugiau, negu jie buvo verti. Ir prasidėjo statyba. Abu Kiras vaikščiojo aplink ir kalbėjo statytojams: „Statykite taip ir taip, darykite tą ir tą“. Ir tie pastatė jam dažyklą, kokios niekas dar nebuvo matęs. Tuomet Abu Kiras nuėjo pas karalių ir pasakė, kad dažykla jau pastatyta ir kad jam reikia tik pinigų dažams.

— Imki štai šiuos keturis tūkstančius dinarų,— tarė jam karalius,— pradžiai to pakaks. Ir norėčiau kaip galima greičiau pamatyti, ką tu sugebi.

Pasiėmė Abu Kiras tuos pinigus ir nuėjo prekyvietėn, o ten pamatė gausybę dažomųjų medžiagų ir prisipirko visko beveik už dyką. Paskui karalius atsiuntė jam penkis šimtus rietimų audimo, Abu Kiras veikiai susitaisė dažų ir nudažė juos visokiausiomis spalvomis, ir iškabino priešais dažyklos duris, ir žmonės, eidami pro šalį, grožėjosi neregėtomis spalvomis, grūdosi prie slenksčio ir klausinėjo:

— Meistre, kaip vadinasi šios spalvos?

— Čia raudona, čia geltona, o čia žalia,— aiškino Abu Kiras ir vardijo visus spalvų pavadinimus.

Ilgai netrukus žmonės pradėjo nešti jam audinius ir prašyti: „Nudažyk taip ar anaip ir imk už tai, kiek nori". O kai Abu Kiras nudažė visus karaliaus audinius ir nunešė į rūmų menę, karalius, išvydęs įstabias spalvas, be galo apsidžiaugė ir dosniai jam atsilygino. Paskui ir visi kariai, audimais nešini, pradėjo traukti pas jį virtinėmis ir prašyti juos vienokia ar kitokia spalva nudažyti, ir Abu Kiras dažė, atsižvelgdamas į jų norus, ir jo kapšin pylėsi auksas ir sidabras. Ir gandas apie Abu Kirą plačiai pasklido po visą šalį, ir jo dažykla imta vadinti karališkąja, ir turtai plaukė pas jį pro visas duris. Nė vienas dažytojas nedrįso žodžio tarti prieš. Dabar jie ėjo pas jį, bučiavo jam rankas, prašė atleisti ir siūlė savo paslaugas sakydami: „Imki mus savo dirbtuvėn". Tačiau nė vieno jis neėmė — turėjo pakankamai vergų ir vergių, o ir pinigų buvo susikrovęs į valias. Štai ir visa Abu Kiro byla.

O dabar grįžkime pas Abu Sirą, kuris tris dienas išgulėjo be nuovokos, kai Abu Kiras, susiglemžęs visus pinigus, paliko jį užrakintame kambaryje vieną, bejėgį, beatsisveikinantį su šiuo pasauliu. Užeigos vartininkas susidomėjo matydamas, jog durys užsklęstos ir niekas nevaikščioja. Ligi pat saulei leidžiantis nepastebėjęs nė gyvos dvasios, tarė sau vienas: „Arba jie išvažiavo, neužsimokėję už kambarį, arba abu pasimirė, arba šiaip kas nors jiems nutiko",— priėjo prie durų, pamatė, kad jos užrakintos, ir išgirdo viduj dejuojant barzdaskutį. Jis pastebėjo raktą kyšant medinėje spynoje ir, atidaręs duris, žengė vidun, o ten, išvydęs vaitojantį barzdaskutį, paklausė:

— Tesilenkia tavęs visos bėdos! Kurgi tavo bičiulis?

— Vardan Alacho,— atsakė Abu Siras,— tik šiandien atsipeikėjau ir, atgavęs nuovoką, pradėjau šauktis pagalbos, bet niekas neatsiliepė. Meldžiu tave, brolau, pagraibyk po priegalviu ir surask kapšelį, ištrauk iš ten penkis pussidabrinius ir nupirk man ko nors kramtomo, nes baisiai valgyti norisi.

Vartininkas kyštelėjo ranką po priegalviu, ištraukė kapšelį ir, pamatęs, kad jis tuščias, tarė barzdaskučiui:

— Iš tikrųjų tau sakau, tavo kapšy vėjai gaudosi, jame nieko nėra.

Tuomet Abu Siras suprato, jog Abu Kiras pasiėmė viską, kas ten buvo, ir pabėgo, ir paklausė vartininką:

— Ar nematei kartais mano bičiulio?

— Jau trys dienos, kai jo nematau,— atsakė vartininkas.— Netgi pagalvojau, kad judu abu išvažiavote.

— Neišvažiavom,— tarė barzdaskutys,— bet užtat jis pasigviešė mano skatikų, nusiglemžė juos ir paspruko supratęs, kad aš sergu.

Sulig tais žodžiais jis graudžiai pravirko ir įniko bėdoti, o vartininkas jį paguodė:

— Nesikrimsk, Alachas jam atsiteis su kaupu.

Taip taręs, vartininkas išėjo, išvirė sriubos, pripylė dubenį ir pamaitino Abu Sirą. Taip slaugė jį ištisus du mėnesius ir valgydino iš savo kapšio, kol pagaliau Abu Sirą išmušė prakaitas ir Alachas nuvijo šalin ligą. Ilgai netrukus barzdaskutys pasikėlė iš savo guolio ir tarė vartininkui:

— Jeigu bus tokia aukštybių Alacho valia, atsilyginsiu tau už tai, ką gera man padarei, bet niekas nesugeba taip atmokėti, kaip atmoka maloningasis Alachas!

— Ačiū Alachui, kad pasveikai,— atsiliepė vartininkas.— Iš tikrųjų tau sakau, todėl tavimi taip rūpinausi, kad norėjau pelnyti tauriojo Alacho malonę!

Ir išėjo Abu Siras iš užeigos, ir ėmė klaidžioti po prekyvietes, kol likimas nuvedė jį ten, kur buvo Abu Kiro dažykla. Išvydęs margus audimus, iškarstytus pas dažyklos duris, ir susigrūdusias žioplių minias, Abu Siras užkalbino vieną žmogų ir paklausė:

— Kas čia per vieta ir ko čia žmonės taip grumdosi?

— Tai karališkoji dažykla, kurią laiko toks svetimšalis, vardu Abu Kiras, o mes renkamės čia kiekvieną sykį, kai jis iškabina kokį naują apdarą, ir grožimės margomis spalvomis, nes mūsų krašte dažytojai nemoka tokiomis spalvomis dažyti, ir be to, su mūsiškiais dažytojais jis nerado bendros kalbos.

Ir tasai žmogus papasakojo Abu Sirui, kaip Abu Kiras šnekėjosi su dažytojais ir kaip apskundė juos sultonui, ir kaip šis jį parėmė ir pastatė šią dažyklą, ir davė pinigų. Kai tasai žmogus papasakojo viską, Abu Siras didžiai apsidžiaugė ir tarė sau vienas: „Šlovė Alachui, per kurio malonę Abu Kiras tapo tokiu meistru! Iš tiesų galima pateisinti tą žmogų: jis pamiršo tave tik todėl, jog visa galva pasinėrė į savo amatą! O juk tu buvai jo bičiulis ir tauriai elgeisi, kai jis neturėjo darbo, tad tikriausiai, vos tave išvydęs, labai apsidžiaugs ir dosnumu atsiteis už tavo dosnumą!“

Taip taręs, Abu Siras priėjo prie dažyklos durų ir pamatė Abu Kirą

sėdint viduje ant aukšto pasėsto netoli slenksčio. Vilkėjo jis karaliaus dovanotu apdaru, o priešais stovėjo keturi juodi vergai ir keturi baltaodžiai belaisviai, aptaisyti prašmatniais drabužiais. Ir pamatė Abu Siras dar dešimt vergų, pristatytų prie darbo, nes Abu Kiras nusipirko juos ir išmokė amato, kad galėtų it didysis vezíris ar koks šlovingas karalius sėdinėti ant minkštų priegalvių, nieko savo rankomis nedirbti ir tik įsakinėti: „Darykite tai ir tai!“

Ir Abu Siras atsistojo priešais vildamasis, jog Abu Kiras, vos jį pamatęs, didžiai apsidžiaugs, pagarbiai pasveikins ir priglaus prie širdies. Tačiau, kai tik juodviejų žvilgsniai susitiko, Abu Kiras sušuko:

— Ei tu, nevidone! Kiek sykių esu tau sakęs, kad nesirodytum prie mano dirbtuvės durų! Gal nori gėdą man užtraukti prieš visus žmones, vagie tu? Griebkit jį!

Ir prišoko prie Abu Siro vergai, ir kietai jį nutvėrė, o Abu Kiras atsistojo, ir, paėmęs pagalį, įsakė:

— Verskit jį ant žemės!

Tie parvertė Abu Sirą, ir Abu Kiras šimtąsyk kirto jam per nugarą, o kai vergai atvertė jį aukštielninką, pridėjo dar šimtą kirčių per pilvą ir galiausiai tarė:

— Ak tu, nevidone, ak tu, niekše, jeigu ši pamoka nepadės ir dar kartą pamatysiu tave stypsant prie dažyklos durų, beregint paliepsiu nuvesti pas karalių, o jisai įsakys budeliui nukirsti tau galvą. Nešdinkis, ir tenelaimina tavęs Alachas!

Ir Abu Siras nuėjo sugrudusia širdimi sumuštas ir paniekintas žmonių akyse, o susirinkusieji ėmė klausinėti dažytoją Abu Kirą:

— Ką padarė tas žmogus?

— Tai nedorėlis,— atsakė Abu Kiras,— žmonėms audimus vagia. Kiek sykių mane apvogė, o aš vis kalbėjau sau vienas „Teatleidžia jam Alachas! Juk tai varguolis!“ — ir, gelbėdamas jį nuo gėdos, mokėjau žmonėms pinigus už jų audimus, o jį graudenau, kad daugiau taip nedarytų, bet jis nesiliovė. Jei dar kartą čia pasirodys, nuvesiu pas karalių: tegu įsako jį nudėti ir apsaugo žmones nuo jo nedorybių.

Ir žmonės, išklausę dažytojo žodžių, pratrūko plūsti Abu Sirą, nors šis jau buvo dingęs.

Štai ir visa Abu Kiro byla. Na, o Abu Siras grįžo atgal į užeigą ir atsisėdęs įsigalvojo apie tai, kaip nuskriaudė jį Abu Kiras. Ir sėdėjo jis, kol nustojo degti sumuštos vietos. Paskui išėjo į miestą, pasivaikščiojo po prekyvietes, ir dingtelėjo jam mintis išsimaudyti pirtyje. Kreipėsi tad į vieną miestelėną ir paklausė:

— Brolau, kuriuo keliu man nusigauti į pirtį?

— O kas per daiktas toji pirtis? — klausimu atsakė jam mieste-

lėnas, ir Abu Siras paaiškino:

— Pirtis — tai tokia vieta, kur žmonės nusiplauna ir nusivalo nešvarumus, kuriais aptenka kūnas. Tai didžiausia palaima šioje žemėje.

— Tuomet eik į jūrą,— patarė jam miestelėnas.

— O aš norėčiau nueiti į pirtį,— atrėmė Abu Siras.

Tuomet miestelėnas jam tarė:

— Mes neišmanom, kas yra pirtis, ir visi maudomės jūroje. Karalius, ir tas, panūdęs išsimaudyti, puola į jūrą.

Kai tik Abu Siras suprato, jog visame mieste nėra nė vienos pirties, o žmonės nė iš tolo nenumano, kam ji reikalinga, nuėjo jis į karaliaus rūmus, o atsidūręs prieš jį, pabučiavo po jo kojų žemę ir, palinkėjęs visų pasaulio gėrybių, tarė:

— Aš esu svetimšalis, o iš amato — pirtininkas. Štai atvykau į tavo miestą ir panorau nueiti į pirtį, bet neradau nė vienos. Kaipgi tokiame puikiame ir turtingame mieste nėra pirties, o juk tiktai ten žmogus patiria didžiausią palaimą pasaulyje!

— O kas yra pirtis? — paklausė karalius.

Ir Abu Siras įsileido pasakoti, kaip atrodo pirtis, o baigdamas pridūrė:

— Tik tuomet tavo miestas bus nuostabus, kai jame atsidarys pirtis!

— Būk sveikas, išminčiau! — sušuko karalius ir padovanojo Abu Sirui neregėto prašmatnumo apdarą, ristūną ir du juodus vergus, o vėliau davė dar keturias verges ir du baltaodžius belaisvius, taipjau įsakė įrengti jam namus, išklotus kilimais, ir pagerbė nepalyginamai daugiau negu dažytoją. Paskui nusiuntė pas jį statytojus ir taip jiems pasakė:

— Pastatykit jam pirtį tenai, kur jis pageidaus!

Subūrė tuomet Abu Siras statytojus ir nuėjo su jais į patį vidurį miesto, o ten surado patinkamą vietą, parodė ją vyrams, ir tie ėmėsi statybos. Abu Siras mokė statytojus, ką reikia daryti, ir ilgai netrukus jie pastatė neregėto gražumo pirtį, ir tuomet įsakė jisai ją išdailinti ir ištapyti sienas nuostabiausiais piešiniais, ir visi jais žavėjosi, kas tik matė. Pagaliau nuėjo Abu Siras pas karalių ir pranešė, jog pirtis pastatyta ir papuošta piešiniais, ir tarė:

— Nieko daugiau ten netrūksta, tik kilimų ir rankšluosčių.

Ir davė jam karalius dešimt tūkstančių dinarų, ir Abu Siras, paėmęs juos, išklojo pirtį kilimais, kuo puikiausiai ją įrengė, o galiausiai iškarstė visur ant virvių rankšluosčius. Ir visiems, kas tik ėjo pro šalį, raibo akys ir maišėsi protas nuo piešinių ant sienų, ir minios grūdosi prie namų, niekada gyvenime neregėtų, ir klausinėjo žmonės, spoksodami į išdailintas sienas:

— Kas čia tokio?

— Tai pirtis,— atsakinėjo Abu Siras, ir visi didžiai stebėjosi.

O kai Abu Siras prišildė vandens ir atidarė pirtį, kai baseine paleido fontaną, visi, kas tik gyveno tame mieste, negalėjo atsipeikėti iš nuostabos. Paskui Abu Siras paprašė karalių padovanoti jam dešimtį baltaodžių belaisvių, dar nesuaugusių į vyrus, ir karalius davė jam dešimt belaisvių, dailumu prilygstančių mėnulio pilnačiai, ir Abu Siras ėmė masažuoti jiems kūnus sakydamas: „Darykite taip mūsų svečiams". Paskui jis užkūrė gardžiakvapes smilkykles ir išsiuntė miestan šauklį, ir tas garsino visu balsu:

— O Alacho kūriniai, eikite visi į pirtį, tai karališkoji pirtis!

Ir žmonės paplūdo pas Abu Sirą, ir jisai parikiavo belaisviams mazgoti jiems kūnus. Ir žmonės leidosi vienas po kito į baseiną, o išlipę sėdosi ant paaukštinimo, ir ten belaisviai masažavo juos, kaip buvo išmokęs Abu Siras.

Ir taip tris dienas plaukė žmonės į pirtį, o išsimaudę ėjo namo, nemokėdami nė skatiko. Ketvirtąją dieną pats karalius išsirengė į pirtį, sėdo ant žirgo ir su visa palyda atjojo pas Abu Sirą. Jis įėjo į vidų, nusivalkstė savo apdarus, ir pats Abu Siras pradėjo jį trinti plaušine, ir taip trynė, jog nuo kūno ritosi nešvarumai, panašūs į lempų dagčius, ir Abu Siras rodė juos karaliui, ir karalius džiaugėsi. O kai paskui pliaukštelėjo karalius delnu sau per kūną, pajuto, koks jis švarus ir švelnus.

Numazgojęs karaliui kūną, Abu Siras įpylė į baseiną rožių vandens, ir karalius pasinėrė, o kai išlipo iš baseino, pasijuto toks atsigavęs ir žvalus, kokiu kol gyvas nesijautė. Tuomet Abu Siras pasodino jį ant paaukštinimo, ir belaisviai pradėjo masažuoti jam kūną, gardžiai kvepiant alavijų ir nardų dūmams.

— O meistre, vadinasi, šit kokia ji, toji pirtis! — sušuko karalius.

— Taip,— atsakė Abu Siras.

— Prisiekiu galva,— pridūrė tada karalius,— tik dabar, atsiradus tavo pirčiai, mano miestas tapo tikru miestu! — Ir paklausė: — O kiek imsi iš žmogaus už savo paslaugas?

— Kiek įsakysi, tiek ir imsiu,— atsiliepė Abu Siras.

Tuomet karalius paliepė duoti jam tūkstantį dinarų ir tarė:

— Imsi po tūkstantį dinarų iš kiekvieno, kuris ateis į pirtį.

— Atleisk, o laiko valdove,— tarė jam Abu Siras.— Žmonės ne visi vienodi: esama ir turtingų, ir vargšų. Jeigu imsiu iš kiekvieno po tūkstantį dinarų, mano pirtyje vėjai gaudysis, nes vargšai neįmanys užsimokėti tokių pinigų.

— O kokį mokestį nustatysi? — paklausė karalius.

— Paliksiu tai žmonių sąžinei,— atsakė Abu Siras,— ir kiekvienas mokės kiek išgalėdamas, tad imsiu iš visų pagal turtą. Ir jeigu aš taip tvarkysiuos, visi eis į mano pirtį, ir turtuoliai atseikės sulig savo ištekliais, o beturčiai duos, kiek leidžia kišenė. Kai laikysiuos šitos tvarkos, mano pirtis klestės ir bus visų gerbiama, o tūkstantis dinarų, kuriuos man malonėjai, tebūnie karaliaus dovana, nes esu tikras, jog tokių pinigų niekas daugiau neįmanys man duoti.

Ir karaliaus didžiūnai pritarė Abu Siro žodžiams, ir pridūrė:

— Teisybė, o laiko valdove! Nejaugi tu manai, kad visi mirtingieji gali tau prilygti, o šlovingasis karaliau?

— Iš tikrųjų teisybę sakote,— tarė karalius,— bet šis žmogus — neturtingas svetimšalis, ir mes privalome parodyti jam širdį. Juk tiktai jo dėka radosi mūsų mieste tokia puiki pirtis, kokios niekas kol gyvas nebuvo regėjęs. Iš tikrųjų dabar, atsidarius pirčiai, mūsų miestas pagražėjo ir įgavo didybės. Ir jeigu mes pagerbsime šį žmogų savo dosnumu, joks užmokestis nebus per didelis.

— Jei tu geidi pagerbti jį savo dosnumu,— tarė didžiūnai,— mokėk jam iš savo iždo, tačiau, būdamas taurus savo valdiniams, nereikalauki padidinti pirties mokesčio, ir tada visi mięstelėnai melsis už tave Alachui. O mokėti tūkstantį dinarų neišgalėtume net mes, tavo karalystės didžiūnai, tai kaipgi įmanytų juos atseikėti varguoliai?

— Ir mano karalystės didžiūnai,— tarė jiems karalius,— sutinku su jumis, bet šiandien tegu kiekvienas jūsų jam sumoka po šimtą dinarų ir dar duoda po baltaodį belaisvį, vergą ir vergę.

— Gerai,— atsiliepė didžiūnai,— šiandien duosim, kaip įsakai, bet vėliau te kiekvienas, atėjęs į pirtį, užsimoka tiek, kiek liepia širdis.

— Tebūnie! — pritarė karalius.

Ir didžiūnai davė Abu Sirui po šimtą dinarų, baltaodį belaisvį, vergę ir vergą, o maudėsi tą dieną su karalium keturi šimtai vyrų, tad Abu Siras gavo keturiasdešimt tūkstančių dinarų ir, be kita ko, keturis šimtus baltaodžių belaisvių ir keturis šimtus juodaodžių vergų, ir keturis šimtus vergių. Iš tiesų buvo tai nemenka dovana, juo labiau kad ir karalius malonėjo Abu Sirui dešimt tūkstančių dinarų, dešimt baltaodžių belaisvių, dešimt juodaodžių vergų ir dešimt vergių. Ir žengė tuomet Abu Siras priekin, pabučiavo žemę po karaliaus kojomis ir tarė:

— Ačiū tau, o laimingasis karaliau, teisybės mylėtojau! Kurgi aš dėsiuos su tokia galybe baltaodžių belaisvių, juodaodžių vergų ir vergių?

Ir atsakė jam karalius:

— Tik todėl paliepiau savo didžiūnams taip dosniai tave apipilti gėrybėmis, kad turėtum kuo daugiau turto. Gal kada nors prisiminsi savo kraštą ir artimuosius, pasiilgsi jų ir įsigeisi grįžti tėvynėn. Tuomet galėsi

pasiimti iš mūsų krašto didelius turtus ir be rūpesčių gyventi savo šaly.

— O laiko valdove, teprideda Alachas tau galybės! — atsakė jam Abu Siras.— Turėti tokią gausybę baltaodžių belaisvių, vergų ir vergių pritinka nebent karaliams, ir jeigu tu parikiuotum vietoj jų atsilyginti man grynais, man būtų daug maloniau laikyti pinigus kapšyje nei tokią nesuskaičiuojamą kariauną, kurią privalu maitinti, girdyti ir rengti, o tam neganėtų nė viso aukso, kurį šiandien gavau.

Susijuokė karalius ir sušuko:

— Teisybę sakai, vardan Alacho, tų žmonių susidarė ištisa kariauna, o tau pristigs išteklių jai išlaikyti. Ar nenorėtum juos man parduoti, jei mokėčiau po šimtą dinarų už kiekvieną?

— Parduodu už tokią kainą,— tarė Abu Siras.

Ir karalius įsakė pašaukti iždininką, o kai šis atėjo su pinigais, užmokėjo Abu Sirui už visus vergus ir belaisvius ir sugrąžino juos savininkams tardamas:

— Tegu kiekvienas atpažįsta savo baltaodžius belaisvius, juodaodžius vergus ir verges ir atsiima, nes tai — mano dovana.

Ir didžiūnai paklausė karaliaus, ir kiekvienas atsiėmė savo vergus ir belaisvius, o Abu Siras tarė karaliui:

— Tesuteikia Alachas ramybę tavo sielai, kaip tu kad suteikei, išvaduodamas nuo visų tų rajų demonų, kuriuos turbūt tik vienas Alachas įmanytų pasotinti!

Ir susijuokė karalius iš jo žodžių, ir jam pritarė, o paskui su visais karalystės didžiūnais išėjo iš pirties ir parjojo į rūmus.

O Abu Siras kiaurą naktį skaičiavo auksą, krovė jį į maišus ir juos antspaudavo, ir gelbėjo jam dvidešimt juodaodžių vergų, dvidešimt baltaodžių belaisvių ir keturios vergės — visa jo šeimyna. O rytui išaušus, Abu Siras atidarė pirtį ir išsiuntė miestan šauklį, kad visiems skelbtų: „Kiekvienas, kas ateis į pirtį ir išsimaudys, užsimokės tiek, kiek leidžia kišenė ir kiek liepia širdis!“

Ir Abu Siras atsisėdo prie skrynios, ir kiekvienas, kas ėjo pro jį pirtin, dėjo tiek, kiek išgali, ir vakarop aukštybių Alacho maloningumo dėka skrynia kaupinai prisipildė pinigų.

Ilgai netrukus ir karalienė užsigeidė išsimaudyti pirtyje, o kai Abu Siras gavo tą žinią, padalijo dieną į dvi dalis: nuo aušros iki vidudienio paskyrė vyrams, o nuo vidudienio iki saulėlydžio — moterims. Ir kai atėjo karalienė, prie pinigų skrynios Abu Siro įsakymu stojo vergė, o kitos keturios, šeimininko išmokytos pirtininkių meno ir gerai išmankštintos, kuo išmaningiausiai ir meistriškiausiai aptarnavo karalienę, ir ši, be galo patenkinta ir sužavėta, padėjo skrynion tūkstantį dinarų.

Abu Siro šlovė plačiai pasklido po visą miestą, ir jis vienodai maloniai

priiminėjo svečius — tiek turtuolius, tiek vargšus,— ir turtai plaukė jam pro visas duris. Ir susipažino jis su rūmų didžiūnais, ir įsigijo tarp jų nemaža draugų ir bičiulių, ir karalius ateidavo pirtin kas savaitė ir kiekvieną sykį mokėdavo po tūkstantį dinarų, o kitomis savaitės dienomis lankydavosi didžiūnai ir varguoliai, ir Abu Siras visus vienodai gerbė ir maloniai kvietė maudytis.

Ir taip jau atsitiko, jog vieną dieną atėjo pirtin karaliaus kapitonas, ir Abu Siras nusirengė, drauge su juo įlipo į baseiną, o paskui išmasažavo jam raumenis ir stengėsi visa kuo įtikti. Kapitonui išsimaudžius, Abu Siras pavaišino jį gaivinamaisiais gėrimais ir kava, o kai šis mėgino užsimokėti, prisiekė, jog neims jokio užmokesčio. Kapitonas buvo be galo dėkingas Abu Sirui už nuoširdumą ir paslaugumą ir neišmanė, kaip atsiteisti kilniadvasiam pirtininkui.

Taip klojosi reikalai Abu Sirui. Tuo tarpu Abu Kiras išgirdo žmones tolydžio minint ir liaupsinant pirtį, o dažnas ne kartą jam sakė: „Iš tikrųjų toji pirtis — tai žemės palaima, reikėtų ir tau, jei tokia bus Alacho valia, kartu su mumis nueiti ir pačiam įsitikinti, koks nuostabus tai dalykas!“ Ir Abu Kiras tarė sau vienas: „Kur dėsies, teks ir man kaip ir kitiems nueiti ir apžiūrėti tą pirtį, apsukusią žmonėms protą“. Taip taręs, apsirengė pačiais prašmatniausiais apdarais, atsisėdo ant mulo ir, saugiai įsiterpęs tarp keturių juodaodžių vergų ir keturių baltaodžių belaisvių, išjojo į pirtį.

Nukakęs į vietą, prie vartų nusėdo nuo mulo ir, žengęs į kiemą, užuodė gardžius alavijų ir nardų kvapus, pamatė vaikščiojant žmones, o ant suolų sėdint didžiūnus drauge su varguoliais. Jis pasuko į prieangį, ir Abu Siras, jį išvydęs, džiaugdamasis žengė jo pasitikti. Ir Abu Kiras taip jam tarė:

— Argi taip daro dori žmonės? Aš atidariau dažyklą ir tapau garsiausias meistras visame mieste, ir susipažinau su karalium, ir gyvenu laimingas ir visų gerbiamas, o tu neateini manęs aplankyti, nesiteirauji apie mane ir neklausinėji: „Kur mano bičiulis?“ Aš nėriausi iš kailio tavęs ieškodamas ir siuntinėjau vergus ir belaisvius, kad tavęs teirautųsi užeigose ir kitur, bet jie neužtiko tavo pėdsakų ir neatnešė jokių žinių.

Ir Abu Siras jam atsakė:

— Argi aš nebuvau atėjęs pas tave ir argi tu neišvadinai manęs vagimi, neprimušei pagaliu ir nepadarei man gėdos žmonių akyse?

— Ką tu sakai? — tarė tariamai susikrimtęs Abu Kiras.— Nejaugi tada primušiau tave?

— Taip, mane,— atsakė Abu Siras.

Ir Abu Kiras prisiekė jam tūkstančiu priesaikų, jog tuomet tikrai jo nepažino.

— Vadinasi, tai kas nors kitas, labai panašus į tave, kas dieną ateidavo pas mane vogti žmonių audimų, todėl, kai tu pasirodei, pamaniau, jog tai jis.

Taip taręs, Abu Kiras ėmė graudžiai aimanuoti ir, plodamas delnais, šaukti:

— Nėra jėgos ir galybės, didesnės už visagalį aukštybių Alachą! Prisipažįstu, kad nuskriaudžiau tave. Bet kodėl gi tu neatvėrei man akių ir nepasakei: „Aš esu tasai ir tasai?“ Pats esi kaltas, kad nepasisakei, kas esąs, juk mano galva ir šiaip jau iškvaršinta begalės rūpesčių!

— Teatleidžia tau Alachas, bičiuli,— atsakė jam Abu Siras.— Matyt, dangaus man buvo taip lemta, tik vienas Alachas viską žino ir gali. O dabar įeik į mano pirtį, nusivilk apdarą, išsimaudyk ir nieko neimk į širdį.

O Abu Kiras vis nesiliovė meldęs:

— Atleisk man, brolau, prašau tave Alacho vardu!

— Tegu Alachas nuima nuo tavęs šią nuodėmę ir atleidžia! — atsiliepė Abu Siras.— Iš tikrųjų ši neganda man buvo skirta nuo amžių!

— O kaip tu iškilai į tokias aukštybes? — paklausė tuomet Abu Kiras, ir Abu Siras atsakė:

— Tasai, kuris apdalino tave malonėmis, nepašykštėjo jų ir man. Aš nuėjau pas karalių, papasakojau, kokių malonumų teikia pirtis, ir jis parikiavo ją man pastatyti.

— Kiek tu pažįsti karalių, tiek pažįstu ir aš,— tarė tuomet Abu Kiras,— ir jei tokia bus aukštybių Alacho valia, aš pasistengsiu palenkti karaliaus širdį, kad jis, mane pagerbdamas, dar labiau tave mylėtų ir godotų. Jis nežino, kad tu — mano bičiulis, tad aš jam viską pasakysiu ir pavesiu tave jo globai.

— Nereikia man tavo užtarimo,— atsakė jam Abu Siras,— nes yra tasai, kuris visų širdis pripildo meilės. Ir karalius, ir visi jo didžiūnai mane myli ir jau ne kartą dosniai apdovanojo.

Ir papasakojo jis Abu Kirui visus nutikimus, o galiausiai pridūrė:

— Nusivilk savo apdarą štai už šitos skrynios ir eik į pirtį, o aš tave palydėsiu ir gerai ištrinsiu tau kūną.

Nusivilko tuomet Abu Kiras visa, kuo buvo apsirengęs, ir įėjo į pirtį, o Abu Siras žengė iš paskos, ir įtrynė jam kūną, ir išmuilino, ir visa kuo padėjo, kol tas maudėsi, paskui jam pagelbėjo apsivalkstyti, o galiausiai patiekė jam pietus ir gaivinamuosius gėrimus, ir visi be galo stebėjosi jo didžia pagarba Abu Kirui. O paskui, kai Abu Kiras norėjo apsimokėti, Abu Siras prisiekė nieko iš jo neimsiąs ir taip jam tarė:

— Kaip tau ne gėda? Juk tu — mano bičiulis, ir mudu abu — lyg vieno kūno ir kraujo.

Ir tuomet Abu Kiras tarė Abu Sirui:

— Prisiekiu Alachu, bičiuli, tavo pirtis iš tiesų nuostabi, bet čia trūksta vieno dalyko.

— O ko gi trūksta? — paklausė Abu Siras.

Ir Abu Kiras atsakė:

— Vaistų, sutaisytų iš negesintų kalkių ir aršeniko, švariai nuimančių plaukus. Sutaisyk tokių vaistų, o kai ateis karalius, pasiūlyk juos ir pamokyk, kaip naikinti jais plaukus, ir karalius dar labiau tave pamils ir laikys dar didesnėje pagarboje.

— Tavo teisybė,— atsakė Abu Siras.— Jeigu bus tokia Alacho valia, tuoj pat sutaisysiu tuos vaistus.

Abu Kiras išėjo ir, sėdęs ant mulo, nujojo pas karalių, įžengė į rūmų menę ir kreipėsi tokiais žodžiais:

— Norėčiau duoti tau gerą patarimą, o laiko valdove!

— Patark, jei gali,— atsiliepė karalius, o Abu Kiras pasakė:

— Pasiekė mane žinia, jog tu pastatei pirtį.

— Iš tikrųjų,— atsakė karalius.— Atėjo pas mane toks žmogus, svetimšalis, ir parikiavau pastatyti jam pirtį, kaip tau — dažyklą. Tai puiki pirtis, ir mano miestas, jai atsiradus, tapo dar gražesnis.

Ir karalius ėmė liaupsinti pirties privalumus, o Abu Kiras paklausė:

— Ar jau esi joje buvęs?

— Taip,— atsakė karalius, ir Abu Kiras sušuko:

— Šlovė Alachui, kad jis apsaugojo tave nuo to nevidono ir mūsų tikėjimo priešo, kitaip sakant, pirtininko!

— Kodėl? Ką gali jam prikišti? — paklausė karalius.

Ir dažytojas atsakė:

— Žinoki, o laiko valdove, jei dar sykį užeisi į pirtį, nebeapsaugos tavęs Alachas!

— Kodėl?— paklausė karalius.

— Tas pirtininkas,— atsakė Abu Kiras,— tavo ir mūsų šventojo tikėjimo priešas, o prisiprašė tą pirtį pastatyti, geisdamas tave nunuodyti. Jau turi tau šį tą sutaisęs, o kai tu ateisi, paduos tau ir pasakys: „Šiais vaistais kiekvienas, norimą vietą pasitepęs, švariai nunaikins plaukus“. Tačiau tai, ką pirtininkas tau duos, anaiptol ne vaistai, o baisus pragaištingas nuodas. Tam nedorėliui krikščionių sultonas yra pažadėjęs, jeigu jis tave nunuovys, išvaduoti pačią ir vaikus, kuriuos laiko nelaisvėje. Kadaise ir aš buvau drauge su juo to sultono nelaisvėje, bet atidariau dažyklą ir pradėjau taip gražiai dažyti audimus visokiausiomis spalvomis, jog palenkiau į save karaliaus širdį, ir jis paklausė: „Sakyk, ko pageidauji?“ Ir paprašiau, kad paleistų mane laisvėn, ir jis malonėjo man tai, kas visų brangiausia gyvenime, ir aš atvykau į šį miestą. Ir kai pama-

čiau aną žmogų pirtyje, paklausiau: „Kaip tau pavyko išsivaduoti ir ištraukti iš nelaisvės pačią ir vaikus?“ Ir jis atsakė: „Deja, ir aš, ir pati, ir vaikai vis dar esame nelaisvėje. Kartą krikščionių sultonas sušaukė tarybą, ir aš ten buvau tarp kitų, stovėjau ir klausiausi aptariant ir apšnekant visų šalių karalius, o kai pagaliau kalba išėjo apie šio miesto karalių, sultonas giliai atsiduso ir tarė: „Ak, niekas man nėra taip įsipykęs kaip šio miesto karalius! Jei kas nors įsimiklintų jį nužudyti, duočiau ko tik jo širdis pageidauja“. Tuomet aš žengiau priekin ir paklausiau: „Jeigu aš įsimiklinęs jį nužudysiu, ar duosi laisvę man, mano pačiai ir vaikams?“ Ir jis atsakė: „Taip, duosiu, ir apipilsiu malonėmis, kokių tik panorėsi“. Taip mudu sudarėme sandėrį, ir sultonas įlaipino mane laivan ir atsiuntė į šį miestą, ir aš nuėjau pas čionykštį karalių, kuris man ir pastatė šią pirtį. Dabar man belieka tik jį nunovyti ir, pargrįžus pas krikščionių sultoną, išvaduoti pačią ir vaikus ir atsiimti žadėtą dovį“. Paklausiau jį: „O kokią tu klastą sumanei čionykščiam karaliui nunovyti?“ Ir jis atsakė: „Klasta labai paprasta, tokia, jog paprastesnių nebūna pasaulyje. Juk jis vaikščioja pas mane į pirtį. Tad sutaisysiu aš jam tokių vaistų su nuodais, o kai jis ateis, pasakysiu: „Imki šiuos vaistus ir pasitepki ten, kur nori išnaikinti plaukus“. Jis pasiims tepalą, įsitrins, o nuodai pradės skverbtis į kūną, smelksis dieną ir naktį, kol pagaliau pasieks širdį ir jį nugaluos. Tokia bus jo mirtis“. Vos tik išgirdau šiuos žodžius, iškart sunerimau dėl tavo gyvybės — juk esi mano geradarys, todėl ir atėjau tavęs perspėti.

Išklausė karalius Abu Kiro pasakojimą ir užsiliepsnojo siaubinga rūstybe, ir tarė dažytojui:

— Laikyk tai paslaptyje!

Ir nusprendė beregint keliauti į pirtį, kad abejonės virstų tikrove.

Karaliui atėjus į pirtį, Abu Siras nusirengė kaip paprastai ir ėmėsi jį mazgoti, paskui išmasažavo ir tarė:

— O laiko valdove, sutaisiau čia tau tokių vaistų nereikalingiems plaukams pašalinti.

— Duokš,— įsakė karalius.

O kai Abu Siras atnešė vaistus ir pastatė juos prieš karalių, šis užuodė baisią smarvę ir tarė sau, jog tai iš tikrųjų nuodai, užsidegė baisiu pykčiu ir suriko palydai:

— Griebkit jį!

Ir asmens sargyba nučiupo Abu Sirą, o karalius išėjo netverdamas įtūžiu, ir niekas nežinojo, ko jis netikėtai užsirūstino — tokia didi buvo jo rūstybė, jog niekam jis nepasakė nė žodžio, o palyda nedrįso jo, pykčiu liepsnojančio, klausinėti.

Karalius apsirengė ir sugrįžo į rūmų menę, liepė atvesti Abu Sirą su-

rištomis rankomis ir pašaukti savo kapitoną, o kai šis stojo prieš jo akis, prabilo tokiais žodžiais:

— Imk tą nevidoną ir įkišk į maišą, įpilk ten du kintarus negesintų kalkių ir užrišk maišą drauge su Abu Siru ir kalkėmis, paskui įmesk jį luotan ir plauk prie mano rūmų, o kai pamatysi mane sėdint prie lango, paklausk: „Ar prigirdyti?“ Ir aš pasakysiu: „Prigirdyk!“ Ir kai tai pasakysiu, įversi maišą į vandenį, kad kalkės taptų gesintos, o Abu Siras ir prigertų, ir sudegtų.

— Klausau ir vykdau! — atsakė kapitonas ir išsivedė Abu Sirą iš menės, paskui nuplukdė jį į salą, esančią prieš karaliaus rūmus, o ten kreipėsi į jį tokiais žodžiais:

— Ei tu, kartą pas tave buvau atėjęs į pirtį, ir tu mane priėmei su didžia pagarba, pats mane numazgojai ir padarei visa, kas pridera, kad ligi soties prisimėgaučiau palaima. Paskui prisiekei man, kad neimsi jokio užmokesčio, ir aš pamilau tave visa širdimi. Tad pasakyk man, kas tau nutiko su karalium ir kuo tu jam nusikaltai, ir kuo užrūstinai, kad įsakė surengti tau tokią šiurpią mirtį?

Ir atsakė jam Abu Siras:

— Prisiekiu Alachu, iš tikrųjų nieko blogo jam nepadariau ir net nežinau, kuo galėjau nusikalsti, jog pelniau tokią bausmę.

— Iš tiesų tau sakau,— tarė kapitonas,— tu įgijai tokį karaliaus prielankumą, kokio niekas ligi tol nebuvo regėjęs, o kiekvienas, kuriam šypso laimė, žadina žmonių pavydą. Gal kas nors, pavydėdamas tau laimės ir sėkmės, apjuodino tave karaliui ir pasakė kokį negerą žodį, sukurščiusį jo širdyje neregėtą rūstybę. Būk ramus ir nieko nebijok — aš nelinkiu tau nieko pikta. Kaip tu mane kartą pagerbei, manęs suvis nepažinodamas, taip ir aš tave apsaugosiu nuo mirties, tačiau, likęs gyvas ir sveikas, turėsi kurį laiką pagyventi mano saloje, kol iš miesto plauks koks laivas tavo krašto pusėn, tada ir išsiųsiu tave gimtinėn.

Abu Siras pabučiavo kapitonui ranką ir padėkojo už gerą širdį, o kapitonas atnešė negesintų kalkių, supylė į maišą, įvertė akmenį sulig žmogum didumo ir tarė:

— Atsiduosiu Alacho malonei!

O paskui įdavė Abu Sirui tinklą ir pasakė:

— Užmesk tinklą jūron, gal sužvejosi šį tą, nes mano priedermė kas dieną aprūpinti karaliaus virtuvę žuvimi, o šiandien, gelbėdamas tave iš bėdos, nespėjau nė pažūklauti. Baisu man, kad ateis virėjo parankiniai, pareikalaus žuvų ir nieko negaus, o jei tu pažvejosi vietoj manęs, atiduosi jiems, kas pridera. Tuo tarpu aš nusiirsiu prie rūmų ir pasistengsiu apgauti karaliaus budrumą dėdamasis, kad skandinu tave.

Ir Abu Siras atsakė:

— Aš pažvejosiu, o tu eik, ir tesaugo tave Alachas!

Kapitonas įvertė maišą į luotą, nusiyrė nuo kranto ir nuplaukė prie karaliaus rūmų. Ten pamatė karalių sėdint prie lango ir paklausė:

— O laiko valdove, ar prigirdyti jį?

— Prigirdyk! — įsakė karalius ir pamojo ranka, ir tuo metu kažkas blykstelėjo ir įkrito į jūrą.

Pasirodo, į jūros bangas nugrimzdo karaliaus žiedas, o tas žiedas buvo užkerėtas: kai karalius ant ko nors užsirūstindavo ir norėdavo tą žmogų pražudyti, mostelėdavo jo pusėn dešine ranka, iš žiedo išlėkdavo žaibas ir nutrenkdavo tą, į kurį parodydavo karalius, ir tam žmogui nusirisdavo galva nuo pečių. Todėl kariuomenė nuolankiai klausė karaliaus, ir jam nebuvo baisūs nė patys galingiausi priešai. Tad, žiedui nusmukus nuo piršto, karalius nepasakė nė pusės žodžio ir nepaskelbė: „Mano žiedas įkrito jūron“,— baimindamasis, jog kariuomenė sumaištaus ir jį nužudys. Štai ir visa karaliaus byla.

O Abu Siras, kapitonui nuplaukus, užmetė tinklą ir ištraukė pilną žuvų, paskui užmetė dar kartą ir vėl ištraukė pilną žuvų, ir taip jis leido tinklą jūron ir tempė krantan, pilną žuvų, kol pagaliau išaugo jų dideliausia krūva.

Ir tarė tuomet Abu Siras sau vienas: „Prisiekiu Alachu, jau seniai nesu valgęs žuvies!“ Pasirinko didelę riebią žuvį ir pagalvojo: „Kai pargrįš kapitonas, paprašysiu, kad pakeptų man tą žuvį pietums“. Taip taręs, perrėžė žuviai pilvą peiliu, ir peilis užkliuvo už kažko žiaunose, ir Abu Siras pamatė karaliaus žiedą — pasirodo, žuvis prarijo jį, paskui apvaizdos valia atplaukė prie salos ir čia pateko į tinklą. Abu Siras pasiėmė žiedą ir užsimovė ant mažylio piršto nė nenumanydamas, kokią jis turi galią. Tuo tarpu atėjo žuvų du jaunučiai virėjo parankiniai ir, žengę artyn, paklausė Abu Sirą:

— Ei žmogau, kur dingo kapitonas?

— Nežinau,— atsakė Abu Siras ir mostelėjo dešine ranka.

Ir tuo metu, kai jis, tardamas: „Nežinau“, mostelėjo ranka, abiem parankiniams nusirito galvos nuo pečių. Abu Siras apstulbo ir tarė sau: „Kas tai galėtų būti? Kas gi juos nužudė?“ Gaila jam pasidarė parankinių, ir jis susimąstė. Ir tuomet parplaukė kapitonas ir pamatė kalną žuvų, du lavonus ir žiedą ant Abu Siro piršto.

— O brolau,— sušuko kapitonas,— tik nekelk rankos su žiedu! Jei mostelėsi, nužudysi mane.

Abu Siras didžiai nustebo išgirdęs tuos žodžius. Tuo tarpu kapitonas priėjo arčiau ir paklausė:

— Kas nužudė tuodu parankinius?

— Nežinau, brolau, prisiekiu Alachu,— atsakė Abu Siras.

— Tavo teisybė,— pritarė kapitonas,— bet pasakyk man, iš kur gavai šį žiedą?

— Radau šios žuvies žiaunose,— atsakė Abu Siras.

Ir kapitonas tarė:

— Tavo teisybė, nes pats mačiau, kaip, išskėlęs žaibą, krito iš karaliaus rūmų lango į jūrą. O tai atsitiko tada, kai karalius manydamas, jog tu esi maiše, mostelėjo ton pusėn ir suriko man: „Prigirdyk!“ Kai jis mostelėjo ranka, aš įverčiau maišą jūron, o žiedas tuo metu nusmuko karaliui nuo piršto ir įkrito į vandenį, ir jį prarijo ši žuvis, o Alachas ją nusiuntė tau, ir tu ją pagavai, nes taip buvo tau skirta. Ar žinai, kokią galią turi šis žiedas?

— Nežinau,— atsakė jam Abu Siras.

— Tai žinoki,— tarė kapitonas,— jog kariuomenė klauso mūsų karaliaus tik bijodama šio žiedo, nes jis užkerėtas: kai karalius užsirūstina ant ko nors ir įsigeidžia nužudyti, jam pakanka vien parodyti pirštu į tą žmogų, ir galva beregint nusirita nuo pečių — iš žiedo išlekia žaibas, nutrenkdamas karalių užrūstinusį valdinį, ir nukauna jį vietoje.

Ir Abu Siras, išgirdęs šiuos žodžius, be galo nusidžiaugė ir tarė kapitonui:

— Tuoj pat vežk mane atgal į miestą!

— Ir nuvešiu,— atsakė kapitonas,— nes dabar nebebijau, kad karalius gali tave nuskriausti: jei tik pamosi jo pusėn ranka, mirties jam linkėdamas, jo galva bemat nusiris tau po kojų. Jei netgi įsigeistum nužudyti karalių drauge su visa jo kariauna, niekas neįstengtų tau sutrukdyti.

Taip taręs kapitonas nusivedė į luotą, ir juodu nusiyrė miesto link, ir kai tik jie priplaukė prie kranto, Abu Siras nuėjo į karaliaus rūmus ir įžengė į posėdžių menę, ir pamatė karalių sėdint, o priešais stovint kariauną. Karalius didžiai sielvartavo praradęs žiedą, bet nedrįso nė užsiminti apie tai kariams. Išvydęs Abu Sirą, karalius suriko:

— Argi tu ne jūros dugne? Kaip tau pavyko iš ten išsigauti?

Ir atsakė jam Abu Siras:

— O laiko valdove, kai įsakei įmesti mane jūron, tavo kapitonas įlaipino mane luotan ir nuvežė į vieną salą, ir ten paklausė, kodėl mane ištiko tavo rūstybė, ir tarė: „Ką tu padarei karaliui, kad jis paliepė tave nužudyti?“ Atsakiau jam: „Prisiekiu Alachu, nežinau, ką būčiau galėjęs padaryti bloga“. Ir tuomet kapitonas tarė: „Tu buvai įgijęs didį mūsų karaliaus prielankumą. Gal kas nors, tau pavydėdamas, apjuodino tave karaliui ir pasakė kokį negerą žodį, sukurščiusį jo širdyje neregėtą rūstybę. Tačiau kartą aš atėjau pas tave į pirtį, ir tu mane gražiai pagerbei, ir dabar, atsilygindamas už tą pagarbą, kurią parodei man pirtyje, išgelbėsiu tau gyvybę ir išsiųsiu tave į gimtinę“. Taip taręs, jis

įdėjo luotan maišą su dideliu akmeniu ir vietoj manęs įvertė jūron, kai pamojai jam ranka. Tada ir nusmuko tau žiedas nuo piršto ir įkrito į bangas, o ten jį prarijo žuvis. O aš tuo metu žvejojau saloje ir pagavau tą žuvį kartu su kitomis, ir paėmiau ją, ketindamas išsikepti, ir perskrodžiau jai pilvą. Pamačiau viduriuose šį žiedą, pasiėmiau ir užsimoviau ant piršto. Ilgai netrukus pasirodė du tavo virėjo parankiniai ir paprašė žuvų, o aš, nežinodamas to žiedo galios, mostelėjau ranka, ir jiems nusirito galvos nuo pečių. Kai parplaukė kapitonas, pamatė žiedą ant mano rankos, pažino jį ir papasakojo, kokią jis turi galią. Atiduodu jį tau, nes niekada nepamiršiu, kiek daug gero man padarei ir kaip nešykštėjai malonių! Štai tavo žiedas, pasiimk! Ir jei iš tikrųjų tau ką nors bloga padariau, ir tuo nusipelniau mirties, nužudyk mane, tik prieš tai pasakyk, kuo tau nusikaltau, ir mano kraujas nekris ant tavo galvos.

Taip taręs, Abu Siras nusimovė žiedą nuo piršto ir padavė karaliui. Ir kai karalius pamatė, kokios taurios širdies yra pirtininkas, paėmė žiedą, užsimovė ant piršto ir pasijuto lyg iš naujo gimęs. Atsistojo ir, apkabinęs Abu Sirą, tarė:

— O žmogau, iš tikrųjų esi tauriausiųjų tauriausias, todėl nesmerk manęs ir atleisk už tai, ką bloga tau esu padaręs. Jei kas nors kitas būtų šį žiedą radęs, nieku gyvu nebūtų man jo grąžinęs!

— O laiko valdove,— atsiliepė Abu Siras,— jei nori, kad tau atleisčiau, pasakyk man, kuo tau nusikaltau ir kuo taip užrūstinau, jog pasmerkei mane mirti?

— Prisiekiu Alachu,— atitarė karalius,— dabar esu tikras, kad tu nekaltas, o kadangi taip tauriai pasielgei, žinau, jog netgi nesugebėtum padaryti kokios niekšybės. Tai dažytojas man tave apjuodino ir štai ką apie tave prikalbėjo.

Ir jis papasakojo, ko jam buvo prikalbėjęs dažytojas, ir tuomet Abu Siras tarė:

— Prisiekiu Alachu, o laiko valdove, nepažįstu aš jokio krikščionių sultono ir niekada nesu lankęsis jokioje krikščionių žemėje! Ir niekada man tokia mintis nebuvo atėjusi — tave nužudyti! O tas dažytojas kadaise buvo mano bičiulis ir kaimynas, kai gyvenau Aleksandrijoje. Surėmė mus ten vargai iš visų pusių, o kai suvis striuka pasidarė, išvykome drauge iš gimtojo krašto ir perskaitėme abu Korano pirmąjį perskyrimą, ir prisiekėme, jog tasai, katras turės darbą, maitins kitą, be darbo atlikusį. O paskui mudviem nutiko štai kas.

Ir Abu Siras papasakojo karaliui, kas juodviem nutiko ir kaip dažytojas Abu Kiras pavogė pinigus ir paliko jį sergantį užeigoje, ir kaip jį slaugė vartininkas ir maitino iš savo kišenės, kol Alachas grąžino sveikatą, ir kaip pagaliau jis atsikėlė iš ligos patalo ir, pasiėmęs savo įnagius,

išėjo į miestą, ir kaip pakeliui pamatė dažyklą ir žmonių minią prie vartų, o viduje pastebėjo Abu Kirą sėdintį ant suolo, ir kaip įėjo vidun pasisveikinti, ir kaip šis nedėkingumu jam atsilygino, apvagino ir nevidonu išvadino, ir skaudžiai pagaliu prikūlė. Ir papasakojo Abu Siras, kas jam nutiko nuo pradžios ligi galo, ir taip pasakė:

— O laiko valdove, žinoki, jog ne kas kitas, tik dažytojas man patarė: „Sutaisyk tokius ir tokius vaistus ir duok jų karaliui, nes tavo pirtis iš tikrųjų puiki, bet trūksta tepalo". Ir žinoki, o laiko valdove, jog tie vaistai visai nekenksmingi, mes gaminame juos savo krašte ir vartojame, ir kiekvienoje pirtyje jų būna, tik aš buvau juos pamiršęs, ir dažytojas, kai jį nuoširdžiai priėmiau ir pagarbiai aptarnavau, man juos priminė ir patarė: „Sutaisyk tų vaistų". Dabar, o laiko valdove, jei nori įsitikinti, jog sakau tiesą, paliepki atvesti užeigos vartininką ir dažyklos vergus ir apklausinėki juos, ir jie patvirtins mano žodžius.

Ir paliepė karalius pašaukti užeigos vartininką ir dažyklos vergus, o kai tie stojo prieš jo akis, ėmė juos klausinėti, ir jie papasakojo tai, ką buvo patyręs Abu Siras. Ir tuomet karalius įsakė atvesti dažytoją, ir suriko:

— Atveskit jį čionai basą, vienplaukį ir surištomis rankomis!

O dažytojas tuo metu sėdėjo savo namuose ir džiaugėsi, kad Abu Siras nebegyvas. Ir nespėjo jis nė atsipeikėti, kai įpuolė vidun karaliaus sargyba ir įniko jį kulti, o paskui surišo jam rankas ir nuvilko pas karalių. Ir išvydo Abu Kiras sėdint šalia karaliaus Abu Sirą, išvydo užeigos vartininką ir dažyklos vergus stovint prieš sostą. Ir užeigos vartininkas jį paklausė:

— Ar čia ne tas tavo bičiulis, kurį tu apvogei ir palikai sergantį kambaryje ir kuriam padarei tai ir tai?

Ir dažyklos vergai paklausė Abu Kirą:

— Ar čia ne tas pats žmogus, kurį paliepei tuomet sučiupti ir primušti?

Ir tuomet karaliui paaiškėjo Abu Kiro niekšiškumas, ir jis suprato, jog dažytojas vertas kur kas baisesnių kančių nei Munkaro ir Nakyro kankinimai, ir tarė:

— Imkite jį ir vedžiokite po miestą ir prekyvietes, o paskui įkiškite į maišą ir įmeskite jūron!

— O laiko valdove,— įsiterpė tuomet Abu Siras,— leisk man jį užtarti, nes aš jam viską atleidau.

— Jei tu atleidai jam savo skriaudas,— atrėmė karalius,— mes niekados neatleisim savųjų.— Paskui suriko sargybai: — Griebkite jį!

Ir sargyba nutvėrė Abu Kirą, ir apvedžiojo po visą miestą, o paskui įkišo į maišą, pribėrė ten negesintų kalkių ir įmetė jūron. Taip gavo ga-

lą Abu Kiras — prigirdytas ir sudegintas.

— O Abu Sirai,— kreipėsi tuomet karalius į pirtininką,— prašyk manęs, ko tik nori, ir aš išpildysiu visus tavo pageidavimus.

Ir Abu Siras tarė:

— Pageidaučiau, kad parsiųsdintum mane į gimtinę — nebenoriu daugiau čia gyventi.

Ir karalius apipylė Abu Sirą pinigais, nors ir šiaipjau jis turėjo daug turtų ir brangių dovanų, o paskui davė jam laivą, pilnutėlį visokiausių gėrybių, ir padovanojo įgulą baltaodžių belaisvių, o prieš tai siūlė būti jo veziriu, bet Abu Siras nesutiko ir išplaukė savo laivu, kuriame viskas priklausė jam — ir lobiai, ir baltaodžiai belaisviai,— ir plaukė jis nesustodamas, kol pasiekė Aleksandrijos krantą ir ten nuleido inkarą. O kai išlipo jie sausumon, vienas baltaodis belaisvis pastebėjo netoliese maišą ir tarė Abu Sirui:

— O pone, pajūryje guli didelis užrištas maišas, ir aš nežinau, kas ten galėtų būti.

Abu Siras nuėjo ir atrišo maišą, ir pamatė maiše Abu Kirą, jūros bangų atplukdytą Aleksandrijos žemėn. Ištraukė jį iš maišo ir palaidojo netoli Aleksandrijos, ir pastatė jam antkapį, ir paskyrė daug pinigų jo priežiūrai, o ant kapo vartų paliepė užrašyti šias eiles:

Pažinsi žmogų iš darbų, kuriuos jis bus padaręs;
Darbai tie taurūs, jei žmogus taurios širdies ir geras.
Nesmerk kitų, nes veikiai pats sulauksi pasmerkimo:
Kaip tu sprendi, apie tave taip žmonės spręsti ima.
Taisyk žodžiui vietą ir sek, ką sakai žmogui garsiai,
Ar kalbėsi rimtai, ar juokauti sau prabangą leisi.
Kai šuo sargus, ir priedermę atlieka rūpestingai,
O liūtas įkrenta duobėn, kai proto jam pristinga.
Paviršiun jūros vien skenduoliai negyvi išplaukia,
O perlai smėlyje, pačiam dugne, drąsuolių laukia.
Juk žvirblis niekados kovon su sakalu nestoja,
Nebent papaikęs, kai kvailumas pakiša jam koją.
Dangaus ir oro lapuos taip lemties rašyta ir žadėta:
„Kas žmogui gera daro, tam geru bus atmokėta!“
Bandyk nebandęs sirupą išgaut iš kolokvinto —
Tas girdo kartumu, kas vienu kartumu teminta.

Ilgai dar gyveno žemėje Abu Siras, o kai Alachas pasišaukė jį pas save, žmonės palaidojo jį šalia Abu Kiro, buvusio bičiulio, ir, įamžindami

juodviejų atminimą, pavadino tą vietą „Abu Siru ir Abu Kiru“, bet šiandien ji vadinama tik „Abu Kiru“. Tiek ir žinoma mums apie tų dviejų žmonių gyvenimą.

Šlovė praamžiui, kurio valia po nakties visada išaušta diena!

O tarp kitų pasakojimų yra dar

PASAKA APIE KURPIŲ MARUFĄ

Gyveno kartą Kaire, Alacho globojamame mieste, toksai kurpius, lopantis senas kurpes. Vardu jis buvo Marufas ir turėjo pačią, vardu Fatima, visų šaukiamą Ragana, nes ji garsėjo bjauriu būdu, irzlumu, amžinai kėlė vaidus ir niekada nesutarė su gėda ir sąžine. Vyrą ji laikė po padu, kas dieną koneveikė ir plūdo tūkstantį kartų, o jis bijojo pačios niekšybės ir pykčio, nes buvo protingas žmogus ir užvis labiausiai saugojo gerą vardą. Manėsi jis labai sunkiai, kai, būdavo, uždirba truputį daugiau, visus pinigus jai išleidžia, o kai uždirba mažai, pati tą naktį išgiežia apmaudą ant jo kūno ir sugadina jam sveikatą, ir naktį paverčia juodesne už savo sąžinę. Buvo ji kaip toji, apie kurią poetas yra pasakęs:

Praleidau tiek naktų su žmonele
Be miego, bluosto nesudėjęs!
Kodėl neuždaviau nuodų slapčia?
Vargų nebūčiau tiek turėjęs!

Daug vargo patyrė Marufas per savo pačios užgaidas, o kartą štai kas nutiko.

— Marufai,— pareiškė ji,— norėčiau, kad šį vakarą parneštum man paplotį su medum!

— Jei bus tokia aukštybių Alacho valia, užsidirbsiu pinigų ir parnešiu, nes dabar, prisiekiu Alachu, neturiu nė dirhemo, bet viliuosi, jog praamžis man pagelbės,— atsiliepė Marufas.

— Nenoriu girdėti tokių žodžių!— suriko Fatima.— Man nerūpi, ar jis tau pagelbės, ar ne, bet be papločio su medum gali akyse man nesi-

rodyti, o jei pasirodysi be papločio, ši naktis prilygs tau laimei, kurios susilaukei, kai mane vedei ir pakliuvai man į nagus!

— Alachas maloningas,— atsakė Marufas, o paskui išėjo vargšelis rūpesčių apniauktu veidu. Ir sukalbėjo jis rytmetinius poterius, ir atidarė dirbtuvėlę, ir kreipėsi į Alachą šiais žodžiais:

— Meldžiu tave malonėti pinigų papločiui ir apsaugoti šiąnakt nuo tos nedorėlės pykčio!

Ir prasėdėjo jis dirbtuvėje iki pat pusiaudienio, bet nesulaukė geidžiamo darbo, tik dar didesnė baimė apniko, ir jis pasikėlė iš vietos ir užrakino dirbtuvę neišmanydamas, kaip nusipirkti paplotį su medum, nes duonai, ir tai neturėjo nė skatiko.

Eidamas pro papločių prekijo krautuvėlę, jis stabtelėjo baimės gildoma širdimi, ir jo akys pritvino ašarų. Prekijas tai pastebėjo ir paklausė:

— Ei meistre Marufai, kas tau nutiko, kad verki? Papasakok man savo bėdą.

Ir papasakojo Marufas savo istoriją, o baigdamas tarė:

— Kietaširdė pati įsigeidė, kad parneščiau jai paplotį su medum, o aš prasėdėjau dirbtuvėje iki pat pusiaudienio ir netgi duonai neužsidirbau, tad bijau ir namo grįžti pas pačią.

Nusijuokė prekijas ir tarė:

— Anokia čia bėda ir būta ko bijoti! Kiek svarų papločių tau reikia?

— Penkių svarų,— atsakė Marufas.

Ir atsvėrė jam prekijas penkis svarus, bet pridūrė:

— Aliejaus turiu, bet pristigau medaus. Galiu pasiūlyti nebent cukranendrių melasos, o ji, tiesą pasakius, gardesnė ir už medų. Ar nebus bėdos, jei vietoj medaus įkrėsiu melasos?

Gėda buvo Marufui rodytis per daug išrankiam, juo labiau kad prekijas nereikalavo pinigų iš karto, ir jis tarė:

— Didelio čia daikto, įkrėski melasos.

Ir prekijas pakepė jam papločius alieju je, ir išvoliojo melasoje, ir taip gardžiai sutaisė, jog karalius, ir tas būtų liežuvį nurijęs. O prekijas dar paklausė:

— Gal tau reikia duonos ir sūrio?

— Taip,— atsakė Marufas.

Ir prekijas davė jam duonos už keturis pusdirhemius ir sūrio už pusdirhemį, o papločių prikepė už dešimt pusdirhemių, ir tarė:

— Žinoki, Marufai, kad būsi man kaltas penkiolika pusdirhemių. O dabar eik pas savo pačią ir būk laimingas, o šį pusdirhemį pasiimk pirčiai. Grąžinsi skolą po dienos, dviejų ar trijų, bet ne anksčiau, kol Alacho valia užsidirbsi pragyvenimui ir turėsi pinigų daugiau, nei galėsi išleisti. O pačios irgi šiukštu neskriausk.

Pasiėmė Marufas papločius, duoną ir sūrį ir nuėjo namo, laimindamas prekiją ir nurimusios širdies gilumoje sakydamas: „Šlovė tau, Alache dosnusis ir maloningasis!“ O kai grįžo namo, pati paklausė:

— Ar parnešei paplotį?

— Aišku,— atsakė Marufas ir padėjo papločius prieš pačią.

Fatima žvilgtelėjo į papločius, pamatė, kad jie sutaisyti su cukranendrių melasa, ir sušuko:

— Argi aš tau nesakiau, kad atneštum paplotį su medum? O tu tyčia pasielgei priešingai, parnešei papločių su cukranendrių melasa!

Atsiprašė kurpius Marufas ir bandė teisintis:

— Aš parnešiau tokių, nes prekijas pažadėjo palaukti pinigų.

— Ką čia man paistai! — suriko pati.— Nevalgysiu aš papločių, kol neparneši su medum!

Ir įtūžusi griebė papločius ir tėškė juos vyrui veidan, ir dar pikčiau suriko:

— Nešdinkis iš namų, sąvadautojau, ir parnešk man gerų papločių!

Ir taip smogė jam kumščiu per veidą, kad išmušė dantį, ir kraujas pliūptelėjo Marufui ant krūtinės. Tuomet įniršęs kurpius nesmarkiai sudavė jai per galvą, o Fatima griebė jam už barzdos ir įniko ją draskyti. Sušuko Marufas: „O musulmonai!“ — ir įpuolė vidun kaimynai, ištraukė vyro barzdą iš pačios nagų, ir ėmė graudenti moteriškę ir gėdinti sakydami:

— Visi mes mielai suvalgytume papločius su cukranendrių melasa! Ko taip engi tą vargšą žmogų? Ar tau ne sarmata?

Ir taip ją ramino ir tramdė, kol pagaliau juodu sutaikė, bet, kai žmonės išėjo, Fatima prisiekė nevalgysianti tų papločių nė kąsnelio. Tuomet Marufas, kuriam jau grobas grobą rijo, tarė sau: „Jeigu ji prisiekia nevalgysianti papločių, aš pats juos suvalgysiu“. Ir sėdęs ėmė kirsti per abu žandus, o Fatima, vos pamačiusi, kad jis valgo, vėl pratrūko šaukti:

— Te Alacho valia tai, ką tu valgai, nuodais pavirsta ir tau kūną supūdo!

— Ką čia šneki? — atsiliepė Marufas, nenustodamas valgyti, ir susijuokė: — Juk prisiekei, kad neimsi į burną papločių, tad ir neimk, o Alachas dosnus ir maloningas, ir jeigu tokia bus jo valia, rytoj vakare parnešiu tau paplotį su medum, ir galėsi pati viena jį suvalgyti.

Ir Marufas pradėjo ją raminti ir maldyti, bet Fatima plūdo jį, keikė ir užgaulioj o ligi pat ryto, o išaušus pasiraitojo rankoves, ketindama jį primušti, ir Marufas jai tarė:

— Duok man laiko, ir aš tau parnešiu kitą paplotį.

Ir nuėjo jis mečetėn, pasimeldė ir nužingsniavo į dirbtuvę, bet vos tik ją atidarė ir atsisėdo savo vieton, pasirodė du teisėjo parankiniai ir tarė:

— Kelkis ir eik pas teisėją, nes tavo pati tavimi skundžiasi ir atrodo ji taip ir taip.

Ir suprato iš jų žodžių Marufas, jog tai Fatima, ir tarė: „Tenubaudžia ją aukščiausiasis Alachas!“ — ir pasikėlęs nuėjo kartu su parankiniais. O kai įžengė į teisėjo būstą, pamatė, jog pati sėdi aprišta ranka ir krauju ištepta čadra, gailiai verkia ir šluostosi ašaras.

— O žmogau,— kreipėsi į jį teisėjas,— ar tu nebijai aukščiausiojo Alacho? Kaip tu išdrįsai taip primušti pačią, sulaužyti jai ranką ir išdaužti dantį? Kaip tu gali šitaip ją skriausti?

— Jeigu iš tikrųjų ją primušiau,— atsakė Marufas,— ir dantį išdaužiau, nuteisk mane sulig savo valia, bet viskas buvo taip ir taip, ir mudu sutaikino kaimynai.

Ir jis papasakojo teisėjui visą istoriją nuo pradžios ligi galo, o teisėjas, būdamas geros širdies žmogus, išsitraukė ketvirtį dinaro ir davė jam tardamas:

— Imki, žmogau, šį pinigą ir nupirki jai paplotį su medum, ir pagaliau susitaikykit abudu.

— Jai atiduok pinigus,— paprašė Marufas.

Ir Fatima pasiėmė pinigus, o teisėjas juodu sutaikė ir kreipėsi į juos tokiais žodžiais:

— Moterie, klausyk savo vyro, o tu, žmogau, gražiai su ja elkis ir būk atlaidesnis.

Ir, teisėjo sutaikinti, juodu paliko jo būstą, ir Fatima nuėjo savo keliu, o Marufas grįžo atgal į dirbtuvę ir atsisėdo į savo vietą. Staiga priešais pasirodė abu teisėjo parankiniai ir pareikalavo:

— Atiduoki tai, kas mudviem priklauso.

— Betgi teisėjas nieko iš manęs nepaėmė! — sušuko jiems Marufas. — Net priešingai — pats davė man ketvirtį dinaro.

— Mums nerūpi, ar teisėjas paėmė iš tavęs pinigų, ar pats davė, bet jeigu neatsiteisi su mumis, jėga atsiimsime, kas priklauso.

Sulig tais žodžiais nuvilko kurpių prekyvietėn, ir ten jis pardavė savo įnagius, ir tik tada, kai davė jiems pusę dinaro, juodu atstojo. Ir Marufas parėmė galvą ranka ir taip sėdėjo nieko neveikdamas, nes neturėjo įnagių. Ir taip jam berymant, staiga pasirodė du bjaurūs pažiūrėti žmogėnai ir kreipėsi į jį šiais žodžiais:

— Kelk, žmogau, ir skubėk pas teisėją, nes tavo pati skundžiasi tavimi!

Didžiai nustebo Marufas ir sušuko:

— Juk teisėjas ką tik mudu sutaikė!

— Mudu siųsti kito teisėjo: dabar tavo pati apskundė tave mūsiškiam.

Ir Marufas nuėjo su jais, melsdamas Alachą gelbėti nuo pačios ir ją

nubausti, o ją išvydęs, paklausė:

— Bene mudu nesusitaikėme, o geroji moterie?

— Niekados nebus santaikos tarp mūsų! — atkirto Fatima.

Ir tuomet Marufas žengė prieš teisėją, ir papasakojo jam, kas iš tikrųjų nutiko, ir pridūrė:

— Toks ir toks teisėjas ne per seniausiai mudu sutaikė.

Ir teisėjas suriko ant Fatimos.

— Ak tu, paleistuve! Ko ateini pas mane skųstis, jeigu jau susitaikei su vyru?

— O jis mane ir vėl mušė! — atrėmė Fatima.

Ir teisėjas juodviem įsakė:

— Tuoj pat susitaikykit: tu jos nebemušk, ir ji nesišiauš prieš tave!

Juodu susitaikė, ir teisėjas tarė Marufui:

— O dabar susimokėk mano parankiniams!

Ir Marufas davė parankiniams, kas priklauso, ir grįžo atgal į dirbtuvę, atidarė ją ir atsisėdo lyg apkvaitęs nuo užgriuvusių bėdų. Ir taip jam besėdint, staiga įbėgo vienas žmogus ir sušuko:

— O Marufai, kelk ir greičiau slėpkis: žmona apskundė tave aukščiausiajam teisėjui, ir tavęs ateina Abu Tabakas, didysis rykštininkas.

Pašoko Marufas ir, užrakinęs dirbtuvę, nudūmė Pergalės vartų pusėn. O turėjo jis viso labo penkis dirhemus, gautus už savo įnagius, tad nusipirko duonos už keturis dirhemus ir už vieną — sūrio ir išsmuko pro vartus. Ir atsitiko tai žiemovidžiu, po priešvakario pamaldų. Kai tik atsidūrė Marufas miesto šiukšlyne, pratrūko lyti it iš odmaišių, akimoju permirko visi drabužiai, ir jis prisiglaudė al-Adilijos mečetėje. Ir pamatė, kad ji visa apgriuvusi, saugykla tuščia ir be durų, ir įnėrė vidun, slėpdamasis nuo lietaus. Buvo jis visas kiaurai permerktas, ašaros sruvo iš akių, ir nevilties apimtas, susikrimtęs tarė sau vienas: „Kurgi aš pabėgsiu nuo tos paleistuvės? Meldžiu tave, o viešpatie, atsiųsk man kokį savo padarą, kuris nuvestų mane į tolimą kraštą, kad pati nerastų ten kelio!“ Ir taip jam besėdint ir beaimanuojant, ūmai prasivėrė siena, ir pasirodė milžinas, kurį išvydus Marufui plaukai pasišiaušė ant galvos, ir kreipėsi į jį šiais žodžiais:

— Žmogau, kodėl šį vakarą sutrikdei man ramybę? Jau du šimtus metų čia gyvenu ir nė karto nesu matęs, kad čionai kas nors užeitų ir darytų tai, ką tu darai. Pasakyk man, kas tau nutiko ir ko tu pageidauji, ir aš išpildysiu tavo norą, nes mano širdį perveikė užuojauta tavo skausmui.

— Kas tu toks esi? — paklausė tuomet kurpius, ir milžinas atsakė:

— Aš čia gyvenu.

Tuomet Marufas jam papasakojo viską, kas jam nutiko su pačia, ir milžinas paklausė:

— Jei nori, nugabensiu tave į tokį tolimą kraštą, kad pati neras ten kelio?

— Noriu,— atsakė Marufas, ir milžinas įsakė:

— Sėsk man ant sprando.

Ir Marufas užsisėdo ant sprando, ir milžinas pakilo į orą, ir skrido nuo vakarinių pamaldų ligi aušros, paskui nusileido aukšto kalno viršūnėje ir tarė:

— O žmogau, nusileisk nuo šito kalno, o kai pamatysi miesto vartus, eik pro juos ir žinok, jog tavo pati niekada neras ten kelio ir nesugebės tavęs pasiekti.

Taip taręs, paliko jį ir dingo, o Marufas atsisėdo sutrikęs ir nustebęs, ir taip sėdėjo iki saulėtekio, ir tuomet tarė sau: „Atsistosiu ir nusileisiu nuo šio kalno, nes, čia besėdėdamas, nieko neišsėdėsiu".

Jis nusileido nuo kalno ir pamatė aukštų mūrų apsuptą miestą, o jame — dangų remiančius rūmus ir prabangius namus, džiuginančius akį savo prašmatnumu. Ir žengė jis pro vartus, ir pamatė miestą, glostantį sugraudintą širdį. Ir kai atsidūrė prekyvietėje, miestelėnai apspito jį iš visų pusių žiopsodami ir stebėdamiesi neregėtais drabužiais, nes patys vilkėjo visiškai kitokiais apdarais. Ir pagaliau vienas jų paklausė:

— Ei žmogau, ar tu svetimšalis?

Ir kai Marufas atsakė: „Taip",— nepažįstamasis ir vėl paklausė:

— O iš kokio krašto būsi?

— Iš palaimintojo Kairo,— atsakė Marufas.

— Ar seniai jį palikai? — paklausė žmogus, ir Marufas atsakė:

— Vakar po pietų.

Tuomet žmogus pratrūko kvatoti ir sušuko visu balsu:

— Eikit visi čionai, paklausykit, ką jis šneka!

— O ką jis šneka? — susidomėjo miestelėnai, ir nepažįstamasis paaiškino:

— Jis tvirtina, kad kilęs iš Kairo, o išvykęs iš miesto vakar po pietų!

Ir visi prapliupo kvatoti, ir apsupo Marufą sakydami:

— Ar iš proto išsikraustei, žmogau, jei paistai tokius niekus? Kaip gali tvirtinti, jog tik vakar po pietų palikai Kairą, o šįryt atsidūrei šičia, jeigu iš tikrųjų ligi mūsų miesto reikia keliauti ištisus metus?

— Tai jūs išsikraustėt iš proto,— atrėmė Marufas,— nes aš sakau gryną teisybę. Štai duona, kurią atsinešiau iš Kairo, ji dar visai šviežia.

Ir jis parodė jiems duoną, ir visi ėmė stebėdamiesi ją apžiūrinėti ir ragauti, nes buvo nė kiek nepanaši į duoną, valgomą jų krašte. Ir vis

daugiau žmonių spietėsi aplink Marufą, ir vienas kitam kalbėjo:

— Jūs tik pažiūrėkit, štai duona iš Kairo!

Ir visame mieste kilo sujudimas, vieni tikėjo atvykėlio žodžiais, kiti netikėjo ir tyčiojosi iš jo. Ir tuo metu prijojo raitas ant mulo vienas pirklys, lydimas dviejų vergų, prasiskyrė kelią pro minią ir sušuko:

— Ei žmonės, kaip jums ne gėda grūstis aplink svetimšalį, šaipytis iš jo ir tyčiotis? Duokite jam ramybę!

Ir jis tol šūkavo ant visų, kol nuginė šalin, ir niekas nedrįso jam prieštarauti. Ir tuomet pirklys kreipėsi į Marufą:

— Eik čionai, brolau, ir daugiau neįkyrės tie žmonės, kurie neturi nei gėdos, nei sąžinės!

Sulig tais žodžiais jis pasisodino Marufą ant mulo ir nusivežė į didelius prašmatnius namus, ir paprašė sėstis į vietą, deramą nebent karaliams, ir paliepė vergams atvožti skrynią ir ištraukti apdarą, kokiu vilki tik patys turtingiausi pirkliai, ir aprengė juo savo svečią. O kadangi Marufas buvo išvaizdus vyras, tad su tuo apdaru tapo panašus į pirklių vadą. Paskui šeimininkas pareikalavo patiesti staltiesę, ir vergai nustatė ją visokiausiais gardžiais rinktiniais patiekalais, ir juodu pavalgė ir atsigėrė, ir tuomet pirklys paklausė:

— Kuo vardu būsi, brolau?

— Vardu esu Marufas,— atsakė svečias,— o iš amato — kurpius, lopau ir taisau senas kurpes.

— Iš kokio miesto esi atkilęs? — paklausė vėl šeimininkas, ir Marufas atsakė:

— Iš Kairo.

— O iš kurio kvartalo? — neatlyžo pirklys.

— Nejaugi pažįsti Kairą? — klausimu atsakė Marufas, ir pirklys atitarė:

— Taip, ir aš esu kilęs iš Kairo.

— Aš gyvenau Raudonojoje gatvėje,— atsakė tuomet Marufas.

— O ką tu pažįsti toje gatvėje? — paklausė pirklys.

— Tą ir tą,— atsakė Marufas ir paminėjo keletą žmonių.

— O pažįsti šeichą Ahmadą, smulkmenų pirklį? — paklausė šeimininkas.

— Tai mano kaimynas, prekiauja gretimais,— atsakė Marufas.

— O kaip jis laikosi? Ar sveikas? — pasidomėjo šeimininkas.

— Kuo geriausiai,— atsakė Marufas.

— O kiek vaikų turi? — paklausė pirklys.

— Tris,— atsakė Marufas.— Mustafą, Muhamadą ir Alį.

— Ar Alachas nepašykštėjo jiems savo malonės? — vėl paklausė pirklys.

— Ne,— atsakė kurpius.— Mustafa laikosi kuo puikiausiai, jis mokslo vyras ir mokytojas. Muhamadas prekiauja smulkmenomis, atidarė krautuvę šalia tėvo krautuvės, o prieš tai vedė ir susilaukė sūnaus, vardu Hasanas.

— Telaimina tave Alachas už geras naujienas! — sušuko pirklys, ir Marufas pasakojo toliau:

— O Alis vaikystėje buvo mano bičiulis. Mudu dažnai žaisdavome drauge ir bėgiodavome persirengę krikščionių drabužiais, ir vogdavome krikščionių knygas iš bažnyčios, parduodavome jas, o už pelnytus pinigus prisipirkdavome visokių valgymų. O kartą taip jau nutiko, jog krikščionys mus užklupo bevagiant knygas ir apskundė tėvams, o Alio tėvui pagrasino: „Jei nesudrausi savo sūnaus ir neužginsi jam vogti, apskųsime tave karaliui". Alio tėvas juos numaldė, o sūnui įkrėtė į kailį, ir ilgai netrukus Alis pabėgo, dingo be pėdsakų, ir štai jau dvidešimt metų niekas negauna apie jį žinios.

Ir tuomet pirklys tarė:

— Aš esu Alis, šeicho Ahmado sūnus, o tu, Marufai,— mano bičiulis!

Ir juodu džiaugsmingai pasisveikino, o kai atsiglėbesčiavo, pirklys paklausė:

— Sakyk man, Marufai, kas tave čionai atginė iš Kairo?

Ir Marufas papasakojo jam apie savo pačią Fatimą, visų šaukiamą Ragana, ir apie tai, kaip jinai jį skriaudusi, ir baigdamas tarė:

— Nebegalėdamas tverti tų nuoskaudų, pabėgau Pergalės vartų pusėn, ir ten užklupo mane liūtis, ir aš pasislėpiau apgriuvusioje al-Adilijos mečetėje, atsisėdau ten ir ėmiau gailiai aimanuoti, ir pasirodė man tenykštis milžinas, ifritas iš džinų padermės, ir paklausė, ko aš dejuoju, ir apsakiau jam savo vargus, o jis pasisodino mane ant kupros ir visą naktį skraidino tarp dangaus ir žemės, ir šįryt nuleido ant kalno viršūnės, ir paliepė eiti į šį miestą. Nukopiau nuo kalno ir įžengiau į miestą, o kai žmonės apstojo mane ir įniko kamantinėti, pasakiau, jog vakar palikau Kairą, bet jie manim netikėjo, ir tuomet atjojai tu, apgynei nuo tų žmonių ir parsivedei į namus. Štai kodėl pabėgau aš iš Kairo. O kodėl tu atkeliavai čionai?

Ir atsakė jam pirklys Alis:

— Kai buvau septynerių metų, vėjai gaudėsi mano galvoj, ir nuo tada pradėjau klaidžioti iš vieno miesto į kitą, iš vieno krašto į kitą, kol pagaliau atkakau į šį miestą, vadinamą Ichtijanu al-Hutanu. Pamačiau, kad žmonės čia taurūs ir geros širdies, ir įsitikinau, jog užjaučia jie varguolius ir duoda skolon, ir tiki viskuo, ką tik jiems sakai, ir tariau jiems: „Esu pirklys, o mano prekės dar kelyje, ir norėčiau gauti pas-

togę, kur galėčiau susikrauti savo labą“. Patikėjo jie mano žodžiais, atituštino vieną sandėlį, ir tuomet pasakiau jiems: „Ar nepaskolins jūsų kuris tūkstančio dinarų, kol ateis mano prekės, man reikia pinigų kuriems ne kuriems reikalams sutvarkyti“. Ir jie paskolino man tiek, kiek prašiau, ir nuėjau į prekyvietę, ir pamačiau reikalingų prekių, ir prisipirkau jų, o rytojaus dieną pardaviau ir pelniau penkiasdešimt dinarų, ir vėl prisipirkau visokių prekių, o paskui po truputį susidraugavau su žmonėmis, ir jie pradėjo mane gerbti ir net pamilo, o aš vis prekiavau ir kroviausi pinigus. Žinoki, brolau, jog liaudies išmintis sako: „Pasaulis laikosi apgaule ir klasta, ir svetimame krašte daryk ką tik nori“. Taigi, jei imsi kalbėti kam pakliūva: „Iš amato aš vargšas kurpius ir pabėgau nuo savo pačios, ir tik vakar palikau Kairą“,— tavimi niekas nesikliaus, ir, kol gyvensi šiame mieste, visi iš tavęs tyčiosis. O jeigu pasakysi: „Mane atnešė čionai ifritas“,— visi bėgs nuo tavęs, ir kiekvienas šalinsis perspėdamas kitus: „Tas žmogus demono apsėstas, ir kas prie jo prieis, tą ištiks bėda!“ — Ir tokios kalbos nepridės tau šlovės, o ir man pakenks, nes visi žino, kad esu taipjau kilęs iš Kairo.

— Ką gi man daryti? — paklausė Marufas, ir Alis atsakė:

— Aš tave pamokysiu ir, jei tokia bus Alacho valia, rytoj duosiu tau tūkstantį dinarų, jojamą mulą ir vergą, kuris bėgs priešaky rodydamas kelią priekyvietėn. Tu įjosi į prekyvietę ir pamatysi mane sėdint tarp pirklių. Tave išvydęs, aš pasikelsiu, pasisveikinsiu ir, lyg žinodamas tavo aukštą kilmę bei luomą, pabučiuosiu tau ranką, o paskui imsiu tave klausinėti, ar atgabenai tokių ir tokių audimų, ir tu sakysi: „Į valias“. O kai jie įniks mane klausinėti, kas toks esi, aš tave išgarsinsiu ir išaukštinsiu jų akyse ir pasakysiu: „Išnuomokite jam sandėlį prekėms ir krautuvę“,— ir apskelbsiu tave esant be galo turtingą ir dosnų. O kai prieis prie tavęs elgeta, duok jam nešykštėdamas, ir jie įsitikins, jog sakiau tiesą, jog iš tikrųjų esi toks dosnus ir lobingas, ir tave pamils. O paskui pasivadinsiu tave į svečius ir pasikviesiu taipjau pirklius, ir supažindinsiu tave su jais, idant sueitumėte į bendrystę ir drauge prekiautumėte, ir dalytumėtės prekėmis. Taip prabėgs nedaug laiko, ir tu susikrausi didelius turtus.

Ir rytui išaušus, pirklys Alis įteikė Marufui tūkstantį dinarų, aprengė dailiais drabužiais, pasodino ant mulo ir, davęs žadėtą vergą, tarė:

— Tegu Alachas nuima nuo tavęs atsakomybę už šią gudrybę, nes esi mano bičiulis, ir man privalu parodyti tau širdį. Nusikratyk visų rūpesčių ir išmesk iš galvos savo vargus su pačia, ir niekam daugiau apie ją nepasakok.

— Te Alachas atsiteisia tau geru už visa tai, ką man padarei! — sušuko Marufas ir, sėdęs ant mulo, išjojo, o vergas nubėgo pirmas ir

nuvedė jį ligi pat prekyvietės vartų. Ten jau sėdėjo susirinkę visi pirkliai, o tarp jų — ir Alis. Vos tik išvydo jis Marufą, pašoko iš vietos ir, puolęs prie jo, sušuko:

— Tebūnie palaiminta ši diena, o pirkly Marufai, gėrio ir malonės viešpatie!

Ir, visiems matant, pabučiavo jam ranką tardamas:

— O broliai, štai pirklys Marufas pagerbė jus savo atsilankymu, pasveikinkit jį!

Sulig tais žodžiais Alis ženklu paliepė jiems pagerbti Marufą, ir taip Marufas išaugo jų akyse. Kai visi nusilenkė Marufui, Alis padėjo jam nulipti nuo mulo ir pasisveikino, o paskui vedėsi į šalį čia vieną pirklį, čia kitą ir visiems liaupsino savo bičiulį.

— Ar jis pirklys? — klausinėjo jie, o jis sakė:

— Taip, tai visų pirklių pirklys, ir niekur nerasi lobingesnio, nes ir jis, ir jo tėvas, ir jo protėviai nuo amžių garsėja turtais tarp Kairo pirklių, ir turi jis bendrų ir Indijoje, ir Sinde, ir Jemene, o dosnumu jam niekas neprilygsta. Tad žinokite, kokio aukšto jis rango, šlovinkite jo didybę ir visa kuo jam tarnaukite. Ir žinokite, kad čionai atvyko jis ne prekiauti, o pasižvalgyti po svečius kraštus — jam nebūtina keliauti svetur dėl pelno ir dovio, nes turi jis tiek turtų, kad nė ugnis neįstengtų jų suryti, o aš — vienas jo nesuskaičiuojamų tarnų.

Ir Alis tol liaupsino Marufą, kol pirkliai iškėlė jį aukščiau pačių aukščiausių jų ir pradėjo vienas kitam šlovinti jo dorybes. O paskui apspito jį iš visų pusių ir ėmė vaišinti visokiais valgiais bei gėrimais, ir net pats pirklių vadovas atėjo su juo pasisveikinti. Ir tuomet Alis, visiems pirkliams girdint, pradėjo jį klausinėti:

— O viešpatie, gal kartais atvežei truputį tokių ir tokių audimų?

— Į valias,— atsakinėjo jam Marufas (mat tą dieną Alis rodė jam prabangius audimus ir mokė jį skirti brangesnius nuo pigesnių).

— O viešpatie,— paklausė tuomet vienas pirklys,— gal atvežei geltonos gelumbės?

— Į valias! — atsakė jam Marufas.

— O raudonos kaip gazelės kraujas? — neatlyžo pirklys.

— Į valias! — vėl atsakė Marufas.

Ir kiekvienam, kas tik teiraudavosi kokio audimo, atsakinėjo tais pačiais žodžiais: „Į valias!“

O kai pagaliau vienas pirklys kreipėsi į Alį ir paklausė: „Pirkly Ali, ar tavo kraštietis įsigeidęs įmanytų atvežti čionai tūkstantį rietimų prašmatniausių audimų?“ — Alis jam atsakė:

— Jis pasiimtų juos iš vieno savo nesuskaitomų sandėlių, ir ten liktų visko tiek, kiek buvo.

Taip jiems besėdint, pasirodė elgeta ir ėmė tarp pirklių sukiotis, ir vieni numetė jam pusę dirhemo, kiti — varioką, o diduma nieko nedavė. Kai pagaliau elgeta priėjo prie Marufo, šis išsitraukė saują aukso ir supylė jam į rieškutes. Ir elgeta padėkojo, ir palinkėjo jam Alacho palaimos, o pirkliai didžiai nustebo ir taip sušneko:

— Iš tiesų tai karaliaus vertas dovis — jeigu jis elgetai duoda aukso neskaičiuodamas, tikriausiai jis iš tų turtuolių, kurie turi lobių be skaičiaus, o jeigu būtų priešingai, nebūtų elgetai pažėręs saujos aukso!

Ilgai netrukus priėjo prie Marufo pavargėlė, ir jis vėl pasiėmė saują aukso ir jai supylė, ir ji nuėjo, šlovindama jo dosnumą, ir papasakojo visiems varguoliams, ir tie vienas po kito pradėjo traukti voromis, o jis sėmėsi auksą saujomis ir dalijo rankom neprilaikydamas, kol išdavė visą tūkstantį dinarų. Tuomet suplojo delnais ir tarė:

— Iš tiesų Alachas vienintelė mūsų parama ir niekada neatsako pagalbos!

Ir pirklių vadovas jį paklausė:

— Kas tau nutiko, o pirkly Marufai?

— Man toks įspūdis,— atsakė Marufas,— jog šiame mieste gyvena vieni varguoliai ir pavargėliai. Jei būčiau žinojęs, jog taip yra, būčiau įsipylęs krepšin truputį daugiau pinigų ir išdalijęs juos neturtėliams. Dabar man baugu, kad mano viešnagė svetur gali užtrukti ir aš, ko gero, pristigsiu aukso. Nesu pratęs atsakyti varguoliui, o ką gi aš darysiu, jei prieis kuris prie manęs?

— Pasakyk jam: tepadeda tau Alachas,— patarė pirklių vadovas.

— Nepratęs aš taip daryti, ir dabar ta mintis man neina iš galvos. Būtų ne pro šalį gauti bent tūkstantį dinarų išmaldai dalyti, kol atkaks mano karavanas.

— Ne bėda,— atsiliepė pirklių vadovas ir nusiuntė tarną namo, o kai šis atnešė pinigus, įteikė Marufui tūkstantį dinarų. Ir Marufas dosniai dalijo išmaldą kiekvienam prieinančiam elgetai, iki pasigirdo šaukimas į pusiaudienio maldą. Žmonės nuskubėjo į didžiąją mečetę sukalbėti pusiaudienio maldos, o Marufas tuo tarpu išbarstė likusius dinarus virš maldininkų galvų. Žmonės gręžėsi jo pusėn dėkodami, o pirkliai nesiliovė stebėtis jo taurumu ir dosnumu.

Paskui Marufas kreipėsi į kitą pirklį ir, pasiskolinęs tūkstantį dinarų, vėl juos išdalijo. Pirklys Alis žiūrėjo, ką daro jo bičiulis, bet nieko negalėjo jam pasakyti, o Marufas mėtė pinigus į šalis, kol pasigirdo šaukimas į vakarines pamaldas. Ir vėl nuėjo Marufas mečetėn, ir ten pasimeldė, ir iššarstė paskutinius pinigus. Taip ligi uždarant prekyvietės vartus, jis pasiskolino penkis tūkstančius dinarų ir išdalijo juos varguoliams, ir skolindamasis kiekvienam sakė:

— Kai tik atkaks mano karavanas, grąžinsiu, ir jei pageidausi aukso, duosiu aukso, o jei pageidausi audimų, duosiu tau audimų, nes iš tiesų turiu visko į valias.

Vakare pirklys Alis pasikvietė jį į svečius, o drauge pasišaukė ir visus pirklius, ir pasodino Marufą vidury, pačioje garbingiausioje vietoje, ir šis kalbėjo vien tik apie audimus ir lobius, ir kiekvieną sykį, ko nors paklaustas, atsakinėjo: „Turiu visko į valias".

Rytojaus dieną Marufas vėl nujojo prekyvietėn ir pradėjo iš naujo skolintis pinigų ir dalyti juos varguoliams, ir taip darė jis dvidešimt dienų, ir prisiskolino šešiasdešimt tūkstančių dinarų — ir per tą laiką neatėjo nei karavanas, nei pragaištis. Ir žmonės sunerimo dėl savo pinigų, ir ėmė taip kalbėti:

— Marufo karavano vis nematyti! Ar ilgai jis dar skolinsis iš žmonių pinigus ir dalys juos varguoliams?

Ir vienas pirklys taip patarė:

— Būtų ne pro šalį pasikalbėti su jo kraštiečiu pirkliu Aliu.

Ir nuėjo visi drauge pas Alį, ir tarė jam:

— O pirkly Ali, Marufo prekių nei girdėti, nei regėti!

— Pasisemkite kantrybės,— atsakė jiems Alis.— Karavanas atkaks ilgai netrukus.

O paskui, likęs su Marufu akis į akį, jam tarė:

— Ką tu išdarinėji, Marufai? Ką aš tau sakiau: „Pakepk duoną" ar „Sudegink"? Pirkliai sukėlė triukšmą dėl savo pinigų, skundžiasi, kad esi kaltas jiems šešiasdešimt tūkstančių dinarų, kuriuos tu pasiskolinai ir išdalijai plikšiams. Iš kur gausi pinigų skoloms grąžinti, jei nieko neperki ir neparduodi?

— Niekai! — atrėmė Marufas.— Dideli čia pinigai — šešiasdešimt tūkstančių dinarų! Štai atkaks karavanas, tada ir sugrąžinsiu: kas pageidaus — atsiims audimais, kas pageidaus — auksu ir sidabru atseikėsiu.

— O galybių Alache! — sušuko Alis.—Bene tu turi kokių prekių?

— Į valias! — atkirto Marufas.

— Teapsaugo mus Alachas ir jo pranašai nuo tavęs ir tavo klastų! — sušuko Alis.— Argi dėl to mokiau tave tų žodžių, kad man juos kartotum? Palauk, atversiu aš žmonėms akis ir viską apie tave išklosiu!

— Eik, ko lauki! — atšovė Marufas.— Bene aš koks vargeta? Mano karavane visko į valias, ir kai tik jis atkaks, antra tiek pirkliams atiduosiu. Bene man ko reikia?

Neištvėrė pirklys Alis ir, baisiausiai įširdęs, sušuko:

— O akiplėša, aš tau parodysiu, kaip mane begėdiškai apgaudinėti!

— Daryk kaip išmanai,— atsakė jam Marufas.— Šiaip ar taip, jie

gaus palaukti, kol atkeliaus mano karavanas, o tuomet atsiims savo gerą ir dar su kaupu.

Ir pirklys Alis davė jam ramybę, ir, eidamas šalin, pats vienas tarė: „Jei anksčiau jį liaupsinau, dabar nieku gyvu nevalia jo smerkti, nes pasirodysiu melagis, ir tada man tiks tie žodžiai, kurie sako: „Kas pirma giria, o paskui peikia, tas dusyk meluoja".

Ir dar labiau įširdo pirklys Alis, nebeišmanydamas ką toliau daryti. Ir kai atėjo pas jį pirkliai ir paklausė: „O pirkly Ali, ar kalbėjai su juo?" — jis atsakė:

— O žmonės! Man gėda ir baugu, nes pats esu jam paskolinęs tūkstantį dinarų, todėl negaliu užsiminti jam apie pinigus. Neklausėte mano patarimo, patikėdami jam savo pinigus, tad ir dabar man nesiguoskite. Patys eikite ir reikalaukite, o jei neatiduos — skųskitės miesto karaliui ir taip jam sakykite: „Tai apgavikas, jis apgavo mus",— ir karalius tikriausiai jums padės.

Nuėjo pirkliai pas karalių ir papasakojo jam, kas nutiko, ir taip jam tarė:

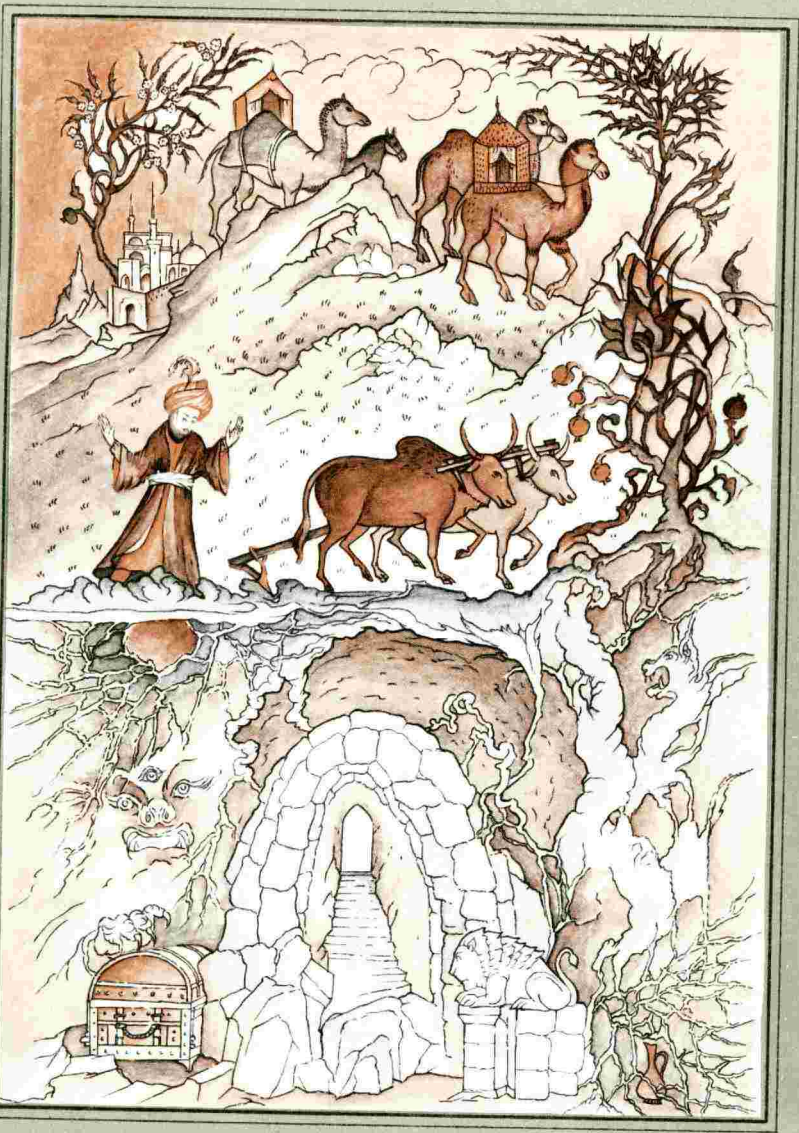
— O laiko valdove, iš tiesų nebežinome, ką daryti su tuo pirkliu, kuriam dosnumu niekas neprilygsta. Jis elgiasi taip ir taip, o visa, ką gauna, pilna sauja dalija varguoliams. Jeigu jis būtų skurdžius, tikrai širdis jam neleistų imti saujomis auksą ir švaistyti jį į visas puses, o jeigu jis iš tiesų lobingas, tai pasitvirtins, atkakus jo karavanui. Ir vis dėlto mes nepastebėjome jį turint kokios mantos, nors jis nesiliauja kalbėjęs, jog pertekęs turtais ir tik atvykęs čionai anksčiau už savo karavaną, o kai tik užsimename apie kokį audimą, atsako mums: „Turiu to į valias!" Jau nemaža laiko prabėgo, o karavano nei girdėti, nei regėti, ir nūnai jis mums kaltas šešiasdešimt tūkstančių dinarų, kuriuos išdalijo varguoliams, ir tie šlovina jį ir liaupsina jo dosnumą.

O tas karalius buvo godus turtų, godesnis už patį Ašabą, ir kai tik jis išgirdo apie Marufo dosnumą ir taurią širdį, pagavo jį baisus gobšumas, ir tarė jis savo veziriui:

— Jeigu tas pirklys neturėtų didelių turtų, tikriausiai nebūtų toks dosnus. Be abejo, netrukus atkaks jo karavanas, ir tuomet apipuls jį pirkliai, o jis apipils juos pinigais. O juk aš turiu didesnę teisę į tuos pinigus negu visi pirkliai, tad pageidaučiau su juo susipažinti ir sueiti į bičiulystę, kol atkaks karavanas. Ir tuomet nespės pirkliai nė atsikvošėti, ir aš anksčiau už juos viską susiglemšiu. O paskui ištekinsiu už jo dukterį ir susikrausiu jo lobius į savo iždą.

— O laiko valdove,— atsakė jam veziris,— aš manau, kad jis sukčius, o sukčius, kaip žinai, sugriauna gobšuolio namus.

— O veziri,— atsiliepė karalius,— aš pats jį išmėginsiu ir sužinosiu,

ar jis sukčius, ar sako teisybę, ir taipogi ištirsiu, ar išaugęs jis išteklіuje, ar ne.

— O kaip tu jį išmėginsi? — paklausė veziris, ir karalius atsakė:

— Turiu aš tokį brangakmenį. Liepsiu pašaukti Marufą, pakviesiu jį čionai, o kai jis atsisės, pagarbiai jį pasveikinsiu ir parodysiu tą brangakmenį. Jeigu jis pažins brangakmenį ir pasakys, kiek jis vertas,— vadinasi, tai lobingas ir didžiaturtis žmogus, o jeigu nepažins, tai bus įrodymas, jog jis sukčius ir apsimetėlis, ir aš įsakysiu jį nubausti šiurpia mirtimi.

Taip taręs, karalius liepė pašaukti Marufą ir įsikvietė menėn, ir Marufas, įžengęs į rūmus, pasisveikino su karalium, o karalius irgi pasisveikino su juo savo ruožtu ir, pasisodinęs šalimais, paklausė:

— Tai tu būsi pirklys Marufas?

— Taip,— atsakė Marufas, ir karalius ėmė klausinėti toliau:

— Buvo čionai atėję pirkliai ir skundėsi man, kad esi jiems kaltas šešiasdešimt tūkstančių dinarų. Ar teisybę sako?

— Teisybę,— patvirtino Marufas.

— Kodėl gi negrąžini jiems skolos? — paklausė karalius.

— Turi palaukti, kol atkaks mano karavanas,— tarė Marufas,— ir tuomet atiduosiu jiems antra tiek, kiek skolinau, ir jei pageidaus aukso — atseikėsiu auksu, jei panorės sidabro — atsilyginsiu sidabru, o jei paprašys atsiteisti prekėmis — duosiu prekių. Ir tasai, kuriam esu kaltas tūkstantį dinarų, atsiims du tūkstančius, nes pagelbėjo man savo tūkstančiu išsaugoti gerą vardą tarp varguolių, o turto turiu į valias.

Ir tarė jam karalius:

— O pirkly, imk šį brangakmenį ir pasakyk man, koks tai akmuo ir ko jis vertas.

Ir padavė jam brangakmenį sulig laukiniu riešutu didumo (o karalius pirko jį už tūkstantį dinarų ir nepaprastai brangino, nes kito tokio neturėjo). Marufas paėmė akmenį ir, suspaudęs nykščiu ir smilium, sutraiškė, nes buvo tai labai trapus brangakmenis.

— Kodėl tu sutraiškei brangakmenį? — sušuko karalius.

— O laiko valdove,— susijuokęs tarė Marufas,— čia ne brangakmenis, o paprastas mineralas, vertas daugių daugiausia tūkstančio dinarų. Kodėl tu vadini jį brangakmeniu, jei čia paprastas akmuo? Tikras brangakmenis kainuoja septyniasdešimt tūkstančių dinarų! Brangakmeniai man apskritai atrodo niekam verti ir nė kiek manęs nedomina, jei didumu neprilygsta graikiškam riešutui. Kaipgi tu, karalius būdamas, gali vadinti brangakmeniu gabalą uolienos, vertą tūkstančio dinarų? Tačiau jūsų krašte tai atleistina: visi jūs čia skurdžiai ir neturite neįkainojamų lobių.

— O pirkly,— kreipėsi į Marufą karalius,— ar turi tokių brangakmenių, kuriuos mini?

— Į valias,— atsakė Marufas.

Ir pašoko karaliui baisus gobšumas, ir jis paklausė:

— Ar duosi man tikrų brangakmenių?

— Kai tik atkaks mano karavanas,— atsakė Marufas,— duosiu tau jų į valias, ir ko tiktai pageidausi, visko turiu į valias ir visko tau duosiu už dyką.

Didžiai nudžiugo karalius ir pasakė pirkliams:

— Eikite sau ir laukite atvykstant karavano, tuomet ateisite pas mane ir gausite, kiek priklauso.

Ir pirkliai išsiskirstė. Tai šit kaip Marufui klojasi reikalai su pirkliais. O karalius tuo tarpu kreipėsi į vezirį ir taip jam pasakė:

— Pasimeilink pirkliui Marufui ir pasikalbėk su juo apie šį bei tą, o paskui užsimink jam, kad turiu dukterį ir kad jis galėtų ją vesti. Tuomet mes susiglemžtume visas jo gėrybes.

— O laiko valdove,— atitarė veziris,— iš tiesų man nepatinka to žmogaus elgesys, ir, man rodos, tai melagis ir sukčius. Išmesk iš galvos tą mintį, kad neprarastum dukters.

Mat anksčiau veziris pats buvo prašęs karalių jo dukters rankos, bet jam nieko neišėjo: sužinojusi jo ketinimus, karalaitė griežtai pasipriešino.

— Ak tu, apgavike! — sušuko tuomet karalius.— Tu nelinki man gero, nes pats anksčiau piršaisi mano dukrai, tik ji nesutiko tekėti, o dabar ketini pastoti kelią vedyboms, kad mano duktė liktų it žemė pūdymuoti, kol tu paimsi ją į žmonas. O dabar klausyk, ką aš tau pasakysiu: nebedėk jokių vilčių į šią bylą ir nebešmeižk man pirklio! Kaip jis gali būti sukčius ir melagis, jei įspėjo, kiek iš tikrųjų mokėjau už tą brangakmenį, ir jį sutraiškė, nes tas jam nepatiko? Jis turi į valias tikrų brangakmenių, o kai pasipirš mano dukrai ir pamatys, kokia ji gražuolė, neteks galvos ir beprotiškai ją pamils, ir apipils brangenybėmis ir lobiais. Ir tu nori, kad nei man, nei dukrai neatitektų tokie turtai!

Veziris nepasakė nė žodžio, bijodamas užsitraukti karaliaus rūstybę, tačiau pats vienas tarė: „Pjudyk bandą šunimis!“

Paskui, stengdamasis įsiteikti Marufui, kreipėsi į jį šiais žodžiais:

— Karalius iš tiesų tave labai pamilo ir nori atiduoti tau savo dukterį, o ji išvaizdi ir neregėto grožio. Ką tu į tai pasakysi?

— Man labai malonu,— atsakė Marufas,— bet tegu jis palaukia, kol atkeliaus mano karavanas: išpirka už karalaitę nemaža, ir reikia turėti karaliui deramą vestuvinę dovaną, o šiuo metu man striuka su pini-

gais. Verčiau tegu karalius palaukia, kol ateis mano karavanas su prekėmis, tuomet turėsiu nesuskaitomus turtus ir kaip vestuvinę dovaną galėsiu atkrauti penkis tūkstančius kapšų pinigų, be to, išdalyti tūkstantį kapšų varguoliams ir elgetoms pirmosios nakties išvakarėse, ir dar tūkstantį kapšų paaukoti tiems, kurie lydės mane vestuvių eisenoje, ir tūkstantį kapšų skirti kariuomenės ir šventės dalyvių vaišėms. Man reikia šimto brangakmenių, kuriuos padovanosiu karalaitei rytą po pirmosios nakties, ir dar tiek pat brangakmenių vergams ir eunuchams — kiekvienas gaus po brangakmenį, idant skaisčiau sušvistų jaunamartės šlovė. Taipjau noriu aprengti šimtą nuogų bedalių ir išdalyti išmaldą visiems neturtėliams, o tai neįmanoma, kol neatkeliavo mano karavanas,— lobių turiu į valias, ir visos tos išlaidos man nė motais.

Ir veziris pasišalino, visa tai išgirdęs, ir papasakojo karaliui, ką jam dėstė Marufas, ir karalius tarė:

— Kaip tu gali sakyti, jog šis žmogus sukčius ir melagis, jeigu jis pilnas tokių ketinimų?

— Ir vis dėlto neatsiimu savo žodžių,— atsiliepė veziris.

Ir užsirūstino karalius, piktai užriko ant vezirio ir pagrasino:

— Prisiekiu savo galva! Jei nesiliausi taip šnekėjęs, nudėsiu! O dabar eik pas jį ir atvesk čionai, ir aš su juo susitarsiu!

Nuėjo veziris pas Marufą ir tarė jam:

— Eik pasikalbėti su karalium!

— Klausau ir pildau jo norą! — atsakė Marufas ir nuėjo pas karalių.

— Nesiteisink tais pačiais žodžiais, kokiais teisinaisi prieš vezirį,— tarė jam karalius.— Mano iždas pilnas su kaupu, tad imk raktus ir semkis tiek pinigų, kiek tau reikia ir kiek pageidauji. Renk varguolius ir daryk kaip išmanai, o dėl mano dukters ir jos vergių nekvaršink sau galvos — kai ateis tavo karavanas, pagerbsi savo žmoną kaip tinkamas. Kantriai lauksime išpirkos, iki ateis tavo prekės, o dabar mudu abu būsime lygūs.

Taip taręs, įsakė islamo šeichui surašyti vedybų sutartį, ir tas surašė karalaitę su pirkliu Marufu. Ir karalius pradėjo ruošti vestuves ir paliepė išpuošti miestą — sudundėjo būgnai, stalai lūžo nuo visokiausių vaišių, gatvėse pasirodė juokdariai ir komediantai. Marufas sėdėjo ant suolo jungtuvių menėje, ir jam rodė savo meną komediantai, magai, šokėjai, neregėtų judesių ir įstabių pramogų meistrai ir muzikantai, o Marufas tik įsakinėjo iždininkui tardamas: „Nešk aukso ir sidabro!“ Ir iždininkas tempė auksą ir sidabrą, o Marufas vaikščiojo tarp svečių, muzikantų ir šokėjų ir saujomis dalijo pinigus, šelpė elgetas ir varguolius ir rengė nuogus bedalius, ir buvo tai triukšmingos vestuvės. Iždi-

ninkas vos spėjo nešti pinigus iš iždo, o veziriui plyšo širdis iš pykčio, bet jis nedrįso pasakyti nė žodžio.

Tik pirklys Alis didžiai stebėjosi, kaip šitaip švaistomi tokie turtai, ir tolydžio kalbėjo pirkliui Marufui:

— Kada gi pagaliau Alachas ir jo pranašai atves tave į protą? Negana to, jog pražudei pirklių labą, o dabar ir karaliaus pinigus kleidi!

— Kas tau rūpi? — atrėmė jam pirklys Marufas.— Kai tik atkaks mano karavanas, antra tiek karaliui duosiu!

Ir nesiliovė mėtęs svetimus pinigus, širdies gilumoje sakydamas: „Suk juos devynios! Kas bus — tas, nuo likimo nepabėgsi!"

Ir vestuvės truko keturiasdešimt dienų, o keturiasdešimt pirmąją įvyko eisena pas jaunąją, ir prieš jos rūmus susirinko visi emyrai ir kariai, ir kai ji pasirodė Marufui, jis ėmė žarstyti auksą virš žmonių galvų. Jaunoji ėjo su prašmatnia palyda, o jaunasis saujomis mėtė pinigus. Ir tada, kai Marufas atsidūrė karalaitės menėje, ir atsisėdo į aukštą sostą, kai nusileido užuolaidos ir užsivėrė durys, kai visi išėjo palikdami jį vieną su nuotaka, jis suplojo delnais ir nugrimzdo į giliausią liūdesį, ir, tolydžio plodamas delnais, prabilo šiais žodžiais:

— Nėra tokios galybės ir jėgos, kuri pranoktų aukščiausiąjį ir visagalį Alachą!

— Tesaugo tave Alachas, o mano viešpatie! — sušuko karalaitė.— Kas atsitiko? Gal esi nesveikas, kad taip liūdi?

— Kaipgi aš neliūdėsiu,— atrėmė Marufas,— jei tavo tėvas man tokį rūpestį uždavė ir taip pasielgė, lyg būtų žalią javą sudeginęs?

— Ir ką gi tau padarė mano tėvas? — paklausė ji.— Sakyk!

— Atvedė mane pas tave, mano karavanui neatkakus,— atsiliepė Marufas,— o aš taip norėjau bent šimtą brangakmenių tavo vergėms padovanoti, kiekvienai duoti po brangakmenį, idant džiaugtųsi ir sakytų: „Iš tiesų mano viešpats padovanojo šią brangenybę tą naktį, kai su mano ponia susituokė!" Ir svajojau tokiomis dovanomis pagerbti tavo aukštą rangą, idant dar skaisčiau sušvistų tavoji šlovė. Man iš tiesų pritinka dalyti brangenybes, nes turiu jų į valias.

— Mesk tas mintis iš galvos ir negraužk sau širdies menkais niekais,— atsakė karalaitė.— Man nepristigs kantrybės laukti, kol atkaks tavo karavanas, tad dėl manęs nesikrimsk, o ir dėl mano vergių nesisielok. O kai atkeliaus tavo karavanas, turėsime pakankamai ir visokių lobių, ir kitokių turtų.

Ir atėjo naktis, kokių gyvenime daugiau nebūna, o kai išaušo rytas ir Marufas, apsitaisęs karališkais drabužiais, žengė į karaliaus menę, visi, kurie ten buvo, atsistojo ir su juo pasisveikino ir palinkėjo jam laimės ir Alacho palaimos, o jis atsisėdo šalia karaliaus ir paklausė:

— Kur iždininkas?

— Štai jis stovi priešais tave,— atsakė karalius, ir Marufas paliepė jam:

— Nešk čionai garbės apdarus ir aprenk visus vezirius, emyrus ir didžiūnus!

Iždininkas tuoj pat atnešė tai, kas buvo įsakyta, ir Marufas sėdėdamas ėmė dalyti kiekvienam prieinančiam dovanas, duodamas tai, kas priklauso sulig padėtim ir rangu. Ir taip praleido Marufas dvidešimt dienų, ir per tą laiką nepasirodė nei karavanas, nei prekės.

Bet štai vieną dieną iždininkas, išvydęs pražūtingai tuštėjant iždą, atėjo pas karalių tuo metu, kai jo žentas buvo išėjęs, o menėje sėdėjo tik veziris, pabučiavo žemę prie valdovo kojų ir kreipėsi į jį šiais žodžiais:

— O laiko valdove, pasakysiu tau vieną dalyką, kurio ilgiau nebegaliu slėpti bijodamas tavo rūstybės. Žinoki, jog mūsų iždas beveik visai tuščias ir pinigų liko tik truputis, o po dešimties dienų teks jį uždaryti, nes jame bus kaip iššluota.

— Iš tiesų, o veziri,— tarė tuomet karalius,— mano žento karavanas labai jau užtruko kelyje, ir apie jį nėra jokios žinios.

Ir nusijuokė veziris, išklausęs karaliaus žodžius, ir taip jam tarė:

— O laiko valdove, tebūnie tau maloningas Alachas! Buvai pernelyg lengvatikis ir klioveisi sukčium ir melagiu, kuris, deja, tavo nelaimei neturi jokių prekių, o ir jokia pragaištis neateina jo atsiimti. Juk jis tave apgaudinėjo be paliovos ir turtus tavo iššvaistė, ir dukterį paėmė, jokios išpirkos nedavęs. O tu? Ar ilgai dar nuolaidžiausi tam melagiui?

— O veziri,— tarė karalius,— ką mums daryti ir kaip sužinoti teisybę?

— O laiko valdove,— atsakė veziris,— niekas taip sumaniai neištrauks iš vyro paslapties kaip jo žmona. Pakviesk dukterį, tegu atsistoja už užuolaidos, ir sužinosime teisybę. Įkalbėsiu ją, kad apsukriai iškamantinėtų Marufą, o paskui mums praneštų, kaip yra iš tikrųjų.

— Gerai sumanyta,— pritarė karalius,— ir jeigu, o varge! paaiškės, kad iš tiesų jis sukčius ir melagis, nubausiu jį šiurpia mirtimi!

Sulig tais žodžiais karalius pasikėlė ir drauge su veziriu nuėjo į gyvenamąją menę, paliepė pakviesti dukterį, ir ji atskubėjusi — o vyro tuo metu nebuvo rūmuose — atsistojo už užuolaidos ir paklausė:

— Ko pageidauji, o tėve?

— Pakalbėk su veziriu,— atsakė jis.

— Ko pageidauji, o veziri? — paklausė karalaitė.

— Žinoki, o mano ponia, — prabilo veziris,— jog tavo vyras išblaš-

kė visą tavo tėvo naudą ir vedė tave, nedavęs jokios išpirkos, ir nors be paliovos peni mus pažadais, netesi savo žodžio, ir jo karavano nei regėti, nei girdėti. Trumpai drūtai, norėtume, kad papasakotum mums, kas jis per vienas.

— Iš tiesų jam žodžių pirkti nereikia,— atsakė karalaitė.— Jis ateina pas mane ir žada užversti brangakmeniais, lobiais ir audimais, bet ligi šiol nieko akyse nesu mačiusi.

— O ponia,— prabilo vėl veziris,— pasistenk šiąnakt su juo pasikalbėti ir, išmoningai parinkdama žodžius, taip jam pasakyk: „Atverk man širdį ir nieko nesibaimink, nes jeigu jau esi mano vyras, niekados neregsiu tau pinklių. Pasakyk man visą teisybę, o aš sugalvosiu, kaip tave iš bėdos išgelbėti". Ir šiaip jam kalbėk, ir taip, ir pamyluok, ir stenkis jį palenkti, kad viską tau išpažintų, o paskui mums papasakosi, ką iš jo išgavai.

— O tėve,— atsakė karalaitė,— kas jau kas, o aš sugebėsiu viską iš jo sužinoti.

Ir ji išėjo, o po vakarienės kaip paprastai pasirodė jos vyras Marufas, ir ji pasikėlė jo pasitikti, ir paėmė jam už pažastų, ir įniko jį gundyti pačiomis didžiausiomis pagundomis — o kaip puikiai sugeba moterys apsukti vyrams galvą, kai nori ką nors išpešti ar apdumti akis! Tad kerėjo jį žodžiais, saldesniais už medų, ir tol meilinosi, kol atėmė protą. O pastebėjusi, kad Marufo širdis pakankamai palenkta ir nebeištrūks iš apžavų raizgų, taip jam tarė:

— O mano mylimasis, o mano akių atgaiva, o mano sielos vaisiau, te niekada Alachas neišplėšia tavęs iš mano glėbio ir teneišskiria mudviejų lemtis, nes meilė tau suvešėjo mano širdy, o aistros liepsna amžinai degina man kepenis! Niekados tau nenusikalsiu ir nenusidėsiu, bet meldžiu liautis slapukavus ir pagaliau pasakyti visą teisybę, nes su klasta netoli tenueisi ir vienas kartas vis dėlto nemeluos. Sakyk, ar ilgai dar seksi pasakas ir meluosi mano tėvui? Sakyk, nes man baugu, kad melas išeis aikštėn kur kas anksčiau, nei prasimanysi naują suktybę, ir tuomet jisai palieps įmesti tave į kalėjimą. Geriau atvirai man viską pasipasakok, ir nieko blogo tau neatsitiks, tik akmuo nebeslėgs krūtinės. Kai atskleisi man teisybę, galėsi nesibaiminti atpildo. Ar ilgai dar man tvirtinsi, jog esi turtingas pirklys ir turi karavaną ir prekių į valias? Jau šitiek laiko prabėgo, o tu man vis kali: „Mano prekės, mano prekės!" O tų tavo prekių nei regėti, nei girdėti, bet užtat veidą vis labiau niaukia liūdesys. Jei tavo žodžiuose nebuvo nė kruopelės teisybės, pasakyk man, kaip yra iš tikrųjų, ir, jei tokia bus Alacho valia, rasiu būdą išgelbėti tave iš bėdos.

— O mano valdove,— atsakė jai Marufas,— nuoširdžiai tau viską išpažinsiu, o paskui daryk kaip išmanai.

— Pasakok,— paragino jį žmona,— tik meldžiu neslėpti teisybės, nes tiesa — išsigelbėjimo luotas, o melo venk, nes jisai nedaro garbės meluojančiam. Alachas įkvėpė tą, kuris yra pasakęs:

Teisybei atsiduok, te ji tave globoja,
Nors degintų vėliau tave ugnim pavojų.
Alachą melsk malonės. Tik kvailys geidauja
Valdovą rūstinti, kai vergui pataikauja.

— O mano valdove,— atsiliepė tuomet Marufas,— žinoki, jog aš anaiptol ne pirklys ir neturiu nei prekių, nei karavano. Savo krašte buvau kurpius ir turiu ten žmoną, vardu Fatimą, šaukiamą Ragana, ir nutiko man su ja tokie ir tokie dalykai.

Ir papasakojo jai visą istoriją nuo pradžios ligi galo, o karalaitė, išklausiusi jo pasakojimą, gardžiai susijuokė ir tarė:

— Iš tiesų esi nepėsčias meluoti ir sukčiauti!

— O mano valdove,— atitarė Marufas,— tesaugo tave aukščiausiasis Alachas, kad visą gyvenimą vestum į doros kelią ir sklaidytum rūpesčius!

— Žinoki,— atsiliepė karalaitė,— jog apgavai mano tėvą ir susukai jam galvą savo besaikėmis pagyromis, ir jis, gobšumo pagautas, išleido mane už tavęs. Paskui tu iššvaistei jo iždą, ir veziris įtaria tave meluojant. Kiek kartų, kalbėdamas su mano tėvu, jis sakydavo: „Iš tiesų tai sukčius ir melagis“,— bet tas netikėdavo jo žodžiais, nes kadaise veziris pats siekė mano rankos, tik aš nesutikau už jo tekėti ir būti jo žmona. Bet štai prabėgo kuris laikas, ir tėvas sunerimęs mane paprašė: „Iškamantinėk Marufą, tau jis prisipažins“. Ir aš palenkiau tavo širdį, ir atsiskleidė tai, kas buvo užskleista. Tėvas tvirtai nutarė tave nubausti, bet juk tu esi mano vyras, ir aš neisiu prieš tave. Jei pasakyčiau, kaip yra iš tikrųjų, ir pasitvirtintų, kad esi melagis ir sukčius, kuris karalaites veda iš kelio ir švaisto karalių turtus, jis niekad neatleistų tau tos nuodėmės ir, be abejo, įsakytų tave nužudyti, o tarp žmonių pasklistų gandas, jog ištekėjau už sukčiaus ir melagio, ir tai nepridėtų man garbės. O paskui, ko gero, jis panorėtų išleisti mane už kito, bet aš nieku gyvu nesutikčiau, kad ir mirti turėčiau. Tad kelkis ir persirenk baltaodžiu belaisviu, pasiimk penkiasdešimt tūkstančių dinarų iš mano skrynios, sėsk ant žirgo ir jok į tokį kraštą, kur nesiekia mano tėvo ranka, ir ten pasidaryk pirkliu. Paskui parašysi man laišką ir slapčia atsiųsi per žygūną, kad žinočiau, kuriame krašte laikaisi. Siųsiu tau pinigų kiek įmanydama, ir tavo turtai tolydžio didės. O kai pasimirs tėvas, duosiu tau žinią, ir pargrįši šlovinamas ir gerbiamas, o jei anksčiau pasimirs vienas mūsų, susitiksime

ten, kur būsime pašaukti Alacho malonės dėka. Taip bus visų geriausia. Ir kol būsime sveiki ir gyvi, nuolat tau rašysiu ir siųsiu pinigų. Tad kelkis ir bėk, kol dar šviesa nenuvaikė tamsos ir kol nepastojo kelio kliūtys ir neapsiautė iš visų pusių pražūtis.

— O mano valdove,— atsiliepė Marufas,— tu mano apgintis ir globa.

Taip taręs, Marufas persirengė baltaodžio belaisvio apdaru ir paliepė arklininkams pabalnoti risčiausią iš visų ristūnų, o kai jam atvedė žirgą, atsisveikino su karalaite ir, nakčiai baigiantis palikęs miestą, nujojo keliu, ir kiekvienas, jį išvydęs, manė, jog tai šuoliuoja valdovo belaisvių kuris, išsiųstas kelionėn su kokiu įsakymu.

Dienai išaušus, karalaitės tėvas su veziriu atėjo į sėdimąją menę, ir karalius įsakė pakviesti dukterį, o kai ji atsistojo už užuolaidos, tėvas paklausė:

— O dukra, ką pasakysi?

— Štai ką pasakysiu,— atsiliepė karalaitė,— teapjuodina Alachas veidą tavo veziriui, kaip jis geidė apjuodinti vyro veidą mano akyse.

— Kaip tai suprasti? — paklausė karalius.

— Vakar,— prabilo karalaitė,— vyrui parėjus, dar nespėjau užsiminti apie rūpimą dalyką, staiga pasirodė eunuchas Faradžas su laišku rankoje ir tarė: „Po rūmų langais stovi dešimt baltaodžių belaisvių, jie davė man šį laišką ir įsakė: „Išbučiuok už mus rankas mūsų viešpačiui pirkliui Marufui ir įteik jam šį laišką. Mes iš tų belaisvių, kurie lydi jo karavaną, ir gavome žinią, kad jis vedė karalaitę, ir atskubėjome pranešti, kas mums kelyje nutiko".

Paėmiau aš tą laišką ir perskaičiau šiuos žodžius: „Nuo penkių šimtų belaisvių jo šviesybei mūsų viešpačiui pirkliui Marufui. Pranešame tau: kai mus palikai, užpuolė klajokliai ir stojo su mumis į mūšį, ir buvo jų du tūkstančiai raitelių, o mūsų — penki šimtai belaisvių. Ir kilo tarp mūsų nuožmios kautynės, ir klajokliai pastojo mums kelią, ir štai jau trisdešimt dienų mes kaunamės, todėl ir nespėjome laiku atkakti. Jie atėmė iš mūsų du šimtus rietimų audimų ir nukovė penkiasdešimt belaisvių."

Ir Marufas, išgirdęs šiuos žodžius, sušuko: „Tenubaudžia juos Alachas! Kurių galų kautis su klajokliais dėl dviejų šimtų rietimų? Didelio čia daikto — du šimtai rietimų! Argi buvo verta gaišti dėl tokio menko nieko: juk tie du šimtai rietimų kainuoja daugių daugiausia septynis tūkstančius dinarų! Turiu nedelsti ir joti jų paskubinti, o tai, ką pagrobė klajokliai,— menkas turtas, ir mano ištekliai dėl to nė kiek nesumažės. Tarsime, kad daviau tai klajokliams kaip išmaldą."

Sulig tais žodžiais jis pasišalino juokdamasis ir nė kiek nesikrimsda-

mas, kad tiek turto pražuvo ir tiek belaisvių galvas paguldė, o kai jis išėjo, žvilgtelėjau pro rūmų langą ir pamačiau, jog visi tie dešimt baltaodžių belaisvių, atvežusių laišką, dailūs kaip mėnuliai, ir kiekvienas vilki apdaru, vertu dviejų tūkstančių dinarų, ir nėra tarp mano tėvo belaisvių nė vieno, kuris bent iš tolo galėtų jiems prilygti.

Ir išjojo mano Marufas su savo belaisviais, laišką jam atvežusiais, pasiryžęs pats savo karavaną atvesti, ir ačiū Alachui, kad nepasakiau jam nė vieno tų žodžių, kuriuos liepei persakyti: būtų tik nusijuokęs ir iš manęs, ir iš tavęs, o gal būtų pažvelgęs pažeminimo kupinu žvilgsniu ir netgi ėmęs manęs neapkęsti. Ir būčiau užsitraukusi nešlovę per tavo vezirį, kuris prikalbėjo apie mano vyrą nederamų žodžių.

— O dukra,— prabilo karalius,— iš tiesų nesuskaitomi tavo vyro turtai, ir jis nėmaž jų netausoja, o kai atvyko į mūsų kraštą, nuo pat pirmos dienos dosniai dalijo išmaldą varguoliams. Ir dabar, jei tokia bus Alacho valia, ilgai netrukus parvyks su visomis prekėmis, ir apipils mus gėrybėmis.

Sulig tais žodžiais karalius paguodė dukterį ir išplūdo vezirį. Taip dukrai pavyko pergudrauti tėvą.

Tai šit kas nutiko karaliui. O Marufas tuo tarpu, sėdęs ant žirgo, jojo nuliūdęs nykia dykuma nežinodamas, į kurį kraštą pasiduoti. Ir verkė jis graudžiomis ašaromis, draskomas išsiskyrimo kančių, neregėdamas jokios išeities, ir mieliau būtų pasirinkęs mirtį vietoj bevaisio gyvenimo. Taip jis jojo apdujęs nuo sielvarto, jojo iki pat pusiaudienio, kol prijojo nedidelį kaimą ir netoliese pastebėjo žmogų, ariant lauką dviem jaučiais. Alkio genamas, jis prijojo artyn ir pasisveikino:

— Ramybė jums!

Artojas atsakė jam:

— Būk sveikas, pone! Gal būsi iš sultono belaisvių?

— Taip,— atsakė Marufas, ir artojas pasiūlė:

— Gal apsistosi pas mane ir pasivaišinsi?

Ir Marufas suprato, jog artojas iš dosniųjų, ir tarė jam:

— O brolau, kaip matau, neturi nieko, kuo galėtum mane pavaišinti, tad kodėl kvieti į svečius?

— O pone,— atsakė artojas,— visur gali rasti ko nors gero. Nusėsk nuo žirgo, kaimas šalia pat, nubėgsiu atnešti tau pietų, o arkliui — pašaro.

— Jeigu kaimas šalia pat,— atitarė Marufas,— aš ir pats galiu dar greičiau nujoti, nusipirkti ko reikia prekyvietėje ir pavalgyti.

— O pone,— atsiliepė artojas,— kaimas nedidelis, prekyvietės nėra, ir niekas ten nei perka, nei parduoda. Vardan Alacho, būk geras, palūkėk ir nežeisk man širdies, o aš veikiai sulakstysiu į kaimą.

Ir Marufas nušoko nuo žirgo, o artojas paliko jį vieną ir nuėjo į kaimą atnešti pietų.

Ir Marufas atsisėdo jo laukti ir tarė sau vienas: „Štai atitraukiau varguolį nuo darbo, tad geriau pasikelsiu ir imsiu arti, kol jis pargrįš, bent tuo atlyginsiu jam skriaudą“. Ir jis griebė už žagrės, ir paragino jaučius, tačiau paarė vos truputį, ir žagrė užkliuvo, ir jaučiai sustojo kaip įbesti. Marufas juos paragino, bet jie nė nekrustelėjo iš vietos. Tuomet jis žvilgtelėjo į žagrę ir pamatė, kad ji užkliuvo už auksinio žiedo. Ir tuomet jis iššarstė žemes ir išvydo, jog žiedas pritvirtintas vidury marmurinės plokštės, didumo sulig girna. Patempęs jis kilstelėjo plokštę, ir apačioje pasirodė laiptai į požemį. Ir Marufas nusileido žemyn, ir atsidūrė patalpoje, panašioje į pirtį su keturiais portikais, ir vienas portikas nuo pat žemės iki lubų buvo prikrautas aukso, kitas — smaragdų, perlų ir koralų, trečias — safyrų, Badachšano rubinų ir turkių, o ketvirtas — deimantų, brangiųjų metalų ir visokiausių rūšių brangakmenių. O pačiam vidury stovėjo vaiskaus krištolo skrynia, pilna neįkainojamų brangakmenių, kurių kiekvienas buvo didumo sulig graikišku riešutu, o ant skrynios antvožo buvo užkelta gryno aukso dėželė, ne ką didesnė už citriną.

Ir Marufas, visa tai išvydęs, be galo nustebo ir apsidžiaugė, ir tarė sau vienas: „Pažiūrėsim, kas yra toje dėželėje?“ Atvožė ją ir pamatė aukso žiedą su smulkiai išrašytais vardais ir užkeikimais, tarytum skruzdėlių nupėduotą. Netyčia patrynė tą žiedą, ir staiga pasigirdo balsas:

— Klausau, klausau tavęs, o viešpatie! Reikalauk — ir gausi viską! Gal pageidauji, kad įkurčiau kaimą, ar sugriaučiau kokį miestą, ar nužudyčiau kokį karalių, ar užpilčiau kokią upę, ar dar ką nors padaryčiau? Ko tik pageidauji, viską įvykdysiu, jei tokia bus visagalio valdovo, dienos ir nakties kūrėjo, valia!

— Kas tu toks esi, o Alacho kūriny? — paklausė Marufas.

— Esu šio žiedo tarnas ir darau viską, ko pageidauja tasai, kuris turi šį žiedą. Viską išpildau, ko tik jis trokšta, ir niekada negaliu prieštarauti jo įsakymams. Aš esu džinų sultonas, o mano kariauną sudaro septyniasdešimt dvi kiltys, ir kiekvienoje kiltyje — septyniasdešimt du tūkstančiai demonų, ir kiekvienas iš tų tūkstančių valdo tūkstantį maridų, ir kiekvienas maridas turi tūkstantį pagalbininkų, ir kiekvienas pagalbininkas rikiuoja tūkstantį šėtonų, ir kiekvienas šėtonas turi savo žinioje tūkstantį džinų, ir visi jie klauso manęs ir nedrįsta man prieštarauti. O aš esu priburtas prie šio žiedo ir negaliu neklausyti to, kas jį mūvi, o štai dabar tu jį turi, ir aš esu tavo tarnas. Tad sakyk, ko pageidauji, ir aš išklausysiu tavo žodžius ir pildysiu visus tavo norus visada ir visur, jūroje ir sausumoje, tik patrink šį žiedą — ir turėsi mane šali-

mais. Bet žiūrėk, netrink jo du kartus iš eilės, nes sudeginsi mane šių paslaptingų vardų liepsna ir neteksi manęs, ir paskui gailėsies. Tad žinai, kas aš esu, ir to pakanka!

Kai žiedo tarnas papasakojo Marufui, kokią jis turi galią, šis paklausė:

— O kuo tu vardu?

— Mane šaukia Abu-s-Sadatu,— atsakė maridas, ir Marufas vėl paklausė:

— O Abu-s-Sadatai, sakyk, kokia čia menė ir kas pribūrė tave prie šios dėžės?

— O viešpatie,— atsakė maridas,— čia yra iždinė, o priklauso ji Šadadui, Ado sūnui, tam pačiam, kuris pastatė Iramą Daugiakolonį, o kito tokio miesto visame pasaulyje nerasi. Aš tarnavau Šadadui prie jo gyvos galvos, ir šis žiedas priklausė jam. Šadadas pats jį padėjo iždinėn, o dabar jis — tavo.

Ir paklausė tuomet Marufas:

— Ar sugebėtum iškelti žemės paviršiun visa tai, kas čia sudėta?

— Tai labai paprasta,— atsakė Abu-s-Sadatas.

— Tuomet iškelk viską ir nieko nepalik! — įsakė Marufas.

Ir Abu-s-Sadatas parodė ranka į žemę, ir ji prasivėrė, ir jis nužengė į jos gelmes ir dingo kuriam laikui. Ir staiga išdygo iš po žemių neregėto grožio liekni jaunikaičiai, ir kiekvienas jų turėjo po auksinį krepšį, kupiną aukso. Išpylė juos ir vėl dingo, ir pasirodė iš naujo, nešini aukso ir brangakmenių prikrautais krepšiais, ir taip jie vaikščiojo ištisą valandą, kol pagaliau pasakė: „Iždinėje nebeliko nieko".

Ir tuomet vėl išdygo Abu-s-Sadatas, ir pasakė Marufui:

— O viešpatie, iškėlėme viską, kas tik buvo iždinėje!

Ir Marufas paklausė:

— O kas tie dailūs jaunikaičiai?

— Tai mano sūnūs,— atsakė maridas.— Tokiam darbui neverta šauktis talkon pagalbininkų, o mano sūnūs išpildė tavo pageidavimą, laikydami garbe tau tarnauti. O dabar sakyk, ko dar pageidauji?

— Ar negalėtum gauti man mulų ir skrynių ir sukrauti visus tuos lobius į skrynias, o skrynias užkelti ant mulų? — paklausė Marufas.

— Tai labai paprasta,— atsakė Abu-s-Sadatas ir suriko didžiu balsu, ir stojo prieš jį sūnūs, o buvo jų aštuoni šimtai.

— Tegu vieni jūsų pasiverčia mulais, o kiti — neregėto grožio baltaodžiais belaisviais, kad pačiam niekingiausiam neprilygtų nė pats prašmatniausias kokio karaliaus belaisvis, kiti tegu tampa mulų varovais, o dar kiti — tarnais!

Taip jie ir padarė, kaip liepė tėvas, ir septyni šimtai jų virto mulais, o

kiti — tarnais. Tuomet Abu-s-Sadatas pašaukė savo pagalbininkus, o kai jie pasirodė, dalį pavertė ristais žirgais su brangakmeniais nusagstytais auksiniais balnais. Išvydęs visa tai, Marufas paklausė:

— O kur skrynios?

O kai jos atsirado, įsakė:

— Prikraukite jas aukso ir brangių jų akmenų, tik žiūrėkite, kad kiekviena rūšis būtų sudėta skyrium.

Ir jie išpildė jo norą, o skrynias užkėlė ant trijų šimtų mulų.

— O Abu-s-Sadatai,— tarė tuomet Marufas,— ar gali man gauti prabangių audimų?

— Kokių pageidauji? — paklausė Abu-s-Sadatas.— Egiptietiškų, siriškų, persiškų, indiškų ar romėniškų?

— Duok man po šimtą rietimų iš kiekvienos šalies ir sukrauk juos ant šimto mulų,— atsakė Marufas.

— O viešpatie,— atsiliepė Abu-s-Sadatas,— duok man laiko, kad spėčiau persakyti tavo norą savo pagalbininkams: paliepsiu kiekvienai kilčiai nuvykti į kokį kraštą ir atgabenti iš ten po šimtą rietimų, ir mano pagalbininkai beregint pasivers mulais ir sugrįš, apsikrovę audimais.

— Kiek laiko pageidauji? — paklausė Marufas, ir maridas atsakė:

— Kiek trunka naktis. Kai tik išauš diena, turėsi visko, ko trokšti.

— Gerai,— sutiko Marufas.

Ir įsakė ištempti jam palapinę, o kai šis noras buvo išpildytas, Marufas atsisėdo palapinėje ir pareikalavo valgymų ir gėrimų. Ir Abu-s-Sadatas jam tarė:

— O viešpatie, ilsėkis palapinėje, o mano sūnūs stovės sargyboje ir tave saugos, tad gali nieko nesibaiminti. O aš tuo tarpu sušauksiu savo pagalbininkus ir išsiuntinėsiu juos pildyti tavo noro.

Taip taręs, Abu-s-Sadatas nuėjo, o Marufas liko sėdėti prie gausių vaišių, o priešais jį išsirikiavo marido sūnūs, pasivertę baltaodžiais belaisviais ir šeimynykščiais.

Ir taip jam besėdint, pargrįžo artojas, nešinas dideliu mediniu dubeniu lęšienės ir maišu miežių. Netikėtai išvydo jis ištemptą palapinę ir belaisvius, stovinčius prieš Marufą sukryžiuotomis rankomis, ir pagalvojo, kad tai sultonas bus atvažiavęs ir įkūręs stovyklą jo lauke. Jis stabtelėjo žado netekęs ir sau vienas tarė: „O, bent jau dvi vištas būčiau papjovęs ir iščirškinęs sultonui svieste!“

Ir jau buvo begrįžtąs papjauti tų vištų ir iščirškinti sultonui, bet Marufas jį pastebėjo, pašaukė ir įsakė belaisviams:

— Atveskite jį čionai!

Ir belaisviai atvedė artoją su dubeniu lęšienės rankose, ir pastatė prieš Marufą.

— Ką čia neši? — paklausė Marufas.

— Atnešiau tau pietus, o tavo arkliui — miežių. Neužsigauk ant manęs — iš tikrųjų nežinojau, kad pats sultonas apsistos čia po žygio, o jei būčiau žinojęs, būčiau papjovęs dvi vištas ir pavaišinęs tave gardžiu patiekalu.

— Ne sultonas čia atvyko,— atitarė Marufas,— o aš, jo žentas. Buvau su juo susipykęs, bet štai atsiuntė jis savo baltaodžių belaisvių prašydamas susitaikyti, ir dabar jau grįšiu atgal į miestą. O tu pataisei man vaišes, manęs nepažinodamas, ir aš mielai pasinaudosiu tavo svetingumu, ir nors čia paprasčiausia lęšienė, nieko daugiau nevalgysiu, tik tavo pietus.

O paskui liepė pastatyti dubenį vidury staltiesės ir valgė, kol pasisotino, tuo tarpu artojas prisikimšo pilvą rinktinių skanskonių. Tuomet Marufas nusimazgojo rankas ir leido valgyti belaisviams, ir tie kibo į valgių likučius ir sočiai prisikirto. O kai jie pavalgė, Marufas prikrovė skliding dubenį aukso ir tarė artojui:

— Neškis namo ir atlankyk mane mieste, ir aš deramai tave priimsiu.

Pasiėmė artojas dubenį, kaupiną aukso, nusivarė jaučius ir pargrįžo į kaimą jausdamasis taip, lyg pats būtų buvęs karaliaus žentas. O Marufas linksmai ir smagiai leido vakarą — atėjo pas jį mergelių iš lobių saugotojų tarpo, grojo visokiais instrumentais ir šoko, ir taip praslinko naktis, nepalyginama su mirtingųjų gyvenimo naktimis.

Išaušo rytas, ir jis nespėjo nė atsipeikėti, o jau pasirodė tolumoje debesis dulkių, ir kai jis išsisklaidė, pasimatė apkrautų mulų vilkstinė. Ir buvo ten septyni šimtai mulų, nešinų audimų rietimais, o iš šalių traukė jaunutėliai varovai, nešikai, šeimynykščiai ir deglininkai, o pats Abu-s-Sadatas jojo priekyje, raitas ant mulo, kaip vilkstinės vadovas, ir priešais jį siūbavo nusagstyti brangakmeniais neštuvai su keturiais raudonojo aukso bumbulais.

Prijojęs prie palapinės, Abu-s-Sadatas nusėdo nuo mulo, pabučiavo žemę po Marufo kojomis ir kreipėsi į jį šiais žodžiais:

— O viešpatie, viskas padaryta sulig tavo pageidavimu, o štai neštuvai, juose — apdaras, paimtas iš iždinės, toks prabangus, kokio nedėvi nė vienas karalius. Renkis ir sėskis į neštuvus, ir sakyk, ko pageidauji.

— O Abu-s-Sadatai,— atsiliepė Marufas,— norėčiau parašyti laišką ir nusiųsti tave su juo į Ichtijano al-Hutano miestą pas savo uošvį, tenykštį karalių. Tačiau eik pas jį, pasivertęs išvaizdžiu žygūnu.

— Klausau ir pildau tavo norą,— atsakė Abu-s-Sadatas.

Tuomet Marufas parašė laišką ir užantspaudavo, ir Abu-s-Sadatas paėmė jį ir išjojo pas karalių.

Jis įžengė į karaliaus rūmų menę ir išgirdo jį taip kalbant:

— O veziri, iš tikrųjų mano širdis nerimsta dėl žento, ir man baugu, kad jį bus nukovę klajokliai. O, jei aš žinočiau, kurlink jis nujojo, imčiau savo kariauną ir skubėčiau jo pėdomis. O, kodėl išvykdamas jis manęs neperspėjo!

— Tesaugo tave Alachas nuo patiklumo! — atsiliepė veziris.— Prisiekiu tavo galvos saugumu, tasai žmogus suprato, kad mes jį įtariame, ir pabėgo nuo nešlovės, nes tai ne kas kitas kaip sukčius ir melagis!

Ir tuo metu stojo prieš karalių žygūnas, pabučiavo žemę po jo kojomis ir palinkėjo ilgų ilgiausių metų, amžinos šlovės ir laimės.

— Kas tu esi ir ko tau reikia? — paklausė karalius.

— Esu žygūnas,— atsakė Abu-s-Sadatas,— ir atvykau tavo žento siųstas. Jis pats ilgai netrukus atvyks su visa vilkstine, o štai mane siunčia pas tave su laišku. Prašom.

Ir karalius paėmė laišką, perskaitė ir pamatė ten tokius žodžius: „Geriausi linkėjimai mūsų uošviui, šlovingajam karaliui! Aš parvykstu su karavanu, tad jok su kariauna manęs pasitikti."

— Tenujuodina Alachas tau veidą, o veziri! — sušuko karalius.— Kiek kartų šmeižei mano žentą, vadinai sukčium ir melagiu, o štai jis atvyksta su savo karavanu! Tu esi apgavikas ir melagis, o ne kas kitas!

Ir veziris nuleido galvą susigėdęs ir sutrikęs, ir tarė:

— O laiko valdove, nebūčiau kalbėjęs tų žodžių, jei nebūčiau pasigedęs pernelyg užtrukusio karavano ir baiminęsis dėl pinigų, kuriuos jis iššvaistė!

— Apgavike! — suriko karalius.— Kas tie pinigai, palyginti su jo lobiais? Jis apipils mus turtais, kai tik atvyks su karavanu!

Sulig tais žodžiais karalius įsakė išpuošti miestą, paskui nuėjo pas dukterį ir tarė:

— Turiu tau gerą žinią! Tavo vyras atvyksta, ir ilgai netrukus pamatysim jį čia su visu karavanu! Pranešė jis man tai laišku, ir aš joju jo pasitikti!

Didžiai nustebo karalaitė ir tarė sau viena: „Išties keisti dalykai! Nejaugi jis tyčiojosi iš manęs ar šaipėsi, ar norėjo mane ištirti, sakydamas esąs vargšas? Šiaip ar taip, šlovė Alachui, kad niekuo nepakenkiau savo vyrui!"

Tai šit kaip klojosi reikalai Marufui. Tuo tarpu Alis, Kairo pirklys, pastebėjęs puošiant miestą, pasidomėjo, kas atsitiko, ir gavo atsakymą: „Pirklys Marufas, karaliaus žentas, atvyksta su karavanu!" Ir tarė sau vienas pirklys Alis: „O galybių Alache! Kokią dabar iškrės jis šunybę? Juk jis atėjo pas mane plikas, bėgdamas nuo savo pačios! Iš kurgi bus gavęs karavaną? Gal karalaitė, gelbėdama vyrą nuo nešlovės, prasimanė kokią gudrybę, nes karaliams viskas įmanoma? Tepadeda jam

aukštybių Alachas ir teapsaugo jį nuo gėdos!“ O kiti pirkliai džiaugėsi ir linksminosi, tikėdamiesi pagaliau atsiimti skolas.

Tuo tarpu karalius sutelkė kariauną ir iššygiavo pasitikti žento, o Abu-s-Sadatas grįžo pas Marufą ir pasakė, jog išpildė jo norą.

— Kraukite! — įsakė tuomet Marufas.

Ir belaisviai šoko krauti nešulių ant mulų, o Marufas, persirengęs prašmatniu apdaru, sėdo į neštuvus ir pasidarė tūkstantįsyk didingesnis ir prakilnesnis už patį karalių.

Ir vos tik jis nukeliavo pusę kelio, išvydo priešaky karalių su visa kariauna, ir karalius, prijojęs artyn, pamatė Marufą su prašmatniu apdaru sėdint neštuvuose. Ir puolė prie jo karalius, ir pasisveikino linkėdamas ilgiausių metų, ramybės ir palaimos. Ir visi karalystės didžiūnai taipjau pasisveikino su juo, ir pasidarė aišku, jog Marufas sakė teisybę ir nė trupučio nemelavo.

Ir Marufas įžengė į miestą su tokia palyda, jog liūtas, ir tas tulžimi apsilietų iš pavydo. Ir pirkliai puolė jo pasitikti, ir bučiavo žemę po jo kojomis, o pirklys Alis jam tarė:

— Galų gale pasisekė tau ši gudrybė, o sukčių šeiche! Bet tu nusipelnei, kad aukštybių Alachas tau būtų palankus ir nešykštėtų malonių!

Nusijuokė Marufas, išgirdęs šiuos žodžius, paskui įžengė į rūmus ir, atsisėdęs į sostą, tarė:

— Skrynias su auksu neškite į mano uošvio iždinę, o audimų rietimus — čionai!

Ir belaisviai pradėjo nešti skrynią po skrynios ir rietimą po rietimo, ir ardyti vieną po kito, ir traukti lauk, kas viduje sudėta, kol pagaliau atplėšė visus septynis šimtus nešulių. Ir Marufas atrinko pačius gražiausius audimus, ir įsakė:

— Štai šiuos nuneškite karalaitei, tegu išdalija savo belaisvėms, taipjau imkite štai šią skrynią su brangakmeniais ir nuneškite karalaitei, tegu apdovanoja savo eunuchus ir belaisves!

Paskui ėmė jis dalyti audimus pirkliams, kuriems buvo įsiskolinęs, ir kiekvienam, kam buvo kaltas tūkstantį dinarų, davė audimų už du ar daugiau tūkstančių, o vėliau įsakė mėtyti išmaldą varguoliams ir elgetoms, ir karalius žiūrėjo į tai, bet negalėjo nė žodžio prieš pasakyti. Ir Marufas nesiliovė dalijęs išmaldas ir dovanas, kol išdalijo septynis šimtus rietimų, o paskui prisiminė kariuomenę ir ėmė dovanoti kariams tauriuosius akmenis, smaragdus, rubinus, perlus, koralus ir kitokius lobius, ir dalijo juos saujomis, rankos neprilaikydamas.

— O sūnau,— pagaliau kreipėsi į jį karalius,— gana jau to davimo, iš tavo karavano maža kas beliko!

— Turiu turtų į valias! — atrėmė Marufas.

Ir dabar niekas nedrįso netikėti jo žodžiais, niekam nekilo mintis apkaltinti jį melu, ir Marufas nepaisė, kiek ir kam duoda, būdamas tikras, jog žiedo tarnas atneš jam visko, kiek tik jis pageidaus.

Ir atėjo pas karalių iždininkas, ir tarė jam:

— O laiko valdove, iš tiesų tau sakau: iždinė lūžta nuo lobių, jau nebėra kur krauti likusių skrynių. Kur dėsime aukso ir brangakmenių perteklių?

Ir karalius paliepė atidaryti naują iždinę. O kai Marufo žmona pamatė, kas darosi, dar labiau pašoko jai džiaugsmas, ir stebėdamasi ji tarė sau širdy: „Ak, kaip norėčiau sužinoti, iš kur jis semia visus tuos lobius?“ Ir visi pirkliai džiaugėsi Marufo doviu, ir linkėjo jam laimės, o pirklys Alis stebėjosi neatsistebėdamas ir sau vienas kartojo: „Tik pažiūrėk! Kiek jis turbūt prisimelavo ir kiek suktybių prasimanė, kad gautų tokius turtus! O jie, aišku, nepriklauso karalaitei, kitaip nedalytų jų varguoliams. Ak, kaip gražiai yra kažkas pasakęs:

Kai duoda dovanų karalius gausiai,
Dosnumo priežasties ginkdie neklauski.
Alachas irgi duoda pagal norą.
Lįst į akis ir klausinėt — nedora.“

Tai šit kaip klostėsi jo reikalai. O karalius vis netikėjo savo akimis ir niekaip negalėjo atsistebėti Marufo elgesiu, jo dosnumu ir didžiadvasiškumu dalijant pinigus. O Marufas, apdalijęs visus varguolius, nuėjo pas žmoną, ir jinai pasitiko vyrą džiugi, laiminga, šypsanti, ir, bučiuodama jam ranką, paklausė:

— Ar tu šaipeisi iš manęs, ar norėjai mane ištirti sakydamas: „Aš vargšas ir pabėgau nuo savo pačios“? Bet šlovė Alachui, kad niekuo nepakenkiau tavo geram vardui! Tu — mano mylimasis ir esi man visų brangiausias, kad ir koks tu būtum — turtingas ar vargšas. Tik noriu sužinoti, ko tada siekei pasakodamas man nebūtus daiktus.

— Norėjau ištirti ir patikrinti, ar nuoširdžiai mane myli, ar dėl pinigų ir šios žemės gėrybių. O dabar esu tikras, jog tavo meilė nuoširdi ir nesavanaudiška, todėl tapai man dar brangesnė. Dabar žinau, ko esi verta!

Sulig tais žodžiais Marufas nuėjo į nuošalią menę, patrynė žiedą, ir stojo prieš jo akis Abu-s-Sadatas, ir tarė:

— Aš — tavo tarnas, reikalauk, ko pageidauji!

Ir Marufas įsakė:

— Noriu, kad atneštum iš savo iždinės prašmatniausią apdarą mano žmonai ir neįkainojamų papuošalų, tarp kurių turi būti keturiasdešim-

ties brangakmenių vėrinys — toks, kokio niekas nėra regėjęs pasaulyje!

— Klausau ir pildau tavo norus! — atsakė Abu-s-Sadatas ir bemat atnešė tai, kas buvo įsakyta.

Ir Marufas, atleidęs žiedo tarną, pasiėmė apdarą ir papuošalus, grįžo pas žmoną ir, dėdamas prieš ją dovanas, tarė:

— Imki ir puoškis, nes tu man — visų brangiausia!

Pažvelgė karalaitė į tuos pašvitus ir ko nenualpo iš džiaugsmo. Tarp visų prabangių daiktų pamatė ji porą auksinių kojų papuošalų, nusagstytų įstabaus darbo brangakmeniais, ir antriešius, ir auskarus, ir juostą — vargu ar įkainotų kas pinigais visus tuos turtus. Ir apsivilko ji suknią, pasidabino papuošalais ir tarė Marufui:

— O mano viešpatie, norėčiau pasilaikyti šį apdarą kokioms iškilmėms ir šventėms.

— Vilkėk jį kas dieną,— atitarė jai Marufas.— Iš tiesų tau sakau: turiu tokių apdarų tau į valias.

O kai šitaip išsipuošusią karalaitę išvydo belaisvės, visos be galo apsidžiaugė ir puolė bučiuoti jam rankų, ir Marufas paliko jas, ir, užsidaręs vienas kitoje menėje, patrynė žiedą, ir stojo prieš jį žiedo tarnas.

— Atnešk man dar šimtą tokių apdarų su visais papuošalais,— įsakė Marufas, ir tarnas atsiliepė:

— Klausau ir pildau tavo norą!

Ir tuojau pat atnešė apdarus, ir į kiekvieną apdarą buvo suvynioti papuošalai. Ir Marufas pašaukė belaisves, o kai jos atėjo, įdavė kiekvienai po apdarą, jos pasipuošė ir tapo nelyginant didžiaakės dausų hurijos, o karalaitė švietė tarp jų tarytum pilnatis tarp žvaigždžių. Ir viena vergė papasakojo apie tai karaliui, ir karalius, įžengęs pas dukterį, išvydo, kad ji stulbina visus, kas tik ją regi, kaip ir jos belaisvės, ir didžiai nustebo. Grįžo jis savo menėn ir, pasikvietęs vezirį, viską jam apsakė ir paklausė:

— O veziri, ką tu į tai atsakysi?

— O laiko valdove,— atsiliepė veziris,— taip pirkliai niekad nedaro: metų metus jie laiko audimų rietimus ir parduoda tik naudą pajutę. Bene pirkliai galėtų prilygti dosnumu Marufui ir iš kur jie gautų tiek pinigų ir brangenybių, kiek turi nedažnas karalius? Bene pirkliai galėtų jų turėti skrynių skrynias? Matyt, čia bus kokia negirdėta paslaptis. Klausyk manęs, ir aš tau atskleisiu visą teisybę apie šį dalyką.

— Klausau, o veziri,— atsakė karalius, ir veziris tarė:

— Susitik su Marufu ir, draugiškai nusiteikęs, meiliai su juo pašnekėk, o paskui pasakyk: „O ženteli, norėčiau su tavim ir su veziriu, ir su niekuo daugiau, nueiti į sodą pasivaikščioti“. Paskui, kai nueisim į sodą, paliepsim nustatyti staltiesę vynu, ir aš jį nugirdysiu. Kai jis nusigers,

aptems jam protas, ir nebeliks nuovokos, ir mes iškvosime visą teisybę apie tą dalyką, ir jis išduos mums savo paslaptį, nes vynas — išdavikas. O kai jis atskleis mums teisybę, mes sužinosim visą bylą ir pasielgsim su juo kaip tinkami. Iš tiesų jo darbai man kelia baimę, kad jo širdis galbūt geidžia valdžios: palenks karius dosnumu nešykštėdamas pinigų ir atsisės į tavo sostą, ir išplėš iš tavo rankų karalystę.

— Teisybę sakai,— pritarė karalius.

Ir taip jie praleido naktį, susitarę dėl to vyliaus. O kai išaušo rytas, karalius nuėjo menėn ir atsisėdo į sostą, ir tuo metu ūmai subėgo nuliūdę tarnai ir arklininkai. Ir karalius paklausė:

— Kas atsitiko?

— O laiko valdove,— atitarė jie,— vakar vakare arklininkai iššukavo arklius ir davė pašaro mulams, kurie atgabeno nešulius, o kai rytą atėjom arklidėn, pamatėm, jog belaisviai pavogė ir arklius, ir mulus. Mes išieškojom visas arklides, bet neradom nei arklių, nei mulų, o kai nuėjom į belaisvių būstą, neaptikom nė gyvos dvasios — protas neneša, kaip jie sugebėjo pasprukti.

Nustebo karalius, nes neįtarė, jog Abu-s-Sadato parankiniai iš tiesų buvo arkliai, mulai ir belaisviai, ir nežinojo, kad tai džinai, žiedo tarnai.

— O prakeiktieji! — tarė jis tarnams. — Kaip jūs galėjot nepastebėti pabėgant tūkstantį gyvulių, penkis šimtus belaisvių ir antra tiek tarnų?

— Iš tikrųjų neišmanom,— atsakė tarnai,— kaip tai atsitiko, kad jie visi pabėgo.

— Eikit šalin,— paliepė jiems karalius,— o kai jūsų ponas pasirodys iš haremo, papasakokit jam viską.

Pasišalino tarnai iš karaliaus akių ir susėdo nebežinodami nei ką daryti, nei ką galvoti, ir taip jiems besėdint, išėjo iš haremo Marufas ir, pastebėjęs juos susirūpinusius, paklausė:

— Kas atsitiko?

Ir papasakojo jie, kokia bėda ištiko, o Marufas sušuko:

— Bene jie to verti, kad šitaip dėl jų krimstumėtės? Eikite sau ir imkitės darbo!

Sulig tais žodžiais atsisėdo juokdamasis, nei pykdamas, nei sielodamasis. Ir karalius pažvelgė veziriui veidan, ir tarė:

— Kas tai per žmogus, kad nė kiek nebrangina turto? Matyt, čia bus kokia paslaptis.

Ir persitaręs dar keliais žodžiais su veziriu, kreipėsi į Marufą:

— O ženteli, labai norėčiau, kad mes trise — tu, aš ir veziris — nueitume į sodą pasivaikščioti. Ką į tai pasakytum?

— Mielai,— atsakė Marufas.

Ir visi trys pasikėlė, ir išėjo į sodą, kur visų vaismedžių buvo po porą, jų šakos dangų rėmė, giedojo paukščiai ir švelniai čiurleno vanduo kanaluose. Ir įžengė jie pavėnėn, kurią išvydus liūdesys sklaidės iš širdies, ir susėdę ėmė šnekučiuotis, ir veziris įsileido berte berti negirdėtas istorijas, sąmojus ir smagius nutikimus, ir Marufas klausėsi jo kalbų, kol atėjo pietų metas. Tada tarnai paklojo staltiesę, nustatė ją visokiausiais valgiais ir atnešė ąsotį vyno, o kai jie pasisotino ir nusimazgojo rankas, veziris pripylė taurę ir padavė karaliui, ir šis išgėrė, ir veziris vėl pripylė taurę ir kreipėsi į Marufą šiais žodžiais:

— Imki taurę gėrimo, prieš kurį net pati išmintis lenkia galvą.

— O kas tai? — paklausė Marufas, ir veziris atsakė:

— Tai žilaplaukė mergelė, be vyro likti Alachas skyrė jai dalią, bet užtat ji liūdesį vaiko ir širdžiai teikia džiaugsmo be saiko.

Ir taip ilgai jis gundė Marufą išgerti, ir liaupsino taurųjį vyną, jo neapsakomą gardumą, viliojo dailiomis eilėmis ir šmaikščiais pasakojimais, kol pagaliau įkalbino išlenkti taurę ir pasiekė savo tikslą.

Ir įniko veziris pilti vieną taurę po kitos, o Marufas tik gėrė, mėgavosi ir džiūgavo, kol susidrumstė protas ir dingo nuovoka, ir nustojo jis skirti teisybę nuo neteisybės. O kai veziris pastebėjo, kad Marufas nusigėrė ir kad jo girtumas priėjo kraštą ir peržengė visas ribas, kreipėsi į jį šiais žodžiais:

— O pirkly Marufai, prisiekiu Alachu, netveriu smalsumu, iš kur gavai tokių brangenybių, kokių galėtų pavydėti net Persijos karaliai? Kol gyvi nesame matę pirklio, kuris turėtų tiek turtų ir būtų toks dosnus kaip tu! Elgiesi tu kaip karalius ir anaiptol ne kaip pirklys, tad papasakok dėl Alacho, kas toks esi, kad žinotume tavo luomą ir rangą.

Taip taręs, įniko jis meilintis Marufui ir visaip jį mulkinti, ir šis, protą pametęs, galiausiai prisipažino:

— O aš nei pirklys, nei karalaitis!

Ir papasakojo visą istoriją nuo pradžios iki galo. Ir tuomet veziris sušuko:

— Meldžiu tavęs dėl Alacho meilės, o viešpatie mano Marufai, parodyk mums tą žiedą, kad pamatytume, kaip jis nulietas!

Ir Marufas nusimovė žiedą, ir nieko nenutuokdamas apsvaigusia galva, tarė:

— Še, pasižiūrėk.

Ir veziris paėmė žiedą, apžiūrėjo iš visų pusių ir paklausė:

— O jei patrinčiau jį, ar pasirodytų tarnas?

— Žinoma,— atsakė Marufas.— Patrink jį, ir pasirodys tarnas, ir pats jį pamatysi.

Ir patrynė veziris žiedą, ir staiga pasigirdo balsas:

— Klausau tavęs, o viešpatie! Reikalauk — ir gausi viską! Gal sugriauti kokį miestą ar įkurti naują, ar nužudyti kokį karalių? Ko tik pageidauji, viską padarysiu neprieštaraudamas.

Ir veziris parodė į Marufą, ir įsakė žiedo tarnui:

— Griebk šitą niekšą ir nutrenk į nykiausius tyrus, kokių tik esama žemėje, kad nerastų jis nei valgymo, nei gėrimo ir numirtų iš alkio ir troškulio, ir sielvarto, ir kad niekas apie jį nebeišgirstų!

Ir žiedo tarnas pakėlė Marufą, ir nuskriejo su juo tarp dangaus ir žemės. Ir kai Marufas tai pamatė, suprato, kad žūtis neišvengiama ir kad jo nelenks pikta dalia, ir pravirkęs paklausė:

— O Abu-s-Sadatai, kur tu leki su manim?

— Lekiu numesti tave į žemės tyrų ketvirtį, o kvailas padare! — atsiliepė žiedo tarnas.— Kas, turėdamas tokį talismaną, duoda jį žmonėms pasižiūrėti? Tu nusipelnei to, kas tave ištiko, ir jei nebijočiau Alacho rūstybės, paleisčiau tave tūkstančio sieksnių aukštyje, ir suplėšytų tave vėjai, dar žemės nespėjus pasiekti.

Ir Marufas neatsakė džinui, neatsiliepė nė vienu žodžiu, kol Abu-s-Sadatas atskrido žemės tyrų ketvirtin ir, ten jį pametęs, grįžo atgal, palikdamas nelaimingąjį vidury negyvenamos žemės.

Štai kas nutiko Marufui. O veziris tuo tarpu, gavęs į rankas žiedą, tarė karaliui:

— Na, bene aš tau nesakiau, kad jis melagis ir sukčius, o tu manimi netikėjai.

— Tavo teisybė,— atsiliepė karalius.— Tenešykšti tau sveikatos Alachas, o veziri! Duok man apžiūrėti tą žiedą!

Ir veziris pažvelgė į jį su pagieža, spjovė jam į akis ir tarė:

— O mažaproti, kodėl aš turėčiau jį atiduoti tau? Manai, ir toliau tau tarnausiu, dabar tapęs tavo viešpačiu? Aš neketinu nė gyvybės tau dovanoti!

Taip taręs, patrynė žiedą, o kai pasirodė tarnas Abu-s-Sadatas, įsakė jam:

— Griebk šį stačioką ir nutrenk ten pat, kur numetei ir jo sukčių žentą!

Nutvėrė Abu-s-Sadatas karalių ir nuskrido. Ir karalius jį paklausė:

— O mano viešpaties kūriny, sakyk, kuo aš nusikaltau?

— Nežinau,— atsiliepė žiedo tarnas,— bet mano valdovas taip man įsakė, o aš negaliu neklausyti to, kas turi žiedą.

Ir nulėkė jis iki tos vietos, kur buvo numetęs Marufą, paleido iš rankų karalių ir grįžo atgal, ten jį palikęs. Ir karalius išgirdo verkiant Marufą, priėjo artyn ir viską papasakojo, ir abu susėdę ėmė skųstis

pikta dalia, neturėdami vilties prasimanyti valgio ir gėrimo.

Štai kas juodviem nutiko. O veziris tuo tarpu, nusikratęs Marufo ir karaliaus, pasikėlė ir išėjo į sodą, paskui įsakė sukviesti visus karius ir sušaukė tarybą, ir papasakojo visiems, ką padaręs su Marufu ir karalium, ir atskleidė jiems žiedo galią, ir taip tarė:

— Jei nepaskelbsite manęs savo sultonu ir valdovu, liepsiu žiedo tarnui jus visus paimti ir pamesti žemės tyrų ketvirtyje, ir ten pasimirsite iš alkio ir troškulio.

— Nedaryk mums nieko blogo! — sušuko visi.— Mes iš tiesų džiaugiamės, kad esi mūsų sultonas, ir nuolankiai klausysim tavo įsakymų.

Ir taip norom nenorom pripažino jį savo sultonu. Ir veziris paliepė juos apdovanoti garbės rūbais, ir ėmė reikalauti iš Abu-s-Sadato, ko tik norėjo, o žiedo tarnas tuoj pat tenkino jo pageidavimus. O paskui veziris atsisėdo į sostą, ir visa kariauna jam nusilenkė, ir jis davė karalaitei žinią: „Pasirenki, šiąnakt ateisiu pas tave, kai tik įsigeisiu".

Ir apsiverkė karalaitė, susikrimto netekusi tėvo ir vyro ir paliepė persakyti veziriui šiuos žodžius: „Pakantrauk kurį laiką, kol gedėsiu velionio vyro, o paskui liepk surašyti vedybų sutartį ir ateik kaip pridera." Tačiau veziris įsakė jai taip pasakyti: „Nenoriu nei kantrauti, kol tu gedėsi, nei ilgai laukti, ir vedybų sutartis man nė motais. Nepaisau aš, kas dera ir ko nedera daryti, ir šiandien pat pas tave ateisiu". Ir karalaitė liepė jam atsakyti: „Laukiu tavęs ateinant, ir tebūnie kaip tu nori". O tai buvo gudrybė.

Vos gavęs tokį karalaitės atsaką, veziris apsidžiaugė, ir širdis jam ko neiššoko iš krūtinės — taip ji liepsnojo meile karalaitei. Ir jis paliepė surengti vaišes visiems žmonėms, ir pasakė:

— Vaišinkitės, nes tai vestuvių puota — šiandien vakare aš einu pas karalaitę.

Ir tarė jam šeichas, islamo žinovas:

— Nevalia tau eiti pas ją, kol nepasibaigė gedulas ir kol nesurašei vedybų sutarties.

— Man nerūpi nei gedulas, nei kitokios kliūtys, o ir tu per daug manęs negaišink savo kalbomis! — sušuko veziris.

Ir šeichas nutilo, išsigandęs vezirio pykčio, tiktai kariams tarė:

— Jis tikras nedorėlis, nepripažįsta nei tikėjimo, nei įstatymų.

Ir kai tik nusileido vakaras, veziris nuėjo pas karalaitę ir pamatė, kad ji apsirengusi kuo gražiausiais rūbais ir pasipuošusi kuo prašmatniausiais papuošalais. O karalaitė, jį išvydusi, šypsodama žengė jo pasitikti ir tarė:

— Tai palaimos naktis! Ir jei tu būtum nužudęs mano tėvą ir vyrą, dar geriau būtų buvę.

— Ir nužudysiu abu! — atsiliepė veziris.

Ir karalaitė jį pasodino, ėmė juokauti ir meilės žodelius kalbėti, o kai šitaip primalonėjo ir šypsniais apkerėjo, galva jam apkvaito ir protas išgaravo. O karalaitė stengėsi įsiteikti veziriui, kad atimtų žiedą ir jo džiaugsmą paverstų sielvartu, sekdama mintimi, gimusia garbanomis padabintoje galvoje. Ir ji pasielgė su juo taip, kaip tasai, kuris pasakė:

Ko nelaimėjau kardu niekada,
Laimėjau šiandie vylium ir klasta.
Grįžtu namo nūnai su laimikiu,
Saldžiausiu vaisium nešinas lekiu.

Ir kai veziris pamatė jos žavesį ir kerinčią šypseną, pašoko jam aistra, ir pareikalavo jis karalaitės prielankumo. Bet vos tik jis prisiartino, karalaitė atšlijo ir pravirkusi tarė:

— O mano valdove, argi nematai, kad į mus žiūri žmogus? Dėl Alacho, būk toks geras, apsaugok mane nuo jo žvilgsnio. Nejaugi tau malonu būti su manim, kai jis žiūri į mus?

Įsiuto veziris ir paklausė:

— Kur tasai žmogus?

— Štai čia,— atsakė karalaitė,— tavo žiedo akyje! Antai pakėlė galvą ir žiūri į mudu.

Ir veziriui dingtelėjo, kad tai žiedo tarnas žiūri į ją, ir nusijuokęs tarė:

— Nesibaimink, tai žiedo tarnas, o jis klauso mano žodžio.

— Aš bijau ifritų! — sušuko karalaitė.— Nusimauk žiedą ir numesk kaip galima toliau.

Ir veziris nusimovė žiedą, padėjo ant priegalvio ir pasislinko artyn, o karalaitė taip spyrė jam į paširdžius, kad jis išgriuvo aukštielninkas, nuovokos netekęs. Pašaukė tuomet karalaitė saviškes, o kai tos subėgo, įsakė:

— Sučiupkit jį!

Ir keturiasdešimt vergių sučiupo vezirį, o karalaitė paskubomis griebė žiedą nuo priegalvio ir jį patrynė. Ir ūmai pasirodė Abu-s-Sadatas, ir tarė:

— Klausau tavęs, o mano ponia!

— Imk šitą nedorėlį,— paliepe jam karalaitė,— ir įmesk į kalėjimą, ir žiūrėk, kad grandinės būtų kuo sunkesnės!

Ir Abu-s-Sadatas nutvėrė vezirį, ir įmetė į rūstų kalėjimą, paskui sugrįžo atgal ir tarė:

— Įmečiau jį kalėjiman.

— O kur tu nunešei mano tėvą ir vyrą? — paklausė karalaitė.

— Aš palikau juos žemės tyrų ketvirtyje,— atsakė jis, ir tuomet ji paliepė:

— Įsakau tau: kad tuoj pat man juos parneštum!

— Klausau ir pildau tavo norą! — atsakė ifritas ir nuskrido, ir tol jis lėkė, kol pasiekė žemės tyrų ketvirtį, o ten nusileido, ir išvydo karalių ir Marufą sėdint ir verkiant, ir apraudant savo liūdną dalią. Ir ifritas jiems tarė:

— Nebijokit, aš atlėkiau jūsų išgelbėti!

Ir papasakojo, kas nutiko veziriui, o paskui pridūrė:

— Aš pats įkalinau jį savo rankomis, vykdydamas karalaitės valią, o dabar jos įsakymu skraidinu jus atgal.

Apsidžiaugė karalius ir Marufas, išgirdę šią žinią, ir ifritas pakėlė juodu ir nuskrido, ir nepraslinko nė valanda, o jis jau vedė juos pas karalaitę. Ir karalaitė pasikėlė, juos išvydusi, ir pasisveikino su tėvu ir su vyru, o paskui jiems pasiūlė pailsėti ir pasivaišinti visokiais valgiais ir saldumynais. Ir taip jie sulaukė ryto.

Kitą dieną karalaitė aprengė tėvą prašmatniais drabužiais ir aptaisė vyrą prabangiais rūbais, ir pasakė:

— O tėve, sėski į sostą ir būki karaliumi, kaip tau priklauso, o savo žentą padaryki veziriu, ir tegul stovi jis tau iš dešinės. Pranešk savo kariaunai, kas nutiko, ir paliepk atvesti vezirį iš kalėjimo, ir įsakyk jį nudėti ir sudeginti, nes iš tikrųjų jis nedorėlis — ketino įstatymo nepaisydamas su manim gyventi, nei vedybų sutarties nesudaręs, nei teisėtu vyru tapęs. Be to, pats man pasisakė esąs netikėlis ir didžiavosi, kad nepripažįsta jokio tikėjimo. Rūpinkis dabar savo žentu, kurį padarysi veziriu ir pastatysi sau iš dešinės.

Ir atsakė karalius:

— Klausau, o dukra, ir pildau tavo norus, tik iš pradžių atiduok žiedą arba man, arba savo vyrui.

— Iš tiesų,— atsiliepė karalaitė,— tas žiedas nei tau, nei jam netinka mūvėti, verčiau aš pati jį turėsiu ir kur kas geriau už jus abu saugosiu. Sakykit man, ko tik pageidaujat, o aš reikalausiu to iš žiedo tarno. Kol aš sveika, nieko blogo nebijokit, o kai pasimirsiu, darykit su žiedu, ką širdis palieps.

— Protingai pasakyta,— pritarė karalius ir, pasikvietęs žentą, nuėjo į posėdžių menę.

O kariauna sielvartavo kiaurą naktį baisėdamasi piktadariu veziriu, pasmerkusiu pražūčiai karalių ir jo žentą, taipjau nuskriaudusiu karalaitę — mat jie galvojo, kad jis, vedybų sutarties nesudaręs, įsibrovė į jos menę. Tad krimsdamiesi, jog tas nedorėlis būsiąs išnie-

kinęs islamo įstatymą, susirinko kariai posėdžių menėje ir ėmė plūsti šeichą, islamo žinovą, ir jam priekaištauti:

— Kodėl tu nesustabdei jo, kodėl leidai užtraukti nešlovę karalaitei?

— O žmonės,— teisinosi šeichas,— tasai niekšas — tikras nedorėlis, bet jis turi žiedą, ir nei aš, nei kas kitas negali jam priešintis! Aukštybių Alachas jam atlygins, o jūs tylėkit, kad visų jūsų neiššudytų!

Ir taip kariams susirinkus posėdžių menėje ir žodis po žodžio bešnekant, staiga įžengė vidun karalius, o su juo — žentas Marufas. Kai tik kariai juos išvydo, apsidžiaugė ir pašokę pasisveikino, ir pabučiavo žemę po jų kojomis. Paskui karalius atsisėdo į sostą ir papasakojo jiems visą nutikimą, ir atlėgo jiems skausmas.

Ir karalius įsakė išpuošti miestą ir atvesti vezirį iš kalėjimo, o kai šis ėjo pro karius, visi plūdo jį, keikė ir koneveikė, kol jis radosi prieš karalių. O kai jis stojo prieš karalių, šis paliepė nubausti jį šiurpia mirtimi. O paskui karalius paskyrė Marufą veziriu ir pastatė iš dešinės, ir nuo tos dienos likimas nešykštėjo jiems džiaugsmo ir laimės, ir niekuo nedrumstė ramybės, ir taip nugyveno jie penkerius metus. O šeštais metais karalius pasimirė, ir karalaitė paskelbė Marufą sultonu vietoj tėvo, tačiau žiedo jam nepatikėjo.

Ir per tą laiką susilaukė ji berniuko, nuostabiai gražaus, stulbinančio visus savo dailumu. Prižiūrėjo ir augino jį auklės, ir nešiojo ant rankų, ir suėjo jam penkeri metai. Ir tuomet jo motina susirgo mirštama liga, ir, pašaukusi Marufą, pasakė:

— Aš sergu.

— Alachas apsaugos tave nuo mirties, o mylimoji! — sušuko Marufas, bet karalaitė tarė:

— Turbūt aš mirsiu. Neprašau tavęs rūpintis sūnumi, bet užtat meldžiu saugoti šį žiedą, nes bijau dėl tavęs ir vaiko.

— Nieko bloga nenutiks tam, ką globoja Alachas! — atsakė Marufas.

Ir karalaitė nusimovė žiedą, ir atidavė Marufui, o kitą dieną atsidavė aukštybių Alacho malonei, ir jos vyras liko vienas karaliauti ir savo žodžiu karalystę rikiuoti.

Ir nutiko taip, jog vieną dieną jis mostelėjo nosine, duodamas ženklą visiems palikti posėdžių menę, ir kariai išsiskirstė ir išsivaikščiojo į namus, o jis nuėjo į sėdimąją menę ir sėdėjo ten, kol praslinko diena ir atsėlino vakaras su nakties tamsa. Ir tuomet suėjo pas jį kaip paprastai pašnekovai, didžiūnai iš didžiūnų, ir nustūmė jie laiką iki pat vidurnakčio, maloniai šnekėdamiesi ir linksmindamiesi, o paskui paprašė leidimo pasišalinti ir, Marufui leidus, išsivaikščiojo į namus. Ir atėjo

tuomet vergė, nuvilko dienos drabužius ir apvilko naktiniais, paguldė ir ėmė trinti jam kojas, kol jis užsnūdo, o tada išėjo ir grįžo į savo patalą ir užmigo. Tokia buvo jos byla.

Tuo tarpu karalius Marufas miegojo ir bemiegodamas ūmai pajuto kažką gulint šalia. Ir pabudo jis persigandęs, ir sušuko:

— Meldžiu tavo globos, Alachai, nuo šėtono, akmenimis mušto!

Ir atsimerkęs pastebėjo greta gulint pažiūrėti baisingą moteriškę.

— Kas tu? — paklausė jis.

— Nebijok,— atsiliepė ši,— aš tavo pati Fatima, pravardžiuojama Ragana.

Ir tuomet Marufas pažvelgė jai į veidą, ir pažino ją iš pasibaisėtinos išvaizdos ir ilgų, išsikišusių ilčių.

— Iš kur tu čia atsiradai ir kokia dvasia atnešė tave į šį kraštą? — paklausė jis, ir Fatima atsakė klausimu:

— O kokiame tu krašte?

— Ichtijano al-Hutano mieste,— atsiliepė Marufas.— O kada tu palikai Kairą?

— Ką tik,— atsakė Fatima.

— Kaip? — nustebo Marufas.

— Žinoki,— atsakė Fatima,— kai susikivirčijau su tavimi, šėtono sukurstyta tau pakenkti ir apskųsti teisėjams, ilgai tavęs ieškojau ir niekur negalėjau surasti. Ir teisėjai tavęs teiravosi, bet ir jie nieko nepešė. Prabėgo dvi dienos, ir aš ėmiau graužtis suvokusi, jog pati esu kalta, bet graužtis buvo per vėlu. Taip aš prasėdėjau keletą dienų sielvartaudama, kad tavęs netekau, ir neilgai trukus suvalgiau viską, ką turėjau, ir teko man prašyti išmaldos. Ir ėmiau vaikščioti nuo vienų, pavydo vertų, prie kitų, pagailos vertų, ir taip maniausi nuo tos dienos, kai mane palikai, ir mitau paniekos penu, juodą vargą brisdama. Ir kas naktį skendėjau ašarose, apverkdama išsiskyrimą su tavimi ir savo liūdną apleistos moters dalią, gėdą ir pažeminimą.

Ir ji ėmė pasakoti Marufui, kas jai nutiko, o jis žiūrėjo į ją stebėdamasis. Ir pagaliau ji tarė:

— O vakar, visą dieną išvaikščiojusi ir nieko nepelniusi — kiekvienas, kurį tik paprašydavau duonos kąsnelio, plūsdavo mane ir nieko neduodavo,— sutemus nuėjau gulti tuščiu pilvu, vietos sau nerasdama iš alkio ir patirtų nuoskaudų. Ir man taip besėdint ir beraudant, ūmai stojo prieš akis žmogysta ir paklausė: „O moteriške, ko tu verki?“ Atitariau aš: „Iš tiesų tau sakau, turėjau vyrą, kuris rūpinosi manimi ir pildė visus mano norus, bet jis dingo, ir aš nežinau, kur jis dėjosi, ir, pati viena likusi, kenčiu vargus negandus!“ — „O kuo vardu tavo vyras?“ — paklausė žmogysta. „Marufas vardu“,— atsakiau. Ir tuomet

žmogysta tarė: „Pažįstu jį, o tu žinoki, kad vyras tavo dabar sultonas viename mieste, ir jeigu tik panorėtum su juo susitikti, tuoj pat išpildyčiau tavo norą“. Ir aš sušukau: „Pasigailėki ir nuneški mane pas jį!“ Ir tas padaras nutvėrė mane, iškėlė tarp dangaus ir žemės ir atskraidino į šiuos rūmus, o čia pasakė: „Eik į aną menę ir surasi savo vyrą bemiegantį guolyje“. Įėjau vidun ir išvydau tave visoj šitoj prašmatnybėj, ir manau, jog dabar manęs nebeapleisi — šiaip ar taip, aš tavo pati. Ačiū Alachui, kad jis vėl mudu sujungė!

— Bene aš tave palikau? Argi ne tu pati norėjai manimi nusikratyti skųsdamasi čia vienam teisėjui, čia kitam? — atsiliepė Marufas.— O galiausiai apskundei mane aukščiausiajam teisėjui ir užsiundei Abu Tabaką, didįjį rykštininką, kad įkištų mane kalėjiman! Norom nenorom gavau bėgti nuo tavęs.

Ir jis papasakojo, kas jam nutiko, kaip tapo sultonu, vedęs karaliaus dukterį, kaip pasimirė karalaitė, palikdama jam penkerių metų sūnų. Ir Fatima išklausiusi tarė:

— Tai, kas nutiko, buvo mudviem aukštybių Alacho skirta, ir dabar, kai su kaupu už viską atkentėjau, dedu viltis į tavo kilnią širdį ir tikiuosi, kad manęs nebeišginsi ir leisi kaip išmaldą valgyti duoną kasdieninę.

Ir ji tol maldavo ir žeminosi, kol Marufui atlėgo širdis, ir jis pasakė:

— Atgailauk už visa pikta, ką esi padariusi, ir gyvenk iš mano malonės, ir turėsi vien džiaugsmo dienas, bet jei iškrėsi ką bloga, paliepsiu tave nudėti, nes dabar nieko nebebijau. Ir išmesk iš galvos tą mintį, jog vėl galėsi skųstis manimi aukščiausiajam teisėjui ir siundyti mane Abu Tabaku,— aš sultonas, ir žmonės manęs bijo, o aš bijau tik aukštybių Alacho. Be to, aš turiu užburtą žiedą, ir kai patrinu jį, stoja prieš mane žiedo tarnas, vardu Abu-s-Sadatas, ir tuoj pat man atneša, ko tik pageidauju. O jeigu nori sugrįžti į savo miestą, duosiu tau tiek turto, kad ganės visam gyvenimui, ir mikliai nusiųsdinsiu tave į gimtąjį kraštą, o jeigu nori čia likti, paliepsiu įrengti tau rūmus, išklosiu juos gražiausiais šilkais ir duosiu dvidešimt vergių, kad tau tarnautų, ir įsakysiu tave gardžiai maitinti ir prašmatniai rengti, ir gyvensi didžiausiame ištekliuje kaip karalienė, kol pasimirsi arba kol pasimirsiu aš. Ką atsakysi į mano žodžius?

— Norėčiau likti su tavimi,— atsiliepė Fatima ir pabučiavo Marufui ranką, ir atgailodama pasižadėjo nieko bloga nebedaryti, ir jis padovanojo jai atskirus rūmus, davė vergių ir eunuchų, ir ėmė ji ten gyventi lyg karalienė.

Ir Marufo sūnus pradėjo lankytis ir pas ją, ir pas tėvą, bet Fatima iš pirmos dienos jo nepamėgo, nes buvo ne jos vaikas, o kai jis paste-

bėjo pagieža ir neapykanta degant jos akis, ėmė jos lenktis ir neapkęsti. O Marufas tuo tarpu visai pamiršo savo žmoną Fatimą, pravardžiuojamą Ragana, nes buvo ji virtusi žila sene ir pažiūrėti bjauria nelyginant nusišėrusi beždžionė, šlykštesne už dėmėtąją gyvatę, juo labiau kad kitados buvo taip skaudžiai uždavusi širdį, kaip niekas nesugeba užduoti. O sena patarlė sako: „Blogas darbas iš pašaknų kerta jausmus ir daigina neapykantą širdies gilumoje“. Ir priglaudė ją Marufas ne susižavėjęs jos pagirtinomis dorybėmis, o stačiai iš gailestingumo, labu darbu norėdamas įtikti aukštybių Alachui. Ir kai ji suvokė tapusi svetima vyrui, pašoko jai baisi neapykanta, ir pavydas aptemdė protą, o šėtonas pakuždom įteigė mintį, kad pagrobtų ji žiedą ir atimtų vyrui gyvybę, ir pati taptų karaliene. Ir vieną naktį išėjo ji iš savo rūmų ir pasuko į rūmus, kur gyveno Marufas, jos vyras. O tuo metu karaliaus sūnus tūnojo, žiburio nedegdamas, atilsio vietoje, palikęs duris atlapas, ir, pastebėjęs ją skubant į tėvo rūmus, pats vienas tarė: „Įdomu, ko ta ragana išėjo iš savo rūmų tamsos priedangoje ir bėga į tėvo rūmus? Negali būti, kad ji šiaip sau vaikščiotų naktimis!“

Taip taręs, nepastebimai nusekė įpėdin. O juosėjo jis trumpą Damasko plieno kardą, kurio niekada nenusijuosdavo, eidamas pas tėvą,— toks brangus buvo jam tas kardas. Ir tėvas, matydamas jį su tuo kardu, juokdavosi ir sakydavo: „O galybių Alache! Iš tiesų nuostabus tavo kardas, bet kol gyvas, sūnau, neisi su juo į karą ir niekam galvos nenukirsi!“ O sūnus atsakydavo: „Būtinai nukirsiu galvą, kuri bus verta nukirsti!“ Ir karalius juokdavosi iš jo žodžių.

Ir kai berniukas nusėlino paskui tėvo žmoną, išsitraukė kardą iš makšties ir nusekė ją iki pat rūmų, o ten atsistojo prie durų ir įsižiūrėjęs pamatė, kad ji kažko ieško ir kalba: „Kurgi jis nudėjo tą žiedą?“ Ir tuomet jis suprato, jog Fatima ieško žiedo, ir ėmė kantriai laukti, kol jį suras. Ir kai ji sušuko: „Štai jis!“ ir pasisuko eiti, berniukas pasislėpė už durų, o Fatima, žengdama per slenkstį, nenuleido akių nuo žiedo ir jau buvo jį betrinanti, bet karalaitis kilstelėjo ranką su kardu ir kirto jai per kaklą. Fatima tik sukliko ir išvirto negyva.

Marufas pakirdo iš miegų ir pamatė žmoną gulint kraujo klane, o sūnų stovint su nuogu kardu rankoje, ir paklausė:

— Kas yra, sūnau?

— O tėve,— atsiliepė karalaitis,— kiek kartų esi man sakęs: „Iš tiesų nuostabus tavo kardas, bet kol gyvas, sūnau, neisi su juo į karą ir niekam galvos nenukirsi!“ O aš tau sakydavau: „Būtinai nukirsiu galvą, kuri verta bus nukirsti!“ Ir štai dabar nukirtau juo galvą, vertą nukirsti.

Ir papasakojo karaliui, kaip viskas buvo, ir Marufas suskato dairytis

žiedo, bet niekur nerado. Tuomet žengė prie Fatimos ir ėmė ieškoti, kol pamatė, kad ji laiko sugniaužusi jį saujoje. Ir tuomet jis ištraukė žiedą iš jos rankos, ir tarė:

— Iš tiesų esi tikras mano sūnus, ir tegu Alachas saugo tave šiame ir aname pasaulyje, kaip tu apsaugojai mane nuo šios nedoros moteriškės! Nieko gero ji nepadarė, tik užsitraukė sau pelnytą pražūtį.

Paskui karalius Marufas pašaukė šeimynykščius, o kai tie subėgo, papasakojo jiems, ką ketino padaryti jo žmona Fatima, pravardžiuojama Ragana, ir įsakė paimti jos kūną ir padėti kur nors ligi ryto. Taip jie ir padarė, kaip buvo liepta.

Ir kitą dieną parikiavo keliems tarnams ja pasirūpinti, ir tie numazgojo jos kūną ir suvyniojo į drobulę, ir iškasė kapą, ir palaidojo. Ir taip ji, atkakusi iš Kairo, nukeliavo į kapus.

Vėliau Marufas išsiuntė žygūną pakviesti artojo, pas kurį viešėjo pabėgęs nuo karaliaus, o kai šis atvyko į rūmus, padarė jį savo patarėju ir veziriu, stovinčiu iš dešinės. Ir sužinojo jis, kad artojas turi neregėto grožio ir dailumo dukterį, didžių dorybių ir kilnaus elgesio mergelę, ir veikiai ją vedė, o neilgai laukus apvesdino ir sūnų. Ir gyveno jie laimingi ilgus metus, ir niekas nedrumstė ramybės šventos, ir mėgavos jie palaima beribe, kol jų neatlankė linksmybės griovėja, kuriai pasirodžius namai ištuštėja ir sūnūs bei dukros netenka globėjų. Tebūnie pašlovintas gyvasis, kuris niekad nemiršta ir savo rankose laiko regimos ir neregimos karalystės raktus!

O tarp kitų pasakojimų yra dar

PASAKA APIE VANDENS PAUKŠTĘ IR VĖŽLĮ

Sako žmonės, o laimingasis karaliau, jog kadaise suvasnojo vandens paukštė sparnais ir pakilo į padanges, ir nusileido iš aukštybių tiesiai ant uolos, kyšančios vidury vandens, o vanduo tekėjo labai srauniai. Ir kai paukštė nutūpė ant uolos, atplukdė vanduo žmogaus palaikus

ir bloškė juos į uolą, ir išplaukė paviršiun išpurtęs lavonas. Purptelėjo paukštė žemyn ir įdėmiai įsižiūrėjo, ir išvydo, jog tai Adomo sūnaus kūnas, ir pamatė, kad jis sukapotas kardu ir subadytas ietimi. Ir tarė sau tuomet vandens paukštė: „To žmogaus, matyt, iš tiesų būta nedoro, todėl ir susitelkė krūvon prieš jį žmonės, kad jam galą padarytų ir nusikratytų tiek juo pačiu, tiek jo nedorybėmis“. Ir taip žiopsodama į palaikus, ūmai pastebėjo vandens paukštė atskrendant iš visų pusių peslius ir jūrinius erelius ir sukant ratus aplink lavoną.

Didžiu liūdesiu nuliūdo vandens paukštė ir tarė sau: „Neturiu tiek spėkų, kad galėčiau čia atsilaikyti“. Ir pakilusi nuskrido pasižvalgyti, kur laimė leistų jai patūnoti kurį laiką, kol grobuonys sules palaikus ir išsilakstys. Skrido ji nesiilsėdama, kol pastebėjo upę, o jos vidury — medį. Ir nutūpė ji medyje liūdna, nusiminusi ir sklidina sielvarto, kad štai šitaip toli atsidūrė nuo mielojo krašto, ir tarė sau viena: „Be atvangos persekioja mane rūpesčiai! Atlėgo man širdis, išvydus tuos palaikus, ir tariau didžiai nudžiugusi: „Alachas atsiuntė man maisto“. Bet džiaugsmas virto liūdesiu, o linksmybė — širdgėla ir rūpesčiu: atėmė iš manęs tuos palaikus plėšrieji paukščiai ir puolė jų draskyti, ir užtvėrė į juos man kelią. O jau puoselėjau viltį, kad būsiu nusikračiusi rūpesčių ir galėsiu kliautis gyvenimu. Teisybę sako patarlė: „Benamio namai — šis gyvenimas“. Apgauna gyvenimas tą, kas proto neturi ir patiki jam savo labą ir vaikus, ir šeimyną, ir draugus, ir, toliau kliaudamasis apgauliu gyvenimu, ramiai sau vaikščioja žeme, kol atsiduria po žeme ir kol artimieji užberia jį žemėmis. Kas gali atstoti buklumą gyvenimo vingiuose ir rūpesčiuose? Na, o jeigu jau pabėgau iš ten, tai vis dėlto geriau gyventi toli nuo gimtinės, nei kęsti joje vargus ir kančias. Bet vos tik palikau savo kraštą ir lizdą, ėmiau ilgėtis savo brolių ir bičiulių“.

Ir taip jai besvarstant, ūmai pasirodė vėžlys. Sunkiai irdamasis, priplaukė artyn ir, pasisveikinęs su vandens paukšte, tarė:

— O mieloji ponia, kas gi tau nutiko, kad palikai savo lizdą?

— Kad ten priviso priešų, o protingas padaras negali pakęsti priešų kaimynystės,— atsakė paukštė.

— Jeigu iš tikrųjų taip yra, kaip sakai,— tarė vėžlys,— ir tokia dabar tavo byla, neatsisakysiu tau pagelbėti ir tavęs nepaliksiu bėdoje, mielai tenkinsiu visus tavo norus, nes gerai žinau, ko tau reikia, ir ištikimai tau tarnausiu. Juk sakoma: „Nėra skaudesnio ilgesio už tą, kuris graužia svetimšalį, atplėštą nuo giminės ir gimtinės“,— ir dar sakoma: „Niekas taip neužduoda širdies kaip išsiskyrimas su bičiuliais“. Geriausia paguoda protingajam — bičiulystė svečiame krašte

ir kantrybė varguose ir nepritekliuose. Tikiuosi, kad mudviejų draugystė tau išeis į gera, ir aš būsiu tavo nuolankus tarnas ir pagalbininkas.

Įdėmiai išklausiusi vėžlio žodžius, vandens paukštė taip jam tarė:

— Teisybę sakai, ir prisiekiu galva, man buvo skaudu ir liūdna skirtis su įprastomis vietomis ir atsidurti toli nuo gimtojo lizdo ir giminių, ir bičiulių. Iš tiesų išsiskyrimas prideda proto tam, kas su protu gyvena, ir duoda peno apmąstymams tam, kas į juos linkęs, o jeigu jaunystėje nerandi deramų draugų, amžinai palieka tave gėris ir įsišaknija blogis. Protingas padaras ieško tik draugų paguodos, rūpesčių bei vargų apniktas, ir puoselėja kantrybę ir dvasios tvirtumą —tas dvi dorybes, kurios padeda atremti bėdas ir likimo smūgius, o prireikus nuvaiko liūdesį ir baimę.

— Nejaugi tave spaudžia baimė? — tarė vėžlys.— Vadinasi, iš tiesų nuskriaudė tave gyvenimas, ir tau pristigo tvirtybės.

Ir taip juodu kalbėjosi kurį laiką, ir pagaliau vandens paukštė tarė vėžliui:

— Aš vis bijau permainingo likimo ir naujų negandų.

Ir vėžlys, išgirdęs šiuos vandens paukštės žodžius, prisislinko artyn ir, pabučiavęs jai į kaktą, tarė:

— Nevalia tau apleisti paukščių genties, kuriai visad išeina į gera kiekvienas tavo patarimas. Tad ko tau veltui graužtis ir kęsti nepriteklius?

Ir vėžlys kaip įmanydamas ėmė raminti vandens paukštę, kol pagaliau ji įveikė baimę ir nuskrido ten, kur plūduriavo žmogaus palaikai, ir parlėkus nepastebėjo nei plėšriųjų paukščių, nei lavono — vien tiktai kaulus. Ir ji sugrįžo atgal, ir papasakojo vėžliui, kad priešai dingę iš jos krašto, ir tarė:

— Iš tiesų noriu grįžti į savo lizdą ir maloniai gyventi su draugais, nes protingam padarui trūksta ištvermės kęsti gimtinės ilgesį.

Ir drauge su vėžliu iškeliavo atgal, ir nepastebėjo juodu jokių pavojų, ir apsigyveno toje saloje. Ir vandens paukštė buvo rami, ir laiminga, bet netikėtai likimas atnešė ten alkaną sakalą, ir nugalavo jis paukštę, įsikirtęs į ją nagais, ir nepadėjo jai atsargumas, kai išmušė jos valanda. Ir sakoma, jog šlovindama Alachą, ji dar spėjo ištarti: „Šlovė Alachui už jo malones ir ištarmes! Šlovė Alachui už tai, ką jis mums duoda ir ką atima!“

Štai kas pasakojama apie vandens paukštę ir vėžlį.

O tarp kitų pasakojimų yra dar

PASAKA APIE VARNĄ IR KATINĄ

Sako žmonės, jog kadaise susibroliavo katinas ir varnas. Sėdėjo kartą juodu po medžiu ir staiga pastebėjo netoliese atsėlinant panterą, ir pamatė ją tik tada, kai ji prityki no prie pat medžio. Ir varnas purptelėjo į medžio viršūnę, o katinas liko apačioje neišmanydamas kur jam dėtis.

— O bičiuli,— sušuko jis,— ar nežinai kokios gudrybės, kad išgelbėtum mane iš bėdos? Į tave dedu visas viltis!

— Iš tiesų,— atsiliepė varnas,— broliai padeda vienas kitam, kai prireikia jų gudrybės, ištikus nelaimei. Apie tai yra gražiai pasakęs poetas:

Nežiūri tikras draugas sau naudos,
Kai draugą reikia gelbėt iš bėdos.
Ir jei sunki dalia tave ištiks,
Gyvybę paaukos, bet nepaliks.

O netoli to medžio buvo piemenys su šunimis... Ir varnas nulėkė į tą pusę, ir garsiai karkdamas ėmė plakti sparnais į žemę, o paskui priskrido prie piemenų, ir smogė sparnu vienam šuniui per snukį, ir tuoj pat pakilo į orą. Ir šunys šuoliais nurūko iš paskos, o piemuo kilstelėjo galvą ir, išvydęs, kad paukštis sunkiai skrenda pažeme, pašoko ir taipogi nubėgo įdurmu. Varnas skrido ne per aukščiausiai, bet kad nesugriebtų šunys, kurie įmanydami būtų jį sudraskę. Kartais truputį pakildamas, jis vis viliojo šunis prie medžio. Ir kai šunys pamatė panterą, įnirtingai puolė ją, ir pantera leidosi į kojas, o juk ji buvo tikra, jog katinas — jos laimikis. Taip varnas savo gudrumu išgelbėjo bičiulį katiną.

Pasekiau tau šią pasaką, o karaliau, kad žinotum, jog broliška meilė gelbsti tikrus draugus nuo nelaimės ir pražūties.

O tarp kitų pasakojimų yra dar

PASAKA APIE AUDĖJĄ IR FOKUSININKĄ

Girdėjau, o karaliau, jog vienas žmogus turėjo beždžionę, o tas žmogus buvo vagis, ir kai jis nueidavo į kokią miesto prekyvietę, niekad negrįždavo namo be gero laimikio.

Kartą kitas žmogus susirišo mazgan sudriskusį drabužį ir nunešė jį prekyvietėn parduoti. Ir ėmė jis visu balsu girti savo prekę, bet niekas nė neketino jos derėti, o kai piršo kam nors tą drabužį, niekas nenorėjo jo pirkti.

Ir taip jau nutiko, jog vagis su beždžione pastebėjo žmogų, kai šis suvyniojo sudriskusį drabužį audeklo skiautėn ir nuvargęs atsisėdo pailsėti. Ir beždžionė įsileido išdarinėti grimasas ir visokius pokštus, ir tas žmogus įsižiūrėjo į ją, o vagis tuo tarpu nugvelbė jo mazgą, pasiėmė beždžionę ir nuėjo į nuošalų kampą, ten atrišo mazgą ir pamatė sudriskusį drabužį. Suvyniojo jis tą drabužį į brangaus audeklo atraižą ir nuėjo į kitą prekyvietę, o ten, viliodamas pirkėjus menka kaina, ėmė siūlyti ryšulį su sąlyga, kad niekas nežiūrėtų, kas tame daikte sudėta. O buvo ten vienas žmogus, kuris susigundė tuo neva brangiu ryšuliu ir nusipirko jį, ir grįžo namo. Ir jo pati, pamačiusi ryšulį, paklausė:

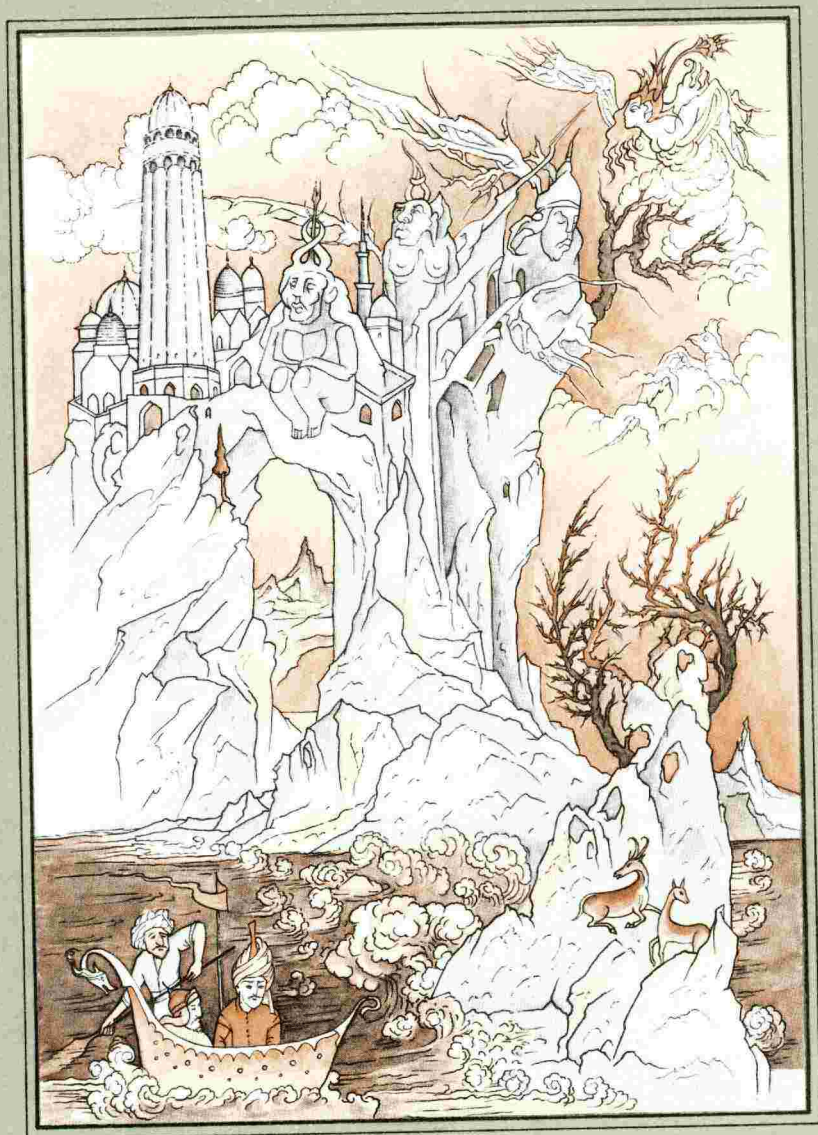
— Kas čia?

— Brangus daiktas,— atsakė žmogus.— Pigiai nusipirkau, o pardavęs turėsiu naudos.

— Ak tu, kvaileli,— atsiliepė pati.— Bene kas pigiai parduoda tokį daiktą, jeigu jis ne vogtas? Argi nežinai, jog tasai, kuris nežiūrėdamas perka daiktą, apsigauna ir kvailumu prilygsta audėjui.

— O kas nutiko tam audėjui? — paklausė vyras, ir pati atsakė:

— Girdėjau, kad viename kaime buvo toks audėjas, triūsė jis dieną naktį, bet vos įmanė sudurti galą su galu. Kartą vienas turtuolis kaimynystėje surengė vaišes ir sukvietė žmones į svečius. Ir nuėjo ten taipjau audėjas, ir pamatė jis, jog žmonės, apsirengę švelniais rūbais, vaišinami gardžiais valgiais, o namų šeimininkas pagarbiai į juos kreipiasi, atsižvelgdamas į jų dailų apdarą. Ir tarė sau tuomet audėjas: „Jei pakeisčiau savo amatą į kitą, lengvesnį, prakilnesnį ir brangiau apmokamą, tikriausiai susikraučiau didelį turtą ir prisipirkčiau prašmatnių apdarų, kad iškilčiau žmonių akyse į aukštesnę padėtį ir pelnyčiau jų pagarbą ir godonę kaip šie švelniais rūbais vilkintys žmonės“.

Ir paskui pastebėjo audėjas, kaip vienas iš fokusininkų, pakviestų į vaišes, pasikėlė ir užlipo ant aukštos aukštutėlės sienos, nušoko žemėn ir atsistojo ant kojų. Ir tarė sau tuomet audėjas: „Ir aš taip padarysiu, kaip padarė šis žmogus, juk esu ne ką silpnesnis už jį!“ Taip taręs, užsiropštė ant sienos ir šoko žemyn, bet, atsidūręs ant žemės, nusilaužė sprandą ir vietoj mirė.

Papasakojau tau šį nutikimą, kad dėtum valgį, kaip tau įprasta, ir žiūrėtum, ką darai, ir nesigvieštum to, kas tau nepriklauso.

— Ne kiekvieną išminčių gelbsti jo išmintis ir ne kiekvieną kvailį pražudo jo kvailumas,— atkirto vyras.— Ne kartą esu matęs, kaip gyvačių kerėtojas, puikiai išmanantis savo amatą ir tų gyvių būdą, miršta gyvatės įkirstas, o žmogus, kuris nieko apie jas nežino ir nenutuokia, gražiausiai su jomis susidoroja.

Ir nesutiko tas žmogus su pačia dėl pirkto daikto, ir įjunko į naują verslą, ir įprato pusvelčiui supirkinėti labą iš vagių, kol galiausiai užsitraukė įtarimą ir įkliuvęs palydėjo gyvybę.

O tarp kitų pasakojimų yra dar

PASAKA APIE ABDALACHĄ, FADILO SŪNŲ, IR JO BROLIUS

Pasakoja žmonės, o laimingasis karaliau, jog vieną dieną kalifas Harūnas ar-Rašidas tikrino, kaip jo valdos moka duoklę, ir pamatė, jog visos žemės ir kraštai jau atidavė duoklę į iždą ir tik viena Basra nieko neįnešė tais metais. Ir sušaukė kalifas visus didžiūnus, ir tarė:

— Kvieskit čionai vezirį Džafarą!

O kai šis stojo prieš jo akis, valdovas kreipėsi į jį tokiais žodžiais:

— Į mūsų iždą suplaukė visų šalių duoklė, tik vis dar nėra Basros dovio.

— O tikratikių valdove,— atsiliepė veziris,— gal Basros vietininkui kas nutiko, kad suvėlavo išsiųsti duoklę?

— Duoklė turėjo ateiti prieš dvidešimt dienų,— tarė kalifas.— Kuo

galėčiau pateisinti vietininką, jei ligi šiol jis neatliko savo priedermės ir neatsiuntė žygūno savo suvėlavimui paaiškinti?

— O tikratikių valdove,— tarė tuomet Džafaras,— jei pageidauji, leisim tuoj pat žygūną į Basrą.

— Siųski pas jį Abu Ishaką Mosulietį, mūsų pašnekovą,— įsakė kalifas.

— Klausau ir pildau Alacho ir tavo valią, o tikratikių valdove,— atsiliepė Džafaras.

Ir veziris tuoj pat sugrįžo namo, liepė pakviesti Abu Ishaką Mosulietį, pašnekovą, ir, įteikdamas jam prakilnų įsaką, tarė:

— Keliauk pas Abdalachą, Fadilo sūnų, Basros miesto vietininką, ir pažiūrėk, kas jam sutrukdė išsiųsti duoklę, o paskui pasiimk viską, kas priklauso, ir gabenk kuo greičiau čionai. Žinoki, kalifas patikrino visų šalių duoklę ir pamatė, kad jos gauta iš visur, tik nėra iš Basros. Ir jei pamatysi, kad duoklė neparuošta, ir jei vietininkas ims tau teisintis, nieko neklausyk ir atgabenk jį čionai — tegu pats savo liežuviu aiškinasi kalifui.

— Klausau ir pildau tavo valią,— atsakė Abu Ishakas ir, pasiėmęs penkis tūkstančius savo kariaunos raitininkų, iššygiavo, ir, ilgai keliavęs, galų gale pasiekė Basrą. Ir Abdalachas, Fadilo sūnus, gavęs žinią apie jo atvykimą, išjojo su kariauna jo pasitikti, o pasitikęs įžengė kartu į Basrą ir įsivedė į savo rūmus, kariaunai įsakęs apsistoti palapinėse už miesto sienų ir pasirūpinęs, kad jai nieko netrūktų. Abu Ishakas įžengė į posėdžių menę ir, atsisėdęs į sostą, pasisodino šalia Abdalachą, Fadilo sūnų, o didžiūnai susėdo aplink pagal rangą. O paskui, kai jie pasisveikino vieni su kitais, Abdalachas paklausė:

— O viešpatie, sakyki, kokia dingstimi atvykai pas mus?

— Atvykau pas jus duoklės reikalauti,— atsakė Abu Ishakas.—Kalifas jos pasigedo, nes jau seniai praėjo pristatymo laikas.

— O viešpatie! — sušuko vietininkas.— Man labai skaudu, kad tau teko be reikalo vargti ir kęsti kelionės negandus. Iš tiesų duoklė jau suruošta, kaip priklauso, ir rytoj pat būčiau ją išsiuntęs, parikiuosiu nedelsiant ją tau atiduoti. Tačiau būk malonus ir paviešėk pas mane tris dienas, o ketvirtą galėsi ją pasiimti ir iškeliauti. O dabar teikis priimti iš manęs dovaną, kuria noriu pelnyti bent dalelę tavo ir tikratikių valdovo malonės.

— Tebūnie! — sutiko Abu Ishakas.

Paskui Abdalachas paleido didžiūnus ir nusivedė Abu Ishaką į neregėto grožio menę, patiesė jam ir jo palydai staltiesę, nukrautą gausybe vaišių, ir visi ėmė valgyti ir gerti, ir mėgautis, ir linksmintis. Vaišėms pasibaigus, jie nusimazgojo rankas, ir tarnai atnešė kavą ir gaivinamuo-

sius gėrimus, ir visi šnekučiuodami praleido trečdalį nakties smagioje draugijoje. Vėliau Abu Ishakui buvo paklotas auksu tviskantis dramblio kaulo guolis, ir jis atsigulė, o šalimais, kitame guolyje, išsitiesė Basros vietininkas.

Tačiau miegas neėmė Abu Ishako, tikratikių valdovo pasiuntinio, ir, nemigos kamuojamas, jis įniko mąstyti apie eilėdaros ir iškalbos meną, nes buvo vienas artimiausių kalifo pašnekovų ir puikiai išmanė eiliavimą ir įdomių pasakojimų paslaptis. Ir taip jis būdravo iki vidurnakčio, kurdamas eiles, ir miegas vis lenkė jo guolį, bet netikėtai tuos apmąstymus nutraukė Abdalachas, Fadilo sūnus, kuris atsikėlęs persijuosė strėnas, atidarė spintą ir išsiėmė botagą, paskui, delnu pridengęs degančią žvakę, žengė pro duris iš menės manydamas, jog Abu Ishakas miega. Ir jam išėjus, Abu Ishakas nustebo ir sau vienas tarė: „Kurgi eina Abdalachas, Fadilo sūnus, nešinas tuo botagu? Gal ketina ką nors nuplakti? Reikia būtinai pasekti ir pažiūrėti, ką jis šiąnakt darys".

Taip taręs, Abu Ishakas atsikėlė ir patyliukais, kad vietininkas nepastebėtų, nusėlino įkandin. Ir pamatė jis, jog Abdalachas atsirakino vieno kambarėlio duris, pasiėmė staliuką su keturiais pilnais dubenimis, duonos ir ąsotį vandens ir nuėjo toliau. Ir Abu Ishakas slapčia nusekė įdurmu, ir priėjo kitą erdvų kambarį. Abdalachas žengė į vidų, o Abu Ishakas stabtelėjo ir ėmė stebėti pro durų tarpą. Ir išvydo jis didelę, prabangiais kilimais nuklotą menę, vidury jos — auksu tviskantį dramblio kaulo guolį, o prie guolio auksinėmis grandinėmis pririštus du šunis. Ir pamatė Abu Ishakas, jog Abdalachas, pastatęs staliuką į šalį, pasiraitojo rankoves ir atrišo pirmąjį šunį, ir šuo ėmė raitytis, ir liesti snukiu aslą, lyg bučiuodamas žemę po Abdalacho kojomis, ir pratrūko gailiai, vos girdimai stūgauti. Ir Abdalachas susuko jam letenas, parvertė ant aslos ir, griebęs botagą, įniko skaudžiai, negailestingai čaižyti. O šuo raitėsi prieš jį ir neįstengė išsivaduoti.

Ir Abdalachas tol plakė šunį botagu, kol šis nustojo staugti ir liko tysoti paslikas. Tuomet pririšo jį atgal į tą pačią vietą ir pastvėrė kitą šunį, ir nučaižė taip pat negailestingai kaip ir pirmąjį. O paskui, baigęs egzekuciją, išsitraukė nosinę ir ėmė šluostyti jiems ašaras ir raminti tokiais žodžiais: „Nepykite ant manęs! Prisiekiu Alachu, tai ne mano valia, ir man pačiam skaudu jus čaižyti! Gal Alachas teiksis jūsų pasigailėti ir išvaduos iš tos kankynės". Taip taręs, ėmė melstis už abu šunis.

Ir kol visa tai dėjosi, Abu Ishakas, kalifo pašnekovas, klausėsi įtempęs ausis, ir žiūrėjo išpūtęs akis, ir didžiai tuo stebėjosi. Paskui Abdalachas pakėlė staliuką su valgiais ir ėmė šerti šunis savo rankomis, duodamas vieną kąsnį po kito, o kai jie pasisotino, nušluostė jiems snukius ir, prikišęs ąsotį, palakino, tada pasiėmė staliuką, ąsotį ir žvakę ir pasuko link

durų. Ilgai nelaukęs Abu Ishakas grįžo atgal į miegamąją menę ir atsigulė, o Abdalachas nieko nepastebėjo ir net neįtarė, kad Abu Ishakas sekė jį ir viską matė. Tad pastatė kambarėlin staliuką ir ąsotį ir, sugrįžęs menėn, padėjo botagą į spintą, paskui nusirengė ir atsigulė. Štai ir visa Abdalacho byla.

Tuo tarpu Abu Ishakas kiaurą naktį nesudėjo akių, mąstydamas apie visą tą nutikimą, ir miegas iš tolo jį lenkė — toks didis buvo jo nustebimas. Ir jis kalbėjo sau: „Tik pamanyk! Kodėl gi Abdalachas taip daro?"

Ir taip negalėjo jis atsistebėti ligi ryto. Paskui juodu atsikėlė ir sukalbėjo rytmetinę maldą, o kai tarnai atnešė pusryčius, pavalgė ir išgėrė kavos, ir nuėjo į posėdžių menę. Ir ištisą dieną Abu Ishakas narstė mintyse nakties nutikimą, bet viską slėpė nuo Abdalacho ir nieko neklausinėjo.

Kitą naktį Abdalachas vėl taip pat elgėsi su šunimis: išplakė juos, paskui susitaikė ir pašėrė, ir palakino. Ir Abu Ishakas vėl sekė iš paskos ir viską stebėjo kaip ir pirmąją naktį. Ir trečią naktį viskas pasikartojo iš naujo, o ketvirtą dieną Abdalachas atidavė duoklę Abu Ishakui, ir šis pasiėmė ją ir iškeliavo nieko neklausinėdamas.

Ilgai jis keliavo, kol galiausiai parkako į Bagdadą ir atidavė duoklę kalifui, o kai kalifas paklausė, kodėl taip delsta su duokle, Abu Ishakas atsakė:

— O tikratikių valdove, aš pats mačiau, jog Basros vietininkas jau buvo sukrovęs duoklę ir ketino ją išsiųsti. Ir jei būčiau išvykęs viena diena vėliau, tikriausiai būčiau susitikęs su juo kelyje. Bet užtat, viešėdamas pas Abdalachą, pamačiau tokį stebuklą, kokio tu, o tikratikių valdove, kiek gyvas nesi regėjęs.

— O ką gi tu matei? — paklausė kalifas, ir Abu Ishakas tarė:

— Mačiau štai ką...

Ir papasakojo, ką daręs Abdalachas šunims, o paskui pridūrė:

— Tris naktis pagret aš slapčiomis stebėjau, kaip jis plaka šunis, o paskui glosto juos ir ramina, ir šeria, ir lakina.

— Ar klausei jį, kodėl šitaip daro? — pasidomėjo kalifas, ir Abu Ishakas atsakė:

— Ne, prisiekiu savo galva, o tikratikių valdove, neklausiau!

— O Abu Ishakai,— tarė kalifas,— įsakau tau sugrįžti į Basrą ir atgabenti čionai Abdalachą kartu su abiem šunimis.

— O tikratikių valdove! — sušuko Abu Ishakas.— Tik neliepk man keliauti! Abdalachas, Fadilo sūnus, taip svetingai mane priėmė ir viešino su didžiausia pagarba, o aš sužinojau tai visiškai netyčia, neturėdamas jokių piktų kėslų, ir dabar tik šiaip tau papasakojau. Kaipgi aš grįšiu po to Basron ir liepsiu jam keliauti drauge į Bagdadą? Jeigu man reikės

pažvelgti jam į akis, sudegsiu iš gėdos! Verčiau siųski ką nors kitą, kad tas, turėdamas tavo ranka rašytą įsakymą, atgabentų čionai Abdalachą kartu su abiem šunimis.

— Jeigu siųsiu ką nors kitą,— tarė kalifas,— Abdalachas gali visko išsiginti ir taip sakyti: „Neturiu aš šunų“,— o jei siųsiu tave, tu jam tiesiai išrėši: „Aš juos mačiau savo akimis“,— ir jis nesugebės išsisukti. Todėl tau privalu keliauti ir atgabenti jį kartu su šunimis, priešingai — neišvengsi mirties...

— Klausau ir pildau tavo valią,— atsakė Abu Ishakas,— o tikratikių valdove, Alachas — mūsų atrama, jis puikiausiai apsaugo mus nuo visų bėdų! Teisybę sakė tasai, kuriam priklauso šie žodžiai: „Žmogaus nelaimė tupi ant jo liežuvio!“ Pats esu kaltas, kad viską tau papasakojau. Aš keliausiu į Basrą ir atgabensiu čionai jos vietininką, tik parašyk man prakilnų įsakymą.

Ir parašė kalifas prakilnų įsakymą, ir Abu Ishakas iškeliavo į Basrą. Ir kai jis įžengė į Basros vietininko rūmus, šis paklausė:

— Tesaugo mus Alachas nuo nelaimės, kurią pranašauja mums tavo sugrįžimas, o Abu Ishakai! Kas atsitiko, kad matau tave taip veikiai sugrįžus? Gal duoklė per maža, ir kalifas jos nepriėmė?

— O emyre Abdalachai,— atsiliepė Abu Ishakas,— anaiptol ne dėl duoklės grįžtu pas tave — ji pakankamai didelė, ir kalifas ją priėmė. Bet visų pirma meldžiu ant manęs nerūstauti — aš tau nusižengiau, ir taip pasielgti man buvo lemta aukštybių Alacho!

— O kas nutiko, o Abu Ishakai? — tarė Abdalachas.— Papasakok, kuo gi tu galėjai man nusižengti! Aš nė kiek neužsirūstinsiu — juk tu mano bičiulis.

— Tad žinoki,— prabilo Abu Ishakas,— tuomet, viešėdamas pas tave, tris naktis pagret sekiau tau iš paskos, kai keldavaisi naktovidžiu ir eidavai plakti šunų, o paskui grįždavau anksčiau ir atsiguldavau. Labai stebėjausi tavo elgesiu, bet man buvo gėda klausti, kodėl taip darai. Ir aš netyčia, šiaip sau papasakojau viską kalifui, ir jis paliepė man grįžti. O štai ir laiškas, jo ranka rašytas. Jei būčiau žinojęs, kad taip atsitiks, apie tai nė užsiminęs nebūčiau, bet, matyt, šitaip likimo lemta.

Ir ėmė jis melsti Abdalachą atleisti, ir šis taip jam tarė:

— Jeigu jau papasakojai viską kalifui, aš patvirtinsiu, kad jis neįtartų tavęs meluojant. Padarysiu tai todėl, kad esu tavo bičiulis. Bet jeigu kas nors kitas būtų papasakojęs, visko išsiginčiau, kad kalifas jį melagiu palaikytų. O dabar keliausiu drauge ir pasiimsiu abu šunis, nors ir turėčiau dėl to gyvybę prarasti ir mirtį pelnyti.

— Teapsaugo tave Alachas, kaip tu apsaugojai mano vardą kalifo akyse! — tarė Abu Ishakas.

Paskui Abdalachas pasiėmė kalifui deramą dovaną ir abu šunis su auksinėmis grandinėmis ir užkėlė juos ant kupranugarių, ir jie iškeliavo, ir galiausiai atkako į Bagdadą. Ir įžengė Abdalachas į kalifo rūmus, ir pabučiavo žemę po jo kojomis, ir kalifas pasiūlė jam sėstis. Abdalachas atsisėdo, o šalia pasitupdė abu šunis, pririštus auksinėmis grandinėmis.

— Kas čia per šunys, o Abdalachai? — paklausė kalifas.

Ir šunys suskato bučiuoti žemę po jo kojomis, ir vizginti uodegas, ir gailiai stūgauti, lyg guosdamiesi likimu. Ir kalifas didžiai nustebo, ir paklausė:

— Papasakok man šių šunų istoriją ir pasakyk, kodėl tu juos plaki botagu, o paskui šitaip jais rūpiniesi.

— O Alacho vietininke,— prabilo Abdalachas, Fadilo sūnus,— tai anaiptol ne šunys, o žmonės — du dailūs jaunuoliai, grakštūs ir išlakūs. Tai mano broliai, mano tėvo ir motinos vaikai.

— O kaipgi jie, būdami žmonės, virto šunimis? — paklausė kalifas, ir Abdalachas atsakė:

— Jeigu leisi, o tikratikių valdove, papasakosiu tau visą teisybę.

— Pasakok,— sutiko kalifas,— ir žiūrėk man, šiukštu nemeluok, nes melas — veidmainių yda. Būk teisingas, nes teisybė — išsigelbėjimo laivas ir teisuolių dorybė.

— Žinoki, o Alacho vietininke,— prabilo Abdalachas,— man pasakojant jų istoriją, jie bus liudytojai, ir jeigu aš sumeluosiu, jie paneigs mano melą, o jeigu sakysiu teisybę, jie patvirtins mano žodžius.

— Juk tai šunys,— tarė kalifas,— jie nemoka nei kalbėti,nei atsakinėti. Kaipgi jie liudys už ar prieš tave?

— O broliai,— kreipėsi Abdalachas į šunis,— jeigu aš meluosiu, pakelkite galvas ir įsmeikite į mus akis, o jei sakysiu teisybę, nuleiskite galvas ir užsimerkite.

— Žinoki, o Alacho vietininke,— prabilo vėl Abdalachas,— mes visi trys — broliai ir turėjome vieną tėvą ir motiną. Mano tėvas buvo vardu Fadilas ir tą vardą gavo tik todėl, jog jo tėvo žmona pagimdė dvynius ir vienas jų mirė tą pačią akimirką, kai tik atėjo į pasaulį, o kitas liko gyvas, ir tėvas pavadino jį Fadilu[1]. Paskui išauklėjo jį ir išlavino, o kai jis suaugo, apvesdino su mūsų motina ir pasimirė, ir mūsų motina pagimdė iš pradžių šį brolį, vyriausiąjį, ir tėvas pavadino jį Mansūru, o kai susilaukė antro sūnaus, štai šio mano brolio, tėvas pavadino jį Nasyru, ir pagaliau ji pagimdė trečią sūnų, mane, ir tėvas davė man Abdalacho vardą. Jis mus stropiai auklėjo ir lavino, kol suaugome į vyrus ir subrendome, o paskui mirė ir paliko mums namus ir krautuvę, lūžte lūžtančią nuo visokiausių margų audimų — indiškų, rumiškų, chorosa-

[1] Fadil — išlikėlis *(arab.)*.

niškų ir kitokių, ir dar paliko mums šešiasdešimt tūkstančių dinarų.

Ir kai tėvas pasimirė, mes numazgojome jo kūną ir iškasėme kapą, ir palaidoję išlydėjome pas maloningąjį Alachą. Paskui keturiasdešimt dienų kalbėjome maldas ir skaitėme Koraną, ir dalijome išmaldą. O vėliau sukvietėme pirklius ir prakilnius žmones ir surengėme jiems puikias vaišes, o kai jie pavalgė ir pasivaišino, kreipiausi į juos šiais žodžiais: „O pirkliai, šis gyvenimas laikinas, o anas — amžinas, tad tebūnie pašlovintas tasai, kuris lieka amžinatvėje, jo kūriniams pasitraukus iš šio pasaulio! Ar žinote, ko jus sukviečiau šią palaimingą dieną?“ Jie atsiliepė: „Tebūnie pašlovintas Alachas — jam žinomos visos paslaptys!“ Ir aš kalbėjau toliau: „Mano tėvas mirė ir paliko mums daug pinigų, ir man baugu, kad jis galėjo būti kam nors skolingas ar nedavęs užstato, ar deramai neatsilyginęs. Aš noriu atsiteisti su visais, kam tėvas buvo skolingas, tad tegul kiekvienas, kas turi kokių nuoskriaudų, tiesiai pasako: „Man priklauso tiek ir tiek“, ir aš sumokėsiu, kad tėvo atminimo neslėgtų jokios skolos“.— „O Abdalachai,— tarė pirkliai,— šios žemės turtai nė iš tolo neprilygsta ano pasaulio gėrybėms, ir mes nesusitepsime melu savo lūpų. Kiekvienas mūsų skiria tiesą nuo apgaulės ir bijo aukštybių Alacho rūstybės, todėl netiesime rankų į našlaičių turtą. Mes žinome, kad tavo tėvas — tebūnie maloningas jam Alachas! — visada patikėdavo pinigus žmonėms ir niekad nesisavindavo to, kas kitam priklauso, ir ne kartą esame girdėję jį sakant: „O viešpatie, mano globa ir viltie, neleiski man mirti skolose!“ Ir buvo pratęs menkiausią skolą grąžinti neprašomas, o savo kaltininkų niekad nemėgdavo skubinti, priešingai — sakydavo: „Dar turi gražaus laiko!“ Ir jei kaltas jam būdavo varguolis, dovanodavo skolą ir nieko nereikalaudavo mainais, o jeigu tai būdavo ne varguolis ir jeigu jis mirdavo, tavo tėvas sakydavo: „Tedovanoja Alachas jam tai, ką jis man buvo skolingas!“ Visi mes liudijame, kad niekam jis nebuvo kaltas“.— „Telaimina jus Alachas!“ — tariau aš. O paskui atsigręžiau į brolius ir taip jiems pasakiau: „O broliai, mūsų tėvas niekam neskolingas ir paliko mums tuos pinigus ir audinius, ir namus, ir krautuvę. Mūsų trys broliai, ir kiekvienam priklauso trečdalis palikimo. Ar nuspręsime nesidalydami valdyti mūsų turtą, drauge valgyti ir drauge gerti, ar pasidalysime pinigus ir audinius, ir kiekvienas pasiims savo dalį?“ — „Dalysimės, ir kiekvienas atsiims savo dalį“,— atsakė man broliai.

Ir Abdalachas atsigręžė į šunis, ir paklausė:

— Ar taip buvo, o mano broliai?

Šunys nuleido galvas, ir užsimerkė lyg sakydami: „Taip!“

Ir Abdalachas, Fadilo sūnus, kalbėjo toliau:

— Tuomet, o tikratikių valdove, atsivedžiau teisėjo padėjėją, išma-

nantį dalybų klausimus, ir jis padalijo tarp mūsų pinigus ir audinius, ir viską, ką buvo palikęs mums tėvas. Man atiteko namai ir krautuvė mainais už prideramą pinigų dalį, ir visi su tuo sutikome, o broliai atsiėmė savo dalį pinigais ir audiniais. Ir aš atidariau krautuvę, ir prikroviau ją audinių, ir už pinigus, kurių man buvo likę, prisipirkau dar daugiau audinių ir užverčiau jais krautuvę ir, įsitaisęs joje, ėmiau prekiauti. O mano broliai tuo tarpu irgi prisipirko audinių ir, nusisamdę laivą, išplaukė jūromis į svečius kraštus. Ir aš tariau sau vienas: „Tepadeda jiems Alachas, o aš ir čia neblogai manysiuos, nes nieko nėra brangesnio už ramų gyvenimą".

Ir taip nugyvenau metus, ir buvo man palankus Alachas, ir ėmiau pelnytis didelius pinigus, tad neilgai trukus susivokiau turįs tokį turtą, kokį mums visiems buvo palikęs tėvas. Ir štai vieną dieną sėdėjau krautuvėje įsisupęs į dvejus kailinius — sabalų ir voverių, nes tai buvo žiemovidžiu, per pačius šalčius. Ir taip man besėdint, netikėtai pasirodė abu broliai, ir kiekvienas jų vilkėjo palaikiais sudriskusiais marškiniais, lūpos buvo perbalusios nuo šalčio, ir abu drebėjo baisiai sužvarbę. Ir kai išvydau juos drebančius, graudu man pasidarė ir liūdna dėl jų nelemtos dalios, ir protas man išvėso iš galvos. Atsistojau ir apkabinau brolius, ir pravirkau, o paskui vieną apsiaučiau sabalenomis, kitą — voverių kailiniais. Nuvedžiau juos į pirtį ir nusiunčiau kiekvienam po prašmatnų turtingo pirklio apdarą. O kai jie nusiprausė ir išsimaudė, ir apsirengė, parsivedžiau juos į namus ir pamačiau, kad juodu be galo išalkę, ir paliepiau patiesti jiems staltiesę ir nukrauti ją valgiais. Džiugu man buvo, kad jie taip gardžiai valgo, ir aš valgiau su jais drauge, maloniai ir pagarbiai jiems patarnaudamas, raminau ir guodžiau juos kaip įmanydamas.

Abdalachas pasigręžė į šunis ir paklausė:

— Ar taip buvo, o mano broliai?

Ir šunys nuleido galvas, ir užsimerkė.

— O paskui, o tikratikių valdove,— pasakojo toliau Abdalachas,— aš kreipiausi į juos ir paklausiau: „Kas gi jums nutiko ir kur jūsų turtas?" Ir jie atsakė: „Mes plaukėme jūromis, kol pagaliau atkakome į miestą, vadinamą Kufa. Ten po dešimt dinarų išpardavėme audinius, kurių rietimas kainuoja pas mus pusę dinaro, o dinaro vertės rietimus — po dvidešimt dinarų ir pelnėme didelius pinigus. Tada prisipirkome persiškų audinių po dešimt dinarų už rietimą, o Basroje jo kaina — keturiasdešimt dinarų. Paskui atplaukėme į miestą, vadinamą al-Karchu, ir ten taipjau pirkome ir pardavinėjome, ir vėl pelnėme didelius pinigus, ir susikrovėme nemažą turtą". Ir taip jie minėjo visokiausius kraštus, ir gyrėsi visur pelnę didelius pinigus, ir galiausiai pa-

klausiau juos: „Jeigu visur judu lydėjo laimė ir sėkmė, kodėl dabar matau jus nuogus plikus?“

Atsiduso broliai ir atsakė: „O broli, ne kitaip kaip dalia bloga akimi mudu nužiūrėjo, o ir kelionėse visados tyko pavojai. Susiėmėme visas prekes ir turtus, ir visa, ką turėjome, sukrovėme į laivą ir išplaukėme į jūrą, ketindami grįžti Basron. Tris dienas plaukėme laimingai, o ketvirtą pamatėme, jog vanduo ima kilnotis ir putoti, ir virti it katile. Jūra įsišėlo, bangos pasiuto daužytis ir plaktis, svaidydamos kibirkštis nelyginant ugnies kamuoliai, vėjas persimainė ir papūtė priešais, ir mūsų laivas atsitrenkė į uolą, ir sudužo į šipulius, ir mes sukritome į bangas drauge su visu turtu. Dieną ir naktį mus blaškė jūra, kol galiausiai Alachas atsiuntė laivą, ir jūreiviai ištraukė mus iš vandens. Toliau klajojome iš vieno krašto į kitą ir prašėme išmaldos, ir maitinomės tuo, kuo sušelpdavo žmonės. Mes kentėme didžius vargus ir nepriteklius, traukėme sau nuo kupros drabužius vieną po kito ir pardavinėjome juos už duonos kąsnį, ir taip galų gale pasiekėme Basrą. Ir grįždami patyrėme tūkstančius negandų, o jeigu būtume išgelbėję tai, ką turėjome, būtume parvežę turtus, kokiais gali didžiuotis net karaliai, bet tokia jau buvo Alacho valia“. Ir aš pasakiau jiems: „O broliai, meskite visus rūpesčius iš galvos, nes turtais išsipirkote gyvybę, o didžiausias jūsų laimikis — išsigelbėjimas. Jeigu Alachas apsaugojo judu nuo žūties, tai jums nėra ko geidauti didesnės laimės, o lobiai ir turtas — tik sapnas ir šmėklos šešėlis“.

O paskui taip jiems tariau: „O broliai, tarkime, jog tėvas mirė šiandien ir paliko mums visą tą turtą, kurį turiu aš. Man bus labai malonu, jeigu pasidalysime jį po lygiai“.

Taip pasakęs, pakviečiau teisėjo padėjėją, išmanantį dalybų klausimus, ir pateikiau jam visą savo turtą, ir jis padalijo pinigus į tris lygias dalis, ir kiekvienas mūsų pasiėmė savo dalį. Ir aš jiems pasiūliau: „O broliai, Alachas laimina žmogų, valgantį kasdienę duoną savo krašte. Atsidarykit po krautuvę ir prekiaudami užsidirbkit pragyvenimui: kam skirta kas nors nežinomybėje, tas tikrai gaus savo dalį“.

Ir padėjau aš jiems atidaryti krautuves, o paskui ir prekių parūpinau ir taip jiems pasakiau: „Pardavinėkite ir pirkite, bet taupykite savo pinigus ir neleiskite veltui nė dirhemo, o valgyti ir gerti gausite pas mane“. Ir aš ėmiau jais rūpintis. Dieną jie prekiaudavo, o vakare ateidavo pas mane ir nakvodavo mano namuose, ir aš drausdavau jiems leisti pinigus. Tačiau kiekvieną kartą, kai sėdėdavau su broliais ir šnekėdavau, jie liaupsindavo tolimas keliones ir pasakodavo, kokių nuostabių kraštų regėję ir kokių turtų pelnę, ir kurstydavo mane vykti į svečias šalis.

Taip taręs, Abdalachas atsigręžė į šunis ir vėl paklausė:

— Ar taip buvo, o mano broliai?

Ir šunys nuleido galvas, ir užsimerkė pritardami jo žodžiams.

— O Alacho vietininke,— kalbėjo toliau Abdalachas,— mano broliai nesiliovė manęs gundę ir vilioję dideliais pinigais ir turtais, kuriuos esą galima pelnyti svetur, siūlydami leistis į kelionę, kol pagaliau: „Ką veiksi, keliaujam, jeigu taip norit!"

Ir mes sudarėme sutartį, paskui prisipirkome visokiausių prabangių audimų ir išsinuomojome laivą, prikrovėme jį pilną įvairių prekių ir maisto atsargų ir prisinešėme visko, ko galėtų prireikti ilgoje kelionėje, ir išplaukėme iš Basros į atvirą jūrą, kur šėlo ir plakėsi bangos: kas leidžiasi į ją — žuvęs, o kas grįžta iš jos, tarytum gimsta iš naujo. Ilgai plaukėme nesustodami, kol pagaliau atkakome į vieną miestą, ir pardavėme ten daug prekių, ir daug prisipirkome, ir pelnėme didelius pinigus. O paskui išplaukėme iš to miesto ir pasiekėme kitą, ir taip keliavome iš vieno miesto į kitą, iš vieno krašto į kitą, prekiaudami be perstojo ir gaudami galybę pinigų, kol pagaliau susikrovėme nemažus turtus. Ir kartą priplaukėme vieną kalną, ir kapitonas nuleido inkarą, ir tarė: „O pakeleiviai, lipkite į krantą ir ieškokite gėlo vandens, kad turėtume atsargų juodai dienai, kai jo pritrūksime". Ir kas tik buvo laive, išlipo, išlipau ir aš, ir visi puolė ieškoti gėlo vandens, ir kiekvienas nuėjo skirtinga kryptimi, o aš ėmiau kopti į kalną.

Staiga taip bekopdamas, pamačiau baltą gyvatę, kuri rangydamasi sparčiai šliaužė nuo juodo, pažiūrėti baisingo ir pasibjaurėtino slibino. Ir slibinas pasivijo gyvatę, ir prispaudė ją prie žemės, ir nutvėrė dantimis jai už galvos, ir uodega apsivijo apie jos uodegą. Gyvatė gailiai sušnypštė, ir aš supratau, jog slibinas baudžiasi ją nuskriausti, ir man jos pagailo. Griebiau akmenį penkių ar daugiau svarų sunkumo ir sviedžiau į slibiną. Akmuo kliudė galvą ir sužnekino kiaušą. Nespėjau nė atsitokėti, o gyvatė virto jauna mergele, dailia ir žavia, grakščia ir liekna, tobula ir nuostabia, panašia į skaisčią mėnulio pilnatį. Ji priėjo prie manęs ir, pabučiavusi man rankas, tarė: „Teapsaugo tave Alachas nuo dviejų dalykų: nešlovės šiame gyvenime ir amžinosios ugnies būsimajame, paskutinio teismo dieną, kai negelbės nei sūnus, nei turtas ir turės laimę tik tas, kuris stos prieš Alachą tyra širdimi. O žmogau,— pridūrė ji,— tu apgynei mano garbę, ir už tai būsiu tau dėkinga ir laikysiu savo pareiga atsilyginti".

Sulig tais žodžiais ji dūrė ranka į žemę, ir ji prasivėrė, ir mergelė žengė į gelmes, o žemė vėl užsivėrė, ir aš supratau, jog ši mergelė — iš džinų giminės. O slibinas tuo tarpu užsiliepsnojo kaitria ugnimi ir visas sudegė, ir virto pelenais. Didžiai tuo nustebau ir, grįžęs pas bendrakeleivius, papasakojau ką matęs.

Mes pernakvojome toje vietoje, o ryto metą kapitonas ištraukė inkarą, iškėlė bures ir suvyniojo lynus denyje, ir mes išplaukėme, ir pagaliau žemė dingo mums iš akių. Taip plaukėme dvidešimt dienų, nematydami nei žemės, nei paukščio, ir galiausiai išsibaigė gėlo vandens atsargos, ir kapitonas tarė: „O žmonės, nebeturime gėlo vandens". Ir mes jam pasakėme: „Priplauk kur nors prie kranto, gal rasime gėlo vandens". Ir tuomet kapitonas sušuko: „Prisiekiu Alachu, jums sakau gryną tiesą, aš pasiklydau ir nebežinau, kurion pusėn pasukti, kad priplauktume krantą!" Pagavo mus baisus liūdesys, ir puolėme verkdami melsti aukštybių Alachą, kad nurodytų mums tikrą kelią, ir taip sielvartaudami praleidome naktį.

Ir kai išaušo rytas, ir nušvito skaisti diena, pamatėme priešais aukštą kalną ir, vos tik jį išvydę, apsidžiaugėme ir pralinksmėjome. Ir priplaukėme prie to kalno, ir kapitonas tarė: „O žmonės, lipkit į krantą ir ieškokit vandens".

Ir mes išlipome, ir ėmėme ieškoti, bet niekur vandens neradome, ir vėl pagavo mus baisus liūdesys. Tuomet įlipau aš į to kalno viršūnę ir tolumoje pamačiau didelį apskritą slėnį už kokios valandos ar daugiau kelio, ir pašaukiau savo bendrakeleivius, ir jie pasuko pas mane, o kai priėjo, pasakiau: „Pažvelkite į slėnį, nusidriekusį pakalnėje. Aš matau tenai, tarp kalvų ir lankų, sienų apsuptą aukštą miestą su dangų remiančiomis kolonomis ir bokštais. Ten tikriausiai netrūksta nei vandens, nei kitokių gėrybių. Keliaukime visi į tą miestą, parsinešime vandens ir prisipirksime visko, ko mums reikia iš maisto, mėsos ir vaisių, ir sugrįšime".

Tačiau mano bendrakeleiviai atsakė: „Mums baugu, jog to miesto žmonės gali būti netikėliai, stabmeldžiai, Alacho ir mūsų tikėjimo priešai. Jie mus nutvers ir paims į nelaisvę, o kai pakliūsime jiems į nagus, — visus iššudys, ir patys būsime kalti dėl savo mirties, nes juk savo noru kišome galvas į pragaištį. Už apakimą mokama gyvybe, nes apakęs žmogus pats lenda į pavojus. Tad verčiau nebūkime apakėliai". — „O žmonės,— tariau aš jiems,— neturiu jums jokios valdžios, bet pasiimsiu savo brolius, ir mes trise keliausime į tą miestą." Tačiau broliai man atsakė: „Mes bijome ir neisime su tavimi".— „Ką gi,— tariau,— tuomet eisiu vienas. Pasikliauju Alachu ir sutinku ištverti visa, kas man jo skirta. Palaukite manęs, kol suvaikščiosiu ten ir atgal".

Taip taręs, leidausi akipločiu ir patraukiau tiesiai į miestą, pagaliau priėjau jo vartus ir pamačiau, kad mieste pilna nuostabių ir prašmatnių rūmų, ir mūrai aukšti, ir bokštai dangų remia, o skliautiniai vartai nukalti iš kiniškos geležies, išdabinti ir ištapyti taip, jog stulbina protą. Ir žengiau aš pro vartus, ir pamačiau akmeninį suolą, o ant jo sėdėjo žmo-

gus su geltono vario grandine rankoje, ir ant tos grandinės kabojo keturiolika raktų. Ir supratau aš, jog tasai žmogus — miesto vartininkas, o miestas turi keturiolika vartų. Priėjau prie jo artyn ir pasisveikinau: „Ramybė tau!“ Bet jis neatsakė, ir aš pasisveikinau, ir palinkėjau jam ramybės antrą ir trečią kartą, ir nesulaukiau atsakymo. Tuomet uždėjau ranką jam ant peties ir paklausiau: „Ei tu, kodėl nieko neatsakai sveikinamas? Gal miegi ar esi kurčias, o gal tu ne musulmonas, todėl ir nenori atsakyti į pasveikinimą?“ Bet žmogus nepratarė nė žodžio ir net nekrustelėjo. Įdėmiau įsižiūrėjau į jį ir pamačiau, kad jis iš akmens. „Iš tiesų stebuklai! — sušukau.— Stabas, iškirstas iš akmens, ir toks panašus į Adomo sūnų, jog, rodos, tuoj ims ir prabils“.

Aplenkiau jį ir įžengiau į miestą, ir išvydau žmogų stovintį gatvėje, bet kai priėjau arčiau ir atidžiai įsižiūrėjau, pamačiau, kad ir jis iš akmens. Ir aš ėmiau vaikščioti to miesto aikštėmis ir gatvėmis, ir kiekvieną sykį, kai pastebėdavau žmogų, prieidavau artyn ir įdėmiai įsižiūrėdavau, įsitikindavau, jog tai akmuo. Pamačiau ten senutę su ryšuliu skalbinių ant galvos, o kai priėjau artyn ir įsižiūrėjau, pasirodė, kad ji iš akmens ir skalbinių ryšulys ant galvos irgi iš akmens. Paskui nuėjau į prekyvietę ir išvydau aliejaus pirklį, o priešais jį — svarstykles, įvairiausias prekes, sūrius ir kitką, ir viskas buvo iš akmens.

Ir pamačiau, jog visi pirkliai sėdi savo krautuvėse, o žmonės — vyrai, moterys, vaikai — arba sėdi, arba stovi, ir visi jie iš akmens. Ir nuėjau aš į kitą prekyvietę, ir pamačiau, jog pirkliai sėdi savo krautuvėse, o jos lūžta nuo įvairiausių prekių, bet visos jos — iš akmens, tik audiniai panašūs į voratinklius. Pradėjau apžiūrinėti tuos audinius, o paskui vieną rietimą paėmiau į rankas, ir jis subyrėjo mano rankose į dulkes. Pamačiau ten keletą skrynių ir, atvožęs vieną, radau maišuose aukso, bet, vos paliesti, maišai virto dulkėmis ir tik auksas liko nepakitęs. Pasiėmiau jo tiek, kiek pajėgiau nešti, ir sau vienas tariau: „Ak, jei broliai būtų atėję drauge, tikriausiai pasiimtų tiek aukso, kiek širdis geidžia, ir mes būtume pasinaudoję tais lobiais, likusiais be šeimininkų!“ Paskui užėjau į kitą krautuvę ir ten pamačiau galybę aukso, bet negalėjau pasiimti daugiau, nei buvau paėmęs.

Iš tos prekyvietės nuėjau į kitą, paskui dar į kitą ir taip vaikščiojau be paliovos, ir mačiau įvairiausių padarų, ir visi jie buvo akmeniniai — katės ir šunys, ir tie iš akmens.

Galiausiai pakliuvau į auksakalių prekyvietę ir pamačiau ten žmones, sėdinčius krautuvėse, o jų prekes išdėstytas priešais — vienos buvo jų rankose, kitos gulėjo pintinėse. Ir kai išvydau tai, o tikratikių valdove, mečiau šalin visą auksą, kurį turėjau, ir prisirinkau jų dirbinių, kiek tik valiojau pakelti.

Iš auksakalių prekyvietės patekau pas brangakmenių pirklius ir pamačiau, kad visi pirkliai sėdi savo krautuvėse, o prieš kiekvieną — pintinė, kaupina įvairiausių brangiųjų akmenų, deimantų, smaragdų, safyrų, Badachšano rubinų ir kitokių brangakmenių, o visi pirkliai — iš akmens. Ir tuomet mečiau šalin auksakalių dirbinius, kurių buvau prisirinkęs, ir pasiėmiau tiek brangakmenių, kiek įstengiau panešti, apgailestaudamas, kad nėra drauge brolių, kurie būtų galėję prisikrauti tų brangakmenių, kiek širdis geidžia.

Išėjau iš brangakmenių prekyvietės ir žengiau pro aukštus auksuotus vartus, ištapytus ir išrašytus dailiausiais raštais. Už vartų buvo eilės suolų, o ant jų sėdėjo eunuchai, kariai, asmens sargybiniai, dvariškiai ir teisėjai, apsirengę prašmatniausiais apdarais, ir visi jie buvo iš akmens. Ir kai prisiliečiau prie vieno iš jų, drabužis subyrėjo į dulkes nelyginant voratinklis. Žengiau pro tuos vartus ir išvydau rūmus, kuriems neprilygsta jokie kiti nei grožiu, nei prašmatnumu, o rūmuose pamačiau posėdžių menę, pilnutėlę didikų, vezirių, prakilnių pareigūnų ir emyrų, ir visi jie sėdėjo ant suoliukų, ir buvo akmeniniai. Ir pastebėjau raudonojo aukso sostą, puoštą perlais ir deimantais, o soste — vyrą prašmatniu apdaru ir su Chosrovų karūna, padabinta brangakmeniais, kurie spindėjo skaisčiau už rytmečio saulę. Ir, priėjęs artyn, pamačiau, kad ir jis iš akmens. Iš posėdžių menės pasukau į haremo duris ir, įžengęs vidun, išvydau moterų menę, o toje menėje — raudonojo aukso sostą, padabintą perlais ir brangakmeniais. Soste sėdėjo karalienė su karūna, nusagstyta perlais ir brangakmeniais, o aplink ją ant suoliukų sėdėjo mergelės, skaisčios kaip mėnulio pilnatis, apsitaisiusios prašmatniausiais įvairių spalvų pašvitais, ir šalia jų stovėjo eunuchai, susidėję rankas ant krūtinės, tarytum pasirengę joms patarnauti.

Protas maišėsi žiūrint į tą menę — tiek buvo ten auksuotų pagražų, neregėto grožio raštų ir įstabių kilimų, o palubėje kabojo vaiskiausio krištolo sietynai, ir kiekviename krištolo karulyje buvo po brangakmenį, kurio nenupirksi už jokius pinigus. Ir aš mečiau viską, ką buvau pasiėmęs, o tikratikių valdove, ir šokau rinkti tų brangakmenių, ir prisikroviau jų tiek, kiek tik valiojau panešti. Skaudžiausia, kad neišmaniau, ką verta imti, o ką palikti, nes ten, kur buvau atsidūręs, buvo neregėtų lobių lobynas.

Paskui aš pamačiau atviras dureles, o už tų durelių — laiptus, tad žengiau per slenkstį, palypėjau keturiasdešimt pakopų ir išgirdau kažką švelniu melodingu balsu skaitant Koraną. Ir aš nuskubėjau balso pusėn, ir priėjau duris. Ir pamačiau ten šilkinę užuolaidą, siuvinėtą aukso gijomis, ant kurių buvo privarstyta perlų, koralų, rubinų ir smaragdų, ir

brangakmeniai švytėjo taip, kaip spindi tik žvaigždės danguje. O kitapus užuolaidos buvo girdėti tas balsas, ir aš, priėjęs artyn, kilstelėjau ją, ir išvydau auksu išrašytas duris, į kurias bežiūrint temo protas. Žengiau pro tas duris ir atsidūriau menėje, panašioje į turtingiausią šios žemės lobyną, o pačiame jos gale pastebėjau mergelę tarytum saulę giedrame danguje.

Vilkėjo ji pačiais prašmatniausiais pašvitais, padabintais tokiomis brangenybėmis, kokių mūsų žemėje retai kada pasitaiko. Ir buvo ji neregėto grožio ir žavesio, tobulo ūgio, liekno liemens, ilgesingų blakstienų, o jos atodūsis būtų prikėlęs ir didžiausią ligonį iš ligos patalo.

Vos tik išvydau tą mergelę, o tikratikių valdove, užsidegiau jai karščiausia meile ir žengiau artyn, ir pamačiau, kad ji sėdi ant aukšto suoliuko ir širdies atmintimi skaito galybių Alacho knygą, o jos balsas skambėjo taip saldžiai, kaip Ridvano veriami rojaus vartai, ir žodžiai byrėjo iš lūpų lyg brangakmeniai, ir veidas, skaistus ir tyras, švietė įstabiu grožiu. Ir kai išgirdau jos giesmingą balsą tariant didžiojo Korano žodžius, širdimi, alpėjančia nuo jos kerinčio žvilgsnio, tariau: „Ramybė tau, štai maloningojo viešpaties žodis", bet liežuvis man susipynė, ir nesugebėjau balsu jos pasveikinti — neklausė manęs aptemęs protas.

Pagaliau susivaldžiau, sutramdęs gaivalingą meilę, ir tariau: „Ramybė tau, o ponia, vienatvėje slepiama, o budriai saugomas perle! Tesutvirtina Alachas tavo laimę ir tesergsti tavo nesutepamą šlovę!" Ir mergelė man atsakė: „Tebūnie ir tau ramybė! Būki pasveikintas ir pagarbintas, o Abdalachai, Fadilo sūnau! Nesivaržyk ir drąsiai jauskis, o mano mylimasis, mano akių vėsa!" — „O ponia! — sušukau.— Iš kur žinai mano vardą? Kas tu tokia, ir kas nutiko šio miesto žmonėms, kad jie pavirto akmenimis? Apsakyk man visą teisybę — negaliu atsistebėti šiuo miestu ir jo žmonėmis, ir tuo, kad tiktai tu viena čia esi gyva. Dėl Alacho, sakyk, kas čia iš tikrųjų buvo".

Ir ji atsakė: „Sėskis, o Abdalachai, ir jei tokia bus galybių Alacho valia, pasakysiu tau teisybę ir papasakosiu viską apie save ir šio miesto žmones. Nėra galios, didesnės už aukštybių Alachą!" Ir aš atsisėdau šalia jos, ir ji prabilo šiais žodžiais: „Žinoki, o Abdalachai — tesaugo ir tegloboja tave Alachas! — kad aš — šio miesto karaliaus duktė, ir tu jį matei posėdžių menėje sėdint soste, o aplink jį matei karalystės didžiūnus ir kilminguosius. Mano tėvas kadaise turėjo neribotą valdžią ir rikiavo tūkstantį tūkstančių ir šimtą tūkstančių, ir dvidešimt tūkstančių karių, o emyrų jo karalystėje buvo dvidešint keturi tūkstančiai, ir visi jie buvo vietininkai ir prakilnūs pareigūnai. Ir mano tėvo klausė tūkstantis miestų ir begalė miestelių ir kaimų, pilių ir tvirtovių ir pildė jo valią tūkstantis klajoklių emyrų, o kiekvienas emyras vadovavo dvi-

dešimčiai tūkstančių raitininkų. Ir turėjo jis lobių ir turtų, ir pinigų, ir tauriųjų metalų, ir brangakmenių, kokių akys nebuvo regėjusios, ir ausys nebuvo girdėjusios. Ir tramdė jis karalius ir karžygius, ir drąsuolius karuose ir kautynių laukuose, ir jo bijojo visi milžinai, ir net persų karaliai jo lenkėsi. Ir vis dėlto buvo jis netikėlis, ir tarnavo kitiems dievams, ir garbino stabus, užuot šlovinęs Alachą, savo tikrąjį viešpatį. Ir visi jo kariai buvo netikėliai, ir nepaisydami visagalio Alacho, garbino stabus. Ir kartą sėdėjo jis karalystės soste, apsuptas savo viešpatijos didžiūnų, ir net nepastebėjo, kaip įžengė vidun žmogus, ir visa posėdžių menė nušvito nuo jo veido spindesio. Ir tėvas pažvelgė į jį, ir pamatė, kad vilki jis žaliu apdaru, pats augumo aukštas, ir rankos siekia žemiau kelių, ir pažiūrėti atrodo garbus ir didingas, ir veidas jo šviečia neregėta šviesa. Ir tas žmogus tarė mano tėvui: „O užkietėjęs nusidėjėli! Ar ilgai dar būsi apakęs ir lankstysies stabams, nepaisydamas visažinio valdovo? Sakyk: „Prisipažįstu, jog nėra kito dievo, išskyrus Alachą, o Muhamadas — jo vergas ir pasiuntinys". Priimki islamą drauge su savo valdiniais ir atsižadėki stabų — jie nei padės, nei užtars. Šlovinti privalu tik vieną Alachą — jis iškėlė dangaus skliautą, neramstydamas jo kolonomis, ir, būdamas maloningas savo vergams, padriekė jiems žemę". — „Kas tu, o žmogau, kad drįsti menkinti stabus ir tokius žodžius kalbėti? — paklausė tėvas. — Argi tu nebijai mūsų stabų rūstybės?"

Ir žmogus jam atsakė: „Jūsų stabai akmeniniai, ir man nebaisi jų rūstybė, o jų malonė man neduos nei naudos, nei paramos. Atnešk čionai savo stabą, kuriam tarnauji, ir paliepk visiems valdiniams susirinkti su savo stabais. Tada melskite juos ir prašykite nukreipti prieš mane savo rūstybę, o aš pasimelsiu savo viešpačiui, kad jis užsirūstintų ant jūsų, ir galėsite palyginti kūrėjo rūstybę su kūrinių rūstybe. Juk savo stabus jūs patys susikūrėte, ir į juos įsikūnijo šėtonai — tai jie kalba su jumis, pasislėpę stabų pilvuose. Jūsų stabai sukurti, o mano viešpats pats viską kuria, ir nieko jam nėra neįmanoma. Ir dabar, jeigu jums paaiškėjo tiesa — išpažinkite ją, o jeigu paaiškėjo apgaulė — atsižadėkite jos". Ir tėvas jam tarė: „Įrodyk savo valdovo galybę, kad mes pamatytume". Ir žmogus atsakė: „Įrodykit savo valdovų galybę".

Tuomet tėvas įsakė kiekvienam stabmeldžiui atsinešti savo stabą, ir visi kariai sunešė juos į posėdžių menę. Štai ir visa jų byla.

Tuo metu aš sėdėjau gretimame kambaryje anapus užuolaidos, skiriančios mano buveinę nuo menės. Aš irgi turėjau stabą didumo sulig žmogum, padarytą iš smaragdo, ir tėvas jo pareikalavo, ir aš nusiunčiau jį menėn, ir jis atsidūrė šalia tėvo stabo. O tėvo stabas buvo iš gryno rubino, vezirio stabas — iš deimanto, kariaunos vadai ir didžiūnai turėjo

stabus kas iš Badachšano rubino, kas iš karneolio, kas iš koralo. Kai kurie stabai buvo iš Kumarijos alavijo, kai kurie — iš juodmedžio, kai kurie — iš sidabro arba aukso, ir kiekvienas turėjo tokį stabą, kokį leido ištekliai. Paprasti kariai ir žmonės dirbosi stabus iš titnago arba medžio, arba degto molio, kai kurie lipdėsi juos iš paprasto molio, bet visi buvo skirtingų spalvų — geltoni, raudoni, žali, juodi ir balti.

Ir atėjūnas tarė mano tėvui: „Pasimelsk savo stabui ir visiems stabams, kad jie ant manęs užsirūstintų". O stabai buvo išdėstyti tokia tvarka, tarytum menėje būtų vykęs posėdis: mano tėvo stabas buvo pasodintas į aukso sostą, mano stabas — šalia jo, garbingiausioje vietoje, o kiti stabai stovėjo ten, kur įprasta būti jų savininkams. Ir mano tėvas pasikėlė, ir puolė kniūpsčias prieš savo stabą, ir tarė jam: „O mano dieve, tu — kilniaširdis valdovas, ir nėra stabų, didesnių už tave! Tu žinai, jog šis atėjūnas reikalauja atsižadėti tavo viešpatystės, jis tyčiojasi iš tavęs ir šaiposi, ir tvirtina, kad jo dievas galingesnis už tave, ir liepia mums nusigręžti nuo tavęs ir šlovinti jo dievą. Užsirūstink ant jo, o mano dieve, ir žiauriai jį nubauski!"

Taip mano tėvas maldavo stabą, o šis tylėjo ir nesakė nė žodžio, ir tėvas tarė: „O mano dieve, paprastai tu niekados taip nesielgi su manim kaip dabar ir visada man atsakai, kai kreipiuosi į tave. Kas nutiko, kad tyli užsispyręs ir nekalbi? Miegi ar nenori pagerbti manęs dėmesiu? Atsibuski ir padėki man, ar bent jau prabilki!" Taip taręs, tėvas papurtė jį ranka, bet stabas neatsiliepė ir net nekrustelėjo.

Ir tasai žmogus tarė mano tėvui: „Kas gi nutiko? Matau, tavo stabas neteko žado". Ir tėvas atsakė: „Jis nepastebi manęs arba miega". — „O Alacho prieše,— tarė atėjūnas,— kaipgi tu gali tarnauti dievui, kuris neatsiliepia ir neturi jokios galios, o mano dievui atsisakai tarnauti, nors jisai esti visada ir visur, ir šalia, ir išklauso, ir nepalieka ištikimųjų, ir pagerbia dėmesiu, ir nemiega? Jis viską mato, bet pats nematomas, tik įsivaizduojamas, ir turi neribotą galią, o tavo dievas bejėgis ir nesugeba atremti blogio. Jame buvo įsikūnijęs akmenimis muštas šėtonas, kuris tave apgaudinėjo ir vedė iš tikrojo kelio, o dabar šėtonas pradingo. Atsigręžki į Alachą ir pripažinki, jog nėra kito dievo, tik jis vienas, jog niekam kitam nevalia nusilenkti, ir nėra kitos malonės, tik jo malonė. Kaipgi tavo dievas gali tave apginti, jeigu pats apsiginti nepajėgia? Pažiūrėki savo akimis, koks jis silpnas!"

Sulig šiais žodžiais atėjūnas žengė prie mano tėvo stabo ir smogė jam per sprandą, ir šis nuvirto žemėn. Įširdo karalius ir sušuko susirinkusiems: „Tas netikėlis kirto mano dievui! Nužudykit jį!" Ir visi buvo bešoką mušti atėjūno, bet niekas neįstengė pajudėti iš vietos, ir tas žmogus vėl kreipėsi į juos, ir pasiūlė išpažinti islamą, bet jie nepanoro atsi-

versti, ir tuomet jis tarė: „Aš parodysiu jums mano valdovo rūstybę!“ — „Parodyk“,— atsakė jie. Ir žmogus išskėtė rankas, ir sušuko: „O dieve mano ir valdove, tu — mano viltis ir atrama, išklausyk mano maldą ir nubauski tuos nedorėlius, kurie naudojasi tavo geru ir garbina kitą dievą. O tu, vienatine tiesa, dienos ir nakties kūrėjau, meldžiu tave, parodyk savo galią ir paversk šiuos žmones akmenimis. Juk tu visagalis ir viską laikai savo rankose, ir nieko tau nėra neįmanoma!“

Ir Alachas pavertė visus šio miesto žmones akmenimis, ir tik aš viena, paregėjusi jo galybės įrodymą, išpažinau islamą ir išvengiau bausmės, ištikusios kitus.

Ir tas žmogus priėjo prie manęs, ir tarė: „Jau seniai Alachas priskyrė tave prie išrinktųjų, nes tokia buvo jo valia!“ Po šių žodžių ėmėsi mane mokyti tikėjimo tiesų, ir aš daviau jam įžadą ir priesaiką, ir buvo man tada septyneri metai, o dabar suėjo trisdešimt. Ir taip aš tuomet pasakiau tam žmogui: „O mano valdove, visa, kas buvo gyva šiame mieste, ir visi jo žmonės virto akmenimis nuo tavo dievobaimingos maldos. Tik aš viena išsigelbėjau, iš tavo rankų priėmusi islamą. Ir jeigu jau esi mano mokytojas, pasisakyk savo vardą ir paremk mane, ir parūpink man maisto“. Ir žmogus atsakė: „Esu aš Abu-l-Abasas al-Chidras“. Tada savo rankomis pasodino granatmedį, kuris akimoju išaugo, sulapojo, pražydo ir davė vaisių. „Valgyk tai, ką davė tau aukštybių Alachas, ir šlovink jį, kaip pridera šlovinti dievą“,— tarė man tas žmogus, o paskui išmokė islamo pagrindų ir maldų, paaiškino, kaip dera bendrauti su dievu ir kaip skaityti Koraną.

Ir štai jau dvidešimt treji metai čia tarnauju Alachui, ir kas dieną granatmedis duoda man po vieną vaisių, ir aš suvalgau jį ir taip maitinuosi, o kas penktadienį atlanko mane al-Chidras — ramybė jam! Jis ir pasakė man tavo vardą ir pranešė, jog netrukus atvyksi. „Kai tas žmogus ateis,— tarė man al-Chidras,— pagarbiai jį priimk ir klausyk kiekvieno jo žodžio, ir neprieštarauk jo valiai. Būsi jo žmona, o jis bus tavo vyras, ir eisi ten, kur jis pageidaus. Vos tik tave išvydusi, išsyk pažinau. Štai ir visa šio miesto ir jo žmonių istorija“.

Paskui ji parodė man granatmedį su vienu vaisium ir suvalgė pusę granato, ir kitą pusę davė man,— kol gyvas nebuvau valgęs nieko saldesnio, gardesnio ir malonesnio už tą granatą.

O paskui aš ją paklausiau: „Ar tau tinka tai, ką pasakė tavo mokytojas al-Chidras — ramybė jam! — ir ar nori būti mano žmona, kad būčiau tavo vyras, ir ar sutinki keliauti į mano kraštą ir gyventi su manimi Basroje?“ Ir ji atsakė: „Taip, jei tokia bus Alacho valia, klausysiu kiekvieno tavo žodžio ir neprieštaraudama pildysiu tavo norus“. Ir ji davė man ištikimybės priesaiką, ir nuvedė į savo tėvo iždinę, ir mes

pasiėmėme tiek lobių, kiek valiojome panešti, ir išėjome iš miesto.

Ir mes patraukėme per kalną, ir neilgai trukus atkakome pas brolius, kurie, kaip pastebėjau, manęs jau ieškojo. Ir broliai man tarė: „Kur tu buvai? Per ilgai užtrukai, ir mūsų širdys nerimavo dėl tavęs". O laivo kapitonas pridūrė: „O pirkly Abdalachai, jau kurį laiką pučia palankus vėjas, ir galėjome seniai išplaukti, jei nebūtų reikėję laukti tavęs". — „Nieko baisaus,— atsakiau. — Užsibūti kur nors kartais labai pravartu, o man ši trumpa kelionė davė tik naudos ir patenkino mano svajones. Pažiūrėkit, ką laimėjau aname mieste!"

Ir parodžiau, kokius lobius parsinešiau, ir papasakojau, ką buvau matęs akmeniniame mieste, o paskui pridūriau: „Jeigu būtumėte manęs paklausę ir ėję sykiu, ir jums būtų atitekę tokie lobiai!" Bet jie atsakė: „Prisiekiame Alachu, jei būtume ėję sykiu, nebūtume drįsę įžengti to miesto karaliaus menėn". — „Nesikrimskite,— pasakiau broliams,— pakaks visiems to, ką parsinešiau, nes tai visų mūsų bendras turtas".

Ir aš padalijau visą jį lygiomis dalimis visiems keliauninkams, daviau ir broliams, ir kapitonui, ir sau pasiėmiau tiek, kiek teko kiekvienam. Apdovanojau taipogi jūreivius ir tarnus, ir jie apsidžiaugė, ir palinkėjo man laimės, ir visi buvo patenkinti tuo, ką gavo, tik nesidžiaugė mano broliai — jų veidai persimainė, o akys godžiai sužibo. Aš pastebėjau, kad juos apėmė godumas, ir tariau: „O broliai, man rodos, jums negana to, ką daviau, betgi aš — jūsų brolis, o jūs — mano broliai, ir visi mes esame kaip vienas. Ir mano, ir jūsų turtas priklauso mums visiems, o kai aš numirsiu, niekas kitas jo nepaveldės, tik jūs vieni".

Ir ėmiau juos raminti ir guosti, o paskui atsivedžiau laivan savo sužadėtinę, nulydėjau ją apačion į kajutę ir nusiunčiau šiokio tokio maisto, ir sėdau pasikalbėti su broliais. Ir jie paklausė: „O broli, ką manai daryti su ta neregėto grožio mergele?" Ir aš atsakiau: „Ketinu surašyti su ja vedybų sutartį, kai tik parplauksiu į Basrą, o paskui iškelsiu prašmatnias vestuves ir parsivesiu ją į savo namus kaip žmoną". Ir vienas brolis man tarė: „O broli, žinoki, ta mergelė įstabaus grožio ir žavesio, ir mano širdyje gimė meilė. Noriu, kad tu man ją dovanotum, ir aš mielai ją vesčiau!" Ir kitas brolis man tarė: „Ir aš! Atiduok ją man, ir aš ją paimsiu per žmoną!" Ir aš atsakiau: „O broliai, ji paėmė iš manęs žodį ir priesaiką, kad ją vesiu, ir jeigu atiduočiau ją vienam jūsų, sulaužyčiau priesaiką ir, ko gero, sudaužyčiau jai širdį, nes ji atėjo čionai tik su sąlyga, kad ją vesiu. Kaipgi aš galiu atiduoti ją kam nors per žmoną? Ir jeigu jūs ją mylite, tad žinokite, kad aš dar karščiau ją myliu ir kad tai dangaus dovana, ir niekada nesulauksite, kad atiduočiau ją vienam jūsų. Tačiau, kai laimingai parplauksime Basron, parinksiu dvi gražiausias Basros mergeles ir pripiršiu jums, o paskui pats išpirką

už jus užmokėsiu ir iškelsiu bendras vestuves, ir tą pačią naktį visi trys pradėsime naują gyvenimą. Nusigręžkite nuo mano sužadėtinės, nes ji man likimo skirta".

Broliai neatsakė nė žodžio, ir aš pamaniau, kad jie sutinka su manimi.

Mes išplaukėme ir pasukome Basros link. Aš siunčiau mergelei valgyti ir gerti, kad ji neitų iš savo kajutės, o pats miegojau sykiu su broliais laivo denyje. Ir taip plaukėme keturiasdešimt dienų, kol pagaliau prieš akis pasirodė Basra, ir mes apsidžiaugėme, kad štai vėl grįžtame į savo miestą. Aš pasitikėjau broliais ir nieko pikta neįtariau (kas dedasi žmogaus širdyje, mato tik aukštybių Alachas), ir tą paskutinę naktį ramiai atsiguliau miego. Ir įmigęs staiga pajutau, jog broliai neša mane, ir vienas laiko už kojų, o kitas — už rankų. O juodu buvo sutarę nuskandinti mane jūroje dėl tos mergelės. Ir pasijutęs nešamas ant rankų, aš sušukau: „O broliai, ką jūs man darote?" Ir jie atsakė: „O storžievi, jeigu jau panorai mūsų meilę išmainyti į mergelę, prigirdysime tave jūroje!" — ir įmetė jūron.

Taip taręs, Abdalachas atsigręžė į šunis ir paklausė:

— Ar teisybę sakau, o broliai?

Ir šunys nuleido galvas, ir sustaugė patvirtindami jo žodžius, ir kalifas didžiai nustebo. Ir Abdalachas pasakojo toliau:

— Ir kai jie įmetė mane jūron, o tikratikių valdove, aš nugrimzdau į patį dugną, o paskui vanduo iškėlė mane į paviršių. Ir nespėjau nė atsitokėti, o mane jau nutvėrė paukštis sulig žmogum didumo ir nusinešė. Ir kai atsimerkiau, pamačiau, jog esu aukštuose rūmuose, ištapytuose prašmatniais raštais, su dailiomis kolonomis, o palubėje kabo sietynai, padabinti visokiausių spalvų ir rūšių brangakmeniais, ir aplink stovi vergės, sudėjusios rankas ant krūtinės. Ir pastebėjau raudonojo aukso sostą, nusagstytą perlais ir brangakmeniais, o jame — moterį tokiu apdaru, į kurį žmogui sunku žiūrėti — taip jis spindi ir tviska. Juosėjo ji prabangia juosta, kurios už jokius pinigus nenupirksi, o ant galvos turėjo trilypę karūną, temdančią protą ir mintį ir pavergiančią širdį ir žvilgsnį.

Ir paukštis, ištraukęs mane iš jūros, pasipurtė, ir pavirto mergele, skaisčia kaip saulė, ir įsižiūrėjęs pamačiau, jog tai ji, pasivertusi gyvate, grūmėsi ant kalno su slibinu, kuris stengėsi savo uodega apsivyti apie jos uodegą, o kai jis nugalėjo ją ir priveikė, nudėjau jį akmeniu.

Ir moteris, sėdinti soste, paklausė ją: „Kam atnešei čionai žmogų?" Ir mergelė atsakė: „O motin, šis žmogus man išgelbėjo garbę tarp džinų dukrų". Taip tarusi, ji kreipėsi į mane: „Ar žinai, kas aš esu?" Ir aš atsakiau: „Ne". Ir mergelė paaiškino: „Tai aš ant kalno grūmiausi su juo-

duoju slibinu, kai jis ketino nuplėšti man šlovę, o tu jį užmušei. Aš buvau balta gyvatė, bet iš tikrųjų esu Raudonojo karaliaus, džinų valdovo, duktė, ir mano vardas — Sajida, o soste matai mano motiną, vardu Mubaraka, Raudonojo karaliaus žmoną. Slibinas, kuris grūmėsi su manim, ketindamas nuplėšti man šlovę,— Juodojo karaliaus veziris, vardu Darfilis, bjaurus ir pasišlykštėtinas padaras. Taip jau atsitiko, jog kartą mane išvydo ir pamilo, ir paprašė tėvą mano rankos, ir tėvas liepė jam pasakyti: „O koks gi tavo rangas, o vezirių padermės atskala, kad geidi vesti karaliaus dukterį?"

Ir veziris Darfilis siaubingai įširdo, ir prisiekė žūt būt nuplėšti man šlovę ir niekšiškai sutepti mano tėvo vardą. Ir įniko jis mane sekioti ir tykoti, kad ir kur eičiau, geisdamas palikti mane be šlovės, ir dėl to kilo baisūs kivirčai ir kruvini karai tarp vezirio ir mano tėvo, ir mes daug vargo patyrėme, nes Darfilis buvo stiprus ir klastingas. Ir kiekvieną sykį, kai tėvas užspeisdavo jį ir jau būdavo beįveikiąs, veziris išsprukdavo, ir tėvas likdavo nieko nepešęs. Ir galiausiai mano tėvas visai neteko jėgų, ir aš pradėjau kas dieną keisti pavidalą ir spalva, ir kiekvieną kartą, kai pasiversdavau kuo nors, veziris pasiversdavo stipresniu priešu, kad galėtų man savo valią primesti. Ir kai pabėgdavau į kokį kraštą, jis užuosdavo mano kvapą ir užklupdavo mane tame krašte. Taip nemažai kančių iškentėjau. Ir štai pasiverčiau aš gyvate, ir pasislėpiau tame kalne, ir tuomet veziris pasivertė slibinu, ir nuskubėjo iš paskos, ir aš pakliuvau į jo nagus. Jis grūmėsi su manim, ir aš grūmiausi, kol galiausiai išsekino mano jėgas ir prispaudė prie žemės, bet pasirodei tu, kirtai jam akmeniu ir nudėjai. Ir tada aš atsiverčiau mergele, ir, pasirodžiusi tau, tariau: „Esu tau skolinga už gerą darbą, o skolų neatlygina tik nešlovėje gimę padarai!" Ir vos tik pamačiau, jog broliai niekšingai tave išdavė ir įmetė jūron, atskubėjau pagalbon ir nuo pražūties tave apsaugojau. O dabar tau priklauso mano motinos ir tėvo pagarba". Sulig šiais žodžiais Sajida kreipėsi į motiną: „O motin, pagerbki tą, kuris mano šlovę apsaugojo!" Ir karalienė tarė: „Būk sveikas, o žmogau! Padarei mums gerą darbą ir nusipelnei pagarbos". Ir paliepė ji atnešti man prašmatnų apdarą, vertą krūvos pinigų, apipylė mane brangakmeniais ir tauriaisiais metalais, o paskui įsakė: „Veskite jį pas karalių!" Ir tarnai nuvedė mane karaliaus menėn, ir atsidūriau jo akivaizdoje, ir pamačiau, kad jis sėdi soste, o prieš jį stovi maridai ir džinai, ir, jį išvydęs, nukreipiau akis į šalį — taip gausiai jis buvo apsisagstęs brangakmeniais. Ir karalius, mane pamatęs, pasikėlė, o drauge su juo, pagerbdami mane, atsistojo ir kariai. Ir karalius pasveikino mane, palinkėjo ilgų ilgiausių metų ir priėmė su didžiausia pagarba, paskui apdovanojo lobiais, kurių paliepė atnešti iš iždinės, ir įsakė savo asmens sargybai: „Nuveskite jį

pas mano dukterį — tegul nuneša ten, iš kur atlakino“. Ir sargyba nuvedė mane pas karalaitę Sajidą, o ji nutvėrė mane ir nuskrido, nešina visomis dovanomis. Štai ir visa mano ir Sajidos byla.

Tuo tarpu laivo kapitonas, išgirdęs pliūkštelėjimą, kai broliai mane įmetė jūron, nubudo ir paklausė: „Kas ten įkrito į jūrą?“ Ir mano broliai, verkdami ir mušdamiesi į krūtinę, atsakė: „O, žuvo mūsų brolis! Jis atsistojo prie borto ir neišsilaikęs įvirto į vandenį“. Taip tarę, juodu pasiglemžė visą mano turtą, o paskui susikivirčijo dėl mergelės, ir kiekvienas sakė: „Tik aš ją pasiimsiu, ir niekas kitas!“ Ir įniko jie rietis, ir suvis pamiršo savo brolį ir jo žūtį, ir nėmaž negedėjo jo netekę, ir tuo metu vidury denio netikėtai nusileido Sajida drauge su manim. Ir mane išvydę, broliai apkabino ir apsidžiaugė, ir puolė klausinėti: „O broli, kas tau buvo, ištikus tai nelaimei? Mūsų širdys nerimo dėl tavęs“. Ir Sajida tarė: „Jeigu jums būtų skaudėję širdį ir jeigu jį mylėtumėte, nebūtumėte įmetę miegančio į jūrą. O dabar pasirinkite, kokia mirtimi jūs pageidaujate mirti!“

Sulig tais žodžiais ji nutvėrė brolius, ketindama juos nužudyti, ir jie pratrūko šaukti: „Malonės, o broli!“ Ir aš ėmiau maldauti Sajidą: „Kreipiuos į tavo taurią širdį! Nežudyk mano brolių!“ Bet ji atkirto: „Jie turi žūti — tai klastingi apgavikai!“ Ir aš tol prašiau ją ir stengiausi permaldauti, kol galiausiai ji tarė: „Paklausysiu tavęs ir jų nežudysiu, bet užtat užkerėsiu abu“.

Ir pasiėmė ji dubenėlį, pasisėmė jūros vandens ir pasakė nesuprantamus žodžius, o paskui sušuko: „Palikite žmonių pavidalą ir pavirskite šunimis!“ Ir apšlakstė brolius tuo vandeniu, ir jie tapo šunimis — tokiais, kokius dabar juos matai, o Alacho vietininke!

Ir Abdalachas vėl pasigręžė į šunis, ir paklausė:

— Ar teisybę sakau, o broliai?

Ir šunys nuleido galvas lyg sakydami: „Teisybė“.

Ir Abdalachas ėmė pasakoti toliau:

— Žinoki, o tikratikių valdove, užkerėjusi juos ir pavertusi šunimis, Sajida kreipėsi į visus, kurie buvo laive, tokiais žodžiais: „Žinokite, Abdalachas, Fadilo sūnus, dabar mano brolis, ir nuo šiol kas dieną lankysiu jį, ir kiekvienam, kas jam prieštaraus arba neklausys jo žodžio, arba stengsis jam pakenkti darbu ar liežuviu, padarysiu tai, ką padariau tiems dviem apgavikams — paversiu šunimi, kad ligi pat mirties būtų šuo ir nesulauktų išgelbėjimo“. Ir visi jai atsakė: „O ponia, mes — jo vergai ir tarnai ir niekada nedrįsime jam prieštarauti“. Tuomet Sajida man tarė: „Kai grįši į Basrą, patikrink savo turtą, o jeigu ko pasigesi, pranešk man — viską tau atgausiu, kad ir koks tai būtų žmogus, kad ir kur būtų jis pasislėpęs, o tą, kuris tave bus apvogęs, paversiu šunimi. Sukrauk sa-

vo turtą į skrynias, o kiekvienam apgavikui užmauk po geležinį antkaklį, pririšk juos prie guolio kojų ir laikyk įkalintus vienus. Ir kiekvieną naktį, vidurnaktį, nueik pas juos ir taip nuplak, kad paliktų tysoti paslikі, bet jeigu kurią naktį jų nenuplaksi, ateisiu ir tave gerai iščaižysiu, o paskui ir juos nuplaksiu". Ir aš atsakiau: „Klausau ir pildau tavo valią!" Ir Sajida pridūrė: „Pririšk juos virvėmis, kol parplauksi į Basrą!" Ir aš užmoviau kiekvienam po virvę ant kaklo, ir pririšau abu prie laivo stiebo, o Sajida nuskrido sau.

Rytojaus dieną parplaukėme į Basrą, ir pirkliai atėjo manęs pasitikti, pasisveikino, bet nė vienas nepasiteiravo apie brolius — visi tik žiūrėjo į šunis ir klausinėjo: „Ką gi darysi su tais dviem šunimis, kuriuos parsivežei?" Ir aš atsakiau: „Išauginau juos kelionėje ir dabar nenoriu pamesti jų likimo valiai". Ir pirkliai prapliupo juoktis, ir nė neįtarė, jog tai mano broliai.

Šunis uždariau kambarėlyje ir visą tą vakarą praleidau dėliodamas ryšulius su audiniais ir brangenybėmis, o paskui atėjo į svečius pirkliai, ir, su jais besišnekučiuodamas, pamiršau nuplakti šunis, ir nepririšau jų grandinėmis, ir, nieko bloga jiems nepadaręs, atsiguliau. Bet vos spėjau užmigti, stojo prieš mane Sajida, Raudonojo karaliaus duktė, ir tarė: „Argi tau nesakiau, kad pamautum šunis grandinėmis ir gerai kiekvieną nuplaktum?"

Sulig tais žodžiais ji nutvėrė mane ir, griebusi botagą, taip nuplakė, jog palikau tysoti paslikas, o paskui nuėjo ten, kur buvau uždaręs brolius, ir taip smagiai iščaižė juos botagu, jog vos galo abu negavo. „Kas naktį lupk jiems kailį, kaip aš lupau, ir jeigu kurią naktį pamirši juos nuplakti, ateisiu ir vėl tave nuplaksiu",— tarė ji. „O mano valdove,— atsakiau aš,— rytoj pamausiu juos grandinėmis, o ateinančią naktį nuplaksiu ir jau niekada nepamiršiu jų lupti". Ir Sajida dar sykį priminė man, kad šiukštu nedrįsčiau jos neklausyti.

Rytui išaušus, širdis neleido man pamauti jų grandinėmis, tad nuėjau pas auksakalį ir liepiau nukalti jiems auksinius antkaklius, o kai jis nukalė, parsinešiau namo ir užmoviau šunims ant kaklų, ir pririšau juos, kaip Sajidos buvo įsakyta, ir vidurnaktį nuplakiau brolius, perveikęs valią.

Ir taip buvo valdant kalifui al-Mahdžiui, trečiajam al-Abaso palikuoniui. Aš suartėjau su juo, nusiuntęs dovanų, ir jis malonėjo man vietą, ir paskyrė Basros vietininku. Taip praslinko kuris laikas, ir kartą pats vienas tariau: „Gal jau apmalšo jos pyktis?" Ir vieną naktį nenuplakiau brolių, tačiau netikėtai pasirodė Sajida ir taip išdirbo man kailį, jog kol gyvas minėsiu, kaip ilgai ugnimi degė visas kūnas. Ir nuo tos dienos nepraleidau nė vieno karto jų nenuplakęs. Kaip sakiau, tai

buvo valdant kalifui al-Mahdžiui, o kai jis pasimirė, tu įžengei į sostą ir atsiuntei man laišką, malonėdamas patvirtinti mane Basros vietininku.

Štai jau dvylika metų, perveikdamas savo valią, aš kas naktį plaku brolius, o nuplakęs raminu ir guodžiu juos, ir prašau atleisti, maitinu ir lakinu. Laikau juos toli nuo visų akių, ir niekas nebūtų apie juos sužinojęs, jei nebūtum atsiuntęs pas mane Abu Ishako, savo pašnekovo, reikalauti duoklės. Jis vienintelis atskleidė mano paslaptį ir sugrįžęs papasakojo tau, o tu įsakei jam antrąsyk keliauti pas mane, kviesdamas atvykti kartu su šunimis. Ir aš, nuolankus tavo įsakymui, stojau su jais prieš tavo akis, o kai paklausei, kaip čia iš tikrųjų yra, apsakiau tau teisybę. Štai ir visa mano istorija.

Ir nusistebėjo kalifas Harūnas ar-Rašidas tų dviejų šunų likimu, ir paklausė Abdalachą:

— Ar atleidai savo broliams tas nuoskaudas, kurias jie tau padarė, ar dovanojai jiems, ar ne?

— O mano valdove,— atsiliepė Abdalachas,— tegu Alachas jiems dovanoja ir atleidžia kaltes šiame ir kitame pasaulyje, o aš pats geidžiu jų atleidimo, nes štai jau dvylika metų, kai plaku juos botagu kiekvieną naktį!

— O Abdalachai,— tarė kalifas,— jei tokia bus aukštybių Alacho valia, aš pasistengsiu juos išvaduoti ir atversti žmonėmis. Aš sutaikinsiu jus, ir gyvensite, kiek skirta Alacho, ir mylėsite vienas kitą, o jei tu jiems atleidai, ir jie tau atleis. O dabar imk juos ir veskis į savo būstą, bet šiąnakt jų neplaki, ir rytoj aplankys jus malonė.

— O valdove! — sušuko Abdalachas.— Prisiekiu savo galva, jei kurią naktį paliksiu juos neplakęs, ateis Sajida ir ims mane čaižyti, o mano kūnas jau nebeištvers botago kirčių!

— Nebijoki,— atsakė kalifas.— Aš duosiu tau savo ranka rašytą įsakymą, ir kai Sajida ateis, parodysi jį, ji perskaitys ir apdovanos tave savo malone, o jeigu nepaisys mano žodžio, pasikliauki Alachu ir ištverki botago kirčius — tarsi būtum pamiršęs juos šiąnakt išplakti, ir todėl ji tave nučaižė. Bet jeigu tai atsitiks ir ji stos prieš mano valią, aš, tikratikių valdovas, su ja susidorosiu!

Taip taręs, kalifas pabrėžė Sajidai laišką popieriaus lakštelyje platumo per du pirštus, o parašęs uždėjo antspaudą ir tarė:

— O Abdalachai, kai Sajida ateis pas tave, sakyk: „Kalifas, tikratikių valdovas, man uždraudė juos plakti ir šiuo laišku siunčia tau linkėjimus“. Paskui įteiki jai šį laišką ir nieko nebijoki.

O paskui kalifas paėmė Abdalacho žodį ir priesaiką, kad jis daugiau neplaks savo brolių, ir šis išsivedė šunis, ir nuėjo į savo būstą pats vienas

kalbėdamas: „Įdomu, ką padarys kalifas džinų karaliaus dukrai, jeigu ji nepaklausys jo žodžio ir šiąnakt mane nuplaks? Bet aš ištversiu kirčius ir duosiu ramybę broliams, nors už tai ir turėčiau baisiausiai nukentėti“. Ir taip jis galvojo, o protas jam sakė: „Jeigu kalifas neturėtų tvirtos atramos, tikrai nebūtų draudęs jų plakti“.

Ir Abdalachas grįžo į savo būstą, ir numovė antkaklius nuo brolių tardamas: „Pasikliauju Alachu!“ Ir ėmė juos raminti sakydamas: „Nesirūpinkite, pats kalifas, penktasis al-Abaso palikuonis, apsiėmė jus išvaduoti, o aš jau seniai jums atleidau, ir, jei tokia bus aukštybių Alacho valia, šią palaimos naktį būsite išvaduoti. Tad džiaukitės savo laime ir linksminkitės“.

Ir šunys, išgirdę šiuos žodžius, ėmė džiugiai stūgauti ir trintis snukiais į jo kojas, lyg dėkodami ir žemindamiesi. Gaila jų pasidarė Abdalachui, ir susigraudinęs ėmė jis glostyti juos per nugaras. O kai atėjo vakaras ir tarnai patiesė staltiesę, Abdalachas tarė broliams:

— Sėskitės!

Ir šunys sutūpė šalia, ir pradėjo ėsti drauge su juo nuo staltiesės. Apstulbo visi tarnai ir šeimynykščiai regėdami, jog ponas valgo kartu su šunimis, ir sušneko tarpusavy: „Ar jį šėtonas apsėdo, ar protas jam pasimaišė? Kaip Basros vietininkas gali valgyti kartu su šunimis, jeigu rangu jis aukštesnis už vezirį? Bene jis nežino, kad šuo — nešvarus padaras?“ Ir jie spoksojo į šunis, oriai ėdančius šalia Abdalacho, ir nė neįtarė, jog tai jo broliai. Ir taip jie žiūrėjo į Abdalachą ir šunis iki vakarienės pabaigos. O tuomet Abdalachas nusimazgojo rankas, ir šunys taipjau atkišo priekines letenas, ir nusiplovė jas. Visi, kurie stovėjo aplink, sprogo juokais ir stebėdamiesi sušneko tarpusavy: „Iš tiesų kol gyvi nesame matę, kad šunys šitaip ėstų, o paėdę plautųsi letenas!“ Ir netgi tada, kai šunys sutūpė šalia Abdalacho ant pakylos, niekas nedrįso jo klausinėti. Ir taip atėjo vidurnaktis. Tuomet Abdalachas paleido tarnus, ir visi sugulė, ir abu šunys sumigo atskiruose guoliuose. Ir tarnai vėl sukalbo tarpusavy: „Vietininkas nuėjo gulti, ir abu šunys miega drauge su juo“. O kiti pridūrė: „Jeigu jis valgo su šunimis, ko čia stebėtis, jog drauge ir miega? Protas pasimaišė, ne kitaip!“ Ir niekas nepalietė valgių, atlikusių ant staltiesės. „Nejaugi mes valgysime šunų ištaršas!“ — kalbėjo tarnai. Ir, paėmę staltiesę su visais valgiais, išmetė ją tardami: „Ji nešvari!“ Štai ir visa jų byla.

Tuo tarpu Abdalachas, Fadilo sūnus, nespėjo nė atsipeikėti, tik priešais prasivėrė žemė, ir Sajida, pasirodžiusi menėje, paklausė:

— O Abdalachai, kodėl šiąnakt nenuplakei šunų ir kodėl numovei jiems antkaklius? Ar tyčia taip padarei, ar jau nebepaisai mano įsakymų? Dabar tave patį nuplaksiu ir paversiu šunimi kaip juos!

— O mano valdove! — sušuko Abdalachas.— Prisimink užrašą, išrėžtą Suleimano, Daūdo sūnaus — tesiilsi abu ramybėje! — žiede, ir sutramdyk savo rūstybę, kol papasakosiu tau, kas nutiko, o paskui jau galėsi daryti ką tinkama.

— Kalbėk! — įsakė Sajida, ir Abdalachas tarė:

— Nenuplakiau jų todėl, kad žmonių karalius ir tikratikių valdovas, kalifas Harūnas ar-Rašidas įsakė šiąnakt jų neplakti ir paėmė mano žodį ir priesaiką. O štai jo ranka rašytas laiškas, kurį jis siunčia tau, prašydamas drauge perduoti linkėjimus. Žinoki, aš tik vykdau jo įsakymą ir nuolankiai pildau jo valią, nes paklusnumas tikratikių valdovui — mano pirmoji priedermė. Štai laiškas, imk jį ir skaityk, o paskui jau daryk, kaip išmanai.

— Duokš! — tarė ji.

Abdalachas padavė laišką, o Sajida išskleidė ir ėmė skaityti, ir pamatė, jog ten parašyta:

„Maloningojo ir gailestingojo Alacho vardu! Nuo žmonių karaliaus Harūno ar-Rašido Sajidai, Raudonojo karaliaus dukrai: šis žmogus jau atleido savo broliams ir atsiėmė iš jų, kas priklauso, ir aš įsakiau jiems susitaikyti, o kai susitaikoma, bausmė atšaukiama. Neprieštaraukite mūsų sprendimams, ir mes neprieštarausime jūsų sprendimams, ir nesikėsinsime į jūsų ypatingas teises. Jeigu jūs paklusite mūsų valiai ir pripažinsite mūsų sprendimą, mes pripažinsime jūsų sprendimus. Tad reikalauju: nukreipki rūstybę nuo tų dviejų brolių ir jeigu tu tiki Alachą ir jo pranašą, tau privalu klausyti, o man — įsakinėti. Ir jeigu tu jiems atleisi, aš tau atlyginsiu, kaip reikalauja Alachas. Įrodydama savo klusnumą, atkerėki tuos du žmones, kad rytoj jie stotų prieš mane laisvi, o jeigu nepanorėsi jų atkerėti, žinoki, aš pats išvaduosiu juos nuo tavo kerų ir padarysiu tai padedamas galybių Alacho."

Ir Sajida, perskaičiusi laišką, tarė:

— O Abdalachai, aš nieko negaliu padaryti, nepasikalbėjusi su savo tėvu ir neparodžiusi jam šio laiško. Tačiau aš veikiai grįšiu su atsaku.

Ir ji bedė ranka į žemę, ir žemė prasivėrė, ir Sajida prasmego jos gelmėse, o kai ji dingo, širdis Abdalachui pašoko iš džiaugsmo, ir jis sušuko:

— Teišaukština Alachas tikratikių valdovą!

O Sajida tuo tarpu stojo prieš tėvą ir, apsakiusi jam visą nutikimą, parodė tikratikių valdovo raštą. Ir karalius pabučiavo jį, ir prisidėjo prie galvos, o paskui perskaitė ir, supratęs, kas jame parašyta, tarė:

— O dukra, iš tiesų žmonių karaliaus įsakai mums šventi, ir mums privalu jo sprendimus vykdyti, ir nevalia jų nepaisyti. Tad eik pas tuos žmones ir tuojau pat juos išvaduok, ir pasakyk jiems: „Jūs laisvi žmo-

nių karaliaus užtarimu“. Žinok, jeigu karalius užsirūstins ant mūsų, pražudys visus ligi vieno, tad neužkrauk naštos, kuriai pakelti mums stinga spėkų.

— O tėve,— paklausė Sajida,— ką mums padarytų žmonių karalius, jei staiga imtų ir užsirūstintų ant mūsų?

— O dukra,— atsakė tėvas,— jis galingesnis už mus, kad ir iš kurios šalies žiūrėtum. Pirmučiausia — jis žmogus ir jau tuo mus prašoka, antra — jis Alacho vietininkas, o trečia — kas rytą kalba dviejų rakatų maldą. Ir jeigu prieš jį stotų visi džinų pulkai iš septynių pasaulių, nieko bloga jam padaryti neįstengtų. Priešingai, jeigu jis užsirūstintų ant mūsų, turėtų tik pašaukti mus, sukalbėjęs rytą dviejų rakatų maldą, ir mes susirinktume prieš jį — nuolankūs lyg avys prieš mėsininką. Ir jeigu jis panorėtų, galėtų paliepti mums palikti gimtinę ir keliauti į kokią tyrų žemę, kur neįmanoma gyventi. Ir jeigu panorėtų, galėtų netgi mus pražudyti — įsakytų išsižudyti tarpusavyje, ir mes išnaikintume vieni kitus, nes jo žodžiui negalime prieštarauti, o jeigu neklausytume jo įsakymų, sudegintų visus, ir niekur negalėtume nuo jo pasislėpti. Mums turi valią kiekvienas Alacho vergas, kuris kas rytą kalba dviejų rakatų maldą. Tad nepasmerk mūsų pražūčiai dėl tų dviejų žmonių, o verčiau eik ir tuoj pat juos išvaduok, kol neužgriuvo mūsų tikratikių valdovo rūstybė.

Ir Sajida grįžo pas Abdalachą, Fadilo sūnų, ir apsakė jam, ką tėvas jai kalbėjo, ir tarė:

— Pabučiuok už mus rankas tikratikių valdovui ir paprašyk, kad nešykštėtų mums savo malonės.

Tuomet ji paėmė dubenėlį ir, pasisėmusi vandens, pabūrė, ir ištarė nesuprantamus žodžius, o paskui apšlakstė tuo vandeniu šunis, ir pasakė:

— Palikite šunų pavidalą ir atvirskite žmonėmis!

Ir akimoju juodu tapo žmonėmis, kokiais buvo anksčiau, ir kerų galia nustojo juos veikusi. Ir abu sušuko:

— Nėra kito dievo, išskyrus Alachą, o Muhamadas — jo pranašas!

Ir puolė bučiuoti rankas ir kojas broliui ir melsti atleidimo. Ir Abdalachas jiems tarė:

— Jūs man atleiskite!

Ir abu broliai ėmė nuoširdžiai atgailauti, ir pasakė:

— Aptemdė mums protą prakeiktas šėtonas, ir godumas koją pakišo, tačiau Alachas už tai mus jau nubaudė, kaip buvome to nusipelnę, o atlaidumas — taurių širdžių dorybė!

Ir nusižeminę meldė Abdalachą malonės, verkė ir sielvartavo dėl to, kas per juos nutiko, ir Abdalachas juos paklausė:

— O ką padarėte mano žmonai, kurią buvau parsivedęs iš akmeninio miesto?

Ir broliai atsakė:

— Kai šėtonas aptemdė mums protą ir mes įmetėme tave jūron, kilo tarp mudviejų ginčas, ir abu šaukėm: „Aš ją vesiu!“ Ir mergelė, išgirdusi mūsų žodžius, suprato, kuo mes negalime pasidalyti, ir sužinojo, kad įmetėme tave jūron. Tada išėjo iš savo kajutės ir tarė: „Nesiriekite dėl manęs, nes nė vienam jūsų neatiteksiu. Mano vyras nukeliavo į jūros dugną, ir aš seksiu iš paskos.“ Ir ji šoko į vandenį, ir pradingo.

— Iš tiesų mirė ji kankinės mirtimi. Tačiau nėra galybės ir jėgos, pranokstančios visagalį aukštybių Alachą! — sušuko Abdalachas, Fadilo sūnus, ir graudžiai pravirko, apraudodamas mergelę, ir tarė: — Negerai, kad taip nedorai pasielgėte ir pražudėte mano žmoną!

— Iš tiesų mes nusižengėme, bet viešpats mums atlygino, matyt, taip jau Alacho buvo lemta, prieš mums ateinant į pasaulį,— atsakė broliai, ir Abdalachas jiems atleido.

Ir tuomet Sajida jam tarė:

— Jie padarė tau tokią niekšybę, o tu jiems atleidi?

— Sese mano,— atsiliepė Abdalachas,— kas moka atleisti ir dovanoti kaltes, tam atlygins Alachas!

— Saugokis jų, jie — apgavikai,— perspėjo Sajida ir atsisveikinusi dingo.

Tą naktį Abdalachas praleido su broliais prie valgymų ir gėrimų linksmas ir laimingas, o rytui išaušus, nuvedė juos į pirtį ir apdovanojo kiekvieną prabangiu apdaru. Paskui pareikalavo patiesti staltiesę ir, kai tarnai nustatė ją visokiausiais patiekalais, sėdo valgyti drauge su broliais. Ir kai tarnai pamatė juos ir sužinojo, kad tai jo broliai, pasisveikino su jais ir tarė emyrui Abdalachui:

— O viešpatie, tesuteikia tau laimės Alachas, atvedęs į svečius tavo mylimus brolius! Tik pasakyk, kur jie buvo taip ilgai pradingę?

— Čia tie patys šunys, kuriuos esate matę,— atsakė jiems Abdalachas.— Šlovė Alachui, kad jis išvadavo juos iš kerų nelaisvės ir išgelbėjo nuo baisių kančių!

O paskui jis pasiėmė brolius ir nuėjo drauge į kalifo Harūno ar-Rašido rūmus, ir įsivedė juos menėn, ir pabučiavo žemę po kalifo kojomis, linkėdamas jam amžinos šlovės ir galybės ir melsdamas Alachą apsaugoti jį nuo bėdų ir negandų. Ir kalifas jam tarė:

— Sveikas atvykęs, o emyre Abdalachai! Apsakyk man, kas tau nutiko.

— O tikratikių valdove, teprideda Alachas tau galybės! — sušuko

Abdalachas.— Kai pažadėjai išvaduoti mano brolius, ramia širdimi grįžau atgal į savo būstą, galvodamas: „Jei karaliai imasi ką nors daryti, padaro viską iki galo, ir aukščiausioji apvaizda jiems padeda“. Paskui, pasikliaudamas Alachu, numoviau broliams antkaklius ir sėdau su jais prie stalo, o tarnai, išvydę mane valgant drauge su šunimis, pagalvojo, kad man protas pasimaišė, ir sušneko tarpusavy: „Gal jam galvoj negerai? Kaipgi Basros vietininkas gali valgyti kartu su šunimis, jeigu jis rangu aukštesnis už vezirį?“ Ir jie išmetė maisto atliekas tardami: „Nevalgysime šunų ištaršų“. Ir buvo įsitikinę, kad aš iškvaišau, o aš klausiausi jų žodžių ir nieko nesakiau, ir jie nežinojo, kad tie šunys — mano broliai. O paskui, kai atėjo metas gulti, paleidau tarnus ir buvau beužsnūstąs, bet prasivėrė žemė, ir netikėtai stojo prieš mane karalaitė Sajida, Raudonojo karaliaus dukra.

Ir jis papasakojo kalifui, kas buvo, kai pasirodė Sajida, ir kaip ji atkerėjo brolius ir atvertė juos žmonėmis, ir galiausiai tarė:

— Štai jie prieš tave, o tikratikių valdove!

Ir kalifas atsigręžė, ir išvydo du jaunikaičius, skaisčius kaip mėnulio pilnatis. Ir tuomet Harūnas ar-Rašidas sušuko:

— Teatmoka už mane tau Alachas, kad pranešei tokią gerą žinią! Aš pats nenuvokiau, kokią turiu galią, ir dabar, jei tokia bus Alacho valia, kol gyvas nenustosiu kas rytą kalbėti dviejų rakatų maldos.

Taip taręs, jis rūsčiai išbarė Abdalacho brolius už nedorą poelgį, o paskui kreipėsi į visus tris šiais žodžiais:

— Pasiduokite rankas ir atleiskite vienas kitam, o Alachas atleis jums viską, kas buvo anksčiau.

O paskui jis atsigręžė į Abdalachą ir taip jam tarė:

— O Abdalachai, žiūrėk, kad broliai tau visa kuo padėtų, ir pats rūpinkis jais!

Ir liepė broliams klausyti Abdalacho, o paskui apipylė juos malonėmis ir, dosniai apdovanojęs, įsakė visiems trims nedelsiant grįžti į Basros miestą. Laimingi ir patenkinti broliai išėjo iš karaliaus menės, o kalifas liko džiaugtis savo galia, kurią sužinojo turįs tik per šiuos nutikimus, ir tarė sau: „Teisus buvo tas, kuris pasakė: „Vienų nelaimė kitiems laime kartais pavirsta“. Štai ir visa kalifo byla.

Tuo tarpu Abdalachas, Fadilo sūnus, drauge su broliais išvyko iš Bagdado, ir netrūko jiems šlovės, garbės ir didybės, ir ilgai jie keliavo, kol pagaliau atkako į Basros miestą. O ten didžiūnai ir kilmingieji išjojo jų pasitikti ir, išpuošę jiems miestą, įvedė į jį su tokia palyda, kokių nedažnai matai žemėje. Ir žmonės linkėjo Abdalachui laimės, o jis žarstė į visas puses auksą ir sidabrą, ir visi meldėsi už Abdalachą,

ir niekas nežiūrėjo į jo brolius. Ir įsismelkė į brolių širdis pavydas ir apmaudas, nors Abdalachas rūpinosi jais, kaip rūpinamasi karščiuojančia akimi, o kuo labiau jais rūpinosi, tuo daugiau jie pavydėjo jam ir tuo baisiau jo neapkentė.

Ir Abdalachas atvedė kiekvienam po neregėto grožio mergelę, ir padovanojo eunuchų, tarnų ir šeimynykščių, juodųjų ir baltųjų vergų ir vergių, ir davė po penkiasdešimt karštakraujų ristūnų, ir priskyrė jiems palydą ir asmens sargybą, ir malonėjo abiem aukštas vietas ir dideles pajamas, o paskui padarė savo padėjėjais ir taip jiems tarė:

— O broliai, mes visi lygūs, ir nėra jokio skirtumo tarp manęs ir judviejų, ir valdžia, man duota Alacho ir kalifo, nuo šiol ir jums priklauso, tad viešpataukite Basroje tiek su manimi, tiek be manęs, ir jūsų įsakymai bus pildomi. Tik meldžiu jus atsiklausti Alacho, kai spręsite kokią bylą. Venkite neteisybės — kai ji įsivyrauja, viską pražudo, ir laikykitės teisybės — kai ji įsivyrauja, viskas suklesti. Ir šiukštu neskriauskite Alacho vergų — jie prakeiks jus, o kai žinia pasieks kalifą, nešlovė ištiks ir mane, ir jus. Ir nesikėsinkite į niekieno turtą, ir jeigu užsimanysite svetimų pinigų, imkite iš manęs, kiek širdis geidžia, ir nežiūrėkite, ar būtinai jų reikia, ar ne. Ir niekada nepamirškite to, kas gerai jums žinoma ir kas sakoma knygose apie neteisybę ir skriaudą.

Ir Abdalachas nesiliovė mokęs brolių, reikalaudamas laikytis teisybės ir iš tolo vengti neteisybės. Ir tarė sau, kad juodu bus jį pamilę už gerus žodžius ir patarimus. Ir ėmė jais kaip niekad pasitikėti, ir apsiautė juos pagarba, bet jie, užuot atsimokėję meile, tik dar labiau nekentė jo ir jam pavydėjo.

Ir kartą suėjo krūvon abu broliai, ir tarė Nasyras Mansūrui:

— O broli, ar ilgai dar nuolankiai klausysime savo brolio Abdalacho? Iš tiesų didi jo galia ir valdžia, bet, pirklys būdamas, jis tapo emyru, iš mažo iškilo į didelius, o mes iš mažų neišaugome ir didžių neprisivijome, ir neturime nei valdžios, nei galybės. Ir štai jis tyčiojasi iš mūsų — savo padėjėjais padarė! Ką tai reiškia? Kas mes — jo tarnai ir privalome jo klausyti? Kol jisai bus gyvas ir sveikas, nepakilsime nuo žemės ir nepelnysime nei rango, nei vardo. Ir tik tada patenkinsime savo troškimus, kai jį nudėsime ir jo turtus pasiimsime, o prie tų lobių neprieisime, kol jis gyvas. O kai padarysime jam galą, įgausime valdžią ir susisemsime visus brangakmenius, metalus ir kitokius lobius, kuriuos jis laiko iždinėje, pasidalysime po lygiai, o paskui kalifui paruošime gausių dovanų ir paprašysime Kufos vietininkystės, ir tu būsi Basros vietininkas, o aš — Kufos, arba tu būsi Kufos vietininkas, o aš —

Basros, ir kiekvienas turėsime valdžią ir aukštą padėtį, bet tai įvyks tik tada, kai atimsime jam gyvybę.

— Tavo teisybė,— tarė Mansūras,— tik sugalvokime, kaip jį derėtų nužudyti.

Ir Nasyras atsakė:

— Surenkime vaišes katro namuose ir pasikvieskime jį į svečius. Priimsime jį su didžiausia pagarba ir ligi vėlyvos nakties linksminsime kalbomis, ir pasakosime įdomias istorijas, smagius nutikimus ir negirdėtus dalykus, o kai jo širdis apsals nuo vaišių ir jis pasijus nuvargęs, paklosime jam patalą ir paguldysime ilsėtis. Ir kai tik jis įmigs, atsiklaupsime šalia ir miegantį nusmaugsime, o paskui įmesime į jūrą ir rytą pasakysime: „Kai jis sėdėjo su mumis ir kalbėjosi, netikėtai pasirodė jo sesuo džinija ir sušuko: „O tu, žmonių padermės atskala, kas toks esi, kad skundiesi manimi tikratikių valdovui? Manai, kad mes jo bijome? Tiesa, jis karalius, bet ir mes karaliai, ir jeigu jis nesiliaus prieš mus ėjęs, baisia mirtimi jį nužudysime. O dabar atimsiu tau gyvybę, ir pažiūrėsime, kokių žygių griebsis tikratikių valdovas!“ Pasakysime, jog sulig tais žodžiais džinija nutvėrė mūsų brolį ir, žemei prasivėrus, nužengė drauge su juo į gelmes, o mes, tai išvydę, netekome nuovokos, bet paskui atsipeikėjome ir nežinome, kas jam nutiko. Vėliau duosime tą žinią kalifui ir pranešime, kad Abdalachas dingo, ir kalifas paskirs mus į jo vietą, o paskui, prabėgus kuriam laikui, nusiųsime kalifui brangių dovanų ir pareikalausime valdžios Kufoje, ir tuomet vienas mūsų ims viešpatauti Basroje, o kitas — Kufoje. Ir turėsime kraštą savo valioje, ir darysime ką norėsime, ir imsime į nagą Alacho vergus, ir tenkinsime visus savo norus.

— Gerai patari, o broli,— apsidžiaugė Mansūras.

Ir taip juodu susitarė nužudyti brolį. Ir Nasyras užmezgė kalbą su Abdalachu, ir jam pasakė:

— O Abdalachai, žinoki, man didelė garbė turėti tokį brolį kaip tu, ir norėčiau, kad mane pagerbtum ir drauge su broliu Mansūru pasivaišintum mano namuose. Ir aš tuo pasigirčiau, ir žmonės imtų kalbėti: „Iš tiesų emyras Abdalachas vaišinosi savo brolio Nasyro namuose!“ Ir man tai būtų didelė garbė.

— Mielu noru, o broli,— atsakė Abdalachas,— nors nematau jokio skirtumo tarp savęs ir tavęs, tarp savo namų ir tavo namų, bet jeigu mane kvieti, nedera atsisakyti, nes pasirodyčiau esąs bjaurus stačiokas.

Sulig tais žodžiais jis kreipėsi į brolį Mansūrą ir paklausė:

— Ar eisi kartu su manim pas savo brolį Nasyrą? Taip pagerbtume jo namus ir pasivaišintume.

— Prisiekiu tavo galva,— atsiliepė Mansūras,— aš neisiu su tavimi, o broli, kol neprisieksi, jog, apsilankęs brolio Nasyro namuose, pagerbsi ir mano namus ir pasivaišinsi, ko davė Alachas. Bene Nasyras tau brolis, o aš — ne? Jeigu pagerbsi jį, kodėl negali pagerbti ir manęs?

— Mielu noru ir su didžiausiu džiaugsmu! — atsakė Abdalachas.— Kai tik paliksiu Nasyro namus, ateisiu pas tave, nes kaip jis man brolis, taip ir tu man brolis.

Ir Nasyras pabučiavo ranką broliui Abdalachui, ir, išėjęs iš menės, patraukė namo ruošti vaišių.

Kitą dieną Abdalachas sėdo ant žirgo ir, pasiėmęs būrį karių ir brolį Mansūrą, nujojo į brolio Nasyro namus. Ir jis įžengė į vidų, ir atsisėdo drauge su palyda ir broliu Mansūru, ir Nasyras patiekė vaišes. Ir visi ėmė valgyti ir gerti, mėgautis ir linksmintis, o paskui, kai tarnai nukraustė stalus ir išnešė dubenis, nusimazgojo rankas. Ir taip prabėgo diena prie valgių ir gėrimų, pramogų ir linksmybių. O paskui visi pavakarieniavo ir sukalbėjo saulėlydžio ir vakarines maldas, ir vėl susėdo šnekučiuoti. Ir Mansūras papasakojo vieną istoriją, paskui Nasyras papasakojo kitą, o Abdalachas klausėsi, ir sėdėjo jie patys vieni menėje, nes Abdalacho palyda vaišinosi kitur. Ir Mansūras su Nasyru sekė be paliovos visokias pasakas, porino smagias istorijas ir pasakojimus apie negirdėtus dalykus ir stebuklingus nutikimus, kol pagaliau jų broliui Abdalachui širdis apsalo nuo miego ir akys sulipo ilgai beklausant.

Ir tuomet broliai pataisė jam patalą, ir jis nusirengė, ir atsigulė, o broliai sugulė šalia kituose guoliuose. Palaukė, kol Abdalachas nugrims į gilų miegą, ir, pamatę, kad jis kietai įmigo, pašoko iš savo guolių ir keliais primygo jam krūtinę. Atsibudo Abdalachas ir, išvydęs, kad juodu klūpo jam ant krūtinės, paklausė:

— Kas nutiko, o broliai?

— Mes tau ne broliai,— atsakė jie,— ir nenorime tavęs pažinti, o storžievi, ir mums šimtąsyk maloniau matyti tave mirusį nekaip gyvą!

Sulig tais žodžiais uždėjo rankas jam ant kaklo ir ėmė smaugti. Ir Abdalachas neteko nuovokos, ir paliko tysoti paslikas, ir broliai nutarė, kad jis nebegyvas, o kadangi rūmai buvo prie pat jūros, įmetė jo kūną į vandenį. Ir kai Abdalachas nugrimzdo į dugną, Alachas atsiuntė jam pagalbon delfiną, kuris buvo įjunkęs plaukioti prie tų rūmų, nes virtuvės langas žvelgė į jūrą, o virėjai, papjovę kokį gyvį, visados išmesdavo vidurius jūron pro tą langą. Tuomet delfinas priplaukdavo ir iššvejodavo juos — taip jis ir įprato čia tykoti laimikio.

O tą dieną vaišių proga virėjai išmetė nepalyginamai daugiau visokių atliekų, ir delfinas prisirijo taip sočiai, kad buvo stiprus kaip niekad. Ir vis dėlto, išgirdęs pliūkštelėjimą, sparčiai priplaukė ir pamatė vandenyje žmogų. Ir Alachas davė delfinui mintį užsiversti ant nugaros Abdalachą ir nuplukdyti jį į kitą kraštą. Ilgai plaukė delfinas, kol pagaliau pasiekė priešingą krantą ir iškėlė Abdalachą sausumon.

O netoli tos vietos, kur jis paliko Abdalachą, buvo kryžkelė, ir pro šalį kaip tik traukė vilkstinė, ir žmonės, išvydę pakrantėje kūną, sušuko:

— Antai skenduolį jūra išmetė ant kranto!

Ir visas būrys nugužėjo pakrantėn pažiopsoti, o vilkstinės šeichas buvo didžios doros žmogus, matęs pasaulio ir išmanąs gydymo meną, be to, jis buvo taurios širdies ir buklaus proto. Ir paklausė jis, išvydęs tokį sujudimą:

— O žmonės, kas atsitiko?

— Čia guli skenduolis,— atsakė jam žmonės.

Ir jis žengė artyn, ir įsižiūrėjo į Abdalachą, ir tarė:

— O žmonės, to jaunikaičio dar gyva dvasia! Matyt, tai bus kokių didelių ponų sūnus, augintas laimėje ir ištekliuje. Turiu viltį išgelbėti jam gyvybę, jei tokia bus Alacho valia.

Sulig tais žodžiais jis pasiėmė Abdalachą ir aprengė, ir sušildė, o paskui rūpestingai prižiūrėjo ir slaugė tris kelionės dienas, kol Abdalachas atsigavo, tik vis dar krėtė jį drebulys nuo to, kas nutiko, ir kūnui trūko spėkų. O šeichas gydė jį žolelėmis, kurių galią išmanė, ir keliavo jie trisdešimt dienų, ir vis tolo nuo Basros. Ir visą tą laiką šeichas slaugė Abdalachą.

Pagaliau jie atvyko į miestą, vadinamą Udžu (o tas miestas yra persų žemėje), ir apsistojo užvažiuojamajame kieme. Ten pataisė Abdalachui patalą ir paguldė, ir jis dejavo kiaurą naktį, ir savo dejonėmis žmonėms nedavė ramybės. O rytui išaušus, pas vilkstinės šeichą atėjo to kiemo vartininkas ir paklausė:

— Kas yra tavo ligoniui? Jis dejavo kiaurą naktį ir neleido mums miegoti.

— Mes radome jį keliaudami jūros pakrantėje, bangų išmestą ir vos gyvą,— atsakė šeichas.— Aš pasiėmiau jį ir gydžiau visą kelią, bet mano pastangos eina perniek, ir jis nė kiek nesitaiso.

Parodyk jį išmoningajai Radžihai,— pasiūlė vartininkas.

— O kas ta išmoningoji Radžiha? — paklausė vilkstinės šeichas, ir vartininkas jam atsakė:

— Gyvena pas mus tokia mergelė, išvaizdi ir dievobaiminga, ir vadiname ją išmoningąja Radžiha. Kiekvieną, į kurį įsimeta negalia,

mes vedame pas ją, ligonis praleidžia su ja naktį, o rytą jau būna sveikas, lyg niekada ir nebūtų sirgęs.

Ir vilkstinės šeichas tarė:

— Nuveski mane pas ją.

— Pasiimk savo ligonį,— paliepė vartininkas.

Ir šeichas išsivedė Abdalachą, o vartininkas nuėjo pirmas ir neilgai trukus atkako prie celės, ir pamatė jie vidun einant žmones su aukomis ir išeinant sveikus ir linksmus. Ir vartininkas žengė pirmas, ir, priėjęs prie užuolaidos, paklausė:

— O išmoningoji Radžiha, ar priimsi ligonį?

— Įvesk jį už užuolaidos,— atsakė ji.

Ir vartininkas tarė Abdalachui:

— Užeik.

Įžengė Abdalachas į celę ir pažvelgė į išmoningąją Radžihą, ir pažino savo žmoną — tą pačią, kurią buvo parsivedęs iš akmeninio miesto. Ir jinai jį pažino, ir pasisveikino, o jis paklausė:

— Kaip tu čia atsidūrei?

Ir ji atsakė:

— Kai pamačiau, jog broliai įmetė tave jūron ir ėmė dėl manęs kivirčytis, pati šokau į vandenį, ir mane išgelbėjo mano mokytojas Abu-l-Abasas al-Chidras. Paskui atvedė mane į šią celę ir pavedė man gydyti ligonius, apskelbęs visame mieste: „Kiekvienas, kuriam įsimetė kokia negalia, tegul eina pas išmoningąją Radžihą!“ O man įsakė: „Būk čia, ateis laikas, ir tavo vyras pats pasirodys šioje celėje“. Ir pradėjo eiti pas mane ligonys, o aš tik pridėdavau prie jų delnus ir taip palaikydavau per naktį, ir rytą jie išeidavo jau sveiki. Plačiai paskliido tarp žmonių garsas apie mane, ir iš visur ėmė plaukti ligonys, aukomis nešini. Taip aš prasimaniau daug visokio gero, ir dabar gyvenu gerbiama ir godojama, ir visi šio krašto žmonės prašo melstis už juos.

Sulig tais žodžiais ji pridėjo delnus prie Abdalacho, ir jisai pasveiko su aukštybių Alacho padėjimu.

O al-Chidras — tebūnie jam ramybė! — paprastai lankydavosi kas penktadienio vakarą, ir tą dieną, kai Abdalachas vėl pamatė savo žmoną, buvo penktadienis. Ir kai sutemo naktis, Radžiha atsisėdo šalia Abdalacho, ir juodu pasisotino pačiais gardžiausiais valgiais, o paskui ėmė laukti ateinant al-Chidro. Ir taip jiems besėdint, netikėtai jis stojo prieš juos, išnešė iš celės ir paguldė Abdalacho rūmuose, o paskui juodu paliko ir dingo.

Ir kai išaušo rytas, Abdalachas apsižvalgė ir pamatė, jog tai jo rūmai, ir išgirdo lauke balsų šurmulį, ir, dirstelėjęs pro langą, išvydo nukryžiuotus brolius — kiekvieną skyrium ant baslio.

Pasirodo, štai kas atsitiko. Išmetę brolio kūną jūron, ryto metą abu — Nasyras ir Mansūras — pratrūko raudoti ir šaukti: „Džinija pasigrobė mūsų brolį!“ O paskui jie surinko dovanų kalifui ir davė jam žinią, kas nutiko, prašydami paskirti juos Basros vietininkais. Ir kalifas įsakė atgabenti juos į rūmus, ir ėmė klausinėti, kas atsitiko, ir juodu papasakojo, kaip buvo sutarę. Didžiai užsirūstino kalifas Harūnas ar-Rašidas ir, nakčiai sutemus, kaip paprastai sukalbėjo dviejų rakatų maldą, o paskui sukvietė visą džinų padermę. Ir džinai nuolankiai stojo prieš jo akis, ir jis paklausė apie Abdalachą. Ir džinai prisiekė, jog nieko bloga jam nėra padarę, ir pasakė: „Neturime jokios žinios apie jį“. Ir tuomet pasirodė Sajida, Raudonojo karaliaus duktė, ir apsakė kalifui, kas Abdalachui nutiko. Ir kalifas paleido džinus, o rytojaus dieną įsakė nuplakti Mansūrą ir Nasyrą, ir juodu išpažino visus piktus darbus, vienas kitą kaltindami dėl to, kas nutiko. Užsirūstino ant jų kalifas ir įsakė: „Vežkite juos į Basrą ir nukryžiuokite prieš Abdalacho rūmus!“ Štai ir visa abiejų brolių byla.

Abdalachas parikiavo palaidoti brolius, o paskui išvyko ir nukeliavo į Bagdadą. Ten papasakojo kalifui savo istoriją ir pasekė galas nuo galo, kokių piktybių pridarė jam broliai. Ir kalifas Harūnas ar-Rašidas, pašaukęs teisėją ir liudytojus, liepė surašyti Abdalacho vedybų sutartį su mergele, kurią jis parsivežė iš akmeninio miesto. Ir Abdalachas vedė ją, ir gyveno su ja Basroje, iki atlankė juos linksmybės griovėja, kuriai pasirodžius namai ištuštėja. Tebūnie pašlovintas gyvasis, kuris niekad nemiršta!

O tarp kitų pasakojimų yra dar

PASAKA APIE VILKĄ IR ŠAKALUS

Girdėjau, kartą šakalų gauja išklydo manytis maisto. Ir taip klaidžiodami jie aptiko negyvą kupranugarį. Ir tarė jie vieni kitiems: „Pagaliau radome maisto, kurio mums ganėtų ilgam laikui, tik baugu, kad vieni ims skriausti kitus, o stiprieji panaudos savo jėgą prieš silpnuosius, ir silpnieji išdvės badu. Todėl mums derėtų surasti teisėją, kuris

žiūrėtų teisybės ir kiekvienam skirtų savo dalį, tada stiprieji nieko nepadarytų silpniesiems“.

Ir taip jiems tariantis, netikėtai prisiartino vilkas, ir šakalai pasiūlė vieni kitiems: „Jeigu jau esame tokios nuomonės, padarykime vilką savo teisėju — jis visų stipriausias, o ir jo tėvas kadaise buvo mūsų sultonas. Pasikliaukime Alachu, kad vilkas teisingai spręs mūsų bylas“.

Ir tuomet šakalai kreipėsi į vilką, ir persakė jam savo sprendimą šiais žodžiais:

— Mes išrinkome tave savo teisėju, ir tu kiekvienam mūsų duosi kas dieną atitinkamą dalį, kad stiprieji neskriaustų silpnųjų ir kad mes patys vieni kitų neišnaikintume.

Vilkui patiko šis pasiūlymas, ir jis mielai ėmėsi teisėjo pareigų, kiekvienam šakalui skirdamas tokią dalį, kokios reikėjo alkiui numalšinti. Tačiau kitą dieną vilkas tarė sau: „Jeigu teisingai dalysiu kupranugarį šiems silpnajėgiams, gausiu tik menką duoklę, kurią jie man duoda, o jeigu vienas jį suėsiu, jie nieko neįstengs man padaryti: juk visi jie — mano ir mūsų giminės grobis. Kas neleis man visko pasiimti? Galbūt vien Alacho valia atiteko man šis kupranugaris, o jie čia niekuo dėti? Verčiau pasiimsiu jį sau, užuot išdalijęs šakalams, ir nuo šiol nieko jiems neduosiu“.

O rytą šakalai atbėgo atsiimti savo dalies ir tarė:

— O aušros tėve, duoki mums dalį kasdienio maisto!

— Nieko nebeliko,— atsiliepė vilkas,— ir nebeturiu ko jums duoti!

Ir šakalai nubėgo sau alkani, nieko nepešę. O paskui tarė vieni kitiems: „Iš tiesų Alachas uždavė mums didį rūpestį per tą bjaurų apgaviką, kuris nepaiso jo valios ir nė kiek nebijo, o mums trūksta ir spėkų, ir galybės“. O paskui vienas dar pridūrė: „Gal iš alkio griebėsi jis šios piktybės? Leiskime jam šiandien prisiėsti ligi soties, o rytoj vėl eisime pas jį“.

Rytojaus dieną, vos prašvitus, šakalai vėl atbėgo pas vilką ir tarė:

— O aušros tėve, mes davėme tau valdžią, idant kiekvienam mūsų skirtum kupranugario dalį ir gintum silpnuosius nuo stipriųjų, o kai mėsa išsibaigs — stengtumeis pramanyti mums ko kito, kad visados jaustume tavo globą ir rūpestį. Mes nebetveriame alkiu, jau dvi dienos nieko neėdę, tad duok mums, kas priklauso, o tą, kas atliks, gali tvarkyti savo nuožiūra.

Tačiau vilkas neatsakė nė žodžio, priešingai — nutaisė dar žiauresnį snukį ir neatlyžo netgi tada, kai šakalai kreipėsi į jį iš naujo. Tuomet šakalai tarė vieni kitiems: „Ką veiksi, bėdos prispirti, gausime eiti pas liūtą ir atsiduoti jo valiai. Gal pelnysime jo malonę, ir jis teiksis

palikti mums bent kąsnelį to kupranugario, o jeigu nesiteiks, ką gi, liūtas turi daugiau teisių į šį grobį nekaip tas bjaurybė!“

Ir nubėgo šakalai pas liūtą, ir apsakė, kas jiems nutiko su vilku, ir paskui tarė:

— Mes — tavo vergai ir atėjome prašyti, kad apgintum ir išvaduotum mus nuo vilko, ir mes nuolankiai tau tarnausime.

Išgirdęs šiuos šakalų žodžius, liūtas labai užsirūstino ir drauge su jais nubėgo pas vilką. Ir vilkas, vos tik pamatęs artėjant liūtą, bandė pasprukti, bet liūtas pasivijo jį keliais šuoliais, nutvėrė ir, sudraskęs į gabalus, grąžino šakalams jų grobį.

O tarp kitų pasakojimų yra dar

PASAKA APIE KRANKLIUS IR SAKALĄ

Žinoki, o laimingasis karaliau, jog vienoje stepėje buvo plati lyguma, o toje lygumoje — daugybė upelių ir medžių, ir vaisių, ir paukščiai ten šlovino Alachą, vienatinį ir visagalį, dienos ir nakties kūrėją, ir tarp tų paukščių buvo pulkas kranklių, ir gyveno jie ištekliuje ir ramybėje. Ir turėjo jie vadovą ir teisėją, romų ir rūpestingą kranklį, ir jo globojami nepažinojo nei vargų, nei pavojų. Ir tokia santarvė buvo jų pulke, kad nė vienas paukštis nedrįso jų skriausti.

Ir taip jau atsitiko, jog vadovas jų numirė, kai atėjo laikas, nustatytas kiekvienam gyvam padarui, ir krankliai jo didžiai liūdėjo, ir liūdėjo juo skaudžiau, kad nebuvo tarp jų nė vieno, kuris būtų panašus į mirusįjį ir galėtų užimti jo vietą. Tad susibūrė jie visi į krūvą ir ėmė tartis, ką gi jiems daryti, kad jų priešaky stotų koks teisuolis. Kai kurie siūlė išrinkti vieną kranklį tardami: „Jam pritinka mus valdyti“. Tačiau kiti nesutiko ir jo nepanoro. Ir kilo tarp kranklių ginčai ir kivirčai, ir baisi nesantarvė, kol galiausiai sutarė visi ir susikalbėjo, kad permiegos šią naktį, o auštant niekas neskris manytis maisto, o lauks ryto. O kai įdienos, visi susirinks sutartoje vietoje ir įdėmiai stebės, kuris paukštis pakyla aukščiausiai. Ir tarė krankliai:

— Tai ir bus Alacho skirtasis mums valdyti! Tuomet išrinksime jį

savo karalium ir patikėsime jam visą valdžią.

Ir visi krankliai su tuo sutiko, ir davė vieni kitiems žodį, jog vieningai laikysis šio sutarimo.

Esant tokiai kranklių bylai, staiga pakilo aukštai padangėn sakalas, ir krankliai jam sušuko:

— O gėrio tėve, mes išrenkame tave savo valdovu, idant teisingai spręstum visus mūsų reikalus!

Ir sakalui patiko jų žodžiai, ir jis tarė:

— Jei tokia bus Alacho valia, darysiu jums tiktai gera!

Ir tada, kai krankliai paskelbė sakalą savo valdovu, jis kas dieną išskrisdavo su visu pulku manytis grobio, paskui atsilikdavo su vienu kuriuo, nukaudavo jį ir išlesdavo akis ir smegenis, o visa kita pamesdavo. Ir darė jis taip, kol didumą kranklių žuvo. O kai tie, kurie dar išliko gyvi, suvokė, kad ir jų laukia mirtis, ėmė tartis tarpusavyje: „Ką gi mums daryti? Dauguma mūsų jau žuvo, ir mums akys atsivėrė tik dabar, kai netekome pačių geriausiųjų! Saugokimės!“

Ir , rytui išaušus, krankliai pabėgo nuo sakalo, ir išsilakstė kas sau.

O tarp kitų pasakojimų yra dar

PASAKA APIE IBRAHIMĄ IR DŽAMILĘ

Girdėjau, o laimingasis karaliau, jog al-Hasibas, Egipto valdovas, turėjo sūnų, ir nebuvo žemėje jaunikaičio, už jį gražesnio, ir valdovas, nuogąstaudamas dėl sūnaus, niekur neleisdavo jo iš rūmų, tik penktadieniais į mečetę. Ir štai vieną kartą, išėjęs iš mečetės, jaunikaitis jojo pro senį, prekiaujantį knygomis. Ir nulipęs nuo žirgo, jaunikaitis atsisėdo šalia senio, ir ėmė sklaidyti knygas, ir žiūrinėti, ir pamatė vienoje mergelės paveikslą, o toji mergelė buvo tokia graži, jog gražesnės pasaulyje nerastum, ir atrodė kaip gyva, tik nekalbėjo. Ir toji mergelė atėmė jaunikaičiui protą ir susuko galvą, ir jis tarė seniui:

— O šeiche, parduoki man šį paveikslą!

Ir senis pabučiavo žemę po valdovo sūnaus kojomis, ir tarė:

— O viešpatie, atiduodu tau jį už dyką!

Tačiau jaunikaitis sumokėjo seniui šimtą dinarų ir parsinešė namo knygą su mergelės paveikslu, ir nebegalėjo atplėšti nuo jo akių, plūsdamas ašaromis dieną ir naktį, ir nebenorėjo nei valgyti, nei gerti. Ir kartą sau vienas tarė: „O kad būčiau paklausęs senį, kas piešė ši paveikslą ir kas tokia toji mergelė! Gal jis būtų man pasakęs, ir jei mergelė iš tikrųjų kur nors gyvena, keliaučiau jos ieškoti. O jeigu tai paprasčiausias paveiksliukas, išmesčiau iš širdies tą meilę ir nebesikamuočiau dėl nebūto daikto".

Ir kai atėjo kitas penktadienis, jaunikaitis, prijojęs knygu prekiją, nušoko nuo žirgo ir paklausė:

— O tėvuk, sakyki, kas piešė šį paveikslą?

— O viešpatie,— atsiliepė senis,— jį piešė toksai bagdadietis, vardu Abu-l-Kasimas as-Sandalanis, o gyvena jis kvartale, vadinamame al-Karchu, bet aš nežinau, kieno tai paveikslas.

Sulig tais žodžiais jaunikaitis nujojo nuo senio ir niekam visoje karalystėje nepasisakė savo bylos, o grįžęs namo iš mečetės, pasiėmė maišą ir pripylė brangakmenių ir aukso (o tų brangakmenių vertė buvo trisdešimt tūkstančių dinarų), paskui sulaukė ryto ir, niekam netaręs nė žodžio, išjojo iš miesto.

Neilgai trukus jaunikaitis prisivijo vilkstinę ir, pamatęs vieną klajoklį, paklausė:

— O tėvuk, kiek kelio skiria mane nuo Bagdado?

— O vaikeli,— atsiliepė klajoklis,— kur tu, o kur Bagdadas! Ligi Bagdado tau du mėnesiai kelio!

— O tėvuk, —vėl kreipėsi jis į klajoklį,— jeigu nuvesi mane į Bagdadą, duosiu tau šimtą dinarų ir štai šį ristūną, vertą tūkstančio dinarų.

— Iš tavo burnos į Alacho ausį! — sušuko klajoklis.— Šiąnakt apsistosi tik pas mane!

Jaunikaitis sutiko ir pernakvojo pas klajoklį, o vos išaušus šeimininkas prikėlė svečią ir šuoliais nurūko pačiu trumpiausiu keliu — taip troško kuo greičiau gauti žadėtąjį žirgą. Ir juodu lėkė dieną ir naktį, kol pagaliau prijojo Bagdado sienas. Ir tuomet klajoklis tarė:

— Tebūnie pašlovintas Alachas, malonėjęs mums laimingą kelionę! O viešpatie, štai ir Bagdadas!

Nusidžiaugė jaunikaitis didžiu džiaugsmu ir, nusėdęs nuo žirgo, atidavė jį klajokliui, ir dar pridėjo šimtą dinarų, o paskui persimetė maišą per petį ir nužingsniavo teiraudamasis al-Karcho kvartalo, kur gyveną pirkliai.

Likimas atvedė jį gatvelėn, kur stovėjo dešimt namų, išsirikiavusių vienas priešais kitą. Gatvės pradžioje buvo dvivėriai vartai su sidabri-

niu žiedu, o už jų — du marmuriniai suolai, užtiesti prašmatniais kilimais, ir ant vieno sėdėjo garbingos išvaizdos ir dailaus veido senis prabangiu apdaru, ir prieš jį stovėjo penki vergai — visi kaip vienas pilnaties skaistumo. Ir kai jaunikaitis tai pamatė, pažino žymes, nurodytas knygų prekijo, ir pasisveikino su tuo žmogum, ir tasai pasisveikino, ir, pasiūlęs sėsti šalia, paklausė, ko svečias pageidautų. Ir jaunikaitis tarė:

— Esu svetimšalis ir norėčiau, kad būtum toks malonus ir nurodytum man šioje gatvėje kokį namą, kur galėčiau apsigyventi.

— Ei Gazale! — sušuko tuomet šis garbingas žmogus, ir atskubėjusi vergė tarė:

— Aš čia, mano pone!

Ir žmogus jai pasakė:

— Paimki keletą tarnų ir eiki į aną namą. Sutvarkykite jį ir išklokite kilimais, ir suneškite viską, ko galėtų prireikti šiam išvaizdžiam jaunikaičiui iš indų ir viso kito.

Ir vergė nuėjo, ir padarė taip, kaip šeimininko buvo parikiuota, o senis nusivedė jaunikaitį ir parodė jam namą, ir jaunikaitis paklausė:

— O pone, kiek aš turėsiu mokėti už šį namą?

— O skaisčiaveidi,— atsiliepė senis,— aš neimsiu iš tavęs nė dirhemo, kol tu čia gyvensi!

Ir jaunikaitis jam padėkojo. Paskui senis pašaukė kitą vergę, ir pasirodė mergelė, skaistesnė už saulę, ir senis jai tarė:

— Paduoki man šachmatus.

Ir kai vergė atnešė šachmatus, senis kreipėsi į jaunikaitį:

— Ar pažaisi su manimi?

— Gerai,— sutiko jaunikaitis.

Ir juodu sužaidė kelias partijas, ir jaunikaitis visas jas laimėjo. Ir senis tarė:

— Puiku! Esi nepaprastų gabumų! Prisiekiu Alachu, nėra Bagdade žmogaus, kuriam būčiau kada nors pralaimėjęs, o tu mane aplošei.

O paskui, kai namas buvo sutvarkytas ir išklotas kilimais, ir pilnas visko, kas galėjo praversti jaunikaičiui, senis įdavė jam raktus ir tarė:

— O pone, gal įžengsi į mano namus ir paragausi mano duonos? Pagerbtum mane, neatsisakydamas išpildyti šio noro.

Jaunikaitis sutiko ir nuėjo paskui senį, o kai jie atsidūrė vietoje, jaunikaitis pamatė gražius ir ištaigius namus, išdabintus auksu. O viduje — visokiausių paveikslų ir begalę kilimų, ir įvairių daiktų, kurių neįmanoma nusakyti žodžiais. Ir senis pasveikino jaunikaitį, pagerbu-

sį jo namus, ir palinkėjo ilgiausių metų, ir paliepė atnešti vaišių, ir tarnai pastatė prieš juos staliuką, pagamintą Jemeno Sanoje, o paskui prinešė neregėtų valgių — visoje žemėje nerastum prašmatnesnių ir gardesnių.

Ir jaunikaitis valgė, kol pasisotino, paskui nusimazgojo rankas ir pradėjo žvalgytis aplink ir žiūrinėti killimus, o galiausiai, atsigręžęs į savo maišą, pamatė, kad jo nebėra, ir sušuko:

— O galybių Alache! Suvalgiau kąsnį, vertą dirhemo arba dviejų, o praradau maišą, kuriame trisdešimt tūkstančių dinarų! Meldžiu Alachą pagalbos!

Ir, pasigedęs maišo, jaunikaitis didžiai susikrimto, ir nutilo, netekęs žado. O senis tuo metu išdėliojo šachmatus ir paklausė:

— Ar nepažaistum su manim?

Jaunikaitis sutiko ir sėdo žaisti, bet šįsyk laimėjo senis.

— Tavo pergalė,— tarė jaunikaitis, bet daugiau žaisti nepanoro ir pasikėlė iš vietos. Ir senis paklausė:

— Kas tau, o jaunikaiti?

— Man reikia maišo,— atsakė šis.

Ir senis atsistojo, ir, padavęs maišą, tarė:

— Štai jis, o skaisčiaveidi. O dabar žaisi su manim?

Jaunikaitis sutiko ir sėdo žaisti, ir laimėjo, ir senis sušuko:

— Kai savo mintis buvai nukreipęs į maišą, laimėjau aš, o kai jį sugrąžinau, laimėjai tu! O vaike,— pridūrė jis,— sakyk man, iš kokio tu krašto?

— Iš Egipto,— atsakė jaunikaitis.

— O ko tu atkeliavai į Bagdadą? — vėl paklausė senis.

Ir tuomet jaunikaitis išsiėmė paveikslą, ir tarė:

— Žinoki, o tėvuk, aš — Egipto valdovo al-Hasibo sūnus. Kartą pamačiau šį paveikslą pas vieną knygų prekiją, ir mergelė, jame nupiešta, atėmė man protą. Ir aš paklausiau, kas piešė tą paveikslą, ir sužinojau, kad piešė jį žmogus, vardu Abu-l-Kasimas as-Sandalanis, o gyvena jis al-Karcho kvartale, Šėpronų gatvėje. Pasiėmiau truputį pinigų ir iškeliavau vienui vienas, ir niekas nežino, kas man nutiko. Ir aš noriu, kad būtum toks malonus ir nuvestum mane pas tą žmogų, ir aš paklausčiau jį, kodėl jis piešė šį paveikslą ir kieno tai veidas. Ir ko tik jis pareikalaus, visko jam duosiu.

— Prisiekiu Alachu, o vaike,— tarė senis,— aš ir esu tasai Abu-l-Kasimas as-Sandalanis! Tiesiog stebiuos, kaip likimas atvedė tave pas mane!

Ir jaunikaitis, išgirdęs šiuos žodžius, pašoko ant kojų, apkabino senį ir pabučiavo jam galvą ir abi rankas, ir sušuko:

— Meldžiu tave Alacho vardu pasakyti, kieno tai paveikslas ir kas toji mergelė!

— Klausau ir pildau tavo norą! — atsakė senis, o paskui atsistojo ir, atidaręs slaptas dureles, ištraukė glėbį knygų, kuriose buvo tas pats paveikslas, ir tarė: — Žinoki, o vaike, šio veido mergelė — tai mano dėdės duktė, ir gyvena ji Basroje. Jos tėvas — Basros vietininkas, vardu Abu-l-Laisas, o ji vardu Džamilė, ir nėra šioje žemėje kito tokio veido, kuris prilygtų jam gražumu. Tačiau ji neapkenčia vyrų ir draudžia bent žodžiu apie juos užsiminti savo menėse. Kartą nuėjau pas dėdę ir paprašiau jos rankos, ir nepašykštėjau jam pinigų, bet jis apie tai nė girdėti nepanoro. O kai tą dalyką sužinojo duktė, baisiai užsirūstino ir liepė perduoti man jos atsaką, ir, be kita ko, liepė pasakyti šiuos žodžius: „Jei turi proto, kuo greičiau nešdinkis iš šio miesto, kitaip žūsi, ir nuodėmė bus ant tavo sprando!“ Ji kietaširdė iš didžiausių kietaširdžių! Taip aš palikau Basrą sielvarto perverta širdimi ir ėmiau piešti knygose jos paveikslą, ir paskleidžiau jas po visą pasaulį tikėdamasis, kad viena kuri pateks į rankas tokiam skaisčiaveidžiam jaunikaičiui kaip tu, ir jam pasiseks įsimiklinus pas ją prasigauti, ir galbūt sužadinti meilę jos širdyje. O aš paimčiau iš jo žodį, kad bent iš tolo akimirkai parodys man Džamilę, kai palenks jos širdį.

Ir Ibrahimas, al-Hasibo sūnus, išklausęs šiuos senio žodžius, nuleido galvą, ir susimąstė, ir as-Sandalanis jam tarė:

— O vaike, Bagdade nesu regėjęs skaistesnio veido jaunikaičio ir manau, jog Džamilė pamils tave, vos išvydusi. Gal tada, kai suves judu likimas ir laimėsi jos palankumą, parodysi man ją bent akimirką iš tolo?

— Taip,— atsakė Ibrahimas, ir senis pasiūlė:

— Jeigu sutinki, paviešėk pas mane kurį laiką, iki leisies kelionėn.

— Nebegaliu ilgiau čia būti,— atrėmė Ibrahimas,— mano širdis degte dega ugnimi iš ilgesio ir meilės.

— Palūkėki dar tris dienas,— tarė jam senis,— ir aš parengsiu tau laivą, ir galėsi plaukti juo Basron.

Ir jaunikaitis palaukė, kol Abu-l-Kasimas parengė jam laivą ir prikrovė visko, ko galėtų prireikti iš valgymų, gėrimų ir ko kito. Ir trims dienoms praslinkus, senis tarė jaunikaičiui:

— Ruoškis kelionėn, aš jau parengiau tau laivą, o jame rasi visko, ko tik reikės. Laivas priklauso tau, o jūreiviai — mano tarnai, ir ten pakrauta tiek atsargų, kad tau pakaktų, iki pargrįši. Ir aš įsakiau jūreiviams tavęs klausyti ir visa kuo patarnauti, kol laimingai parplauksi į Bagdadą.

Ir jaunikaitis susiruošė, ir nuskubėjo į laivą, o ten, atsisveikinęs su

Abu-l-Kasimu, išplaukė ir plaukė, kol atkako į Basrą. Ir kai jis pasiūlė šimtą dinarų jūreiviams, tie atsakė:

— Mums užmokėjo šeimininkas.

— Imkite tai nuo manęs, o aš jam nieko nesakysiu,— tarė jaunikaitis, ir jūreiviai paėmė pinigus, ir palinkėjo jam laimės.

Ir Ibrahimas išlipo į krantą, ir paklausė, kur paprastai apsistoja pirkliai, ir gavo atsakymą: „Užvažiuojamajame kieme, vadinamame Hamdanu“. Ir jaunikaitis patraukė ton pusėn, ir priėjo prekyvietę, kur buvo tas užvažiuojamasis kiemas, ir visų žvilgsniai krypo į jo veidą — toks buvo jis gražus ir žavingas. Ir jaunuolis užėjo į užvažiuojamąjį kiemą sykiu su jūreiviu, ir pasiteiravo vartininko, o kai žmonės nurodė, kur galima jį rasti, Ibrahimas pamatė, jog tai garbingos išvaizdos senis. Ir Ibrahimas pasisveikino su juo, ir, kai senis atsakė, paklausė:

— O tėvuk, ar turėtum čia gražų kambarį?

— Taip,— tarė senis, ir pavedėjęs jaunikaitį ir jūreivį, atrakino duris, ir įlydėjo į prabangų, auksu dabintą kambarį, ir pridūrė: — O jaunikaiti, šis kambarys turėtų tau tikti.

Ir Ibrahimas, išsitraukęs du dinarus, tarė:

— Imki šiuos pinigus už raktą.

Vartininkas paėmė pinigus ir atsidėkodamas palinkėjo jam laimės, o Ibrahimas liepė jūreiviui grįžti į laivą ir įėjo į kambarį. O vartininkas pasiliko kambaryje ir, visa kuo patarnaudamas jaunikaičiui, tarė:

— O mano pone, drauge su tavimi apsistojo pas mus džiaugsmas!

Ir jaunikaitis davė jam dinarą tardamas:

— Nupirki duonos ir mėsos, saldumynų ir vyno.

Ir vartininkas, paėmęs dinarą, nuėjo prekyvietėn, o paskui sugrįžo, pripirkęs visko už dešimt dirhemų, ir atidavė gražą jaunikaičiui, bet šis tarė:

— Pasiimk sau.

Ir vartininkas neapsakomai apsidžiaugė, o jaunikaitis suvalgė tik paplotį ir truputį padažo ir atidavė viską vartininkui tardamas:

— Neškis visa tai savo namiškiams.

Ir vartininkas susiėmė visą maistą, ir, parnešęs namo, tarė šeimynai:

— Nemanau, kad rastųsi žemėje tauresnių ir mielesnių žmonių už jaunikaitį, šiandien pas mus apsistojusį. Jeigu ilgiau pas mus pagyvens, būsime turtingi.

O paskui vartininkas grįžo pas Ibrahimą ir išvydo jį verkiant, tada atsisėdęs ėmė jam trinti kojas ir, bučiuodamas jas, paklausė:

— O mano pone, sakyk, ko verki! Teneapleidžia tavęs Alacho malonė!

— O tėvuk,— atsiliepė Ibrahimas,— norėčiau šį vakarą išgerti su tavimi vyno.

— Klausau ir pildau tavo valią! — atsakė vartininkas.

Ir Ibrahimas išsitraukė penkis dinarus, ir tarė:

— Nupirki mums vaisių ir vyno!

Paskui davė jam dar penkis dinarus ir tarė:

— O už šiuos pinigus nupirki džiovintų vaisių ir kvepalų, ir penkias riebias vištas ir atneški man liutnią.

Vartininkas išėjo ir nupirko tai, kas buvo įsakyta, o paskui tarė žmonai:

— Pataisyk mums valgį ir iškošk vyną. Tegu viskas, ką padarysi, būna kuo geriausia, nes tasai jaunikaitis nešykšti mums malonių.

Vartininko žmona padarė viską, ką liepė vyras, ir jis, paėmęs valgius ir vyną, nuėjo pas Ibrahimą, sultono sūnų, ir juodu sėdo valgyti, gerti ir linksmintis. Ir jaunikaitis vėl pravirko, ir perskaitė šias eiles:

O drauge, padėt negailėčiau gyvybės,
Turtus atiduočiau šios žemės beribės,
Alacho sodus paaukočiau ir rojų,
Kad tik tavo veidą išvysčiau, mieloji!

O paskui pravirko dar gailesne rauda ir atvirto be sąmonės, ir vartininkas atsiduso iš krūtinės gilumos, ir kai jaunikaitis atsipeikėjo, paklausė jį:

— O mano pone, kodėl tu verki ir kas yra toji, kurią tu mini savo eilėse? Juk ji tik dulkė po tavo kojomis!

Tuomet Ibrahimas pasikėlė ir, išsitraukęs ryšulį su prabangiais moteriškais rūbais, tarė vartininkui:

— Nunešk tai savo moterims!

Ir vartininkas pasiėmė ryšulį, ir nunešė žmonai, o ši atėjo kartu su vyru į jaunikaičio kambarį ir, pamačiusi jį verkiant, tarė:

— Tu draskai mums širdį! Pasakyk, kokios gražuolės geidi, ir ji bus tavo belaisvė!

— O motute,— atsakė Ibrahimas,— žinoki, aš — al-Hasibo, Egipto valdovo, sūnus ir pamilau Džamilę, Basros vietininko Abu-l-Laiso dukterį.

— O galybių Alache! — sušuko vartininko žmona.— Pamiršk šiuos žodžius, kad niekas jų neišgirstų, kitaip — mes žuvę! Nėra šioje žemėje didesnės kietaširdės už Džamilę, ir niekas, jai girdint, nedrįsta ištarti žodžio „vyras“, nes ji nepakenčia jų. Todėl, o vaike, pamirški ją ir nukreipki savo mintis į kitą!

Ir Ibrahimas, išgirdęs jos žodžius, pravirko gailiomis ašaromis, ir vartininkas jam tarė:

— Nieko daugiau aš neturiu, tik savo sielą, tačiau galiu ir ją paaukoti tavo meilės labui. Ir todėl sugalvosiu kokį būdą, kaip tau patenkinti savo geismą.

Sulig tais žodžiais vartininkas ir jo žmona paliko Ibrahimo kambarį, ir kai išaušo rytas, jaunikaitis nuėjo į pirtį ir apsitaisė karalių rūbais. Ir tada atėjo pas jį vartininkas su žmona ir tarė:

— O mūsų pone, žinok, yra čia toks žmogus, kupriukas, o jis — panelės Džamilės siuvėjas. Nueik pas jį ir apsakyk savo bėdą, gal jis tau pasiūlys kokią mintį, ir tu sugebėsi patenkinti savo geismą.

Jaunikaitis tuoj pasikėlė ir nuėjo į kupriaus siuvėjo dirbtuvę, o ten pamatė dešimt baltųjų belaisvių, skaisčių kaip mėnulio pilnatis, ir pasisveikino su jais, ir jie atsakė su didžia pagarba, ir pasiūlė jam sėstis, pakerėti jo grožio ir žavesio. O kai išvydo jį kuprius, jo protą apstulbino jaunikaičio dailumas.

— Norėčiau, kad susiūtum man kišenę,— tarė jam Ibrahimas.

Ir siuvėjas priėjo, ir, paėmęs šilkinį siūlą, susiuvo jaunikaičiui kišenę (o jaunikaitis tyčia ją buvo perplėšęs). O kai siuvėjas susiuvo kišenę, Ibrahimas išėmė penkis dinarus, padavė jam ir grįžo atgal į savo kambarį. Ir siuvėjas tarė sau: „Ką aš padariau tam jaunikaičiui, kad jis davė man net penkis dinarus?“ Ir jis visą naktį mąstė apie jaunikaičio grožį ir dosnumą.

O kai tik išaušo rytas, Ibrahimas vėl pasuko į kupriaus dirbtuvę ir įėjęs pasisveikino, ir siuvėjas pagarbiai atsakė. Ir Ibrahimas atsisėdęs pasakė kupriui:

— O tėvuk, susiūk man kišenę — ir vėl ji man iširo!

— Mielu noru,— atsakė siuvėjas ir priėjęs susiuvo kišenę.

Šį kartą Ibrahimas sumokėjo jam dešimt dinarų, ir siuvėjas paėmė juos, apstulbintas jaunikaičio grožio ir dosnumo. Ir paskui tarė:

— Prisiekiu Alachu, o jaunikaiti, tu ne šiaip sau ateini pas mane ir tik prasimeti, kad tau iširo kišenė. Pasakyk man, ko tau iš tikrųjų reikia.

— O tėvuk,— atsiliepė Ibrahimas,— čia ne vieta kalbėtis, nes mano pasakojimas bus neįtikėtinas, o mano istorija — negirdėta.

— Jeigu jau taip,— tarė siuvėjas,— eikime į nuošalų kambarį.

Siuvėjas pasikėlė ir, paėmęs Ibrahimą už rankos, įsivedė į galinį kambarį, o ten jam tarė:

— O jaunikaiti, pasakok!

Ir Ibrahimas apsakė kupriui savo nutikimą galas nuo galo, ir šis, priblokštas jo žodžių , sušuko:

— O jaunikaiti, bijoki Alacho! Toji, kurią tu mini, kietaširdė ir neapkenčia vyrų. O broli, laikyk liežuvį, kitaip save pražudysi!

Ir Ibrahimas, išgirdęs šiuos žodžius, pravirko gailiomis ašaromis, ir, stverdamasis siuvėjo drabužio skverno, sušuko:

— O tėvuk, padėki man, nes aš žūstu! Aš palikau savo karalystę, savo tėvo ir senelio karalystę ir išklydau į pasaulį, svetimas visiems ir vienišas, ir jau nebegaliu gyventi be Džamilės.

Ir siuvėjas, supratęs, kas nutiko jaunikaičiui, pasigailėjo jo ir tarė:

— O vaike, nieko daugiau aš neturiu, tik savo sielą, tačiau galiu ir ją paaukoti tavo meilės labui, nes sugebėjai palenkti mano širdį. Rytoj sugalvosiu ką nors, ir tavo širdis atgaus ramybę.

Padėkojo Ibrahimas siuvėjui ir pargrįžo į savo kambarį, ir apsakė vartininkui, ką pažadėjo jam kuprius, ir vartininkas tarė:

— Jis tau linki gera.

Rytojaus dieną Ibrahimas apsitaisė prašmatniausiais rūbais ir, pasiėmęs maišą aukso dinarų, nuėjo pas kuprių, ir įžengė į dirbtuvę, pasisveikino ir atsisėdęs tarė:

— O tėvuk, tesėk savo pažadą.

— Kelk,— pasakė jam siuvėjas,— pasiimk tris riebias vištas, tris gabalus cukraus ir du ąsotėlius, pripilk juos vyno ir nepamiršk taipjau taurės, ir susikrauk viską į maišą. O po rytmetinės maldos sėsk į kėlėjo luotą ir sakyk jam: „Noriu, kad nuplukdytumei mane prie Basros." Ir jeigu jis atsakys: „Negaliu plaukti toliau kaip farsachą",— tark jam: „Tavo žodis paskutinis". Ir kai jis nuplauks tą atstumą, sugundyk jį pinigais, kad nugabentų tave kur reikia, o kai ten atsidursi, pirmasis sodas, kurį pamatysi, bus panelės Džamilės. Ir kai tik jį pamatysi, eik prie vartų — ten bus du aukšti laipteliai, užtiesti atlasiniu kilimu, o ant jų sėdės žmogus, toks pat kuprius kaip ir aš. Pasiskųsk jam savo dalia ir paprašyk jį pagalbos — gal jam pagails tavęs, ir jis padės tau bent iš tolo akimirksnį paregėti Džamilę. Nieko kito tau negaliu patarti. Bet jeigu jo širdies nesugraudins tavo dalia, tada mudu abu žuvę. Štai ir visa mano gudrybė, o kas iš to išeis, žino tik aukštybių Alachas.

— Melsiu Alacho pagalbos,— tarė jaunikaitis.— Kaip Alachas nulems, taip ir bus, ir nėra galybės ir jėgos, didesnės už aukštybių Alachą!

Ir Ibrahimas atsisveikino su kuprium siuvėju, ir grįžo atgal į savo kambarį, o ten paėmė maišelį ir sukrovė viską, kaip jam buvo liepta.

Rytojaus dieną, vos išaušus, Ibrahimas nuėjo Tigro pakrantėn ir staiga išvydo kėlėją, miegantį luote. Pažadino jį ir davė dešimt dinarų tardamas:

— Nuvežk mane prie Basros!

— O mano pone,— atsiliepė kėlėjas,— tik su sąlyga, jog plauksiu ne toliau kaip vieną farsachą, o jei pasiirsiu dar bent pėdą, žūsime abudu — ir tu, ir aš.

— Tavo žodis paskutinis! — atsiliepė jaunikaitis.

Paėmė jį kėlėjas ir nusiyrė, o kai jie atsidūrė netoli Džamilės sodo, pasakė Ibrahimui:

— O vaike, toliau plaukti nevalia. Jeigu nusiirsiu už šios ribos, abudu žūsime!

O jaunikaitis, davęs jam dar dešimt dinarų, tarė:

— Imki šiuos pinigus, ir jie pravers tau bėdoje.

Susigėdo kėlėjas ir tarė:

— Atsiduodu aukštybių Alacho malonei!

Ir nusiyrė toliau. Ir kai jie pasiekė sodą, Ibrahimas pašoko iš džiaugsmo ir vienu šuoliu, ne ką trumpesniu už ieties svydį, atsidūrė krante, o kėlėjas paskubomis apsisuko ir sparčiai nuplaukė atgal.

Ir Ibrahimas nuėjo tolyn ir išvydo sodą ir viską, kaip ir buvo sakęs siuvėjas. Ir pamatė jis atkilus vartus, o tarpuvartėje — dramblio kaulo guolį, kuriame sėdėjo malonios išvaizdos kuprius aukso gijomis siuvinėtu apdaru ir su sidabrine paauksuota buože rankoje. Ibrahimas pripuolė prie kupriaus ir prisilenkęs pabučiavo jam ranką, ir šis paklausė:

— Kas tu toks, iš kur atsiradai, ir kas tave čionai atvežė, o vaike?

O kuprius, vos išvydęs Ibrahimą, al-Hasibo sūnų, buvo pakerėtas neregėto jo grožio. Ir Ibrahimas sušuko:

— O tėvuk, aš — kvaišas vaikas, atklydęs čionai iš svečios šalies!

Pagailo jo kupriui, pasisodino jis jaunikaitį šalia savęs ant guolio, nušluostė ašaras ir tarė:

— Nieko blogo tau nenutiks! Jei turi skolų, Alachas jas atlygins, o jei ko nors bijai, Alachas nuvaikys tavo baimę.

— O tėvuk,— atsiliepė Ibrahimas,— neslegia manęs nei skolos, nei baimė, o ir pinigų turiu pakankamai su Alacho padėjimu.

— O vaike,— tarė tuomet kuprius,— ko gi tau reikia, jei savo sielą ir grožį statai į pavojų, ateidamas į tokią vietą, kur tau gresia pražūtis?

Ir Ibrahimas apsakė jam savo istoriją, ir išdėstė savo bylą, o kai kuprius išklausė jo žodžius, žemai nuleido galvą ir patylėjęs paklausė:

— Ar ne kuprius siuvėjas nukreipė tave pas mane?

Ir kai Ibrahimas linktelėjo, kuprius pridūrė:

— Tai mano brolis, o jis — doras žmogus. O vaike,— kalbėjo jis toliau,— jei nebūtum kritęs man į širdį ir sugraudinęs savo pasako-

jimu, tikrai būtum žuvęs, o drauge su tavimi žūtų ir mano brolis, ir vartininkas su žmona. Žinoki,— tarė jis patylėjęs,— šis sodas vadinamas Perlo sodu, ir nėra šioje žemėje jam lygaus. Kol aš gyvas, niekas čionai nebuvo įžengęs, tik sultonas, aš ir šio sodo šeimininkė panelė Džamilė. Praleidau čia dvidešimt metų ir nemačiau, kad kas būtų atkakęs į šią vietą. O panelė Džamilė luotu atplaukia čia kas keturiasdešimt dienų ir išlipa į krantą, apsupta savo vergių po atlaso baldakimu, ir, jai lipant, dešimt vergių auksiniais kabliukais laiko baldakimo kraštus, tad niekad nesu regėjęs jos veido. Nieko daugiau neturiu, tik savo sielą, tačiau paaukosiu ją tavo labui!

Ir jaunikaitis pabučiavo kupriui ranką, ir šis tarė:

— Pabūki su manim, kol sugalvosiu tau kokią gudrybę.

Sulig šiais žodžiais jis paėmė jaunikaitį už rankos ir nusivedė į sodą, ir Ibrahimas, vos išvydęs tą sodą, tarė sau, jog tai rojus. Pamatė jis šakomis susipynusius medžius ir išlakias palmes, ir sraunius upelius, ir skambiabalsius paukščius. O kuprius priėjo su juo prie pavėsinės ir tarė:

— Štai čia ilsisi panelė Džamilė.

Apžiūrėjo Ibrahimas pavėsinę ir pamatė, jog tai įstabi poilsio ir pramogų vieta, ir pilna joje piešinių, nutapytų auksu ir lazuritu, oran veriasi ketverios durys, prie kurių kopiama penkiais laipteliais, o vidury pavėsinės — baseinas su aukso pakopomis, ir tos pakopos nusagstytos brangakmeniais, o vidury baseino — fontanas su auksinėmis statulomis, didesnėmis ir mažesnėmis, ir tos figūros švirkščia iš lūpų vandenį, ir, vandeniui švirkščiant, girdėti skambūs garsai, ir klausančiajam atrodo, kad jis rojuje. O greta pavėsinės — vandens ratas su sidabriniais ąsočiais, ir pats ratas trauktas atlasu, o po kairei nuo jo — langas sidabriniais pinučiais žvelgia į žalią vejį, kur laigo žvėreliai — ir gazelės, ir kiškiai, o po dešinei — langas žvelgia į aikštelę, ir ten pilna paukščių, ir visi čiulba ir gieda įvairiausiais balsais kerėdami klausytojus.

Ir Ibrahimas, tai išvydęs, apsvaigo iš laimės, ir atsisėdo sodo tarpuvartėje, o sodininkas atsisėdo šalia ir paklausė:

— Kaip tau patinka mano sodas?

— Tai žemės rojus! — sušuko jaunikaitis.

Ir senis susijuokė, paskui atsistojo ir dingo, o netrukus pasirodė vėl, nešinas padėklu, kuriame buvo riebių vištų, putpelių ir kitokių gardžių valgių, taipjau saldumynų iš cukraus. Jis pastatė padėklą prieš jaunikaitį ir tarė:

— Valgyk ligi soties!

Ir Ibrahimas sėdo valgyti, ir prisivalgė ligi soties, o sodininkas,

išvydęs, jog padėkle nieko nebeliko, apsidžiaugė ir tarė:

— Prisiekiu Alachu, taip valgo tik karaliai ir karalių sūnūs! O Ibrahimai,— paklausė jis patylėjęs,— ką turi šiame maiše?

Ir Ibrahimas, atrišęs maišą, parodė sodininkui, kas jame sudėta, ir šis tarė:

— Nešioki jį, gal jis tau ir pravers, kai atvažiuos panelė Džamilė. Kai pasirodys Džamilė, negalėsiu atnešti tau nieko valgyti.

Sulig tais žodžiais jis pasikėlė ir, paėmęs jaunuolį už rankos, nusivedė į vieną vietą priešais Džamilės pavėsinę, o ten surentė lapinę tarp medžių ir tarė:

— Lįski į vidų. Kai ji atvyks, galėsi žiūrėti į ją, o ji tavęs nematys. Ir tai didžiausia mano gudrybė, tačiau reikia kliautis tik vienu Alachu. Kai ji ims dainuoti, ir tu dainuok sykiu, o kai išvyks, ir tu keliauk, iš kur esi atkeliavęs, jeigu tokia bus Alacho valia.

Ir jaunikaitis padėkojo sodininkui ir buvo bebučiuojąs jam ranką, bet senis neleido. O paskui Ibrahimas pasidėjo maišą lapinėje, kurią jam surentė sodininkas, ir šis jam tarė:

— O Ibrahimai, vaikščiok po sodą ir valgyk vaisius, nes panelė Džamilė atvyks tik rytoj.

Ir Ibrahimas visą dieną vaikščiojo po sodą ir valgė vaisius, o pernakvojo pas sodininką. O kai išaušo rytas ir nušvito diena, Ibrahimas sukalbėjo rytmetinę maldą, ir staiga atskubėjo sodininkas pageltusiu veidu, ir sušuko:

— Greičiau, o vaike, lįsk į savo lapinę, nes atėjo vergės aptvarkyti šios vietos, o netrukus pasirodys ir ji pati. Šiukštu, o vaike, kad nedrįstum nei nusispjauti, nei nosies šnypštis, nei čiaudėti, nes tada mes žuvę!

Ir jaunikaitis tuoj pat įlindo lapinėn, o sodininkas nuėjo sau tardamas: „Tebūnie tau maloningas Alachas, o vaike!“

Ir, jaunikaičiui belindint lapinėje, staiga pasirodė penkios vergės — o tokių gražuolių šioje žemėje neregėta! — ir įėjo į pavėsinę, o paskui, nusivilkusios viršutinius drabužius, viską išplovė ir apšlakstė rožių vandeniu, apsmilkė alavijais ir ambra, ir nuklojo aslą atlaso kilimais. O paskui pasirodė penkiasdešimt vergių su muzikos instrumentais, ir tarp jų ėjo Džamilė po raudono atlaso baldakimu, ir vergės laikė jo kraštus auksiniais kabliukais, kol ji įžengė į pavėsinę. Ir Ibrahimas nepamatė nei Džamilės, nei jos apdaro, ir tarė sau: „Prisiekiu Alachu, veltui mano triūsas! Tačiau dabar reikia kantriai laukti ir žiūrėti, kas bus toliau“.

Tuo tarpu vergės atnešė valgymų ir gėrimų, o kai visos pavalgė ir nusimazgojo rankas, jos pastatė Džamilei, savo poniai, suoliuką, ji

atsisėdo, ir vergės ėmė groti savo instrumentais ir dainuoti kerinčiais balsais, kuriems šioje žemėje jokie kiti negali prilygti. O paskui išėjo priekin senė tvarkdarė ir pradėjo ploti delnais ir dainuoti, bet vergės nustūmė ją į šalį. Ir staiga baldakimas pasikėlė ir pasirodė šypsanti Džamilė, ir Ibrahimas pagaliau ją išvydo! Ant galvos ji turėjo karūną, nusagstytą perlais ir brangakmeniais, o ant kaklo — perlų vėrinį, o liemuo buvo suveržtas smaragdų juosta, perpinta perlų ir safyrų gijomis. Vergės atsistojo ir pabučiavo žemę po jos kojomis, o ji vis šypsojosi.

„Ir kai pamačiau aš ją,— pasakojo Ibrahimas, al-Hasibo sūnus,— paliko mane sąmonė, ir protas aptemo, ir mintys sumišo — taip sukrėtė Džamilės grožis, ligi šiol neregėtas visoje žemėje. Ir aš nuvirtau be nuovokos, o atsipeikėjau ašarų sklidinomis akimis."

— Tegu dešimt jūsų pasikelia, pašoka ir padainuoja,— įsakė senė tvarkdarė.

Ibrahimas, išvydęs tas verges, tarė sau: „Kaip norėčiau, kad pašoktų pati panelė Džamilė!" Ir vergės, nustojusios šokti, apspito Džamilę ir ėmė prašyti:

— O ponia, mes norėtume, kad pašoktumei šioje pavėsinėje ir pripildytumei mūsų širdis džiaugsmo, nes kol gyvos nepamename tokios malonios dienos!

Ir tarė sau Ibrahimas, al-Hasibo sūnus: „Nėra abejonės — atsivėrė dangaus vartai, ir Alachas išklausė mano maldą!" O vergės išbučiavo Džamilei kojas tardamos:

— Prisiekiame Alachu, kol gyvos nesame regėjusios, kad būtumei kada nors tokia linksma kaip šiandien.

Ir taip prisispyrusios ją meldė, jog pagaliau ji nusivilko viršutinį drabužį ir liko vien su auksinio audinio marškiniais, nusagstytais gausybe įvairiausių brangakmenių, ir apsinuogino krūtis, panašias į du granatų vaisius, ir atidengė veidą, skaistesnį už mėnulio pilnatį.

Ir Ibrahimas išvydo jos judesius, kokių kol gyvas nebuvo regėjęs, o šoko ji savitai ir neįprastai, ir, žiūrint į jos šokį, išdiltų iš atminties burbuliukų šokis taurėje ir turbanai nusmuktų nuo galvos.

„Ir šitaip man į ją žiūrint,— pasakojo Ibrahimas, al-Hasibo sūnus,— jos akys staiga nukrypo į mane, ir ji mane išvydo, ir kai tik mane pamatė, jos veidas persimainė, ir ji tarė vergėms: „Dainuokite, aš tuoj pat grįšiu",— ir siektelėjo peilio pusės uolekties ilgumo, ir, pasiėmusi jį, žengė link manęs. Ir eidama tarė sau: „Nėra jėgos ir galybės, didesnės už visagalį Alachą!" Ir kai ji priėjo prie manęs, aš nuvirtau be nuovokos. Ir, išvydusi mane ir susidūrusi akis į akį, ji metė peilį ir sušuko: „Tebūnie pašlovintas tasai, kuris sujungia šir-

dis! — Ir pridūrė: — O jaunikaiti, nusiraminki! Esi čia saugus, ir tau nėra ko bijoti“. Ir aš apsiverkiau, o ji ėmė šluostyti man ašaras kalbėdama: „O jaunikaiti, apsakyk man, kas esi ir ko atėjai į šią vietą?“ Ir pabučiavau žemę po jos kojomis, ir nusitvėriau jos drabužio krašto, ir ji tarė: „Nieko bloga tau nenutiks! Prisiekiu Alachu, mano akyse išliks tiktai tavo paveikslas, tad pasakyk, kas esi!“

„Ir apsakiau jai savo istoriją galas nuo galo,— pasakojo Ibrahimas, al-Hasibo sūnus,— ir išmušė mane devyni prakaitai. Ir ji tarė: „O mano viešpatie, meldžiu tave Alacho vardu pasakyti, ar tik nesi Ibrahimas, al-Hasibo sūnus?“ Ir atsakiau jai: „Taip“. Ir ji prigludo prie manęs tardama: „O mano viešpatie, tik dėl tavęs aš nepakenčiu ir šalinuosi vyrų. Kai išgirdau, jog Egipte gyvena jaunikaitis, kuriam niekas šioje žemėje neprilygsta grožiu, pamilau tave iš nusakymo, ir mano širdyje sudaigino meilę pasakojimai apie tavo kerintį grožį. Šlovė Alachui, parodžiusiam man tavo veidą! Prisiekiu Alachu, jei būčiau aptikusi čia ką kitą, paliepčiau nukryžiuoti ir sodininką, ir vartininką, ir siuvėją, ir visus jų bendrus!“

O paskui ji tarė: „Ką čia man padarius, kad galėtum užkąsti slapčia nuo mano vergių?“ Ir aš atsakiau: „Turiu pasiėmęs mums visko — ir valgymų, ir gėrimų“. Ir aš atrišau maišą, ir ištraukiau vištą, ir ji ėmė dėti po gabaliuką vištienos į burną, ir aš maitinau ją savo ruožtu. Ir beregint ją priešais, pasirodė man, kad sapnuoju. Paskui išsitraukiau vyno, ir mudu ėmėme gerti, ir visą tą laiką, kol ji buvo su manimi, vergės dainavo. Ir taip praleidome visą dieną — nuo ryto ligi pavakarių. Paskui Džamilė pasikėlė tardama: „O dabar eik ir parūpink laivą, ir lauk manęs ateinant ten ir ten. Nebeturiu kantrybės ilgiau tverti toli nuo tavęs“. Atsakiau jai: „O mano valdove, aš turiu laivą ir jūreivių, ir jie manęs laukia“.— „Nieko daugiau man nereikia,— atsakė Džamilė ir, grįžusi pas verges, tarė: — Ruoškitės, vykstame tuoj pat į rūmus“. Ir jos atsiliepė: „Kodėl gi tu liepi vykti, jei paprastai čia praleidžiame tris dienas?“ Ir Džamilė joms atsakė: „Kad man labai slegia širdį, lyg būčiau sunegalavusi. Man baugu, kad iš tikrųjų neapsirgčiau“. Ir vergės atsakė: „Klausome ir pildome tavo valią“, o paskui apsirengė ir, nuėjusios pakrantėn, susėdo į laivą.

Paskui sodininkas nuėjo pas Ibrahimą (o jis nežinojo, kas nutiko lapinėje) ir tarė:

— O Ibrahimai, neturi laimės ir nebegalėsi grožėtis panele Džamile. Paprastai ji išbūna čia trejetą dienų, ir man baugu, kad tik ji nebūtų tavęs pastebėjusi.

— Nematė ji manęs, ir aš jos nemačiau — ji net išėjusi nebuvo iš pavėsinės,— atsakė Ibrahimas.

— Tavo teisybė, o vaike,— pritarė sodininkas.— Jei būtų tave pastebėjusi, be abejo, abu būtume žuvę. Tačiau pabūki pas mane kurį laiką, kol vėl atvyks čionai panelė Džamilė, tuomet pamatysi ją ir pasigėrėsi jos grožiu.

— O tėvuk,— atsiliepė Ibrahimas,— atsivežiau daug pinigų, ir man dėl jų neramu, be to, palikau savo žmones užvažiuojamajame kieme, ir man baugu, kad jie piktam nepanaudotų mano viešnagės.

— O vaike,— tarė sodininkas,— sunku man su tavimi skirtis!

Ir jis apkabino Ibrahimą, ir atsisveikino su juo, ir jaunikaitis grįžo į užvažiuojamąjį kiemą, kur buvo apsistojęs, ir susirado vartininką, ir pasiėmė savo pinigus. Ir vartininkas paklausė:

— Ar gerų žinių leidžia tikėtis Alachas?

— Deja,— atsakė Ibrahimas,— aš neradau kelio į geidžiamą tikslą ir noriu grįžti pas artimuosius.

Graudžiai apsiverkė vartininkas ir apkabino jaunikaitį, o paskui užsikrovė ant pečių jo daiktus ir, nulydėjęs iki laivo, atsisveikino. O Ibrahimas nuplaukė į tą vietą, kurią buvo nurodžiusi Džamilė, ir ėmė jos laukti.

Ir kai sutemo naktis, Džamilė netikėtai prisiartino prie Ibrahimo, o buvo ji persirengusi narsiu kariu su apskrita barzda, ir liemenį susiveržusi diržu, ir vienoje rankoje laikė kilpinį ir strėles, o kitoje — nuogą kardą.

— Ar tu būsi Ibrahimas, Egipto valdovo al-Hasibo sūnus? — paklausė ji, ir Ibrahimas atsakė:

— Taip, aš.

— Ak tu, nevidone! — sušuko ji.— Atvykai vilioti karalių dukterų? Eikš, pasikalbėsi su sultonu!

„Ir aš kritau be nuovokos,— pasakojo Ibrahimas, al-Hasibo sūnus.— Jūreiviai, ir tie išmirė savo kailyje iš baimės. Ir kai Džamilė pamatė, kas man nutiko, nusiplėšė barzdą, metė šalin kardą ir nusijuosė diržą, ir tuomet išvydau, jog tai panelė Džamilė, ir jai tariau: „Prisiekiu Alachu, tu pervėrei man širdį!“ O paskui įsakiau jūreiviams: „Kuo greičiau plaukite nuo kranto!“ Ir jūreiviai iškėlė bures, ir leidomės kelionėn, ir prabėgo vos kelios dienos, o mes jau pasiekėme Bagdadą. Ir staiga išvydau pakrantėje laivą. Ir kai jūreiviai aname laive pamatė mus, sušuko mūsų jūreiviams: „Ei jūs, sveiki laimingai parvykę!“ Ir jie nukreipė savo laivą į mus, o kai pažvelgėme jų pusėn, staiga matome — ten Abu-l-Kasimas as-Sandalanis! Ir jis, mus išvydęs, sušuko: „Kaip tik to ir troškau! Plaukite su Alacho padėjimu, o aš turiu dar šiokių tokių reikalų!“ O priešais save atkišęs jis laikė žvakę ir taip man tarė: „Šlovė Alachui, kad laimingai grįžai. Ar pasiekei

savo tikslą?“ Ir aš atsakiau: „Taip“. Ir Abu-l-Kasimas prikišo žvakę dar arčiau, o Džamilė, jį pamačiusi, persimainė, ir jos veidas pergelto, o as-Sandalanis, ją pažinęs, sušuko: „Plaukite toliau su Alacho padėjimu! Aš keliauju Basron su sultono reikalais. Tačiau svečiams priklauso dovana“.

Sulig tais žodžiais jis liepė atnešti dėžutę chalvos ir permetė ją į mūsų laivą (o chalvoje būta durnaropių!). Ir aš pasiūliau Džamilei: „O mano akių gaiva, paragauki chalvos!“ O Džamilė pravirko ir paklausė: „O Ibrahimai, ar tu jį pažįsti?“ — „Taip“,— atsakiau. Ir Džamilė tarė: „Tai mano pusbrolis. Kadaise jis prašė tėvą mano rankos, bet aš nesutikau už jo tekėti. O štai dabar jis plaukia į Basrą ir tikriausiai išduos mus tėvui“. Atsakiau jai: „O mano valdove, nespės jis pasiekti Basros, o mes jau būsime Egipte!“ Bet mudu nežinojome, kas mums lemties skirta. Ir aš suvalgiau gabalėlį chalvos, ir vos tik jis nusileido į vidurius, atsitrenkiau pakaušiu į denį. O auštant nusičiaudėjau, ir durnaropės iššoko man pro nosį. Atsimerkiau ir apsidairęs pamačiau, kad guliu nuogas ir pamestas griuvėsiuose. Ir ėmiau daužyti sau per veidą sakydamas: „Tai juk spąstai, ir paspendė man juos as-Sandalanis!“ Nežinojau, kur eiti, be to, buvau tik vienomis kelnaitėmis. Vis dėlto pasikėliau ir nužengiau kelis žingsnius, ir staiga matau — priešais ateina valis, o drauge su juo — būrys vyrų su kardais ir buožėmis rankose. Ir aš persigandau, ir, pastebėjęs pirties griuvėsius, pasislėpiau juose, bet užkliudžiau kažką koja. Ir apsičiupinėjęs susitepiau ranką krauju, bet, nieko nenumanydamas, nusivaliau ją į kelnaites, paskui vis dėlto pačiupinėjau dar kartą ir užgriebiau lavoną, ir jo galva atsidūrė mano delne. Ir aš mečiau ją šalin tardamas: „Nėra jėgos ir galybės didesnės už aukštybių Alachą!“ Ir greitai pasislėpiau kažkokiame pirties užunarvyje, ir tuo pat metu tarpduryje pasirodė valis ir sušuko: „Eikite čionai ir ieškokite!“

Ir dešimt vyrų su žibintais įpuolė vidun, o aš persigandęs nulindau už sienos ir pažiūrėjau į lavoną — pasirodo, ten būta mergelės pilnaties skaistumo veidu, ir jos galva gulėjo vienoje pusėje, o liemuo prašmatniu apdaru — kitoje. Ir man žiūrint į ją, širdį suspaudė baimė, ir tuo metu valis žengė į vidų ir įsakė: „Apžiūrėkite visas pirties pakampes!“ Ir jo vyrai įėjo į mano užunarvį, ir vienas jų pastebėjo mane, ir prišoko su ilgiausiu peiliu rankoje, ir sušuko: „Šlovė Alachui, tokio žavaus veido kūrėjui! O jaunikaiti, iš kur esi?“

O paskui jis paėmė mane už rankos ir paklausė: „O jaunikaiti, kodėl tu nužudei tą, kurią nužudei?“ Ir aš sušukau: „Prisiekiu Alachu, aš jos nežudžiau ir nežinau, kas tai padarė, o čia atsidūriau tik jūsų išsigandęs“.

Ir apsakiau jam visą istoriją, ir pridūriau: „Meldžiu Alacho vardu nieko bloga man nedaryti, nes ir šiaip nuskriaudė mane likimas!“ Tačiau jis nuvedė mane pas valį, o kai šis pamatė kraują ant mano rankos, sušuko: „Daugiau įrodymų nebereikia! Nukirskite jam galvą!“ Ir, išgirdęs šiuos žodžius, graudžiai apsiverkiau, ir ašaros pliūptelėjo man iš akių, ir, garsiai surikęs, aš nugriuvau be nuovokos. Budeliui manęs pagailo, ir jis tarė: „Prisiekiu Alachu, tai ne žmogžudžio veidas!“ Tačiau valis pakartojo: „Nukirskite jam galvą!“ Ir jie pasodino mane ant kraujo kilimo, ir raiščiu užrišo akis, ir budelis užsimojo kardu ir, atsigręžęs į valį, paklausė leidimo. Ir kai jis jau buvo bekertąs kardu man per sprandą, sušukau: „Bėda man svečiame krašte!“ Ir tuo metu atšuoliavo raiteliai, ir vienas jų suriko: „Palikite jį! Sulaikyki ranką, o budeli!“

O tas stebuklas ne šiaip sau nutiko. Mat al-Hasibas, Egipto valdovas, nusiuntė pas Harūną ar-Rašidą vieną didžiūną su dovanomis ir staigmenomis ir sykiu įdavė laišką, kuriame rašė: „Štai jau metai, kai dingo mano sūnus, aš girdėjau, kad jis Bagdade, ir meldžiu Alacho vietininką pasirūpinti mano sūnumi ir jo paieškoti, o suradus parsiųsdinti drauge su šiuo didžiūnu“.

Ir kalifas, perskaitęs laišką, paliepė valiui ištirti tą dalyką, ir juodu be perstojo teiravosi Ibrahimo, ir pagaliau gavo žinią, kad jis Basroje. Ir kai tik kalifas tai sužinojo, parašė laišką ir įdavė jį Egipto didžiūnui, ir įsakė keliauti į Basrą, pasitelkus pagalbon būrį vezirio vyrų. Ir didžiūnas, degdamas troškimu kuo greičiau surasti savo valdovo sūnų, tuoj pat iškeliavo ir užtiko jaunikaitį valio įsakymu pasodintą ant kraujo kilimo.

Ir kai tik valis pamatė didžiūną, ir jį pažino, nušoko nuo žirgo ir stojo prieš jį, ir šis paklausė:

— Kas tasai jaunikaitis ir kuo jis prasikalto?

Valis papasakojo, kas ten nutiko, ir didžiūnas (o jis nežinojo, kad tai sultono sūnus) tarė:

— Iš tiesų šio jaunikaičio veidas — ne žmogžudžio!

Ir įsakė atrišti jaunikaičiui rankas, ir valis atrišo, ir tuomet didžiūnas tarė:

— Atveski jį arčiau!

Ir valis atvedė Ibrahimą prie didžiūno, o jaunikaičio grožis jau buvo užgesęs nuo baimės ir šiurpių sukrėtimų.

— Apsakyk man savo bylą, o jaunikaiti, ir prisipažink, kas tau nutiko su šia nužudytąja.

Ir kai Ibrahimas pažvelgė į didžiūną, iš karto jį pažino ir sušuko:

— O varge! Bene tu manęs nepažįsti! Bene aš ne Ibrahimas, tavo valdovo sūnus? Bene ne manęs ieškodamas čionai atkeliavai?

Ir didžiūnas įdėmiai pažvelgė į jaunikaitį, ir puikiausiai jį pažino, o pažinęs puolė jam po kojų. Ir kai valis pamatė, ką daro didžiūnas, veidas jam pergelto iš baimės.

— Vargas tau, o kietaširdi! — suriko didžiūnas.— Nejaugi ketinai nužudyti mano valdovo al-Hasibo sūnų?

Ir valis puolė bučiuoti didžiūno drabužio skverną, ir nuolankiu balsu aiškintis:

— O viešpatie, iš kur galėjau žinoti, jog tai jis? Mes užtikome jį pasislėpusį, o greta gulėjo nužudytoji mergelė!

— Vargas tau! — tarė didžiūnas.— Tau netinka būti valiu — šiam jaunikaičiui vos penkiolika, ir jis net žvirblio nėra užmušęs, tad kaipgi jis būtų sugebėjęs nužudyti žmogų? Ar tu skyrei jam laiko ir išklausei jo bylą?

Ir tuoj didžiūnas įsakė ieškoti mergelės žudiko, ir valio vyrai dar kartą įpuolė į pirtį, surado ten piktadarį ir, sučiupę jį, atvedė pas valį, o šis nugabeno jį į kalifo rūmus ir papasakojo jam, kas nutiko. Ir Harūnas ar-Rašidas įsakė nubausti mergelės žudiką, o paskui parikiavo atvesti al-Hasibo sūnų. Ir kai Ibrahimas stojo prieš jo akis, ar-Rašidas nusišypsojo ir tarė:

— Apsakyk man savo bylą ir tai, kas tau nutiko.

Ir jaunikaitis papasakojo savo istoriją galas nuo galo, kalifas paėmė ją į galvą, ir, pasišaukęs Masrūrą, savo kardininką, tarė:

— Tuoj pat įsiveržk į Abu-l-Kasimo as-Sandalanio namus ir pristatyk jį čionai kartu su mergele!

Ir Masrūras tuoj pat išjojo, ir, įsiveržęs į minėtus namus, pamatė, jog mergelė guli vos gyva, supančiota savo pačios plaukais. Ir Masrūras išvadavo ją iš pančių, ir kartu su as-Sandalaniu pristatė kalifui, ir kalifas, paregėjęs mergelę, buvo apstulbintas jos grožio, o paskui atsigręžė į as-Sandalanį ir tarė:

— Paimkite jį ir nukirskite jam rankas, kuriomis jis mušė mergelę! O paskui nukryžiuokite jį, o jo pinigus ir visą turtą atiduokite Ibrahimui.

Taip ir buvo padaryta. Ir kai visa tai vyko, įžengė menėn Abu-l-Laisas, Basros vietininkas ir Džamilės tėvas, melsdamas kalifą gelbėti nuo Ibrahimo, Egipto valdovo al-Hasibo sūnaus, ir skųsdamasis, jog šis pagrobęs jo dukterį. Ir ar-Rašidas tarė:

— Jo dėka tavo duktė išgelbėta nuo kančių ir mirties.

Ir kalifas įsakė atvesti al-Hasibo sūnų, o kai šis atėjo, kreipėsi į Abu-l-Laisą:

— Argi tu prieštarautum, jei šis jaunikaitis, Egipto sultono sūnus, taptų tavo dukters vyru?

— Klausau Alacho ir tavęs, o tikratikių valdove, ir pildau jūsų valią! — atsiliepė Abu-l-Laisas.

Ir kalifas liepė pakviesti teisėją ir liudytojus, ir ištekino Džamilę už Ibrahimo, al-Hasibo sūnaus, ir padovanojo jam visus as-Sandalanio turtus, o paskui juos abu išsiuntė į Egiptą. Ir gyveno Ibrahimas su Džamile santarvėje ir laimėje, ir nieko jiems netrūko, iki atlankė juos linksmybės griovėja, kuriai pasirodžius namai ištuštėja. Tebūnie pašlovintas gyvasis, kuris niekad nemiršta!

O tarp kitų pasakojimų yra dar

PASAKA APIE KURAPKĄ IR VĖŽLIUS

Girdėjau, jog vienoje saloje gyveno vėžliai, ir buvo toje saloje medžių, vaisių ir upelių. Ir taip jau atsitiko, jog kartą skrido pro tą salą kurapka, ir pakirto jai sparnus kaitra ir nuovargis. Ir kai ji pristigo jėgų, nutūpė toje saloje, kur buvo vėžliai. Ir kai juos pamatė, panoro tarp jų atsipūsti ir atgauti spėkas. O vėžliai paprastai ganydavosi salos pakraščiuose, o paskui sugrįždavo atgal į savo gulyklą. Ir kartą grįžę iš ganyklos, jie pastebėjo ten kurapką. Ir ji labai vėžliams patiko, nes Alacho valia pasirodė jiems be galo graži. Ir vėžliai pašlovino kūrėją, ir karštai pamilo kurapką, ir didžiai ja apsidžiaugė. O paskui ėmė kalbėti tarpusavy: „Be abejo, tai pati gražiausia paukštė!“ Ir visi ėmė gretintis prie kurapkos, ir stengėsi jai įtikti. Ir kai kurapka pamatė, jog vėžliai žvelgia į ją meilės sklidinomis akimis, širdis jai nutirpo iš laimės. Ir jei išskrisdavo rytą kur norėdavo, vakare grįždavo pas juos nakvynės, o kai išaušdavo rytas, vėl išskrisdavo kur norėdavo. Tai tapo jos įpročiu, ir taip ji gyveno ilgą laiką.

Tačiau vėžliai pajuto, kad išsiskyrimas pripildo jų širdis ilgesio, ir suprato, kad gali ja grožėtis tik naktimis, nes paryčiais net nespėja pastebėti, kaip ji išlekia, nepaisydama jų ištikimos meilės. Ir tarė vėžliai vieni kitiems: „Mes pamilome tą kurapką ir taip su ja susidrauga-

vome, jog be jos nebegalime tverti nė valandėlės. Kokią čia gudrybę sugalvojus, kad ji niekada mūsų nepaliktų? Juk išskridusi pradingsta visą dieną, ir matome ją tiktai naktį!“

Ir vienas vėžlys taip jiems pasakė:

— O broliai, būkite ramūs! Aš padarysiu taip, kad ji nė akimirkos mūsų nepaliks!

— Jeigu taip padarysi,— atsiliepė kiti vėžliai,— visi mes būsime tavo vergai!

Ir kai kurapka grįžo pasilaksčiusi ir nutūpė tarp vėžlių, prišliaužė prie jos anas gudrusis vėžlys ir, pasveikinęs ją laimingai parskridus ir palinkėjęs sėkmės, tarė:

— O sese! Žinoki, Alachas apdovanojo tave mūsų meile, o ir tavo širdį pripildė meilė mums, ir šiuose tyruose tapai mums miela bičiule. O pats gražiausias laikas įsimylėjėliams — tai drauge praleistos akimirkos, ir pats didžiausias sielvartas — išsiskyrimas. O tu palieki mus auštant ir parskrendi tik saulėlydžiu, ir mes liūdime vieni ir graužiamės, ir mūsų gyvenimas — amžina kančia.

— Tavo teisybė,— atsiliepė kurapka,— ir aš jus myliu, ir be galo pasiilgstu jūsų, labiau negu jūs manęs, ir skirtis su jumis ne taip jau lengva, bet nematau jokios išeities, nes aš — sparnuota paukštė ir negaliu amžinai su jumis tupėti, tai priešinga mano prigimčiai: sparnuočiui skirta tupėti vietoje tik nakčia, kai jis miega, o išaušus jis išskrenda ir sklando ten, kur jam patinka.

— Tavo teisybė,— pritarė vėžlys,— bet sparnuočiai dažniausiai neturi ramybės ir todėl negauna nė ketvirtadalio to gero, kuriuo savo triūsu nusipelno mėgautis, o juk aukščiausias kiekvieno gyvo padaro tikslas — ramybė ir poilsis. Alacho valia tarp mūsų gimė meilė ir draugystė, ir mums baugu, kad tavo priešų kuris gali tave sumedžioti ir pražudyti, ir mes netektume laimės tavimi grožėtis.

— Tavo teisybė,— atsakė kurapka,— bet ką gi galėtum man patarti ir kokią išeitį nurodytum?

— Štai ką tau patarčiau,— atsiliepė vėžlys,— išsipešiok plunksnas iš sparnų, kurie tave nešioja oru, ir tupėk rami tarp mūsų, ir lesk mūsų maistą, ir gerk mūsų gėrimą, o čia, šioje vietovėje, gausu medžių ir nunokusių vaisių. Gyvensime visi drauge šiame derliame krašte ir mėgausimės vienas kito draugyste!

Ir kurapkai patiko vėžlio žodžiai, nes ir ji ilgėjosi ramybės ir poilsio. Ir sulig jo patarimu išsipešiojo beveik visas plunksnas ir pasiliko tarp vėžlių, tenkindamasi palaimos menkyste ir laikinu malonumu.

Ir kurapkai taip begyvenant, kartą bėgo pro šalį žebenkštis ir pastebėjo paukštę. Ir gerai įsižiūrėjusi, pamatė, kad jai pakirpti sparnai

ir kad ji nebegali pakilti į orą. O pamačiusi, labai apsidžiaugė ir tarė sau: „Ta kurapka gražiai įmitusi ir beveik be plunksnų!“ Paskui prisėlino prie kurapkos ir ją nutvėrė. Ir kurapka sukliko, ėmė melsti vėžlių pagalbos, bet jie nė nemanė padėti, o priešingai — kaip galima toliau nušliaužė ir pasislėpė savo kiautuose, išvydę paukštę žebenkšties naguose. Ir kai pamatė, kaip žebenkštis ją galuoja, apsipylė graudžiomis ašaromis. Ir kurapka sušuko jiems:

— Argi nieko daugiau nesugebate, kaip tik verkti?

— O sese,— atsiliepė vėžliai,— neturime nei jėgos, nei galybės, nei mitrumo įveikti tą žebenkštį!

Ir nuliūdo tuomet kurapka, ir pametė viltį išsigelbėti ir tarė vėžliams:

— Jūs čia niekuo dėti, aš pati kalta, kad jūsų klausiau ir išsipešiojau plunksnas iš sparnų, kurie nešiojo mane oru! Aš nusipelniau mirties, jūsų klausydama, ir jums nepriekaištauju!

O tarp kitų pasakojimų yra dar

PASAKA APIE LAPĘ IR LAUKINĮ ASILĄ

Žinoki, o laimingasis karaliau, jog viena lapė kas dieną bėgdavo iš savo olos manytis maisto. Ir kartą, kai ji buvo kalnuose, netikėtai užėjo vakaras. Ir lapė patraukė namo, ir pakeliui prie jos prisidėjo kita lapė, ir ėmė abidvi pasakotis, kokį grobį katrai pavyko susimedžioti. Ir pakeleivė lapė tarė:

— Vakar man pasisekė užklupti laukinį asilą. Labai norėjau ėsti — tris dienas nieko burnoj nebuvau turėjusi — ir labai apsidžiaugiau, ir padėkojau aukštybių Alachui, atsiuntusiam man tą asilą. Ir aš išgraužiau jam širdį, ir sočiai paėdžiau, o paskui grįžau į savo olą. Prabėgo trys dienos, ir aš nieko nesumedžiojau, o štai jaučiuosi soti kaip niekad.

Ir lapė, išgirdusi šį pasakojimą, užsidegė pavydu savo sočiai draugei ir tarė sau: „Ir aš būtinai suėsiu laukinio asilo širdį!“ Ir ji keletą dienų nieko neėdė, ir taip sulyso, jog buvo jau arti mirties, bet nieko nedarė ir nesirūpino maistu, o gulėjo sau oloje.

Ir taip jai begulint oloje, kartą pro šalį ėjo du medžiotojai, sekdami laukinio asilo pėdsakais. Ir visą dieną jie vijosi tą asilą, kol pagaliau vienas paleido dantytą strėlę ir kliudė jį. Ir strėlė pervėrė kūną, ir įsmigo į širdį, ir nudėjo asilą prie pat lapės olos. Ir abu medžiotojai priėjo prie asilo, pamatė, kad jis nebegyvas, ir ištraukė strėlę, kliudžiusią širdį, bet išlindo tik stiebas, o dvišakas antgalis liko strygsoti širdyje.

Ir kai nusileido vakaras, lapė iššliaužė iš olos, kaukdama iš bado ir silpnumo, ir pastebėjo čia pat tysantį laukinį asilą. Ir ji taip apsidžiaugė, jog vos nepakilo oran iš to džiaugsmo, ir sušuko: „Šlovė Alachui, kad padėjo man be jokio vargo patenkinti troškimą! O aš jau ir nesitikėjau, jog atiteks man laukinis asilas ar koks kitas grobis! Gal pats Alachas atvarė jį čionai ir partrenkė prie mano olos!"

Ir lapė šoko ant asilo, ir perdrėskė jam pilvą, ir, įkišusi snukį į vidurius, ėmė ieškoti širdies, kol pagaliau ją aptiko, griebė nežiūrėdama ir godžiai prarijo. Bet vos tik širdis atsidūrė jos gerklėje, antgalio dantis užkliuvo už kremzlės, ir lapė nebegalėjo nei nuryti, nei išspjauti. Ir tuomet suprato ji, kad nebeišvengs mirties, ir tarė sau: „Iš tiesų nedera geisti daugiau, nei Alacho skirta! Jei būčiau pasitenkinusi tuo, ką duoda Alachas, nebūčiau užsitraukusi pražūties!"

O tarp kitų pasakojimų yra dar

PASAKA APIE ŽEMĖS ABDALACHĄ IR JŪRŲ ABDALACHĄ

Buvo kartą žvejys, vardu Abdalachas. Ir maitino jis gausią šeimyną — devynis vaikus ir jų motiną, o buvo jis vargšas ir turėjo tik vieną tinklą. Ir kas dieną eidavo jis prie jūros žvejoti ir kai, būdavo, sugauna nedaug, parduoda laimikį ir parūpina maisto vaikams sulig Alacho malonėtu doviu, o kai sugauna nemažai, taiso gardžių valgių ir perka vaisių, ir nieko neima į galvą, kol viską išleidžia. Ir sako tuomet sau vienas: „Rytoj ir žiūrėsime, ką valgysime".

Ir kai Alachas davė žvejui dar vieną vaiką, ir jo žmona sulaukė dešimto, tą dieną namuose nebuvo nė aguonos grūdelio. Ir žmona tarė vyrui:

— O mano pone, pasistenk prasimanyti man kokio maisto.

— Eisiu prie jūros,— atsakė jai Abdalachas,— ir su Alacho padėjimu išmėginsiu mūsų kūdikėlio laimę — pažiūrėsiu, kokia dalia jam skirta.

— Pasikliauk Alacho malone,— tarė jam žmona.

Ir žvejys pasiėmė tinklą, ir nuskubėjo prie jūros, o ten jį užmetė, melsdamas laimės naujagimiui, ir tarė: „O dieve, tegul jo dalia būna lengva ir nesunki, turtinga ir neskurdi!“ Palaukė jis truputį, o paskui ištraukė tinklą, ir išnėrė jis pilnas šiukšlių, akmenų, smėlio ir žolių. Ir nepastebėjo žvejys jame žuvų — nei daug, nei mažai. Ir užmetė jis antrą kartą, ir palaukė truputį, ir ištraukė, bet nepamatė nė vienos žuvies. Ir tuomet užmetė trečią kartą ir ketvirtą, ir ėmė melsti dovio aukštybių Alachą, ir ligi pat vakaro mėtė tinklą, bet nesugavo nė menkos žuvelės. Ir nusistebėjęs tarė sau: „Nejaugi Alachas davė man kūdikį ir nedavė jam dalios? Juk šitaip niekad nebūna! Tasai, kuris prapjauna burną, apsiima ją ir maitinti. Aukštybių Alachas dosnus ir gailestingas!“

Sulig tais žodžiais žvejys suvyniojo tinklą ir sugniaužta širdimi patraukė namo, mąstydamas apie savo šeimyną: juk paliko ją be maisto, o žmona tik pagimdžiusi. Ir eidamas vis galvojo: „Ką man daryti ir ką sakyti vaikams šį vakarą?“ Ir taip priėjo jis kepyklą, ir pamatė prie duoninės didelę minią (o buvo pats brangymetis, ir tomis dienomis žmonės turėjo ne kažin kiek atsargų), ir pirkėjai dėjo kepėjui pinigus, o jis nežiūrėjo į nieką — tiek daug buvo žmonių. Ir žvejys stabtelėjo, ir užsispoksojo traukdamas šiltos duonos kvapą, o kadangi buvo nevalgęs, širdis alpte alpo tos duonos. Ir kepėjas pamatė žvejį, ir pašaukė jį tardamas:

— Ei žvejy, eikš čionai!

O kai žvejys priėjo, kepėjas paklausė:

— Ar nori duonos?

O kai žvejys nepasakė nė žodžio, kepėjas tarė:

— Sakyk, nesigėdyk, Alachas dosnus. Ir jei neturi pinigų, duosiu tau duonos ir palauksiu, kol tave atlankys laimė.

— Prisiekiu Alachu, o meistre, aš neturiu pinigų,— atsakė žvejys,— bet duoki duonos mano šeimynai, o aš užstatysiu tau šį tinklą ligi rytojaus.

Ir kepėjas jam atsakė:

— O varguoli, juk šis tinklas — tavo krautuvė ir tavo dalios vartai. Kuo gi tu žvejosi, jį užstatęs? Sakyk man, kiek duonos tau reikėtų?

— Už dešimt sidabrinių,— atsakė žvejys.

Ir kepėjas davė jam duonos už dešimt sidabrinių, paskui pridėjo tiek pat pinigų ir tarė:

— Imk šiuos pinigus, ir nusipirk už juos kito maisto, ir būsi man kaltas dvidešimt sidabrinių, o rytoj atneši man už juos žuvies. Ir jeigu rytoj nieko nesugausi, ateik, pasiimsi duonos ir dešimt sidabrinių, o aš palauksiu, kol atlankys tave laimė, tuomet ir atsiteisi — kiek iš tavęs priklauso — žuvimis.

— Teatlygina tau aukštybių Alachas ir teapipila tave už tai visokiausiomis malonėmis! — tarė žvejys.

Ir jis pasiėmė duoną ir dešimt sidabrinių, ir nuėjo sau linksmas. Ir prisipirko, ko jam reikėjo, ir grįžo pas žmoną, ir pamatė, kad ji sėdi ramindama vaikus, o tie verkia išalkę. Žmona sako vaikams:

— Tuojau pareis tėvas ir parneš ko nors valgyti.

Ir iš tiesų žvejys įžengė į vidų, padėjo prieš juos duoną, o kai visi susėdo valgyti, papasakojo žmonai, kas nutiko, ir ji sušuko:

— Alachas dosnus ir gailestingas!

Rytojaus dieną žvejys pasiėmė tinklą ir išėjo iš namų taręs:

— Meldžiu tave, o viešpatie, nepašykštėti šiandien malonės, kad galėčiau šviesiu veidu stoti prieš kepėją!

Ir, atėjęs prie jūros, užmetė tinklą, ir ištraukė, bet nesugavo nė vienos žuvelės. Ir taip mėtė jis tinklą iki pat vakaro, bet nieko nelaimėjo ir nuėjo namo rūpesčių graužiama širdimi. O namo jam reikėjo eiti pro kepyklą, ir žvejys kalbėjo sau: „Kaipgi man grįžti namo? Geriausia paspartinti žingsnį, kad kepėjas manęs nepastebėtų!“ Ir priėjęs kepyklą, pamatė minią žmonių, ir paspartino žingsnį — gėda jam buvo kepėjo, ir nenorėjo, kad šis jį pastebėtų. Tačiau kepėjas netikėtai kilstelėjo akis, pamatė žvejį ir sušuko:

— O žvejy, eikš čionai! Tu pamiršai atsiimti savo duoną ir pinigus!

— Ne, prisiekiu Alachu, nepamiršau,— atsakė žvejys,— tik man labai gėda — šiandien aš nesugavau nė vienos žuvies.

— Kokia čia gėda! — sušuko kepėjas.— Bene aš tau nesakiau: „Nesiskubink, aš palauksiu, kol atlankys tave laimė“.

Ir davė jis duonos ir dešimt sidabrinių, o žvejys grįžo pas žmoną, viską jai papasakojo, ir žmona tarė:

— Alachas dosnus ir gailestingas! Jei tokia bus Alacho valia, atlankys tave laimė, ir atiduosi kepėjui, kiek priklauso.

Ir taip klostėsi reikalai keturiasdešimt dienų, ir kas dieną žvejys eidavo prie jūros, ir žvejodavo nuo aušros iki saulėlydžio, ir grįždavo be žuvų, ir imdavo iš kepėjo pinigų ir duonos, o šis niekada neužsimindavo apie žuvis. Ir kiekvieną kartą žvejui paprašius suskaičiuoti jo skolą, kepėjas atsakydavo:

— Keliauk namo, dabar ne metas kalbėti apie skolas! Kai atlankys tave laimė, susiskaičiuosim.

Ir žvejys, palinkėjęs kepėjui sėkmės ir padėkojęs, eidavo namo.

O keturiasdešimt pirmąją dieną žvejys taip tarė žmonai:

— Norėčiau sudraskyti tą tinklą ir išsivaduoti nuo tokio gyvenimo!

— Kodėl? — paklausė žmona, ir žvejys atsakė:

— Nebėra man laimės jūroje! Ar ilgai dar taip bus? Prisiekiu Alachu, aš sudegsiu iš gėdos prieš kepėją. Nebeisiu daugiau prie jūros, kad nereikėtų vaikščioti pro kepyklą, nes kito kelio nėra. Juk kiekvieną kartą, kai einu pro šalį, kepėjas šaukia mane ir duoda duonos ir dešimt sidabrinių. Ar ilgai aš taip lįsiu į skolas?

— Šlovė aukštybių Alachui, kad suminkštino širdį kepėjui, ir jis duoda tau duonos! Ir kuo gi tu nepatenkintas? — atrėmė žmona.

— Aš kaltas kepėjui daug pinigų, ir jis kada nors pareikalaus juos grąžinti,— atsakė žvejys.

— Gal jis užgavo tave žodžiu? — paklausė žmona, ir žvejys atsakė:

— Ne, jis netgi nenori suskaičiuoti mano skolų, tik sako: „Kai atlankys tave laimė".

Ir žmona jam tarė:

— Jeigu jis užsimins apie skolą, atsakyk: „Kai atlankys mane laimė, kurios mudu tikimės".

— O kada atlankys mane laimė, kurios mudu tikimės? — paklausė žvejys, ir žmona tarė:

— Alachas dosnus ir gailestingas!

— Tavo teisybė! — pritarė žvejys, paskui pasiėmė tinklą ir nuėjo prie jūros sakydamas sau: „O viešpatie, atsiųski man bent vieną vienintelę žuvytę, kad galėčiau padovanoti ją kepėjui!"

Sulig tais žodžiais jis užmetė tinklą, o paskui ėmė traukti ir pajuto, kad jis sunkus. Ir taip ilgai kamavosi jis su tinklu, kol visiškai neteko jėgų, o ištraukęs pamatė tinkle negyvą asilą, išpampusį ir bjauriai dvokiantį. Ir supyko žvejui širdis, išpainiojo jis asilą iš tinklo ir tarė: „Nėra galybės ir jėgos, didesnės už aukštybių Alachą! Pristigau kantrybės kartodamas tai moteriškei, jog nėra man laimės jūroje, o ji draudžia mesti šį amatą ir tvirtina: „Alachas dosnus ir gailestingas!" Nejaugi šis nusprogęs asilas ir bus mano laimė?"

Ir apniko žvejį baisus sielvartas, ir paėjėjo jis į kitą vietą, bėgdamas nuo asilo smarvės, ir, užmetęs tinklą, ilgokai palaukė, o paskui patraukė ir pajuto, kad jis sunkus. Ir tol jis kamavosi su tinklu, kol kraujas ištryško iš delnų, o kai pagaliau išvilko į krantą, pamatė jame žmogų.

Ir pamanė žvejys, jog tai vienas iš tų ifritų, kuriuos mūsų valdovas Suleimanas suvarė į varinius ąsočius ir įmetė jūron. Ir, matyt, vienas ąsotis suižo, ilgus metus bangų daužomas, šis ifritas ištrūko laisvėn ir įkliuvo į tinklą. Ir žvejys atšoko, ir leidosi bėgti šaukdamas:

— Malonės, malonės, o Suleimano ifrite!

Tačiau žmogus suriko jam iš tinklo:

— Eikš čionai, žvejy, nebėki nuo manęs! Aš toks pat žmogus kaip ir tu! Išpainiok mane iš tinklo, ir aš tau atsilyginsiu.

Ir žvejys, išgirdęs šiuos žodžius, nusiramino, ir širdis jam atlėgo, ir, priėjęs prie žmogaus, jis paklausė:

— Argi tu ne ifritas iš džinų padermės?

— Ne,— atsakė šis,— aš žmogus ir tikiu Alachą ir jo pranašą.

— O kas tave įmetė jūron? — paklausė žvejys, ir žmogus atsakė:

— Aš esu vienas iš jūros vaikų. Klaidžiojau čia, o tu užmetei ant manęs tinklą. Mes — žmonės ir laikomės Alacho įstatymų, ir nedarome nieko bloga galybių Alacho kūriniams, ir jei nebūčiau bijojęs atsidurti tarp nusidėjėlių, būčiau sutraukęs tavo tinklą. Bet aš nuolankus Alacho valiai ir su džiaugsmu priimu tai, kas jo lemta! Ir jeigu mane išvaduosi, tapsi mano valdovu, o aš būsiu tavo belaisvis. Ar sutinki duoti man laisvę, pelnydamas aukštybių Alacho malonę, ir sudaryti su manimi sandėrį? Tuomet būsi mano bičiulis, ir aš kas dieną ateidinėsiu į šią vietą, ir tu ateidinėsi pas mane, nešinas dovana iš žemės vaisių — juk turite ir vynuogių, ir figų, ir moliūgų, ir persikų, ir granatų, ir kitokių vaisių. Ir visa, ką man atneši, priimsiu su dėkingumu. O mes čia turime koralų, perlų, topazų, smaragdų, rubinų ir kitokių brangakmenių, ir tą pintinę, kurioje atneši man vaisių, pripildysiu kiekvieną kartą jūros turtų brangenybėmis ir tauriaisiais metalais. Ką atsakysi, o mano broli, į šiuos žodžius?

— Po tokių žodžių tesujungia mudu pirmasis Korano perskyrimas,— atsakė žvejys.

Ir kiekvienas sukalbėjo pirmąjį Korano perskyrimą, ir žvejys išnarpliojo žmogų iš tinklo, o paskui paklausė:

— Kuo tu vardu?

Ir žmogus atsakė:

— Aš vadinuos Jūrų Abdalachas, ir kai tu ateisi į šią vietą, ir manęs nerasi, sušuk: „Kur tu, o Jūrų Abdalachai?“ ir aš tuoj pasirodysiu. O kuo tu vardu?

— Aš vadinuos Abdalachas,— atsakė žvejys, ir žmogus tarė:

— Vadinas, tu — Žemės Abdalachas, o aš — Jūrų Abdalachas. Palūkėk, aš panersiu į vandenį ir atnešiu tau dovaną.

— Klausau ir pildau tavo norą! — atsakė žvejys.

Ir Jūrų Abdalachas nėrė į gelmę, o Žemės Abdalachas tuoj pat ėmė gailėtis, kad paleido jį iš tinklo, ir tarė sau: „Iš kur aš žinau, kad jis pargrįš? Gal jis tik pasijuokė iš manęs, kad jį išvadavau? Jei būčiau palikęs tinkle, galėčiau rodyti mieste žmonėms ir imčiau už tai pinigus, ir vaikščiočiau su juo į didžiūnų rūmus!“ Ir jis ėmė krimstis, kad paleido Jūrų Abdalachą, ir sau vienas murmėti: „Štai ir išsprūdo laimikis tau iš rankų!“

Ir taip jam sielvartaujant, netikėtai išnėrė Jūrų Abdalachas pilnomis saujomis perlų, koralų, smaragdų, safyrų ir kitokių brangakmenių ir tarė:

— Imki, o mano broli, ir nepyk ant manęs, kad neturiu pintinės brangakmeniams sudėti!

Ir apsidžiaugė tada Žemės Abdalachas, ir priėmė brangenybes, o Jūrų Abdalachas jam tarė:

— Ateik kas dieną į šią vietą, saulei tekant.

Sulig tais žodžiais jis atsisveikino su žveju ir nėrė į savo gelmes.

O žvejys linksmas grįžo į miestą ir, kai atsidūrė prieš kepyklą, tarė kepėjui:

— O mano broli, atlankė mane laimė! Skaičiuok mano skolas.

— Mums nėra ko skaičiuotis,— atsakė kepėjas.— Jei turi ko nors, duok man, o jei nieko neturi, imk savo duoną ir pinigus ir keliauk namo. Ir tebūnie taip, iki atlankys tave laimė!

— O bičiuli,— atsiliepė žvejys,— Alacho dėka mane atlankė laimė. Aš tau kaltas krūvą pinigų, bet imki štai ką.

Ir užgriebė jis saują perlų, koralų, safyrų ir kitokių brangakmenių (o tai buvo pusė to, ką turėjo) ir atidavė kepėjui tardamas:

— Duoki man šiai dienai truputį smulkių, kol dar nepardaviau šių brangakmenių.

Ir kepėjas atidavė jam visus pinigus, kuriuos turėjo po ranka, ir visą duoną, sukrautą pintinėje, ir didžiai apsidžiaugė tomis brangenybėmis ir tarė žvejui:

— Aš — tavo tarnas ir vergas!

Ir užsikėlė pintinę ant galvos, ir nuėjo paskui žvejį į jo namus ir atidavė duoną jo žmonai ir vaikams. O paskui nuskubėjo į prekyvietę ir atnešė mėsos, daržovių ir visokiausių vaisių. Ir jis paliko kepyklą, ir visą dieną rūpinosi Žemės Abdalacho reikalais ir stengėsi jam visa kuo pasitarnauti. Ir žvejys jam pasakė:

— O broli, tu nuilsai!

— Tai mano priedermė,— atsiliepė kepėjas,— juk aš — tavo tarnas, nes tu apipylei mane malonėmis.

— O tu buvai mano geradarys badmečiu, kai mane spaudė vargai negandos,— nenusileido žvejys.

Ir kepėjas svečiavosi tą naktį pas žvejį prie vaišėmis apkrautos staltiesės, ir tapo žvejo bičiuliu ir draugu. O žvejys papasakojo žmonai, kaip jis susitiko su Jūrų Abdalachu, ir žmona labai apsidžiaugė, ir tarė:

— Slėpki savo paslaptį, kad tavęs nesučiuptų teisėjai!

— Jeigu ir nuslėpsiu paslaptį nuo visų žmonių, nenuslėpsiu jos nuo kepėjo,— atsakė žvejys.

Rytojaus dieną auštant jis pasiėmė pintinę — o dar iš vakaro buvo prikrovęs ją visokiausių vaisių ir uogų — ir, užsikėlęs ant galvos, nunešė prie jūros, o ten pastatė ant kranto ir sušuko:

— Kur tu, o Jūrų Abdalachai?

— Aš čia,— netikėtai atsiliepė šis ir stojo priešais.

Žvejys įdavė jam vaisius, ir Jūrų Abdalachas paėmė juos, ir nėrė į gelmes, ir dingo po vandeniu, o po valandėlės pasirodė, nešinas pintine, kaupina visokiausių tauriųjų metalų ir brangakmenių. Ir Žemės Abdalachas užsikėlė ją ant galvos ir pasuko į miestą, o kai priėjo kepyklą, kepėjas jam tarė:

— O mano pone, aš iškepiau keturiasdešimt papločių su sezamais ir nusiunčiau tau į namus, o dabar kepu ypatingą duoną, ir kai iškeps, nusiųsiu tau į namus ir nueisiu į prekyvietę nupirkti mėsos ir daržovių.

Ir žvejys pasėmė iš pintinės tris saujas, ir davė kepėjui, o paskui nuskubėjo namo ir pasidėjo pintinę. Ir parinko iš jos visų rūšių brangenybių po vieną, ir nuėjo į brangakmenių prekyvietę, sustojo prie seniūno krautuvės, ir tarė:

— Nupirk iš manęs šias brangenybes!

— Parodyk! — atsiliepė seniūnas ir, kai žvejys parodė, paklausė:

— Ar turi daugiau tokių brangenybių?

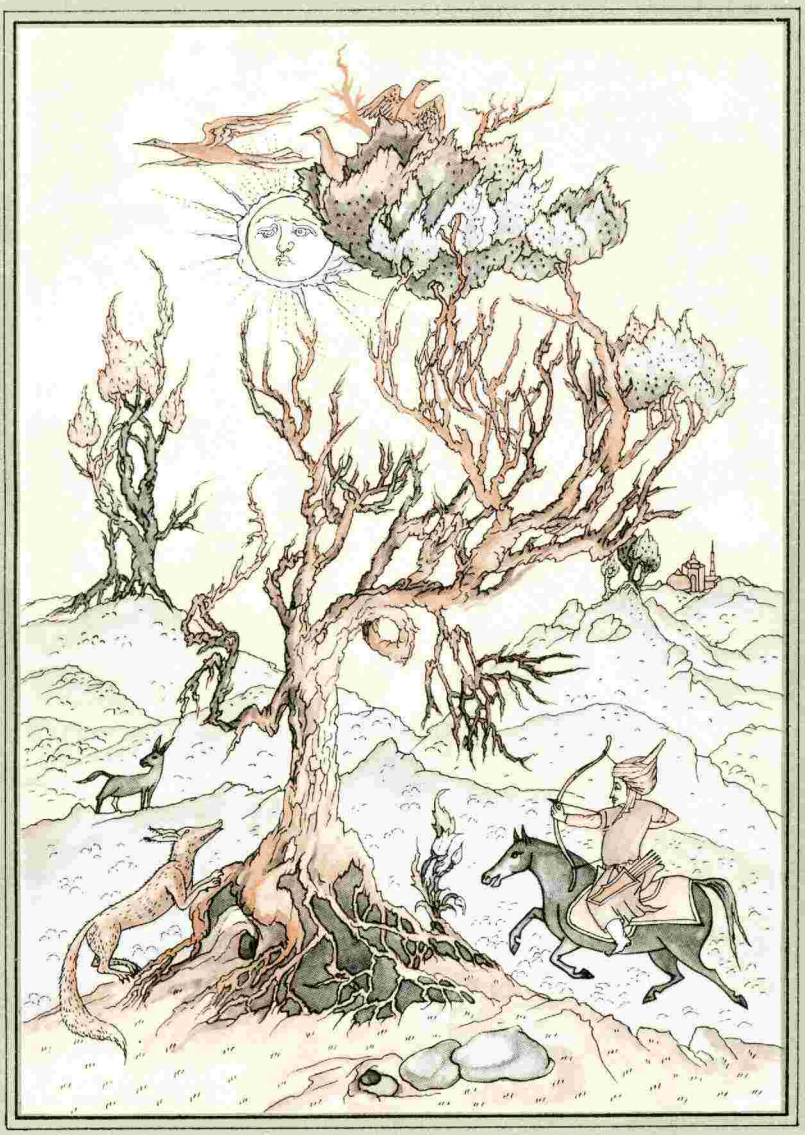
— Pilną pintinę,— atsakė žvejys.

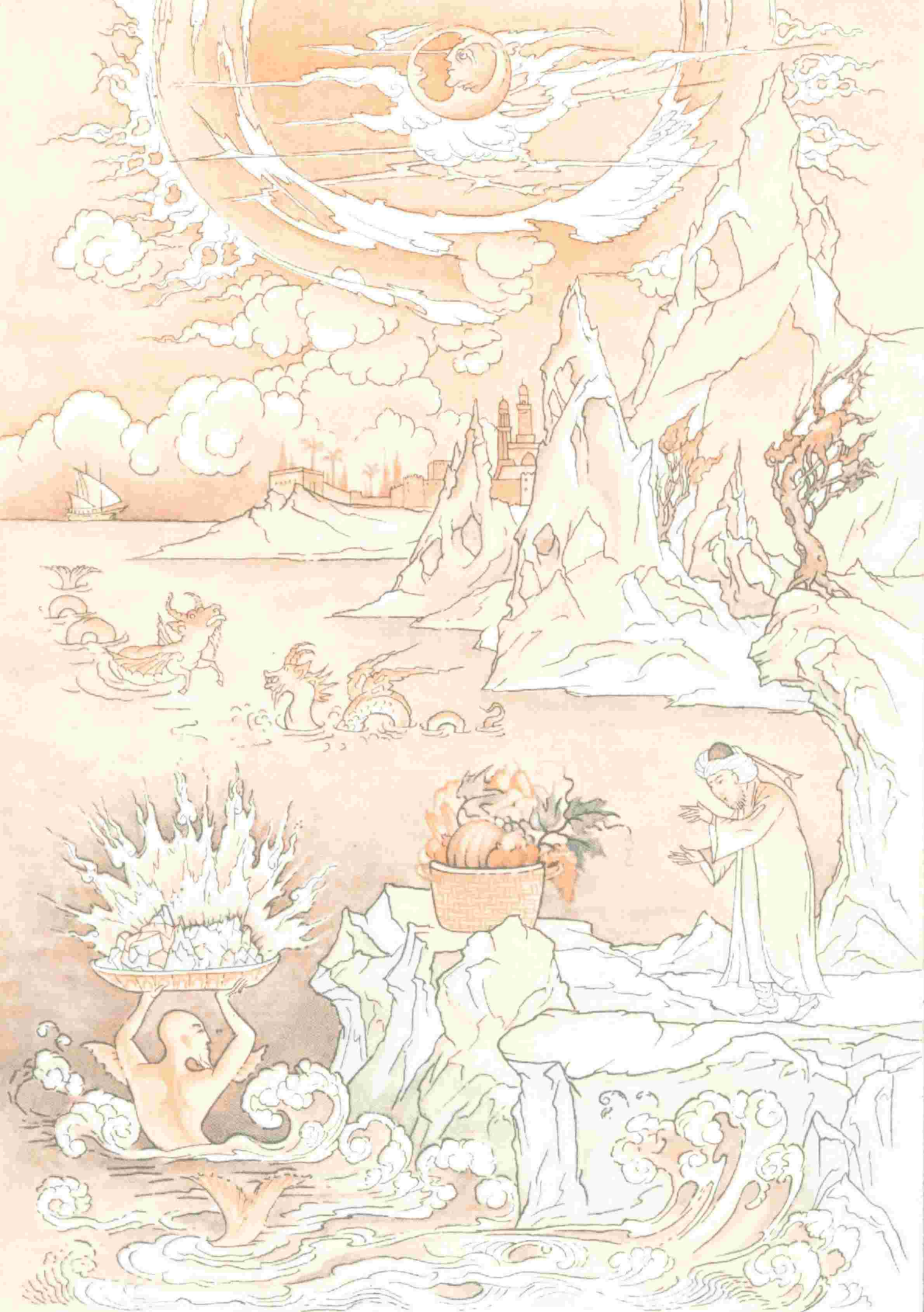
— O kur tavo namai? — paklausė seniūnas, ir žvejys paaiškino kur.

Ir tuomet seniūnas atėmė iš jo brangakmenius, ir įsakė savo tarnams:

— Griebkite jį, tai piktadarys! Jis pavogė karalienės, sultono žmonos, brangenybes!

Ir paliepė tarnams nuplakti žvejį, ir tie nuplakė ir surišo, ir seniūnas, šaukdamas su visais pirkliais: „Nutvėrėme vagį!“, paliko prekyvietę ir nuėjo gatve. Ir kai kurie žmonės ėmė kalbėti: „Tik šis nevidonas ir galėjo apvogti aną pirklį!“ O kiti sakė: „Kas jau kas, o šis tikrai

apkraustė anuos namus!“ Ir vieni kalbėjo viena, kiti — kita, ir kiekvienas ką nors sakė, ir tylėjo tik žvejys, nė žodžiu neatsiliepdamas į kaltinimus. Ir tuomet, kai jis buvo atvestas ir pastatytas prieš karalių, seniūnas tarė:

— O laiko valdove, kai dingo karalienės vėrinys, tu davei mums žinią ir pareikalavai sugauti vagį. Tad žinoki, o laiko valdove, nė vienas tavo valdinys taip nesistengė kaip aš, ir štai sulig tavo žodžiu aš sučiupau vagį. Va jis, o va brangenybės, kurias išplėšėme iš jo rankų!

Ir karalius tarė eunuchui:

— Imki šias brangenybes, parodyk karalienei ir paklausk: „Ar šie daiktai tau dingo?“

Ir eunuchas paėmė brangenybes, ir nuėjo pas karalienę, ir karalienė, vos jas pamačiusi, nustebo, susižavėjo ir liepė pasakyti karaliui: „Aš suradau savo vėrinį menėje, ir tai ne mano daiktai, bet šie brangakmeniai puikesni už manuosius. Neskriauski to žmogaus, ir jeigu jis parduoda šiuos brangakmenius, nupirki juos savo dukrai Umai as-Suūdai — padirbsime jai vėrinį“.

Kai eunuchas grįžo ir persakė valdovui karalienės žodžius, šis prakeikė brangakmenių prekyvietės seniūną ir jo žmones Ado ir Samūdo prakeikimu, ir pirkliai puolė teisintis:

— O laiko valdove, mes žinojome, kad šis žmogus — vargšas žvejys, ir todėl įtarėme, jog jis bus pavogęs karalienės brangakmenius.

— O niekšai! — suriko karalius.— Jūs suabejojote tikratikio dorumu? Kodėl jo neapklausėte? Gal aukštybių Alachas apdovanojo savo vergą, kai jis to nesitikėjo? Kaip drįstate apskelbti jį piktadariu ir apjuodinti žmonių akyse? Eikite šalin, ir tenelaimina jūsų Alachas!

Ir brangakmenių pirkliai išėjo persigandę. Štai ir visa jų byla.

O karalius kreipėsi į žvejį tokiais žodžiais:

— O žmogau, telaimina Alachas tai, kuo tave apdovanojo! Dabar tu saugus, bet pasakyki man tiesą, iš kur gavai tuos brangakmenius? Netgi aš, karalius, neturiu nieko panašaus.

— O laiko valdove,— atsiliepė žvejys,— aš turiu jų pilną pintinę. O štai kas man nutiko.

Ir apsakė karaliui, kaip susidraugavo su Jūrų Abdalachu, ir tarė:

— Mudu sudarėme sandėrį: kas dieną turiu atnešti jam pintinę vaisių, o jis — prikrauti man ją brangakmenių.

— O žmogau,— tarė jam karalius,— tai tavo nauda, bet turtas reikalauja rango. Šiomis dienomis aš apginsiu tave nuo žmonių, bet gali taip atsitikti, jog aš būsiu nuverstas arba mirsiu, ir valdžią paims kitas, ir jis nužudys tave iš gobšumo ar pasigodėjęs šios žemės turtų. Aš noriu apvesdinti tave su savo dukra, padaryti veziriu ir užrašyti tau

savo valdžią po mirties, kad niekas nedrįstų tavęs skriausti.— Ir, kreipdamasis į savo žmones, įsakė: — Nuveskite šį žmogų į pirtį.

Ir tarnai numazgojo žvejui kūną ir aprengė karališkais drabužiais, o paskui atvedė pas karalių, ir šis paskyrė jį savo veziriu. Tuomet išsiuntė žygūnus, muzikantus ir didžiūnų žmonas į žvejo namus, ir jie aptaisė žvejo žmoną kartu su vaikais karališkais drabužiais, pasodino į palankiną, užkeltą ant mulo nugaros, ir visa eisena patraukė į karaliaus rūmus, o kūdikį motina laikė rankose. Vyresnieji vaikai buvo įvesti pas karalių, ir jis maloniai juos priėmė — sodinosi kiekvieną ant kelių, o paskui — greta savęs. Ir buvo jų devyni berniukai, o karalius neturėjo sūnaus, tik vienturtę dukterį, vardu Uma as-Suūda.

Tuo tarpu karalienė pagarbiai priėmė Žemės Abdalacho žmoną, ir apipylė ją malonėmis, ir paskyrė savo vezire. O paskui karalius paliepė surašyti Žemės Abdalacho ir jo dukters vedybų sutartį, ir Abdalachas sumokėjo išpirką — atidavė visus brangakmenius ir tauriuosius metalus, kiek tik turėjo. Ir atsivėrė džiaugsmo vartai, ir karalius įsakė pagarsinti jo dukters vestuves, išpuošti visą miestą.

O rytojaus dieną karalius pažvelgė pro langą ir pamatė Abdalachą einantį su pintine vaisių ant galvos.

— Kas tau, o žente,— paklausė jis,— ir kur tu eini?

— Pas savo bičiulį,— atsakė žvejys,— pas Jūrų Abdalachą.

— O žente,— tarė karalius,— dabar netinka lankyti bičiulius.

— Man baugu, kad jei netesėsiu žodžio, jis palaikys mane melagiu ir pasakys: „Tu mane pamiršti per šios žemės gyvenimą“,— atsiliepė žvejys, ir karalius sutiko:

— Tavo teisybė, eik pas savo bičiulį, ir tepadeda tau Alachas!

Žvejys išėjo į miestą ir patraukė jūros link, ir žmonės, jį pažinę, kalbėjo vieni kitiems: „Antai karaliaus žentas eina mainyti vaisių į brangakmenius“. O tie, kurie jo nepažinojo, šaukė: „O žmogau, kiek prašai už svarą? Eikš čionai, parduok man!“ Ir žvejys jiems atsakinėjo: „Palūkėk, kol grįšiu“,— ir neįsižeisdamas ėjo toliau.

Ir jis susitiko su Jūrų Abdalachu, ir atidavė jam vaisius, ir iškeitė juos į brangakmenius. Ir taip jis darė kas dieną, ir kas dieną, eidamas pro kepyklą, matė, kad ji uždaryta. Šitaip prabėgo dešimt dienų, ir nė karto žvejys nesusitiko kepėjo, o kepykla visą tą laiką buvo uždaryta. Ir pagaliau jis tarė sau: „Iš tiesų keista! Imsiu ir paklausiu, kur dingo kepėjas!“ Ir jis kreipėsi į vieną kaimyną:

— O broli, kur tavo kaimynas kepėjas? Kur jį Alachas nunešė?

— O pone,— atsiliepė kepėjo kaimynas,— jis serga ir neišeina iš namų.

— O kur jo namai? — paklausė žvejys, ir kaimynas atsakė:

— Anoje štai gatvėje.

Ir Abdalachas nuėjo į tą gatvę, pakeliui klausinėdamas žmonių, o kai pasibeldė į vartus, kepėjas pažvelgė pro langą ir pamatė savo bičiulį žvejį su kaupina pintine ant galvos. Tuomet nulipo laiptais žemyn ir, atrakinęs vartus, puolė jam į glėbį, apkabino ir apsiverkė. Ir žvejys jį paklausė:

— Kaip sveikas, o bičiuli? Kas dieną einu pro tavo kepyklą ir vis matau uždaras duris. Pagaliau paklausiau tavo kaimyną, ir jis pasakė, kad sergi, ir aš pasiteiravau, kur tu gyveni — labai norėjau su tavimi susitikti.

— Teapipila tave Alachas visokiausiomis malonėmis! — sušuko kepėjas. — Aš nesergu, tik va, sužinojęs, jog kažkoks žmogus tave apšmeižė ir apvagino, o karalius sučiupo, persigandau, iš tos baimės užrakinau kepyklą ir pasislėpiau.

— Ir gerai padarei,— pritarė žvejys ir papasakojo, kas jam nutiko su karalium ir su brangakmenių prekyvietės seniūnu, ir pridūrė: — Karalius mane apvesdino su savo dukra ir paskyrė veziriu. Pasiimk tai, kas sukrauta pintinėje,— tai priklauso tau. Ir nieko nebijok.

Ir žvejys, nuraminęs kepėją ir nuvaikęs jo baimę, atsisveikino ir parėjo į rūmus, nešinas tuščia pintine. Ir karalius jam tarė:

— O žente, atrodo, lyg ir nebūtum šiandien susitikęs su savo bičiuliu Jūrų Abdalachu?

— Buvau susitikęs,— atsakė žvejys,— o tai, ką jis man davė, padovanojau savo bičiuliui kepėjui, parėmusiam mane badmečiu.

— O kas per vienas tas kepėjas? — pasidomėjo karalius, ir žvejys atsakė:

— Tai doras žmogus, pagelbėjęs man bėdoje. Kai prispyrė mane vargas, davė man duonos ir pinigų, ir kas dieną manimi rūpinosi, ir neuždavė širdies.

— O kuo jis vardu? — paklausė karalius, ir žvejys atsakė:

— Žmonės vadina jį kepėju Abdalachu, aš vadinuos Žemės Abdalachas, o mano bičiulis — Jūrų Abdalachas.

Ir tuomet karalius sušuko:

— Juk aš irgi vardu Abdalachas[2], o visi Alacho vergai — broliai. Nusiųski ką nors pakviesti savo bičiulio kepėjo ir atveski jį čionai — mes paskirsime jį kairiuoju veziriu.

Ir žvejys nusiuntė pakviesti kepėjo, ir kai šis stojo prieš karalių, karalius aprengė jį vezirio drabužiu ir paskyrė kairės pusės veziriu, o Žemės Abdalachą — dešinės pusės veziriu.

[2] Abdalachas — Alacho vergas. (*arab.*).

Ir gyveno taip Abdalachas vienerius metus — pasiima, būdavo, pintinę vaisių ir parsineša pilną brangakmenių ir taurių̨jų metalų, o kai soduose baigiasi vaisiai, prikrauna razinų, migdolų, graikiškų ir miško riešutų, taipjau figų bei kitokių vaisių, ir viską, ką nuneša Jūrų Abdalachui, šis mielai priima ir grąžina pintinę, kaupiną brangakmenių.

Ir vieną dieną žvejys kaip paprastai nunešė pintinę džiovintų vaisių, ir Jūrų Abdalachas ją pasiėmė, ir Žemės Abdalachas atsisėdo ant kranto, o Jūrų Abdalachas atsitūpė vandenyje netoli jo, ir jie įsišneko, ir žodis po žodžio įkalbo apie kapus. Ir Jūrų Abdalachas tarė:

— O broli, girdėjau, jog pranašas — telaimina jį Alachas — palaidotas pas jus, žemėje. Ar žinai, kur jo kapas?

— Aišku,— atsakė žvejys.

— O kurgi jis? — paklausė Jūrų Abdalachas, ir žvejys atsakė:

— Mieste, vadinamame at-Tajiba.

— Ar ten lankosi žmonės, žemės gyventojai? — paklausė Jūrų Abdalachas ir, kai žvejys linktelėjo, sušuko: — Laimingi jūs, o žemės gyventojai, kad galite lankyti pranašą, taurų̨jį, dorąjį ir maloningąjį, pelnydami sau jo užtarimą! O tu jau esi jį aplankęs, o broli?

— Ne,— atsakė žvejys,— juk aš buvau vargšas ir neturėjau pinigų kelionei, o praturtėjau tik dabar, kai susipažinau su tavimi ir tu apipylei mane brangenybėmis. Bet dabar būtinai aplankysiu pranašo kapą, tik iš pradžių nukeliausiu pasimelsti į šventuosius Alacho namus. Ligi šiol mane čia laikė tik meilė tau — neleidžia širdis tavęs palikti nė vienos vienintelės dienos.

— Nejaugi meilė man didesnė už priedermę aplankyti pranašą Muhamadą, kuris — telaimina jį Alachas! — tave užtars prieš Alachą paskutiniojo teismo dieną ir išgelbės nuo amžinosios ugnies, kad galėtum įžengti į rojų? Nejaugi, brangindamas šios žemės meilę, nepaisysi savo pirmosios priedermės ir nenukeliausi ten, kur palaidotas pranašas Muhamadas — telaimina jį Alachas? — paklausė Jūrų Abdalachas, ir žvejys atsakė:

— Prisiekiu Alachu, aplankyti pranašo kapą man rūpi visų labiausiai, bet iš pradžių norėčiau gauti tavo žodį, kad leistum jį aplankyti šiais metais.

— Aš tau leidžiu,— tarė Jūrų Abdalachas.— Ir kai stosi prieš jo kapą, pasveikink jį nuo manęs. Be to, aš jam turiu vieną daiktą: tad eiki su manim į jūrą, ir aš nusivesiu tave į savo miestą, ir priimsiu savo namuose, ir pavaišinsiu, ir įduosiu tą daiktą, o tu padėsi jį ant pranašo kapo ir pasakysi: „O Alacho pranaše, tave sveikina Jūrų

Abdalachas ir siunčia tau šią dovaną, tikėdamasis tavo užtarimo nuo amžinosios ugnies“.

— O broli,— atsiliepė Žemės Abdalachas,— tu sukurtas vandenyje, ir tavo namai — vanduo, ir ten tau gera. Bet jeigu išnersi iš vandens ir atsidursi sausumoje, ar tau bus gera?

— Ne,— atsakė Jūrų Abdalachas,— mano kūnas išdžius, perpūs jį žemės dvelksmai, ir aš numirsiu.

— O aš,— tarė Žemės Abdalachas,— sukurtas žemėje, ir mano namai — žemė, ir kai įžengsiu į jūrą, vanduo užlies man vidurius, ir uždusins, ir aš numirsiu.

— Nebijoki,— nuramino jį Jūrų Abdalachas,— aš tau duosiu taukų, ir tu įsitrinsi jais kūną, ir vanduo tau nekenks, nors ir visą gyvenimą nardytum jūroje, ir miegotum, ir keltum vandenyje — niekas nebus tau baisu.

— Jeigu jau taip, aš sutinku,— tarė žvejys.— Duokš taukus, ir aš juos išbandysiu.

— Taip ir padarysime,— atsiliepė Jūrų Abdalachas ir, griebęs pintinę, nėrė į gelmes, bet netrukus vėl pasirodė, nešinas taukais, panašiais į sviestą — buvo jie aukso gelsvumo ir malonaus kvapo.

— Kas tai, o broli? — paklausė jį Žemės Abdalachas, ir Jūrų Abdalachas atsakė:

— Šie taukai gaunami iš tam tikrų žuvų, vadinamų dandanais, kepenų, o tos žuvys — visų didžiausios, kokias tik Alachas yra sukūręs, ir tai patys stipriausi ir žiauriausi mūsų priešai. Didumu jos prašoka bet kokį jūsų žemės gyvį, ir jeigu užkluptų dramblį ar kupranugarį, kaipmat jį prarytų.

— O broli,— paklausė žvejys,— o kuo maitinasi tos pasibaisėtinos žuvys?

— Jos ryja jūros gyvius,— atsakė Jūrų Abdalachas.— Argi nežinai, ką sako patarlė: „Jie kaip žuvys jūroje — didieji ryja mažuosius“?

— Tavo teisybė,— pritarė žvejys.— Ar daug tų dandanų jūrose?

— Jų tiek daug, kad suskaičiuoti juos gali tik vienas Alachas,— atsakė Jūrų Abdalachas, ir Žemės Abdalachas tarė:

— Man baugu, jog, kai nusileisiu į jūros gelmes, gali pasirodyti tokia žuvis, ir mane suryti.

— Būk ramus,— atsakė Abdalachas.— Kai tik pamatys tave, jos supras, jog esi Adomo sūnus, ir pabėgs persigandusios. Jos nieko taip nebijo kaip žmonių — mat, kai tik praryja žmogų, miršta tą pačią akimirką. Žmogaus kūnas — mirtini nuodai toms žuvims, todėl mes ir pasidarome jų taukų atsargų. Kai žmogus įkrenta jūron ir prigeria, jo kūnas suyra, ir dandanai suryja palaikus manydami, jog tai kokie

jūros gyviai, ir tuoj pat nudvesia. Aptikę negyvą dandaną, mes išgauname taukus iš jo kepenų, išsitepame jais ir nardome jūroje. Tik išgirdę žmogaus riksmą, kad ir kiek aplinkui tų dandanų būtų — šimtas ar du šimtai, tūkstantis ar netgi daugiau — visi kaip vienas miršta tą pačią akimirką.

— Atsiduodu aukštybių Alacho malonei! — sušuko Žemės Abdalachas.

Sulig tais žodžiais jis nusivilko visus drabužius, kokius tik turėjo, ir, išrausęs pakrantėje duobę, juos užkasė, o paskui įsitrynė kūną — nuo galvos ligi pat kulnų — tais taukais ir įžengė į vandenį ir pasinėrė. Ir atsimerkė jis, ir vandenyje pasijuto kaip namie, ir leidosi plaukioti čia vienur, čia kitur, kur tik širdis geidė, o užsimanęs grimzdo į dugną ir kilo paviršiun, ir matė, jog vanduo apgula jį lyg audimas ir nieko bloga nedaro. Ir Jūrų Abdalachas jį paklausė:

— O broli, sakyk, kaip jautiesi?

— Jaučiuos kuo puikiausiai, o broli,— atsiliepė žvejys.— Teisybę sakei, kad vandenyje man nenutiks nieko bloga.

— Neatsilik nuo manęs! — sušuko jam Jūrų Abdalachas.

Ir žvejys nusekė iš paskos, ir jie ėmė klaidžioti iš vienos vietos į kitą, ir Žemės Abdalachas matė vandens kalnus priešais ir po kairei, ir po dešinei, sprogino akis į tuos kalnus ir į visokiausias žuvis, šmaižiojančias vandenyje, dideles ir mažas, ir tarp jų buvo žuvų, panašių į jaučius ir į karves, ir į šunis, ir į žmones, ir kai tik juodu priplaukdavo artyn, visos žuvys išsisklaidydavo, išvydusios Žemės Abdalachą. Ir jis paklausė Jūrų Abdalachą:

— Sakyki, o broli, kodėl, kaip matau, visos žuvys bėga nuo mūsų, kai tik prisiartiname?

— Jos bijo tavęs,— atsakė Jūrų Abdalachas.— Visi Alacho kūriniai bijo Adomo sūnaus.

Ir Žemės Abdalachas žiūrėjo akis išplėtęs į jūros stebuklus, kol juodu priėjo aukštą kalną, ir žvejys ėmė kopti šlaitu, ir staiga išgirdo baisų garsą, ir atsigręžęs pamatė juodą padarą, kuris riaumodamas leidosi ant jo nuo kalno viršūnės (o didumo buvo jis sulig kupranugariu ar dar didesnis). Ir paklausė žvejys bičiulį:

— Kas tai, o broli?

— Dandanas,— atsakė jam Jūrų Abdalachas.— Jis leidžiasi žemyn, ketindamas nutverti mane ir praryti. Surik ant jo, o broli, kol jis nepriplaukė prie mūsų, kitaip pagaus mane ir suės!

Ir Žemės Abdalachas užriko ant dandano, ir šis tuoj pat nukrito nebegyvas. Ir žvejys, pamatęs, jog žuvis nebegyva, sušuko:

— Šlovė Alachui! Dėkui jam, kad nereikėjo man smeigti dandano

nei kardu, nei peiliu! Sakyki, kodėl jis, būdamas toks galingas, neištveria mano riksmo ir tuoj pat miršta?

— Nesistebėk,— atsakė Jūrų Abdalachas.— Prisiekiu Alachu, jei tų žuvų būtų čia tūkstantis ar netgi du tūkstančiai, nė viena neištvertų žmogaus riksmo.

Neilgai trukus jie priėjo miestą ir pastebėjo, kad ten — vienos mergelės ir nėra tarp jų vyrų.

— O broli,— paklausė Žemės Abdalachas,— kas čia per miestas ir kas tos mergelės?

— Tai mergelių miestas,— atsakė Jūrų Abdalachas,— nes gyvena jame vien mergelės.

— Ir čia nėra vyrų? — paklausė žvejys, ir Jūrų Abdalachas atsakė:

— Nė vieno.

— O kaipgi jos gimdo vaikus? — susidomėjo žvejys.

— Jūrų valdovas tremia jas į šį miestą, ir jos niekada negimdo vaikų,— paaiškino Jūrų Abdalachas.— Kai valdovas užsirūstina ant kurios mergelės, siunčia ją į šį miestą, ir jai nevalia jo palikti, o jeigu išdrįsta pabėgti, kiekvienas jūros gyvis, ją pamatęs, gali nebaudžiamas suėsti. O kituose miestuose yra ir vyrų, ir moterų.

— Nejaugi jūroje yra ir daugiau miestų? — nustebo žvejys, ir Jūrų Abdalachas atsakė:

— Gausybė.

— O jūs turite ir savo sultoną? — paklausė žvejys, o kai Jūrų Abdalachas linktelėjo, tarė: — O broli, kiek stebuklų jau paregėjau jūroje!

— O kokius stebuklus tu matei? — sušuko Jūrų Abdalachas.— Argi nežinai, ką sako patarlė: „Jūroje stebuklų daugiau negu žemėje“?

— Tavo teisybė,— sutiko žvejys.

Sulig tais žodžiais jis įsižiūrėjo į tas mergeles ir pamatė, kad jų veidai skaistumu prilygsta mėnuliui, o plaukai — kaip žemės moterų, tik rankos ir kojos papilvėje, ir visos turi žuvų uodegas.

Ir Jūrų Abdalachas, aprodęs to miesto gyventojas, nuplaukė su žveju į kitą miestą, ir ten buvo pilna žmonių — vyrų ir moterų, ir visi jie buvo panašūs į regėtas mergeles, ir taipjau turėjo uodegas, tik nieko nepirko nei pardavinėjo kaip žemės žmonės, ir vaikščiojo nuogi, nė gėdos neprisidengę.

— O broli,— sušuko žvejys,— kaip matau, nei vyrai, nei moterys čia nesidangsto gėdos!

— Mat,— atsakė Jūrų Abdalachas,— jūrų žmonės neturi audimų.

— O broli,— paklausė tuomet žvejys,— ką gi jie daro susivedę?

— Pas mus neįprasta vesti,— atsiliepė Jūrų Abdalachas,— ir jei kuriam vyrui patinka kokia moteris, juodu sueina krūvon ir gyvena.

— Nevalia taip daryti! — sušuko žvejys.— Kodėl gi jie nesiperša, nemoka išpirkos ir nekelia vestuvių, kaip liepta Alacho ir jo pranašo?

— Mat ne visi mes vieno tikėjimo,— paaiškino Jūrų Abdalachas.— Yra tarp mūsų ir musulmonų, išpažįstančių vienatinį dievą, ir krikščionių, ir žydų, ir kitokių. Veda pas mus tik musulmonai.

— Jūs vaikščiojate nuogi, nieko neperkate nei parduodate, tad kokią išpirką mokate už savo žmonas? Gal duodate brangakmenių ir tauriųjų metalų? — paklausė žvejys, ir Jūrų Abdalachas atsakė:

— Pas mus tai paprasti akmenys ir neturi vertės, ir tam, kas nori vesti, privalu sugauti galybę žuvų — tūkstantį ar du tūkstančius, daugiau ar mažiau, destis, kokią sutartį sudaro jaunikis su jaunosios tėvu. Ir kai jaunikis pristato reikiamą kiekį žuvų, susirenka giminės iš abiejų pusių ir vaišinasi, o paskui suveda jaunikį su jaunąja, ir vyras žvejoja ir maitina žmoną, o kai jis nuilsta, žmona žvejoja ir maitina vyrą.

Ir Žemės Abdalachas labai nusistebėjo, ir Jūrų Abdalachas nuvedė jį į kitą miestą, paskui — dar į kitą, ir taip jie keliavo iš miesto į miestą, kol jų aplankė aštuoniasdešimt, ir žvejys pastebėjo, kad vieno miesto žmonės nepanašūs į kito miesto žmones. Ir jis paklausė:

— O broli, ar yra dar daugiau miestų jūroje?

— O kiek tu matei jūros miestų ir jos stebuklų? — sušuko Jūros Abdalachas.— Prisiekiu didžiadvasiu ir geraširdžiu Alachu, jei tūkstantį metų kas dieną tau rodyčiau po tūkstantį miestų, o kiekviename — po tūkstantį stebuklų, nesugebėčiau aprodyti nė vieno kirato jūros miestų ir jos stebuklų, o jų iš viso — dvidešimt keturi kiratai! Aprodžiau tau mūsų apylinkę ir mūsų kraštą, ir tiek.

— O broli,— atsiliepė tuomet žvejys,— jeigu jau taip yra, man gana ir to, ką pamačiau. Man koktu maitintis vien žuvimis, o aš praleidau su tavimi aštuoniasdešimt dienų, ir tu rytą vakarą peni mane žalia žuvimi — nei virta, nei kepta.

— O kas yra virta ar kepta žuvis? — paklausė Jūrų Abdalachas, ir Žemės Abdalachas atsakė:

— Mes kepame žuvis ant ugnies ir verdame vandenyje, ir gaminame iš jų visokiausius patiekalus.

— Iš kurgi mes gausime ugnies? — atsiliepė Jūrų Abdalachas.— Mes nemokame nei kepti, nei virti, nei ką kita daryti.

— Mes kepame žuvį alyvų arba sėmenų aliejuje,— tarė Žemės Abdalachas, ir Jūrų Abdalachas atsakė:

— Iš kurgi mes gausime alyvų ar sėmenų aliejaus? Čia, jūroje, mums nežinomi tie dalykai, kuriuos tu mini.

— Tavo teisybė,— sutiko žvejys.— O broli, tu aprodei man gausybę miestų, bet nenusivedei į savo miestą.

— Mano miestą mudu aplenkėme,— atsakė Jūrų Abdalachas,— o jis netoli to kranto, iš kur mes keliaujame. Aš tyčia į jį nėjau ir atvedžiau tave čionai, norėdamas aprodyti kitus jūros miestus.

— Man gana to, ką pamačiau,— tarė žvejys,— o dabar noriu apžiūrėti tavo miestą.

— Tebūnie,— atsakė Jūrų Abdalachas ir grįžo su žveju į savo miestą, o priėjęs jį, tarė: — Štai mano miestas.

Ir žvejys pamatė, jog miestas nedidelis, palyginti su anksčiau regėtaisiais. Paskui abu įžengė į jį ir ėjo, kol atkako prie vieno urvo, ir Jūrų Abdalachas tarė:

— O štai mano namai, ir visi namai šiame mieste — tokie pat urvai, išrausti kalnuose, didesni ar mažesni. Kiekvienas, kas įsigeidžia turėti namus, eina pas karalių ir sako: „Noriu turėti namus tokioje ir tokioje vietoje". Ir karalius siunčia ten būrį žuvų, vadinamų kirstukais, ir nustato tam tikrą atlyginimą, mokamą žuvimis, ir tie kirstukai (o jie turi snapus ir iškapoja kiečiausias uolas) priplaukia prie kalno, kurį būna išsirinkęs namų šeimininkas, ir iškerta jame urvą, o šeimininkas tuo metu žvejoja ir juos maitina, kol tie baigia darbą ir nuplaukia sau, ir šeimininkas apsigyvena naujame būste. Ir taip gyvena visi jūros gyviai — sudaro sandėrius vieni su kitais ir atsilygina už paslaugas tik žuvimis, ir patys jie visi — žuvys.— Ir pridūrė: — Prašom į vidų!

Ir kai žvejys įėjo, Jūrų Abdalachas šūktelėjo dukterį, ir pasirodė mergina apvaliu kaip mėnulis veidu ir ilgais plaukais, ir plačiais klubais, ir buvo ji juodų akių, liauno liemens, tik nuoga ir su uodega. Ir išvydusi Žemės Abdalachą drauge su tėvu, ji sušuko:

— O tėve, kokį čia striukį parsivedei?

— O dukra,— atsiliepė Jūrų Abdalachas,— tai mano bičiulis, sausumos gyventojas, iš jo ir parnešdavau tau žemės vaisių. Prieik ir pasisveikink!

Ir mergelė priėjusi pasisveikino su Žemės Abdalachu aiškia kalba ir lipšniais žodžiais, ir tėvas jai tarė:

— Pavaišink svečią, pagerbusį mus savo atsilankymu.

Ir mergelė atnešė dvi dideles žuvis sulig geru ėriuku didumo, ir Jūrų Abdalachas pasiūlė pasistiprinti. Ir žvejys ėmė prisiversdamas val-

gyti — nors buvo labai išalkęs, širdis pyko, vien pagalvojus apie žalią žuvį. Deja, šeimininkai nieko kita neturėjo.

Netrukus atėjo ir Jūrų Abdalacho žmona — o buvo ji išvaizdi moteris,— vedina dviem berniukais, ir kiekvienas jų laikė rankoje po mažą žuvytę, ir triauškino ją, kaip žmonės triauškina agurką. Ir Jūrų Abdalacho žmona, pamačiusi su vyru svečią, paklausė:

— Kas čia per striukis beuodegis?

Ir berniukai su seseria ir jų motina pribėgo artyn, ir ėmė apžiūrinėti Žemės Abdalachui tą vietą, kur dygsta uodega, juoktis ir šaukti: „Alachas mato, jis striukis beuodegis!“ Ir Žemės Abdalachas neištvėręs kreipėsi į bičiulį:

— O broli, ar todėl parsivedei mane namo, kad iš manęs tyčiotųsi tavo žmona ir vaikai?

— Atleiski, o broli, tarp mūsų nerasi nė vieno beuodegio, o jei toks pasitaiko, jį pasiima sultonas, kad galėtų gardžiai pasijuokti. Ir nepyki, o broli, ant mažų vaikų ir moters — juk jiems trūksta proto!

Ir tuomet Jūrų Abdalachas griežtai sudraudė ir nuramdė namiškius, ir tie persigandę nutilo, o jis ėmė raminti Žemės Abdalachą. Ir taip jiems besikalbant, staiga įsiveržė dešimt vyrų, didelių, stiprių ir storų, ir tarė:

— O Abdalachai, valdovą pasiekė žinia, jog turi namuose striukį iš žemės beuodegių giminės!

— Taip,— atsiliepė Jūrų Abdalachas,— štai šitas žmogus. Jis mano bičiulis ir atėjo pas mane į svečius, ir aš noriu parlydėti jį atgal į žemę.

— Mes išeisime tik su juo,— pareiškė atėjūnai,— ir jeigu tu nori jį užtarti, kelkis, vesk jį pas karalių ir pasakyk jam tai, ką dabar sakai mums.

— O broli,— tarė Jūrų Abdalachas,— mūsų byla aiški, ir mums nevalia priešintis karaliui. Eik su manim pas karalių, ir aš pasistengsiu tave išvaduoti, jei tokia bus Alacho valia. Nesibaimink — karalius pamatys tave ir supras, kad esi iš žemės gyventojų, o kai įsitikins, jog tu gyveni žemėje, tikrai pareikš tau pagarbą ir leis grįžti atgal.

— Tu sakai — tu žinai,— atsiliepė Žemės Abdalachas,— pasikliausiu Alachu ir eisiu su tavimi.

Ir jūrų Abdalachas išsivedė žvejį ir nuėjo pas karalių, o šis, pamatęs jį, nusijuokė ir sušuko:

— Sveikas atvykęs, o beuodegi!

Ir visi, kas tik buvo aplink karalių, prajuko ir sušneko tarpusavyje: „Kaip Alachas mato, iš tiesų jis be uodegos!“ Ir tuomet Jūrų

Abdalachas žengė prie karaliaus, papasakojo visą žvejo bylą ir tarė:

— Jis — žemės sūnus ir mano bičiulis. Ir jis negali gyventi tarp mūsų, nes žuvį valgo tik virtą arba keptą, ir aš prašau, kad leistum man parlydėti jį žemėn.

— Jeigu jau tokia byla,— tarė karalius,— ir jis negali gyventi tarp mūsų, leidžiu tau parlydėti jį žemėn, bet iš pradžių noriu jį pavaišinti.— Ir paliepė: — Neškite jam vaišių!

Ir jam buvo prinešta visokiausių dydžių ir spalvų žuvų, ir Žemės Abdalachas sėdo valgyti, pildydamas karaliaus valią. Ir karalius jam tarė:

— Paprašyk mane kokios malonės.

— Duoki man brangakmenių,— paprašė žvejys, ir karalius įsakė:

— Nuveskite jį į brangakmenių namus, ir tegul ima sau, ko tik širdis geidžia!

Ir Jūrų Abdalachas nuvedė bičiulį į brangakmenių namus, ir žvejys prisiėmė brangenybių, kiek tik norėjo. O paskui Jūrų Abdalachas grįžo su juo atgal į savo miestą ir ten, savo namuose, išsitraukė mazgelį ir įdavė jį svečiui tardamas:

— Imki šį daiktą ir nuneški ant pranašo kapo.

Žvejys paėmė mazgelį nežinodamas, kas jame įrišta, ir Jūrų Abdalachas išėjo jo palydėti į žemę, ir staiga žvejys išgirdo linksmai dainuojant ir pamatė iškilmes ir vaišes — džiugiai nusiteikę, žmonės valgė ir dainavo. Ir Žemės Abdalachas paklausė bičiulį:

— Ko taip linksminasi tie žmonės, gal vestuves švenčia?

— Ne vestuves jie švenčia, o apdainuoja numirėlį,— atsakė Jūrų Abdalachas.

— Nejaugi jūs džiaugiatės, dainuojate ir valgote, kai numiršta kuris artimųjų? — nustebo Žemės Abdalachas, ir Jūrų Abdalachas atsiliepė:

— Žinoma. O jūs, žemės žmonės, ką tokiu atveju darote?

— Kai numiršta kas nors,— atsakė Žemės Abdalachas,— mes gedime jo ir verkiame, o moterys mušasi per veidą ir draskosi drabužius apraudodamos mirusįjį.

Išsprogino akis Jūrų Abdalachas į žvejį ir tarė:

— Duokš mano daiktą!

Ir žvejys atidavė jam mazgelį, ir Jūrų Abdalachas, nulydėjęs jį ligi kranto, tarė:

— Aš nutraukiu su tavimi draugystę ir sandorą, nuo šiol manęs neberegėsi, ir aš tavęs nebematysiu.

— Kodėl taip sakai? — paklausė Abdalachas, ir Jūrų Abdalachas tarė:

— Argi jūs, o žemės žmonės, nepriklausote Alachui?

— Žinoma,— atsakė žvejys, ir Jūrų Abdalachas kalbėjo toliau:

— Turėtumėte džiaugtis, kai Alachas atsiima tai, kas jam priklauso, o jūs, priešingai, verkiate. Kaipgi tuomet galiu tau patikėti tai, kas priklauso pranašui (telaimina jį Alachas!), jeigu jūs džiaugiatės, kai Alachas laikinai įduoda dvasią naujagimiui, o kai atsiima ją — sielvartaujate ir verkiate? Mums nereikia jūsų draugystės!

Sulig tais žodžiais Jūrų Abdalachas paliko žvejį ir nėrė į gelmes, o šis apsivilko savo drabužiais, pasiėmė brangakmenius ir grįžo pas karalių. Ir karalius pasitiko jį išsiilgęs, ir apsidžiaugė, jį pamatęs, ir paklausė:

— Kaip laikaisi, o žente, ir kur taip ilgai užsibuvai?

Ir žvejys papasakojo savo nutikimus, ir apsakė, kokius jūros stebuklus regėjęs, ir karalius stebėjosi klausydamasis. O paskui Žemės Abdalachas pakartojo karaliui, ką jam sakė Jūrų Abdalachas. Ir karalius tarė:

— Negerai, kad apie tai kalbėjai.

O paskui žvejys dar ilgai vaikščiodavo prie jūros ir šaukdavo Jūrų Abdalachą, bet šis neatsiliepdavo ir neatplaukdavo. Ir tuomet Žemės Abdalachas neteko vilties jį pamatyti. Ir gyveno jis laimingai su karaliumi ir visa savo šeimyna, ir padarė daug gerų darbų, kol atėjo linksmybės griovėja, kuriai pasirodžius namai ištuštėja. Ir visi jie pasimirė.

Tebūnie pašlovintas gyvasis, kuris niekad nemiršta, regimosios ir neregimosios karalystės viešpats! Jis turi galią visam kam, o savo vergams būna maloningas ir žino visas paslaptis.

O tarp kitų pasakojimų yra dar

PASAKA APIE EŽĮ IR KERŠULĮ

Girdėjau, jog vieną kartą apsigyveno po palme ežys, o jos viršūnėje susisuko lizdą keršulis su pačia ir prasikūrė nieko nestokodamas. Ir ežys tarė sau: „Štai keršulis su pačia maitinasi palmės vaisiais, o aš niekaip prie jų neprieinu. Reikia žūt būt sumanyti kokią gudrybę“.

Ir išsirausė po palme ežys olą, ir įsitaisė būstą sau ir ežienei, o netoliese susirentė mečetę ir įprato ten tūnoti vienas, atsidėdamas Alachui ir šalindamasis šio pasaulio. Ir keršulis pastebėjo, kaip ežys nuoširdžiai meldžiasi ir dievobaimingai laikosi tikėjimo, ir jo širdis atsileido beregint tokį pasiaukojimą ir pamaldumą. Ir paklausė jis ežį:

— Kiek metų šitaip gyveni?

— Trisdešimt,— atsakė ežys.

— O kuo tu maitiniesi? — neatlyžo keršulis.

— Tuo, kas nukrinta nuo palmės,— atsiliepė ežys.

— O kuo tu vilki? — paklausė keršulis, ir ežys atsakė:

— Adatomis ir dygliais, kurių aštrumas man labai praverčia.

— O kodėl tu gyveni va šitaip, o ne kitaip? — vėl paklausė keršulis.

— Aš pasirinkau šį, o ne kitą kokį kelią, trokšdamas kreipti tieson klystančius ir mokyti neišmanėlius,— atsakė ežys, ir keršulis jam tarė:

— Anksčiau maniau, jog tu ne toks, o dabar ir aš noriu sekti tavo pavyzdžiu.

— Deja,— atsakė ežys,— ko gero, tavo žodžiai nesiderins su darbais, ir būsi tu kaip anas valstietis, kuris, atėjus sėjos metui, tarė sau: „Manding sėjos dienos dar prieš akis, ir paskubėjęs tik pragaišinsiu savo gerą",— ir nieko nesėjo, o kai atėjo derliaus ėmimo metas ir jis pamatė žmones valant derlių, skaudu jam pasidarė, kad pražiopsojo naudą, nuo visų atsilikęs, ir pasimirė iš sielvarto ir graužaties.

Ir paklausė keršulis ežį:

— O ką man daryti, kaip nusikratyti šios žemės pančių ir atsidėti vien Alacho šlovinimui?

— Pratinkis prie minties apie būsimąjį gyvenimą,— atsakė ežys,— ir stenkis tenkintis mažu.

— O ką gi man daryti, jei esu tik paukštis ir negaliu palikti palmės, savo maitintojos? — sušuko keršulis.— Jeigu ir būtų toks noras, nežinočiau, kur rasti prieglobstį.

— Tu gali nukrėsti nuo palmės tiek datulių, kad tau ir tavo pačiai ganėtų atsargų visiems metams,— atsakė ežys.— O po palme susisuk lizdą ir melsk Alachą, kad tau apšviestų protą. Paskui imkis tų datulių, kurias būsi nukrėtęs, ir sunešiok visas į savo būstą, ir paslėpk, kad turėtum kuo maitintis, stygiui užėjus. Ir jeigu datulės išsibaigs, o tavo laikas bus dar pratęstas, gausi tenkintis mažu.

— Teatlygina tau Alachas už gerą žodį, kad priminei man būsimąjį gyvenimą ir nurodei tiesos kelią! — sušuko keršulis.

O paskui keršulis su pačia ilgai triūsė krėsdamas datules nuo palmės, kol nebeliko nė vieno vaisiaus ant šakų. O ežys, prasimanęs maisto, labai apsidžiaugė ir prisivilko pilną olą datulių ir, suslėpęs jas, prisidarė atsargų. Ir tarė jis sau: „Kai keršuliui ir jo pačiai prireiks šių atsargų, jie kreipsis į mane ir paprašys to, ką turiu susikrovęs, dėdami viltis į mano nuosaikų gyvenimą ir pamaldumą. O paklausę mano žodžio ir patarimo, jie priskris artyn, ir aš pasigausiu juos ir suėsiu, ir tuomet nieko čia daugiau neliks, ir visi vaisiai, kurie kris nuo palmės, priklausys man".

Nukrėtęs visas datules, keršulis su pačia nutūpė ant žemės ir pamatė, jog ežys sutempė jas į savo olą. Ir keršulis kreipėsi į ežį:

— O teisusis ežy, o dorasis patarėjau, mes neberandame vaisių, kuriuos nukrėtėme nuo palmės, ir nebeišmanome, kuo dabar teks maitintis!

— Gal vėjas juos nupūtė? — atsiliepė ežys.— Tačiau sugrąžinti maistą mintantiems gali tik aukštybių Alachas, ir tasai, kas davė mums burną, neleis, kad ji liktų tuščia.

Ir nesiliaudamas dėstyti jiems pamokymų, gražiais žodžiais dabino ežys savo tariamą pamaldumą, kol galiausiai paukščiai juo patikėjo ir prisiartinę įėjo į olą, nė neįtardami klastos. Ir tuomet ežys, grieždamas dantimis, puolė paukščius. Ir keršulis, suvokęs, kad ežys juodu apgavo, sušuko:

— Kaip toli šis vakaras nuo vakarykštės dienos! Argi nežinai, kad skriaudžiamieji turi gynėją? Nesigriebki klastos ir apgaulės, kad ir tavęs neištiktų tai, kas ištiko piktadarius, rezgusius pinkles pirkliui.

— O kas jiems nutiko? — paklausė ežys.

Ir keršulis papasakojo ežiui, kas nutiko vieną kartą, kai Alacho valia susitiko

PIRKLYS IR DU PIKTADARIAI

Girdėjau, jog buvo vienas turtingas pirklys, kilęs iš garsiojo Sindo miesto. Kartą susidėjo jis savo turtą ir susikrovė prekes, ir išvyko į kitą miestą parduoti. Ir jo pėdomis iškeliavo du piktadariai iš sukčių padermės. Turėjo ir jie šiokį tokį labą ir prekių, tad pakrovė

jas ant mulų, kad pirklys pagalvotų, jog ir jie iš pirklių, ir iškeliavo drauge su juo.

Ir kai apsistojo jie poilsio pirmame užvažiuojamajame kieme, tiedu piktadariai susitarė apgauti pirklį ir pasiglemžti visą jo gerą. Tačiau kiekvienas jų sumanė širdyje klastą prieš bendrą ir tarė sau: „Jei pasiseks man vylius, pats vienas apiplėšiu pirklį ir gyvensiu ištekliuje, susiglemžęs visą turtą".

Ir, surezgę tokį piktą kėslą, slapčia įmaišė nuodų kiekvienas į savo valgį, ir pavaišino vienas kitą, o pavalgę numirė vietoje. O buvo jie įpratę sėdėti kartu su pirkliu ir ilgai šnekučiuoti, ir pirklys, jų pasigedęs, sunerimo ir ėmė jų ieškoti nežinodamas, kas jiems nutiko, ir rado abudu negyvus. Ir tuomet suprato jis, jog tai piktadariai, kurie jam spąstus spendė, bet patys į juos įkliuvo. Tad pirklys liko gyvas ir sveikas, o visas turtas jam atiteko.

O tarp kitų pasakojimų yra dar

PASAKA APIE KATĘ IR PELĘ

Kartą išėjo katė į sodą pamedžioti, bet nieko neaptiko, tik sužvarbo ir peršlapo, nes tą naktį buvo baisiai šalta ir lijo. Ir ėmė ji svarstyti, kaip prasimanius grobio. Ir taip beslankiodama, netikėtai po medžiu pastebėjo urvelį. Prisėlino ir ėmė niurgzdama uosti, ir užuodė urvelyje pelę, ir panoro žūt būt ją nutverti. O pelė, pajutusi katę, nusisuko ir suskato kasti priekinėmis ir užpakalinėmis kojytėmis, stengdamasi užversti žemėmis angą. Ir tuomet katė prašneko silpnu balsu, ir tarė:

— O sese, ką tu darai? Aš ieškau prieglobsčio, būki gera ir priimki šiąnakt į savo urvelį. Aš jau visai nusenusi, nebeturiu jėgų ir vos bepaslenku. Nusivaikščiojau šiąnakt po sodą — o kiek kartų šaukiausi mirties, kad pagaliau gaučiau ramybę! — ir štai drebu prie tavo durų, sustirusi nuo šalčio ir lietaus permerkta. Meldžiu tavo malonės, dėl Alacho meilės iškiški kojytę ir įsiveski į vidų, ir priglauski urvelio prieangyje vargšę svetimšalę, nes pasakyta: „Kas priglaus vargšą svetimšalį savo namuose, tas paskutinio teismo dieną gaus prieglobstį rojuje". Ir

tau, o sese, bus atlyginta aukštybėse, jei leisi man pernakvoti ligi ryto, o paskui aš eisiu savo keliu.

Ir pelė, išgirdusi katės žodžius, taip jai atsakė:

— Kaipgi įsileisiu tave į savo urvelį, jeigu tu iš prigimties mano priešas ir minti mano kūnu? Man baugu, kad mane apgausi, nes tau įgimta klasta ir tu nesilaikai žodžio. O juk pasakyta: „Nevalia patikėti svetimautojui gražios moters nei vargšui, apsikrovusiam vaikais, pinigų, nei ugniai malkų". Tad man nedera tavimi pasitikėti, nes pasakyta: „Įgimta priešybė juo stipresnė, juo priešas silpnesnis".

Ir katė atsiliepė silpnučiu balsu, lyg būtų jau prie mirties buvusi:

— Neginčysiu, tavo pamokymai sako tiesą, bet meldžiu pamiršti buvusį įgimtą priešiškumą, skyrusį mudvi vieną nuo kitos, nes pasakyta: „Kas atleis tokiam pat padarui kaip jis, tam atleis jo kūrėjas". Tiesa, anksčiau aš buvau tavo priešas, bet šiandien meldžiu malonės. Juk pasakyta: „Jei nori, kad tavo priešas taptų draugu, padaryki jam gera". Ir aš, o sese, prižadu ir prisiekiu Alachu, jog niekada tavęs neskriausiu, be to, ir jėgų neturiu. Pasikliauki Alachu ir padaryki gerą darbą — patikėki mano žodžiu ir priesaika!

— Kaip aš galiu patikėti tavo žodžiu ir priesaika,— atsakė pelė,— jei mudvi skiria amžinas priešiškumas, juo labiau kad tau įprasta griebtis prieš mane klastos? Jei būtume ne mirtini priešai, gal to ir nepaisyčiau, bet mūsų priešiškumas įgimtas, ir pasakyta: „Kas patiki priešu, panašus į tą, kuris kiša ranką nuodingai gyvatei į nasrus".

— Man spaudžia krūtinę, ir dvasia vos laikosi kūne,— jau užsirūstinusi tarė katė.— Aš vaduojuos mirtimi ir tuoj žadą užkąsiu prie tavo slenksčio, ir tu būsi kalta dėl mano mirties, nes dar gali mane išgelbėti! Paskutinį kartą kreipiuos į tave!

Ir pelė pabūgo aukštybių Alacho, ir gailestis pabudo jos širdyje, ir ji tarė sau: „Kas geidžia, kad aukštybių Alachas apsaugotų nuo priešo, teužjaučia priešą ir daro jam gera. Pasikliausiu Alachu ir išgelbėsiu katę nuo pražūties, ir už tai man bus atlyginta".

Ir pelė išlindo iš urvelio, ir įvilko vidun katę, ir katė liko begulinti, kol pasitaisė, pailsėjo ir įgavo jėgų. Ir tuomet pradėjo guostis, kad jai silpna ir kad stinga jėgų, ir kad nebeturi draugų. Ir pelė ją užjautė, ir ramino, ir lakstė aplink, ir suosėsi.

O katė tuo tarpu slinkosi prie slenksčio, kol pagaliau užstojo angą nuogąstaudama, kad pelė nepaspruktų. O kai pelei prireikė išbėgti, ji priėjo prie katės. Ir kai atsidūrė šalia, katė ją nutvėrė ir suleido nagus, o paskui ėmė kandžioti ir draskyti — griebia dantimis ir iškelia, ir trenkia žemėn, vaiko ir kankina. Ir pelė ėmė šauktis pagalbos ir melsti Alachą gelbėti, ir pradėjo prikaišioti katei:

— Kur tavo žodis ir kur tavo priesaika? Šitaip man atsilygini už tai, kad įsileidau tave į urvelį ir tavimi patikėjau? Tiesą pasakė tasai, kuris paskelbė: „Kas patiki priešo žodžiu, nusipelno pražūties“. Bet aš atsiduodu Alacho malonei — jis išgelbės mane nuo tavęs!

Ir taip susiklosčius aplinkybėms, katė jau buvo bepuolanti pelę ir besuryjanti, bet pro šalį ėjo medžiotojas su dviem piktais šunimis, išmokytais susekti grobį. Ir vienas šuo, bėgdamas pro urvelį, išgirdo ten didelį šurmulį, ir tarė sau, jog lapė bus ką bedraskanti. Ir jis puolė į urvą griebti lapės, bet aptiko katę ir ištraukė ją nutvėręs. Ir katė, pakliuvusi šuniui į dantis, susirūpino savo likimu, ir paleido pelę gyvą ir sveiką, o šuo tuo tarpu išvilko katę, nusuko jai sprandą ir paliko be žado.

Taip jų pavyzdžiu ir pasitvirtino patarlės žodžiai: „Kas kitam maloningas — pelnys malonę, o skriaudėjui bus atsiteista už skriaudą“.

O tarp kitų pasakojimų yra dar

PASAKA APIE DŽAUDARĄ

Vienas pirklys, vardu Omaras, turėjo tris sūnus: vyresnįjį vadino Salimu, jaunėlį — Džaudaru, o vidurinįjį — Selimu. Ir rūpinosi jais tėvas, kol jie suaugo į vyrus. O Džaudarą mylėjo jis labiau negu jo brolius, ir kai tie suprato, jog tėvas labiausiai myli Džaudarą, pagavo juos pavydas, ir jie ėmė neapkęsti brolio. Ir pamatė pirklys, kad du sūnūs nekenčia jaunėlio brolio. O buvo jis senas ir būgštavo, jog veikiai pasimirs ir Džaudaras turės bėdos su broliais. Ir sukvietė tuomet jis gimines, teisėjo padėjėjus, išmanančius dalybas, keletą mokslo vyrų, ir tarė:

— Atneškite čionai mano pinigus ir audimus!

Ir kai viskas buvo sunešta, pirklys tarė:

— O žmonės, padalykite sulig įstatymu šiuos pinigus ir audimus į keturias dalis.

Ir, turtą padalijus, tėvas davė kiekvienam sūnui jo dalį, ketvirtą pasiėmė sau ir tarė:

— Tai visas mano turtas, padalijau jį po lygiai, ir dabar jie nieko negali reikalauti nei iš manęs, nei vienas iš kito, o kai pasimirsiu, tarp jų nebus jokių ginčų, nes palikimas padalytas prie mano gyvos galvos. O tai, ką pasiėmiau sau, atiteks mano žmonai, mano vaikų motinai, kad turėtų iš ko gyventi.

Padalijęs turtą, pirklys netrukus mirė, bet abu vyresnieji sūnūs nenorėjo tenkintis tuo, ką paliko jiems tėvas, ir vis gviešėsi į Džaudaro dalį, sakydami jam: „Tu pasisavinai tėvo pinigus!“ Ir nuėjo Džaudaras su broliais ieškoti teisybės pas teisėją, ir susirinko musulmonai, stebėję dalybas, ir paliudijo tai, ką buvo matę, ir teisėjas prigrėsė broliui, kad neskriaustų vienas kito. Tačiau ir Džaudaras, ir abu broliai besibylinėdami prarado nemaža pinigų. Ir vyresnieji broliai davė jam ramybę, bet prabėgo kuris laikas, ir jie vėl ėmė regzti pinkles, ir iš naujo patraukė teisybėn jaunėlį, ir paklojo didelius pinigus teisėjui. Ir broliai neatlyžo, ir nenustojo tampyti vienas kito po teismus ir švaistyti pinigų, kol pagaliau sukišo visą turtą tiems pinigų rijikams ir visi trys nuskurdo. Ir tuomet vyresnieji broliai nuėjo pas motiną, išsityčiojo iš jos ir atėmė visus pinigus, paskui primušė ją ir išmetė į gatvę.

Ir atėjo ji pas sūnų Džaudarą, ir taip jam pasakė:

— Tavo broliai padarė man tą ir tą ir atėmė visą turtą!

Taip tarusi, pratrūko ji plūsti juos ir keikti, o Džaudaras pertraukė ją šiais žodžiais:

— O motin, nekeiki jų ir neplūski, Alachas atlygins kiekvienam už jo darbus. Paklausyk, o motin: ir aš, ir broliai nusialinome bylinėdamiesi vieni su kitais, nes teismai suėda visus pinigus, o mes tampėmės po teismus ir nieko gera iš to nelaimėjome — priešingai, iššvaistėme viską, ką paliko mums tėvas, ir savo rietenomis užsitraukėme gėdą ir liudytojų, ir visų žmonių akyse. Nejaugi vėl kelsiu jiems bylą ir eisiu skųstis pas teisėją? To jau nebus! Apsigyvensi pas mane, ir mudu dalysimės tuo papločiu, kurį ligi šiol pats vienas suvalgydavau. Melskis už mane, ir Alachas ir tau ko nors pridės prie mano kasdieninės duonos kąsnio. Duoki jiems ramybę — Alachas atlygins jiems už jų darbus — ir guoskis protingo žmogaus žodžiais:

Kvailys nuskriaus tave — tu kvailiui duoki kelią,
Palauk — Alachas jam parodys savo galią.
Nekelki rankos! Jei kalnai prislėgs užgriuvę,
Žinok — nuvirs jie, ir iš naujo bus kaip buvę.

Ir taip jis ramino ir guodė motinos širdį, kol ji susitaikė su likimu ir pasiliko pas sūnų. Ir Džaudaras pasiėmė tinklą, ir pradėjo žvejoti

upėse ir tvenkiniuose, ir visur, kur tik tyvuliuoja vanduo. Ir kas dieną, būdavo, eina vis į kitą vietą, ir užsidirba šiandie dešimt, rytoj dvidešimt, poryt trisdešimt dirhemų ir maitina motiną, o ir pats gardžiai valgo ir saldžiai geria. O broliai nesiėmė jokio amato: nei pirko, nei prekiavo, ir atėjo jiems paskutinioji, abuoja ir dvokianti skurdu, nes pragaišino jie tai, ką išveržė iš motinos, ir atsikliuvo tarp bėdinų plikšių ir pavargėlių.

Ir dabar ateidavo jie dažnai pas motiną, ir žemindavosi, ir skųsdavosi badu, o motinos širdis gailestinga, ir ji duodavo jiems duonos plutelę, ir, jei būdavo ko atlikę iš vakarykščio viralo, sakydavo: „Valgykite greičiau ir bėkite, kol neparėjo brolis, o nemiela jam būtų judu čia aptikti, ir jo širdis nusigręžtų nuo manęs, ir per jus netekčiau jo malonės“. Ir broliai paskubomis užkrimsdavo ir dingdavo.

Ir štai kartą, kai jie atėjo pas motiną ir ši padėjo jiems viralo ir duonos, ir jie susėdo valgyti, staiga grįžo jų brolis Džaudaras, ir motina sutriko ir susigėdo, ir išsigando, jog sūnus užsirūstins, ir sustojo prieš jį, nudelbusi akis iš sarmatos, bet Džaudaras lipšniai nusišypsojo broliams ir tarė:

— Sveiki, o broliai! Tebūnie palaiminta ši diena! Kas nutiko, kad aplankėte mane šią palaimos dieną?

Ir širdingai juos apkabino, neslėpdamas meilės, ir pridūrė:

— Nemaniau, kad užduosite man širdį, pamiršdami kelią į šiuos namus, ir neateisite atlankyti manęs ir savo motinos.

— Prisiekiame Alachu, o broli,— atsiliepė Salimas ir Selimas,— mes labai tavęs išsiilgome, bet gėda buvo pažvelgti tau į akis po viso to, kas tarp mūsų įvyko, ir mes labai atgailavome. Sugundė mus šėtonas, teprakeikia jį aukštybių Alachas, ir tik judu su motina esate mūsų paguoda!

— Ir man nėra kitos paguodos, kaip tik judu! — sušuko Džaudaras.

— O sūnau,— tarė tuomet motina,— tegu Alacho šviesa negęsta tavo veide ir tegausina jis tavo turtus! Tu — visų tauriausias, o mano sūnau!

— Jauskitės kaip namie,— tarė broliams Džaudaras,— ir gyvenkite pas mane. Alachas maloningas, ir mano gero visiems ganės.

Ir jis susitaikino su broliais, ir jie pavakarieniavo drauge, ir pernakvojo, o rytą visi papusryčiavo, ir Džaudaras, pasiėmęs tinklą, išėjo ieškoti laimės.

Broliai irgi išėjo ir nesirodė iki vidurdienio, o kai grįžo, motina patiekė jiems pietus. Vakarop parėjo Džaudaras ir parnešė daržovių ir mėsos. Ir taip gyveno jie visą mėnesį — Džaudaras žvejojo ir prekia-

vo žuvimis, ir pirko maistą motinai ir broliams, o tie valgė ir pramogavo.

Ir taip jau atsitiko, jog vieną dieną Džaudaras nuėjo su tinklu prie upės ir užmetė jį, ir patraukė, ir tinklas iškilo tuščias, ir tuomet jis užmetė dar kartą, ir tinklas vėl iškilo tuščias. Ir Džaudaras tarė sau: „Čia nėra žuvų“,— ir nuėjo į kitą vietą, ir ten užmetė tinklą, bet šis iškilo tuščias, ir tuomet jis nuėjo toliau ir taip vaikščiojo nuo ryto ligi vakaro, bet nesugavo nė menkos žuvelės. „Stebuklai, ir gana! — sušuko jis.— Gal žuvų nebeliko upėje, o gal kas kita nutiko?“

Užsimetė jis tinklą ant pečių ir patraukė namo liūdnas ir susirūpinęs, galvodamas apie motiną ir brolius ir nenumanydamas, kuo juos pamaitins vakare. Ir kai ėjo pro kepyklą, pamatė, jog žmonės grūdasi prie duonos su pinigais rankose, o kepėjas nė nežiūri į juos. Stabtelėjo Džaudaras ir atsiduso, ir kepėjas kreipėsi į jį:

— Sveikas, o Džaudarai! Tau reikia duonos?

Bet Džaudaras neatsiliepė, ir kepėjas tarė:

— Jei neturi pinigų, imki duonos kiek gana, o užsimokėsi vėliau.

— Duoki man duonos už dešimt sidabrinių,— paprašė Džaudaras, ir kepėjas pasiūlė:

— Imki dar dešimt sidabrinių grynais, o rytoj atneši man žuvų už dvidešimt.

— Mielu noru,— atsakė Džaudaras, pasiėmė duoną ir dešimt sidabrinių ir, nusipirkęs už juos mėsos ir daržovių, tarė sau: „Rytoj praamžius pagelbės bėdoje“.

Ir Džaudaras parėjo namo, ir motina išvirė viralo, jis pavakarieniavo ir atsigulė. Rytojaus dieną, kai jis pasiėmė tinklą, motina tarė:

— Sėsk ir papusryčiauk.

— Pusryčiauk viena su broliais,— atsakė jis.

Ir nuėjo prie upės, ir užmetė tinklą — kartą, kitą, trečią. Paskui leidosi keliauti iš vienos vietos į kitą ir taip vaikščiojo iki pavakarės, bet nieko nesugavo. Tuomet susivyniojo tinklą ir liūdnas patraukė namo, o kelias vedė pro kepyklą. Ir, Džaudarui pasirodžius, kepėjas pamatė jį, atsvėrė duonos, atskaitė sidabro ir tarė:

— Eikš, pasiimk ir keliauk! Jei šiandien neturi — turėsi rytoj.

Ir Džaudaras buvo besiteisinąs, bet kepėjas jį pertraukė:

— Eik, nėra ko teisintis. Jei būtumei ką sugavęs, neštumeis laimikį. Kai pamačiau tave tuščiomis rankomis, supratau, jog tau nenusisekė, o jeigu ir rytoj nenusiseks, ateik, pasiimk duoną ir nesivaržyk — užsimokėsi vėliau.

Ir trečią dieną ligi pat vakaro Džaudaras vaikščiojo nuo vieno tvenkinio prie kito, bet nieko nesugavo, ir tuomet nuėjo pas kepėją, pasiė-

mė duoną ir sidabrą. Ir taip jam nesisekė septynias dienas, o galiausiai jis visai nusiminė ir tarė sau: „Šiandien eisiu prie Karūno tvenkinio“.

Ir jau buvo bemetąs tinklą, bet netikėtai prijojo magrebietis, raitas ant mulo, o buvo jis prašmatniu apdaru, ir ant mulo nugaros kūpsojo siuvinėtas maišas, ir mulo gūnia irgi buvo siuvinėta. Ir magrebietis, nusėdęs nuo mulo, tarė:

— Tebūnie tau ramybė, o Džaudarai, Omaro sūnau!

— Ir tau tebūnie ramybė, o hadžijau,— atsiliepė Džaudaras.

— O Džaudarai,— kreipėsi į jį magrebietis,— turiu į tave prašymą, ir jeigu manęs klausysi, pelnysi didelius turtus, tapsi mano draugu ir mano valios vykdytoju.

— O hadžijau,— tarė Džaudaras,— sakyki, ko pageidauji, ir aš tavęs klausysiu neprieštaraudamas.

— Sukalbėk Korano pirmąjį perskyrimą! — tarė magrebietis, kai juodu sukalbėjo drauge pirmąjį perskyrimą, jis išsitraukė šilkinę virvę ir paliepė: — Surišk man rankas ir tvirtai suveržk, o paskui įstumk mane į tvenkinį ir palūkėk — jei iškišiu iš vandens ranką prieš išnerdamas, užmesk tinklą ir kuo greičiau mane ištrauk, o jei iškišiu kojį, žinoki, kad aš nebegyvas ir palik mane. Tuomet pasiimk mulą ir maišą ir eik į pirklių prekyvietę — ten rasi žydą, vardu Šamija, atiduosi jam mulą, o jis tau duos šimtą dinarų. Pasiimk juos ir keliauk, ir šiukštu niekam neatskleisk paslapties.

Ir Džaudaras tvirtai surišo magrebiečiui rankas, o šis vis ragino, kad veržtų tvirčiau, ir pagaliau tarė:

— O dabar pastūmėk mane, kad įvirsčiau į tvenkinį!

Ir Džaudaras, pastūmęs jį, nubloškė į tvenkinį. Ir magrebietis nugrimzdo į vandenį, o Džaudaras palūkėjo, kol išniro kojos, ir suprato, jog tas nebegyvas. Tuomet pasiėmė mulą, palikęs skenduolį likimo valiai, ir nuėjo į pirklių prekyvietę, o ten pastebėjo žydą sėdint ant suoliuko prie krautuvės durų. Ir žydas, vos pamatęs mulą, sušuko:

— Vadinasi, nebėra to žmogaus! — Ir pridūrė: — Ir pražudė jį ne kas kitas, kaip tik gobšumas.

Ir, pasiėmęs mulą, davė Džaudarui šimtą dinarų, ir įsakė saugoti paslaptį, o Džaudaras susižėrė pinigus kišenėn ir nuėjo. Paskui, užsukęs pas kepėją, paprašė duonos, kiek reikėjo, ir tarė:

— Še tau dinarą!

Ir kepėjas, paėmęs dinarą, suskaičiavo, kiek jam priklauso, ir tarė:

— Dar dvi dienas galėsi gauti duonos už tuos pinigus.

Iš kepėjo Džaudaras nuėjo pas mėsininką, davė jam dinarą ir, pasiėmęs mėsos, tarė jam:

— Grąžą padėk mano sąskaiton.

Paskui jis nusipirko daržovių ir grįžo namo, o ten pamatė, jog broliai prašo motinos valgyti, ir ši sako: „Palaukite, kol pareis brolis, o namie nieko nėra“. Ir Džaudaras, įžengęs vidun, tarė:

— Imkite ir valgykite!

Ir broliai puolė prie duonos lyg du guliai, o Džaudaras atidavė motinai likusius pinigus ir tarė:

— Imk, o motin, o kai broliai prašys, duok jiems smulkių, tegu nusiperka ko nors valgyti, kol manęs nebus namie.

Paskui jis nuėjo gulti ir išsimiegojo ligi ryto, o atsikėlęs pasiėmė tinklą ir patraukė prie Karūno tvenkinio, ir jau buvo bemetąs tinklą, bet netikėtai prijojo kitas magrebietis dar puošnesniu apdaru, raitas ant mulo, ir jo balnakrepšyje buvo dvi skrynelės — po skrynelę kiekvienoje kišenėje.

— Tebūnie tau ramybė, o Džaudarai,— tarė jis prijojęs, ir Džaudaras atsakė:

— Ir tau tebūnie ramybė, o hadžijau!

Ir magrebietis paklausė:

— Ar buvo čia vakar atjojęs toks magrebietis, raitas ant štai tokio mulo?

Ir Džaudaras persigando, ir ėmė gintis sakydamas:

— Aš nieko čia nemačiau!

O jis pabūgo, jog magrebietis galįs paklausti, kur jis nujojo, ir jeigu Džaudaras atsakysiąs, jog prigėrė tvenkinyje, šis, ko gero, įtarsiąs, jog tai jis, Džaudaras, jį nuskandino, ir jam nieko kito nebeliko, kaip tik gintis.

— O nelaimingasis! — tarė magrebietis.— Tai mano brolis, ir jis mane pralenkė.

— Aš nieko nežinau,— neatlyžo Džaudaras, ir magrebietis paklausė:

— Argi ne tu jį surišai ir įstūmei į tvenkinį, argi jis tau nesakė: „Jei išnirs mano rankos, užmesk tinklą ir kuo greičiau mane ištrauk, o jeigu išnirs kojos, aš būsiu nebegyvas, ir tu pasiimk mulą, nuvesk žydui, vardu Šamija, ir jis duos tau šimtą dinarų“? Ir išniro kojos, o tu pasiėmei mulą ir nuvedei jį žydui, ir šis davė tau šimtą dinarų.

— Jei viską taip gerai žinai, ko klausinėji? — atsiliepė Džaudaras, ir magrebietis atsakė:

— Noriu, kad ir mane įstumtum į tvenkinį, kaip įstūmei mano brolį.— Ir, išsitraukęs šilkinę virvę, pridūrė: — Surišk man rankas ir įversk į vandenį, o jeigu man nutiks tai, kas nutiko mano broliui, pasiimk mulą, nuvesk žydui ir gausi šimtą dinarų.

— Eikš,— tarė jam Džaudaras.

Ir, magrebiečiui priėjus, Džaudaras jį surišo ir įstūmė į tvenkinį, šis įvirto į vandenį ir nugrimzdo. Ir Džaudaras palūkėjo, o kai išniro kojos, sušuko:

— Ir tas nukeliavo į pragarą! Jei tokia bus Alacho valia, kas dieną čionai atjos po magrebietį, ir aš juos raišiosiu, ir jie visi prigers, o man ganės ir šimto dinarų nuo kiekvieno skenduolio!

Ir jis pasiėmė mulą, ir nuėjo, o žydas, pamatęs jį, sušuko:

— Ir to nebėra!

— Tenesensta tavo galva! — tarė jam Džaudaras, ir žydas pridūrė:

— Štai atpildas gobšuoliams!

Ir, paėmęs iš Džaudaro mulą, davė jam šimtą dinarų, ir Džaudaras įsikišo juos kišenėn, o parėjęs namo, atidavė motinai. Ir motina jį paklausė:

— O vaike, iš kur imi tuos pinigus?

Ir Džaudaras papasakojo, ir ji tarė:

— Tu nebeisi daugiau prie Karūno tvenkinio — man baugu, kad tau gali kas nutikti dėl tų magrebiečių.

— O motin,— atsiliepė Džaudaras,— aš įstumiu juos į tvenkinį, jų pačių prašomas. O ką gi man daryti? Šis amatas duoda man kasdien šimtą dinarų ir, be to, dabar anksčiau grįžtu namo. Prisiekiu Alachu, aš vaikščiosiu prie Karūno tvenkinio, kol nebeliks magrebiečių nė žymės ir jie nustos lankytis.

Trečią dieną Džaudaras nuėjo į tą pačią vietą. Ir vos tik jis ten atsidūrė, netikėtai prijojo magrebietis, raitas ant mulo, ir su balnakrepšiu, o išsipustęs buvo kur kas prašmatniau nei aniedu.

— Tebūnie tau ramybė, o Džaudarai, Omaro sūnau,— pasisveikino jis.

— Ir Džaudaras pagalvojo: „Iš kur jie visi mane pažįsta?“ O paskui pasisveikino su raiteliu, ir šis paklausė:

— Ar buvo čia atjoję tokie magrebiečiai?

— Du,— atsakė Džaudaras.

— Ir kurgi jie nujojo? — paklausė raitelis, ir Džaudaras atsakė:

— Aš juos surišau ir įstūmiau į šį tvenkinį, ir jie prigėrė. Ir tavęs laukia tas pats galas.

Ir magrebietis susijuokęs tarė:

— O nelaimingasis, niekas neišvengs savo likimo! — Ir, nusėdęs nuo mulo, pridūrė: — O Džaudarai, daryk ir man tą patį, ką jiems padarei.

Ir išsitraukė šilkinę virvę, o Džaudaras tarė:

— Susidėk rankas už nugaros, kad patogiau būtų surišti, o aš skubu, ir man brangus laikas.

Ir magrebietis susidėjo rankas už nugaros, ir Džaudaras, suveržęs jas virve, įstūmė raitelį į vandenį, o šis nugrimzdo. Ir Džaudaras liko bestovįs žiūrėdamas, kas bus toliau. Ir staiga magrebietis iškišo rankas, o paskui išnėrė pats ir sušuko:

— Meski tinklą, o nelaimėli!

Ir Džaudaras užmetė tinklą, ir ištraukė magrebietį, ir tuomet pastebėjo, kad šis laiko rankose po žuvį, raudoną lyg koralas.

— Atvožki skryneles! — įsakė jis.

O kai Džaudaras atvožė skryneles, magrebietis įdėjo į kiekvieną po žuvį ir vėl uždarė, paskui apkabino Džaudarą ir, pabučiavęs į abu skruostus, sušuko:

— Tesaugo tave Alachas nuo visų negandų! Prisiekiu Alachu, jei nebūtum užmetęs tinklo ir manęs ištraukęs į krantą, aš nepaleisčiau tų žuvų ir nugrimsčiau su jomis į dugną, ir prigerčiau, ir likčiau ten begulįs.

— O hadžijau,— kreipėsi į jį Džaudaras,— dėl Alacho meilės, apsakyk man teisybę, kas nutiko tiems dviem, kurie prigėrė tvenkiny, ir kas iš tikrųjų tos žuvys, ir kuo čia dėtas žydas?

Ir magrebietis atsakė Džaudarui:

— Žinoki, o Džaudarai, tiedu, kurie prigėrė anksčiau,— tai mano broliai. Ir vienas jų buvo vardu Abdas as-Salemas, o kitas Abdas al-Ahadas, o aš vadinuos Abdu as-Samadu, o tas žydas — mūsų brolis, ir vardu jis — Abdas ar-Rahimas, bet iš tikrųjų jis ne žydas, jis — musulmonas ir priklauso malikitų sektai. Mūsų tėvas mokė mus spėti paslaptis, ieškoti lobių ir burti. Ir mes išėjome visus mokslus, kol pagaliau mums pradėjo tarnauti maridai ir ifritai iš džinų padermės. Mūsų buvo keturi broliai, ir tėvas, vardu Abdas al-Vadudas, mirdamas paliko mums didelius turtus, ir mes ėmėme dalytis brangenybes, pinigus ir talismanus, kol priėjome prie knygų. Ir kai ėmėme dalytis knygas, kilo nesutarimai dėl vienos knygos, vadinamos „Senolių padavimais“, kuriai jokia kita neprilygsta, ir neįmanoma jos įkainoti nei įvertinti, nes joje minimi visi lobiai ir sudėta visa išmintis. Tėvas dažnai imdavo tą knygą į rankas, o mes buvome išmokę tik kuriuos ne kuriuos perskyrimus, ir kiekvienas norėjo ją gauti ir nuodugniai su ja susipažinti. Ir, kilus tarp mūsų tam nesutarimui, atėjo šeichas, mūsų tėvo mokytojas, auklėjęs jį ir mokęs magijos ir burtų, ir tarė mums: „Duokite šen knygą!“ Ir mes padavėme jam knygą, ir jis tarė: „Jūs — mano sūnaus sūnūs, todėl negalėčiau nė vieno jūsų nuskriausti. Tegu tasai, kuris nori gauti šią knygą, eina ieškoti aš-Šamardalio lobių ir atneša man dangaus skritulį, juodalų skrynelę, žiedą ir kardą. Žiedui tarnauja maridas, vardu Griausmingasis Perkūnas, ir tam, kas mūvi tą žiedą,

nebaisūs nei karaliai, nei sultonai, ir jeigu jis panūs nukariauti visą žemę, jam nebus jokių kliūčių. O jeigu tasai, kas juosi kardą, pakels jį prieš kariauną, priešas leisis bėgti, o jeigu jis dar pasakys: „Sunaikinki kariauną!“ — iš kardo pažirs ugniniai žaibai ir visus išguldys. O jeigu tasai, kas turi dangaus skritulį, panorės apžvelgti visus kraštus nuo rytų ligi vakarų, pamatys juos ir apžiūrės, sėdėdamas vietoje. Ir kurį kraštą įsigeis jis išvysti, turės tik nukreipti ton pusėn skritulį ir pažvelgti į jį — ir pamatys tą kraštą ir jo žmones, lyg tas būtų ranka pasiekiamas. O jeigu jis užsirūstins ant kurio miesto, turės tik nukreipti skritulį į saulę — ir tas miestas sudegs. O kas turi juodalų skrynelę, jam gana tik pasijuodinti akis — ir jis paregės visus žemės lobius. O štai mano sąlyga: tasai, kas nesugebės laimėti man to lobio, neturės jokių teisių į šią knygą, o kas laimės tą lobį ir atneš man visus keturis daiktus, galės paimti knygą“.

Ir mes priėmėme tą sąlygą, ir šeichas mums tarė: „Žinokite, o mano sūnūs, jog aš-Šamardalio lobis saugomas Raudonojo karaliaus vaikų, o jūsų tėvas pasakojo man, jog stengęsis laimėti tą lobį, bet nesugebėjęs — Raudonojo karaliaus sūnūs pabėgę nuo jo į Egipto žemę ir pasislėpę vadinamajame Karūno tvenkinyje. Jūsų tėvas viję̇sis juos iki pat Egipto, bet jų nenutvėręs — jie pasinėrę į tvenkinį, o tas tvenkinys buvęs užkerėtas. Grįžo jis liūdnas ir nugalėtas, nesugebėjęs atimti lobio iš Raudonojo karaliaus sūnų.

Ir jūsų tėvas, pamatęs, kad jų neįveiks, atėjo pas mane, ir ėmė guostis, ir aš nubraižiau jam buriamąją lentelę, ir pagal žvaigždžių padėtį nustačiau, kad lobį pavyks laimėti tik padedant vienam jaunikaičiui iš Egipto žemės, Džaudarui, Omaro sūnui,— jis esąs įrankis Raudonojo karaliaus vaikams nugalėti. O būsiąs tai žvejys, ir sutiksią jį prie Karūno tvenkinio, ir burtai išsisklaidysią, kai Džaudaras surišiąs rankas laimės išrinktajam ir įstumsiąs jį į tvenkinį, ir ten jis kovosiąs su Raudonojo karaliaus vaikais, ir laimės išrinktasis juos nutversiąs, o tas, kam neskirta laimė, žūsiąs, ir jo kojos išnersiančios iš vandens. Liksiąs gyvas laimingasis, kurio rankos iškilsiančios į paviršių, tuomet Džaudaras užmesiąs ant jo tinklą ir ištrauksiąs jį iš vandens“. Ir mano broliai pasakė: „Mes keliausime, nors ir būtų lemta žūti!“ Ir aš pasakiau: „Aš irgi keliausiu“. O brolis, persirengęs žydu, tarė: „Man ta kelionė ne prie širdies“. Ir mes sutarėme su juo, kad jis išvyks į Egiptą, persirengęs pirkliu žydu, ir jei katras mūsų prigers tvenkinyje, jis paims iš Džaudaro mulą ir maišą ir duos jam šimtą dinarų. Ir kai atėjo pas tave pirmasis brolis, jį nugalėjo Raudonojo karaliaus sūnūs, jie nugalėjo ir antrąjį mano brolį, o su manimi nesugebėjo susidoroti, ir aš juos nutvėriau.

— O kurgi jie, jeigu juos nutvėrei? — paklausė Džaudaras, ir magrebietis atsakė:

— Argi nematei? Aš sudėjau juos į skryneles.

— Juk tai žuvys,— papriešta ravo Džaudaras.

— Tai ne žuvys, o ifritai pasivertę žuvimis,— tarė magrebietis.— Žinoki, o Džaudarai, lobį galima paimti tik tuomet, jeigu tu padėsi. Ar išklausysi mano prašymą ir keliausi su manim į Faso ir Miknaso miestą, kur mūsų laukia lobis? Duosiu tau, ko tik pageidausi — juk esi mano brolis Alacho akyse,— ir džiugia širdimi grįši į savo šeimą.

— O hadžijau,— atsiliepė Džaudaras,— aš turiu motiną ir du brolius, ir mano priedermė jais rūpintis. Kas jiems duos kasdienės duonos, jei iškeliausiu su tavimi?

— Menkniekis,— atsakė magrebietis.— Jeigu tau rūpi tik šeimos išlaikymas, duosiu tau tūkstantį dinarų, o tu atiduosi juos motinai, kad turėtų iš ko gyventi, kol grįši į gimtinę — juk parkeliausime vėliau kaip po keturių mėnesių, jei išvyksi su manim ieškoti lobio.

Vos tik Džaudaras išgirdo apie tūkstantį dinarų, iškart pasakė magrebiečiui:

— Duoki, o hadžijau, tuos tūkstantį dinarų, aš paliksiu juos motinai ir keliausiu su tavimi.

Ir magrebietis atskaičiavo jam tūkstantį dinarų, o Džaudaras pasiėmė juos ir nuėjo pas motiną, ir papasakojo, kas jam nutiko su magrebiečiu, ir pridūrė:

— Imki tūkstantį dinarų ir leiski juos sau ir mano broliams. Aš išvykstu su magrebiečiu į vakarus ir užtruksiu kelionėje keturis mėnesius, ir pelnysiu didelius turtus. Melskis už mane, o motin!

— O mano vaike,— tarė motina,— tu palieki mane, ir aš bijosiu dėl tavęs.

— O motin,— atsakė Džaudaras,— nieko bloga nenutiks tam, ką saugo Alachas, o magrebietis — doras žmogus.

Ir ėmė jį liaupsinti, ir motina tarė:

— Tegul Alachas palenkia į tave jo širdį! Keliauki su juo, o mano vaike, gal ką nors pelnysi.

Atsisveikino Džaudaras su motina ir išėjo, o kai susitiko magrebietį Abdą as-Samadą, šis paklausė:

— Ar tareisi su motina?

— Taip,— atsakė Džaudaras,— ji mane palaimino.

— Sėskis užpakaly manęs,— paliepė magrebietis.

Ir Džaudaras atsisėdo ant mulo, ir juodu išjojo, ir keliavo nuo vidurdienio iki saulėlydžio. Džaudaras išalko ir, matydamas, jog magrebietis neturi nieko valgoma, paklausė:

— O hadžijau, gal tu pamiršai pasiimti maisto kelionei?

— Ar nori valgyti? — paklausė magrebietis.

Ir kai Džaudaras atsakė, jog nori, juodu nusėdo nuo mulo, ir magrebietis liepė jam nuimti maišą, o kai šis nuėmė, magrebietis paklausė:

— Ko tu norėtum, o broli?

— O ko turi? — atsiliepė Džaudaras.

— Dėl Alacho meilės, sakyk man, ko tu nori? — pakartojo magrebietis.

— Duonos ir sūrio,— atsakė Džaudaras.

— O nelaimėli,— sušuko magrebietis,— dabar pamiršk duoną ir sūrį! Paprašyk ko nors gardesnio.

— O man dabar viskas būtų gerai,— atsakė Džaudaras, ir magrebietis paklausė:

— Ar tau patinka kepti viščiukai?

— Žinoma,— atsiliepė Džaudaras.

— O ryžiai su medum?

— Aišku.

— O tau patinka tokie ir tokie patiekalai? — paklausė magrebietis ir išvardijo dvidešimt keturis valgius.

Ir Džaudaras tarė sau: „Jam protas pasimaišė! Iš kur jis gaus visų tų valgių, jei neturi nei virtuvės, nei virėjo? Geriau pasakysiu jam, kad liautųsi". Ir garsiai tarė:

— Liaukis! Tik kurstai man alkį, minėdamas visus tuos patiekalus, o aš nieko nematau!

— Valgyk į sveikatą, o Džaudarai! — tarė magrebietis ir, įkišęs ranką į maišą, ištraukė auksinį dubenį su dviem garuojančiais keptais viščiukais, o paskui vėl įkišo ranką į maišą ir išėmė auksinį dubenį su kebabu, ir tol traukė auksinius dubenis, kol išdėstė priešais dvidešimt keturis patiekalus. Ir Džaudaras apstulbo, o magrebietis jam tarė:

— Valgyk, o nelaimėli!

— O hadžijau,— sušuko Džaudaras,— tu susidėjai į maišą ir virtuvę, ir virėjus, kurie ten gamina valgį?

Ir magrebietis susijuokęs tarė:

— Šis maišas užburtas, ir jam tarnauja džinas, ir jei kas valandą reikalautum tūkstančio patiekalų, maišo tarnas tuoj pat jų gautų ir tau patiektų.

— Puikus maišas! — sušuko Džaudaras.

Ir juodu gardžiai pavalgė, o tai, kas atliko, magrebietis išmetė ir tuščius dubenis sudėjo atgal į maišą. Paskui įkišo ten ranką ir ištraukė ąsotį, ir juodu atsigėrė, nusimazgojo rankas ir sukalbėjo vakarinę maldą. Tuomet magrebietis įkišo maišan ąsotį ir sudėjo abi skryneles, ir,

užkrovęs jį ant mulo, atsisėdo raitas, ir tarė Džaudarui:

— Lipki ir jojam! O Džaudarai,— staiga paklausė jis,— ar žinai, kiek kelio nuo Egipto iki šios vietos?

— Prisiekiu Alachu, nežinau,— atsakė Džaudaras, ir magrebietis tarė:

— Mudu nujojome vieną mėnesį kelio.

— Kaip? — nustebo Džaudaras.

— O Džaudarai,— atsakė magrebietis,— žinoki, jog šis mulas, kuriuo mudu jojame,— maridas iš džinų padermės ir per dieną nubėga vienerių metų kelią, bet dabar jis neskubėjo, kad tau kas nenutiktų.

Ir jie keliavo toliau, kol sutemo naktis, ir tada magrebietis ištraukė iš maišo vakarienę, o kai išaušo rytas — išėmė pusryčius. Ir taip jie keliavo keturias dienas: iki vidurnakčio joja ant mulo, paskui nusėda ir apsistoja nakvynės, o anksti rytą vėl leidžiasi kelionėn, ir Džaudaras prašo, ko tik širdis geidžia, ir magrebietis visko jam ištraukia iš maišo.

O penktą dieną jie pasiekė Faso ir Maknaso miestą ir įjojo pro vartus, ir kiekvienas sutiktas sveikinosi su magrebiečiu, ir bučiavo jam ranką. Ir taip truko ligi tol, kol jie prijojo vartus, ir magrebietis pasibeldė, ir vartai tuoj pat atsidarė, ir pasirodė mergelė, skaistumu užtemdanti mėnulį.

— O Rahma, dukrele, atverki mums rūmus,— tarė jis, ir ji atsakė:

— Akių moju, o tėve!

Ir žengė į vidų grakščia eisena, ir Džaudarui aptemo protas, ir jis tarė sau: „Karaliaus duktė, ne kitaip!“ Ir mergelė atvėrė rūmus, ir magrebietis, nukėlęs maišą nuo mulo, įsakė jam:

— Dinki, ir telaimina tave Alachas!

Ir žemė netikėtai prasivėrė, ir mulas prasmego skradžiai, ir žemė užsivėrė iš naujo.

— O užtarėjau! — sušuko Džaudaras.— Šlovė Alachui, kuris apsaugojo mus nuo pražūties, kai jojome raiti ant to mulo!

— Nesistebėki, o Džaudarai,— atsiliepė magrebietis.— Bene tau nesakiau, kad tas mulas — ifritas? O dabar eikime į vidų.

Ir juodu žengė į rūmus, ir Džaudarą apstulbino gausybė prašmatniausių kilimų, brangenybių ir pagražinimų, nukaltų iš taurių jų metalų ir nusagstytų brangakmeniais. O kai juodu atsisėdo, magrebietis paliepė mergelei:

— O Rahma, atneški čionai tokį ir tokį ryšulį!

Ir mergelė pasikėlusi atnešė ryšulį, ir padėjo prieš tėvą, o šis atmezgė jį ir ištraukė apdarą, vertą tūkstančio dinarų, ir tarė Džaudarui:

— Persirenki, o Džaudarai, ir jauskis kaip namie!

Ir Džaudaras persirengė, ir tapo panašus į Vakarų karalių. O magrebietis pasidėjo priešais maišą ir ėmė traukti dubenis su visokiausiais patiekalais, kol radosi jų ant staltiesės keturiasdešimt, ir tuomet tarė Džaudarui:

— O broli, sėskis ir pavalgyki, ir neturėki prieš mus nieko pikta, jei neįminėme, kokie patiekalai tau labiausiai tinka. Tik pasakyk mums, ko pageidauji, ir mes nedelsiant patieksime.

— Prisiekiu Alachu, o hadžijau,— sušuko Džaudaras,— man patinka visokie patiekalai, ir niekuo aš nesibodžiu! Nieko manęs neklausinėki ir duoki tai, kas tau ateina į galvą, o man tik liepki valgyti.

Ir Džaudaras gyveno pas magrebietį dvidešimt dienų, ir kas dieną dėvėjo vis nauju drabužiu, ir valgių jiems rūpino maišas. Magrebietis nieko nepirko — nei mėsos, nei duonos — nei virė, nei gamino ir viską, ko tik norėjo, ėmė iš maišo, net įvairiausius vaisius. O dvidešimt pirmą dieną tarė Džaudarui:

— O Džaudarai, eime, šiandien lemta paimti aš-Šamardalio lobį.

Ir Džaudaras nusekė paskui jį, ir juodu priėjo miesto vartus, ir atsidūrė už miesto, paskui sėdo ant mulų ir jojo iki vidurdienio, kol prijojo sraunią upę. Ir tuomet Abdas as-Samadas nusėdo nuo mulo, ir tarė:

— Lipki žemėn, o Džaudarai!

O kai Džaudaras nulipo, Abdas as-Samadas sušuko: „Čionai!“ ir mostelėjo ranka dviem vergams, ir tie pribėgę pasiėmė mulus, ir kiekvienas nuėjo savo keliu. Kurį laiką jų nebuvo matyti, o paskui vienas grįžo, vežinas palapine, ir ją ištempė, kitas atgabeno kilimų ir išklojo palapinę, o pasieniais išdėliojo pagalves ir alkūnramsčius. Paskui vienas vergas dingo ir atnešė abi skryneles su žuvimis, o kitas — maišą. Ir magrebietis pasikėlęs tarė:

— Eikš čionai, o Džaudarai!

Ir Džaudaras priėjęs atsisėdo, ir Abdas as-Samadas ištraukė iš maišo dubenis su valgiais, ir juodu papietavo, o paskui magrebietis pasiėmė skryneles ir pradėjo kalbėti užkeikimus. Ir tuomet iš skrynelių pasigirdo balsai:

— Mes čia, o didysis šios žemės burtininke, ir pasirengę tau tarnauti! Pasigailėki mūsų!

Ir žuvys ėmė šauktis pagalbos, o Abdas as-Samadas vis kalbėjo užkeikimus, kol pagaliau skrynelės išlakstė į šipulius, o šipulius išnešiojo vėjas. Ir tuomet pasirodė du žmonės, supančioti virvėmis.

— Malonės, o didysis šios žemės burtininke! — šaukė jie.— Ką tu ketini mums padaryti?

— Aš noriu jus sudeginti,— atsakė magrebietis,— bet jeigu duo-

site man žodį, jog padėsite laimėti aš-Šamardalio lobį, pasigailėsiu.

— Duodame tau žodį padėti,— atsiliepė surištieji,— bet tu privalai atsivesti čionai žvejį Džaudarą. Be jo nepaimsi lobio, nes ten gali įeiti tik Džaudaras, Omaro sūnus.

— Tą, kurį jūs minite, aš atsivedžiau,— atsakė magrebietis,— jis čia, girdi jus ir mato.

Ir tiedu pažadėjo, kad padės jam laimėti lobį, ir magrebietis juos paleido. O paskui jis išsiėmė nendrės stiebą ir kelias raudonojo kalnų krištolo plokšteles, kurias pasidėjo šalia nendrės, atsinešė gorę, prikrovė į ją žarijų ir įpūtė ugnį, ir, išsitraukęs smilkalų, tarė:

— O Džaudarai, aš imsiu kalbėti užkeikimus, berdamas į ugnį smilkalus, o kai kalbėsiu užkeikimus, negalėsiu pasakyti tau nė žodžio, kitaip neveiks burtai. Aš noriu pamokyti tave, ką turėsi daryti, kad pasiektum tikslą.

— Pamokyk,— atsiliepė Džaudaras.

— Žinoki,— tarė tuomet Abdas as-Samadas,— kai aš imsiu kalbėti užkeikimus ir įbersiu smilkalų į ugnį, vanduo upėje išgaruos ir pasirodys auksiniai vartai, didumo sulig miesto vartais, ir bus juose du variniai žiedai. Nusileisi prie tų vartų, tyliai pasibelsi ir palūkėsi, o paskui pasibelsi antrą kartą, tik jau garsiau nei pirmąjį, tuomet dar palūkėsi ir iš lėto pabelsi tris kartus, ir išgirsi klausiant: „Kas beldžia į lobyno vartus, nemokėdamas minti mįslių?“ O tu atsakysi: „Aš, žvejys Džaudaras, Omaro sūnus“,— ir vartai atsivers, ir stos prieš tave žmogus su kardu rankoje, ir pasakys: „Jeigu tu tas žmogus, įrėžki sprandą, ir aš tau nukirsiu galvą“. Ir tu nebijok, drąsiai įrėžk sprandą — kai tik jis pakels kardą ir užsimos, kris vietoje, ir pamatysi, kad jis tyso bedvasis. Tavęs nesieks kardas, ir nieko bloga tau nenutiks, bet jeigu jo neklausysi, jis tave nudės. O kai įveiksi jo burtus paklusnumu, žengsi į vidų ir pamatysi kitus vartus. Pasibelsi į juos, ir išjos raitelis su ietimi ant peties, ir paklaus tave: „Kas atnešė tave į šią vietą, kur nekelia kojos nei žmonės, nei džinai?“ Ir užsimos smogti ietimi, o tu atlapoki krūtinę,ir jis smeigs tau, ir kris vietoje, ir pamatysi, kad jis tyso bedvasis. O jeigu jam priešinsies, jis tave nudės. Paskui prieisi trečius vartus, ir stos prieš tave žmogus su kilpiniu ir strėlėmis rankoje, ir paleis į tave strėlę, o tu atlaposi krūtinę, ir kai strėlė kliudys tave, jisai kris vietoje nebegyvas. Bet jeigu jam priešinsies, jis tave nudės. O paskui prieisi ketvirtus vartus ir pasibelsi — jie atsivers, ir puls tave milžiniškas liūtas, ir plačiai išžios nasrus, lyg ketindamas tave suėsti, bet tu nebijok, ir nebėk, o ženki artyn ir ištiesk jam ranką, ir jisai kris vietoje bedvasis, ir tau nieko bloga nenutiks. O paskui prieisi penktus vartus, ir stos prieš tave juodaodis vergas, ir paklaus:

„Kas tu?“ O tu jam atsakysi: „Aš — Džaudaras“. Ir vergas tau pasakys: „Jei esi tas žmogus, atidaryki šeštus vartus“. O tu prieisi prie vartų ir tarsi: „O Isa, pasakyk Musai, kad atvertų vartus!“ Ir vartai atsivers. O įėjęs pamatysi du slibinus — vieną po dešinei, kitą po kairei, ir abu plačiai išsižios, ir puls tave. Atkiški kiekvienam ranką, ir jie tau įkąs, o jei priešinsies, jie tave sudraskys. Paskui prieisi prie septintų vartų ir pasibelsi, ir pasirodys tavo motina, ir pasakys: „Sveikas atvykęs, o mano vaike! Eikš čionai, pasisveikinsim!“ O tu jai atsakysi: „Laikykis atstu nuo manęs ir nusirenk!“ Ir ji tau pasakys: „O mano vaike, juk aš tavo motina, maitinau tave ir auginau. Kaipgi tu gali reikalauti, kad prieš tave nusirengčiau?“ O tu atsakysi: „Jei nenusirengsi — nudėsiu!“ Pasisuksi į dešinę ir pamatysi ant sienos kardą, nutversi jį ir užsimosi tardamas: „Nusirenk!“ Ir ji pradės apgaudinėti tave ir žemintis, bet tu jos nesigailėk — kai tik ji nusivilks kokį drabužį, sakyk jai: „Visai nusirenk!“ Ir nenustok grasinti, kad ją nudėsi, kol ji nenusitrauks visų drabužių ir nenugrius. Ir tuomet visos paslaptys bus atskleistos ir visi burtai panaikinti, ir tau nebegrės joks pavojus. Žengsi pro septintus vartus ir pamatysi kalnus aukso, bet juo nesusiviliok. Ten pat išvysi nišą, užtrauktą užuolaida. Atitrauksi užuolaidą ir pamatysi aukso guolyje ilsint burtininką aš-Šamardalį, o jo galvūgalyje paregėsi apskritą daiktą, spindintį kaip mėnulis,— tai bus dangaus skritulys. Aš-Šamardalis turės prisijuosęs kardą ir mūvės žiedą ant piršto, o pakaklėje ant grandinėlės kabos juodalų skrynelė. Atneški man visus tuos keturis lobius ir žiūrėk, kad nepamirštum nieko iš to, ko tave mokiau, ir nieko nedarytum savaip, o kitaip didelis pavojus grės tavo gyvybei ir tau teks labai graužtis, kad manęs neklausei.

Ir magrebietis vėl persakė viską antrą, trečią ir ketvirtą kartą, ir pagaliau Džaudaras tarė:

— Aš viską įsiminiau, tik neįsivaizduoju, kas įmanytų atsispirti visiems tiems burtams ir ištverti visą tą baimę?

— O Džaudarai, nebijoki, nes tos visos būtybės bus bedvasės,— atsakė magrebietis ir ėmė jį raminti, ir Džaudaras sušuko:

— Atsiduodu Alacho malonei!

Ir tuomet magrebietis įbėrė į ugnį miltelių, ir ėmė kalbėti užkeikimus, ir vanduo išgaravo iš upės, ir pasirodė jos dugnas, o dugne — lobyno vartai. Ir Džaudaras nusileido prie vartų, ir pasibeldė į juos, ir išgirdo balsą:

— Kas beldžia į lobyno vartus, nemokėdamas minti mįslių?

— Aš, žvejys Džaudaras, Omaro sūnus,— atsakė Džaudaras.

Ir vartai atsivėrė, ir priešais žengė žmogus su nuogu kardu, ir įsakė Džaudarui:

— Įrėžki sprandą!

O kai Džaudaras įrėžė sprandą, žmogus kirto jam kardu ir krito vietoje. Tas pat nutiko prie antrų vartų ir kitur, kol Džaudaras įveikė visų septynerių vartų burtus. Ir tuomet pasirodė jo motina, ir tarė:

— Sveikas atvykęs, o mano vaike!

Ir Džaudaras paklausė:

— Kas tu?

— Aš tavo motina,— atsakė moteriškė,— aš tave maitinau ir auginau, aš tave išnešiojau devynis mėnesius, o mano vaike!

— Nusirenk! — įsakė Džaudaras, ir moteriškė tarė:

— Tu — mano sūnus, kaipgi tu gali reikalauti, kad prieš tave nusirengčiau?

— Nusirenk! — sušuko Džaudaras.— Kitaip nukirsiu tau galvą štai šiuo kardu!

Ir jis atkišo ranką, ir, griebęs kardą, užsimojo smogti moteriškei, ir tarė:

— Jei nenusirengsi, nudėsiu.

Ir jie įniko ginčytis, ir pagaliau, kai Džaudaras ėmė prisispyręs grasinti, ji nusivilko vieną drabužį, ir Džaudaras užriko:

— Visiškai nusirenk!

Ir vėl įsileido į ginčą, kol ji nusivilko kitą drabužį, ir taip jie ilgai riejosi, o moteriškė vis kalbėjo: „O mano vaike, blogai, matyt, tave auklėjau!“ Ir pagaliau, likusi vienais marškiniais, ji tarė:

— O mano vaike, nejaugi tavo širdis akmeninė, jei nori užtraukti man gėdą ir liepi nuogai stoti tau prieš akis? O mano vaike, nejaugi taip galima?

Ir Džaudaras tarė:

— Tavo teisybė, būk su marškiniais!

Ir vos tik jis ištarė šiuos žodžius, moteriškė suriko:

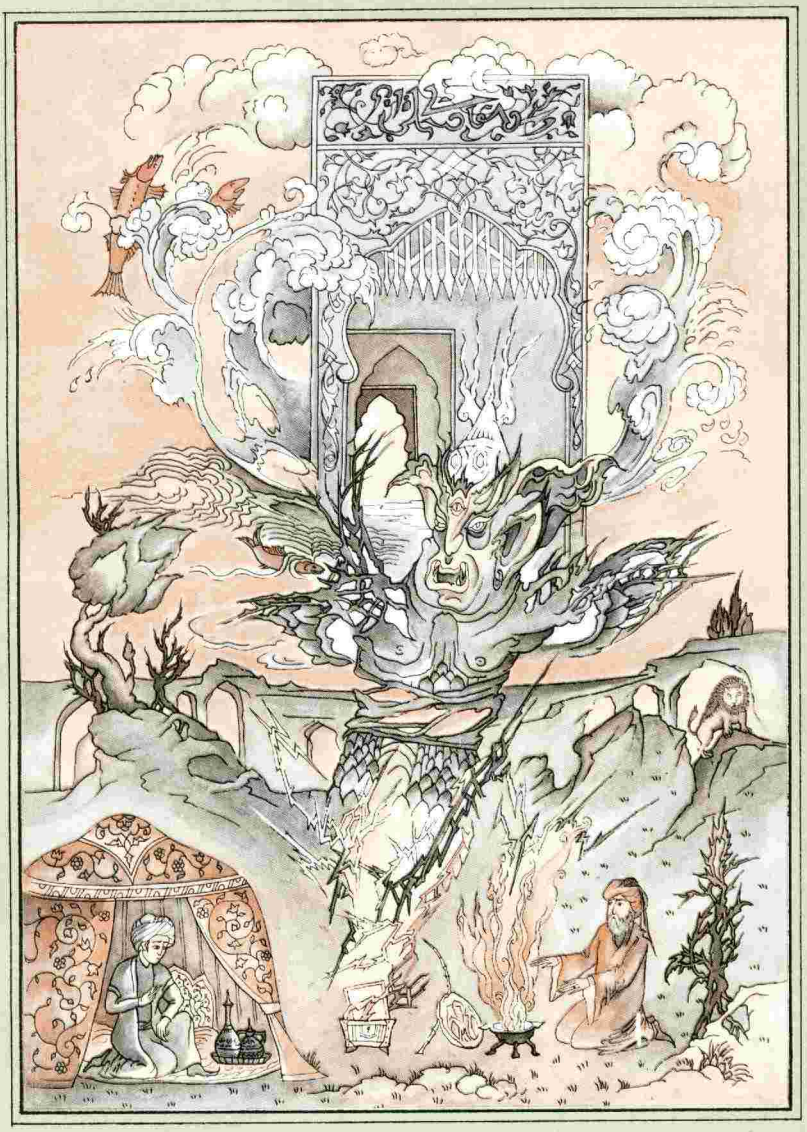
— Jis suklydo! Muškite jį!

Ir pasipylė ant jo smūgiai sakytum lietus, ir susibūrė aplink lobyno tarnai, ir užkėlė jam tokią pylą, kurią jis kol gyvas minėjo, o paskui išstūmė lauk ir išmetė iš lobyno, ir vartai užsitrenkė. Ir vos tik jie išbloškė Džaudarą pro vartus, magrebietis Abdas as-Samadas tuoj pat jį ištraukė, ir upe vėl pliūptelėjo sraunūs vandenys.

Ir magrebietis ėmė kalbėti užkeikimus, palinkęs prie Džaudaro, kol šis atsipeikėjo ir atgavo sąmonę. Ir magrebietis jį paklausė:

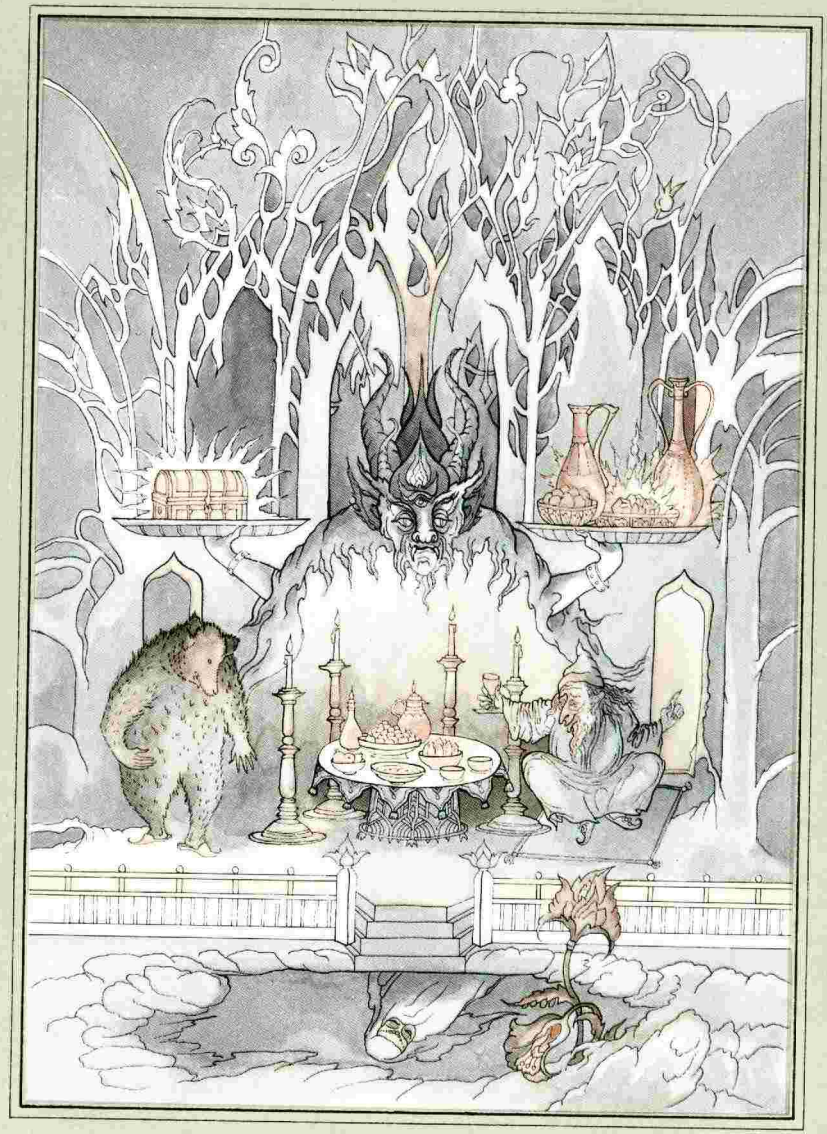
— Ką gi tu padarei, o nelaimingasis?

— Aš įveikiau visas kliūtis,— atsakė Džaudaras,— ir susitikau motiną, ir mudu ėmėme ginčytis, ir ji, o broli, nusivilko visus drabužius vieną po kito, kol galiausiai liko vienais marškiniais, ir tuomet ji

man tarė: „Nedaryk man gėdos“. Ir aš, jos pasigailėjęs, leidau jai būti su marškiniais, ir ji tuoj pat suriko: „Jis suklydo! Muškite jį!“ Ir subėgo žmonės nežinia iš kur, ir puolė mane lupti, vos negyvai neužmušė, ir išgrūdo mane lauk, o toliau nebežinau, kas man buvo.

— Bene tau nesakiau: nieko nedaryk savaip? — atsiliepė magrebietis.— Pridarei bėdos ir man, ir sau. Jeigu ji būtų nusivilkusi marškinius, būtume pasiekę tikslą. O dabar gyvensi pas mane iki ateinančių metų tos pačios dienos.

Ir jis pašaukė vergus, ir tie suvyniojo palapinę, nusinešė ir kažkur dingo, paskui grįžo, mulais vedini. Ir Džaudaras su magrebiečiu sėdo ant mulų, ir parjojo į Faso miestą.

Ir Džaudaras vėl gyveno pas magrebietį, ir gardžiai valgė, ir saldžiai gėrė, ir magrebietis kas dieną rengė jį prašmatniu apdaru, kol praslinko vieneri metai ir atėjo skirtoji diena. Ir tuomet magrebietis tarė:

— Štai ir atėjo mūsų diena! Keliaujam!

— Gerai,— tarė Džaudaras.

Ir magrebietis nusivedė jį už miesto, ir ten jie susitiko anuos du vergus su mulais, sėdo raiti ir nujojo prie upės. Ir vergai vėl ištempė palapinę, ir išklojo ją kilimais, o magrebietis išskleidė staltiesę, ir juodu pavalgė. Paskui jis išsiėmė — kaip ir aną sykį — nendrinę lazdelę ir lenteles ir įpūtė ugnį, ir, atnešęs smilkalus, tarė:

— O Džaudarai, noriu tau priminti, ką turėsi daryti.

— O hadžijau,— atsiliepė Džaudaras,— jei galėčiau pamiršti pylą, pamirščiau ir tavo pamokymus!

— Ar tikrai juos prisimeni? — paklausė magrebietis, o kai Džaudaras patvirtino, jog prisimena, perspėjo: — Sergėki savo dvasią ir negalvoki, jog toji moteriškė — tavo motina. Tai tik lobio saugotoja tavo motinos pavidalo, ir ji nori tave suklaidinti. Ir jei pirmą kartą išėjai gyvas, šį sykį suklydęs būsi išmestas bedvasis.

— Jei šį sykį suklysiu,— atsakė Džaudaras,— būsiu nusipelnęs mirties ugnyje.

Ir tuomet magrebietis užbėrė miltelių ant žarijų, ir ėmė kalbėti užkeikimus. Ir upė išdžiūvo, ir Džaudaras nusileido prie vartų, pasibeldė, ir vartai atsivėrė. Ir įveikė jis visas septynias sargybas, ir susitiko motiną ir ši sušuko:

— Sveikas atvykęs, o mano vaike!

— Nuo kada aš esu tavo vaikas, o prakeiktoji? — užriko Džaudaras.— Nusirenk!

Ir moteriškė ėmė jį klaidinti ir apgaudinėti, vilkdamasi vieną drabužį po kito, kol pagaliau liko vienais marškiniais, ir Džaudaras suriko:

— Nusivilk marškinius, o prakeiktoji!

Moteriškė nusivilko ir tapo bekūniu pavidalu. Ir Džaudaras žengė toliau, ir išvydo kalnus aukso, bet nė nežvilgtelėjo į jį ir priėjo prie nišos, ir pamatė gulint burtininką aš-Šamardalį su kardu prie šalies ir žiedu ant piršto, ir juodalų skrynele ant krūtinės, o jo galvugalyje pamatė dangaus skritulį. Jis žengė artyn ir nujuosė kardą, ir numovė žiedą, ir nukabino juodalų skrynelę, ir pasiėmė dangaus skritulį, ir pasuko atgal, ir tuomet pasigirdo trimitų gausmas, ir lobio tarnai sušuko:

— Teatneša tau laimę tai, kas tau buvo dovanota, o Džaudarai!

Ir trimitai lydėjo jį visą kelią, kol jis išėjo iš lobyno ir grįžo pas magrebietį, o kai jis atsidūrė šalia Abdo as-Samado, šis nustojo kalbėti užkeikimus ir berti miltelius ant žarijų ir pasikėlęs apkabino Džaudarą, ir jį pasveikino. Ir Džaudaras įteikė jam visus keturis lobius, ir magrebietis, pasiėmęs juos, pašaukė vergus, ir vergai suvyniojo palapinę, ir nusinešė, o netrukus grįžo, mulais vedini, ir magrebietis su Džaudaru atsisėdo raiti, ir parjojo į Faso miestą.

Tuomet magrebietis atsinešė maišą ir ėmė traukti dubenis su įvairiausiais patiekalais, ir, nustatęs jais visą staltiesę, tarė:

— O broli mano, Džaudarai, valgyk!

Ir Džaudaras sėdo valgyti, o kai pasisotino, magrebietis sukrovė likučius į kitus dubenis, o tuščius sukišo atgal į maišą. Ir tuomet magrebietis Abdas as-Samadas tarė:

— O Džaudarai, dėl mūsų tu palikai savo žemę ir kraštą ir išpildei mūsų prašymą, o dabar atsidėkodami įvykdysime tavo norą. Sakyk, ko pageidauji, ir, mums tarpininkaujant, Alachas malonės patenkinti tavo norą. Tad prašyki, ko nori, ir nesivaržyki — tu nusipelnei atlyginimo.

— O hadžijau,— tarė tuomet Džaudaras,— prašau aukštybių Alachą, o paskui ir tave, kad padovanotumėte man šį maišą.

— Duokite maišą,— įsakė Abdas as-Samadas, o kai tarnai atnešė jį, kreipėsi į Džaudarą: — Imki šį maišą, jis tau teisėtai priklauso, ir jei būtum pareiškęs kokį kitą norą, būtume jį patenkinę. Tačiau, o nelaimėli, šis maišas nieko kito tau neduos, kaip tik maistą, o tu nuoširdžiai triūsei mūsų labui, ir mes tau žadėjome, kad grąžinsime tave gimtinėn džiugia širdimi. Iš šio maišo tu valgysi, o mes duosime tau kitą maišą, pilną aukso ir brangakmenių, ir pristatysime tave namo, ir tapsi ten pirkliu. Galėsi gražiai rengtis ir rengti savo šeimą, ir tau nebereikės manytis pinigų, o valgysi su šeimyna iš šio maišo. O norėdamas valgyti, štai ką turėsi darvti: įkiši į jį ranką ir pasakysi: „O šio maišo tarne, įsakau didžiais vardais, turinčiais tau galią, atnešti man

tokį ir tokį patiekalą!“ Ir jis atneš, ko tik pareikalausi, nors geidautum kas dieną tūkstančio patiekalų.

O paskui magrebietis pašaukė vergą su mulu ir, pripylęs maišą — vieną pusę aukso, kitą brangakmenių ir taurių jų metalų,— tarė:

— Sėski ant šio mulo, o vergas eis priešaky, rodydamas tau kelią, kol nuves tave iki pat namų slenksčio. O kai parjosi namo, pasiimki maišus ir atiduoki mulą vergui — teparveda jį čionai. Tik niekam neatskleiski savo paslapties! O dabar tesaugo tave Alachas!

— Tegausina Alachas tavo turtus! — palinkėjo Džaudaras ir, sukrovęs maišus ant mulo, atsisėdo raitas, o vergas nuėjo pirmas, ir mulas nurisnojo iš paskos, ir taip sekė jį dieną ir naktį.

Kitos dienos rytą Džaudaras įjojo miestan pro Pergalės vartus ir pamatė motiną sėdint ir šaukiant: „Sušelpkite dėl Alacho meilės!“ Ir aptemo jam protas, ir jis nušoko nuo mulo, ir puolė prie motinos, o ši, išvydusi jį, apsiverkė. Ir Džaudaras užkėlė ją ant mulo, o pats nuėjo šalimais, kol pasiekė namus. Ir tuomet jis nukėlė motiną ant žemės, pasiėmė abu maišus ir įdavė mulą vergui, o šis nusivedė jį atgal pas šeimininką — mat ir vergas, ir mulas abudu buvo demonai.

Tuo tarpu Džaudaras didžiai susikrimto, išvydęs motiną duoneliaujant, ir, parėjęs namo, paklausė:

— O motin, ar gyvi sveiki mano broliai?

— Gyvi ir sveiki,— atsakė motina, ir Džaudaras tarė:

— Kodėl gi tu duoneliauji pakelėj?

— O vaike mano,— atsakė motina,— badas spiria.

— Prieš iškeliaudamas,— tarė Džaudaras,— aš daviau tau šimtą dinarų vieną dieną ir šimtą dinarų kitą dieną, o išvykimo dieną daviau tūkstantį dinarų.

— O vaike mano,— atsiliepė motina,— tavo broliai apgavo mane ir išveržė pinigus sakydami: „Mes norime nusipirkti prekių“. Ir atėmė pinigus, o mane išvarė lauk, ir aš ėmiau duoneliauti pakelėje, nes prispyrė badas.

— O motin,— tarė Džaudaras,— atėjo galas tavo vargams. Dabar, kai aš pargrįžau, nebeturėsi jokių rūpesčių. Štai maišas, pilnas aukso ir brangakmenių, ir šiaipjau man nieko netrūksta.

— O vaike mano,— atsiliepė motina,— tu laimingas, tesidžiaugia tavimi Alachas ir tenešykšti tau malonių! Eiki, o vaike, ir parneški man duonos, visą dieną vakar nevalgiau ir nuėjau gulti nevakarieniavusi.

— O motin! — susijuokęs sušuko Džaudaras.— Gyvenki ilgus metus! Sakyki man, ko norėtum, ir aš tuoj visko duosiu. Man nieko nereikia pirktis prekyvietėje, nieko nereikia nė virti.

— O mano vaike,— atsiliepė motina,— nematau, kad turėtum ko nors parsinešęs.

— Štai čia, maiše, turiu visko,— atsakė jai Džaudaras.

— O vaike,— atsiliepė motina,— duok, ką turi, kad tik dvasia nepaliktų kūno.

— Tavo teisybė,— pritarė Džaudaras.— Bėdos tektas žmogus tenkinasi menku nieku, o kai visko turi per akis, geidžia ko nors geresnio. O aš turiu visko, ko tik esama žemėje. Tad reikalauk, ko nori iš tikrųjų.

— O vaike,— paprašė motina,— šiltos duonos ir gabalėlio sūrio.

Ir Džaudaras atsakė:

— O motin, toks valgis tau nepritinka.

— Jei išmanai, kas man pritinka, pamaitink mane savo nuožiūra,— tarė motina, ir Džaudaras prabilo:

— O motin, tau pritinka kepta mėsa ir kepti viščiukai, ir plovas su pipirais, ir įdaryti žarnokai, ir įdarytas moliūgas, ir įdarytas ėriukas, ir įdaryta šoninė, ir kunafa su migdolais, ir medus, ir cukrus, ir pyragėliai su melasa.

Ir motinai dingtelėjo, kad sūnus tyčiojasi arba išsikraustė iš proto, ir ji tarė:

— Oi oi oi, kas tau nutiko? Ar tu sapnuoji, ar tau protas pasimaišė?

— Kodėl tu manai, kad man protas pasimaišė? — paklausė Džaudaras, ir motina atsakė:

— Kad tu mini visokiausius gardžius valgius. O kas gali juos sau leisti ir kas moka juos pagaminti?

— Prisiekiu savo galva, tuoj pavaišinsiu tave visais tais valgiais, kuriuos čia minėjau! — sušuko Džaudaras.

— Kad aš nieko nematau,— atsiliepė motina, ir Džaudaras tarė:

— Duok šen maišą!

Ir motina atnešė maišą, ir pačiupinėjusi pamatė, kad jis tuščias. Ir ji padavė maišą Džaudarui, o tas įkišo į jį ranką ir ėmė traukti pilnus dubenis ką tik minėtų valgių. Ir tuomet motina tarė:

— O mano vaike, šis maišas toks mažas ir tuščias, ir nieko ten nebuvo, o tu šitiek visko ištraukei. Kurgi buvo visi tie dubenys?

— Žinoki, o motin,— atsakė Džaudaras,— šį maišą davė man magrebietis, ir jis užkerėtas, ir turi tarną, ir jei žmogus užsimano kokio patiekalo, ir, ištaręs burtingus vardus, pasako: „O maišo tarne, atneški man tokį ir tokį patiekalą“,— tarnas tuoj pat jį atneša.

— O aš galiu įkišti ranką ir taipjau ko nors pareikalauti? — paklausė motina, ir Džaudaras tarė:

— Įkiški ranką!

Ir motina, įkišusi maišan ranką, tarė:

— O šio maišo tarne, įsakau didžiais vardais, turinčiais tau galią, atnešti man įdarytos šoninės!

Ir ji pastebėjo, kad maiše radosi dubuo, greitai nutvėrė jį, o ištraukusi pamatė, jog dubenyje gardžiausia įdaryta šoninė. O paskui ji pareikalavo duonos ir kitokių valgių, kokių tik širdis geidė, ir Džaudaras jai tarė:

— O motin, pavalgiusi sukrauki likučius į kitus indus, o tuščius dubenis sudėki atgal, kitaip burtai neveikia. Ir gerai saugoki maišą.

Ir motina išsinešė maišą, ir paslėpė, ir Džaudaras jai tarė:

— O motin, niekam neišduoki paslapties ir prižiūrėki maišą, o kai tik ko nors užsinorėsi, imki iš maišo. Nešykštėki vargšams ir maitinki mano brolius — nesvarbu, ar būsiu namie, ar būsiu išėjęs.

Ir Džaudarui besivaišinant su motina, staiga pasirodė abu broliai — mat gavo linksmą žinią iš savo gatvės žmonių, o vienas kaimynas pasakė: „Jūsų brolis atjojo raitas ant mulo, ir priešaky ėjo vergas, o Džaudaras vilkėjo tokiu drabužiu, kokių kol gyvas nesu matęs“. Ir tuomet broliai tarė vienas kitam: „O, jei nebūtume taip negražiai pasielgę su motina! Tikriausiai ji bus viską jam papasakojusi ir padariusi mums baisią gėdą!“ Ir vienas brolis tarė: „Mūsų motina gailios širdies, ir jeigu net bus papasakojusi, nieko blogo nenutiks — jis dar jautresnės širdies, o kai mudu atsiprašysime, jis atleis mums“.

Ir broliai nuėjo pas Džaudarą, o šis, juos išvydęs, pasikėlė ir, kuo gražiausiai pasisveikinęs, tarė:

— Sėskite ir valgykite!

Ir broliai susėdę puolė valgyti, o buvo jie nusilpę iš bado. Ir jie valgė, kol pasisotino, ir tuomet Džaudaras tarė:

— O broliai, imkite likučius ir išdalykite vargšams ir pavargėliams.

— O broli,— atsiliepė broliai,— paliki tai mums vakarienei.

— Vakarienei gausite dar daugiau,— atsakė Džaudaras.

Ir tuomet broliai išnešė likučius gatvėn, ir ėmė siūlyti kiekvienam pavargėliui, einančiam pro šalį: „Imk ir valgyk!“ — kol nieko nebeliko. Tuomet jie įnešė dubenis į vidų, ir Džaudaras tarė motinai:

— Sudėki juos į maišą.

O vakarop Džaudaras nuėjo į didįjį kambarį ir išėmė iš maišo vakarienę, ir buvo ten keturiasdešimt patiekalų. Paskui grįžo atgal ir, atsisėdęs tarp brolių, tarė motinai:

— Neški vakarienę.

Ir motina nuėjo į tą kambarį, pamatė, jog dubenys pilni valgių, ir, paklojusi staltiesę, ėmė nešti patiekalus vieną po kito, kol atnešė visus keturiasdešimt patiekalų. Ir jie pavalgė, ir po vakarienės Džaudaras tarė broliams:

— Imkite likučius ir valgydinkite vargšus ir pavargėlius.

Ir broliai surinko valgių likučius, ir išdalijo juos vargšams. O paskui Džaudaras atnešė saldumynų, ir visi pavalgė, ir likučiais jis paliepė pavaišinti kaimynus. O kitą dieną taip pat buvo per pusryčius.

Ir taip jie gyveno dešimt dienų, o paskui Salimas tarė Selimui:

— Kas čia yra, kad brolis mus maitina saulėtekiu ir dienovidžiu, ir saulėlydžiu, o vėlai vakare dar vaišina saldumynais ir likučius išdalija vargšams? Taip pritinka tik sultonams! Ir iš kurgi jis gavo tokius didelius turtus? Argi mums nederėtų susižinoti apie tuos gardžiausius patiekalus ir saldumynus, kurių likučius brolis dalija vargšams ir pavargėliams? Ir mudu niekad nesame matę, kad jis būtų pirkęs valgių ar kūręs ugnį, ir neturi jis nei virtuvės, nei virėjo.

— Prisiekiu Alachu, ir aš nieko neišmanau. Ar tu pažįsti ką nors, kas galėtų pasakyti mums teisybę apie tą dalyką? — paklausė Selimas, o Salimas atsakė:

— Niekas nežino teisybės, tik viena motina.

Ir juodu sumanė klastą, ir, ištaikę laiką, kai brolio nebuvo namie, atėjo pas motiną, ir tarė:

— O motin, mes norime valgyti!

— Nesirūpinkite,— atsiliepė motina ir, nuėjusi į didįjį kambarį, pareikalavo karštų valgių iš maišo tarno, ir patiekė juos sūnums. Ir broliai paklausė:

— O motin, šie valgiai karšti, o tu nei verdi, nei kuri ugnį.

— Jie iš maišo,— atsakė motina, ir broliai paklausė:

— Iš kokio maišo?

— Tai užburtas maišas,— atsakė motina,— ir prašyti reikia jo tarno.

Ir ji papasakojo viską sūnums, o paskui tarė:

— Saugokite paslaptį!

— Paslaptis bus išsaugota, o motin,— atsakė broliai,— tik pamokyk mus, ką reikia daryti.

Ir motina pamokė, ir broliai ėmė kaišioti rankas į maišą ir traukti, ko tik širdis geidžia. O Džaudaras nieko apie tai nežinojo. Ir kai broliai suprato, koks tai maišas, Salimas tarė Selimui:

— O broli, ar ilgai mudu gyvensime pas Džaudarą kaip tarnai ir maitinsimės iš jo rankų? Ar nebūtų geriau sugalvojus kokią klastą ir pasigrobus tą maišą?

— O kokią klastą galėtume sugalvoti? — paklausė Selimas, ir Salimas atsakė:

— Imkime ir parduokime brolį Sueco jūros kapitonui.

— O kaipgi mes jį parduosime? — paklausė Selimas, ir Salimas atsakė:

— Mudu nueisime pas tą kapitoną ir pasikviesime į svečius drauge su dviem jo vyrais. Ir tau reikės tik pritarti man, kai imsiu kalbėti apie Džaudarą, o į vaišių pabaigą aš tau parodysiu, ką sumaniau padaryti.

Ir juodu susitarė parduoti brolį, ir nuėjo į namus pas Sueco jūros kapitoną, o atsidūrę pas jį tarė:

— O kapitone, atėjome pas tave vienu reikalu, kuris tau labai patiks.

— Kalbėkit,— atsiliepė kapitonas, ir broliai tarė:

— Mudu broliai ir turime trečią brolį, dykaduonį ir nedorėlį. Tėvas mirdamas paliko mums didelį turtą, ir mes jį pasidalijome, ir mūsų brolis atsiėmė tai, kas jam priklausė, ir iššvaistė pinigus gėdingoms pramogoms, o nusialinęs ėmė bylinėtis ir tampyti mus po teismus sakydamas: „Jūs susiglemžėte ir mano, ir mano tėvo pinigus“. Ir pradėjome eiti per teismus ir gaišinti veltui pinigus, o jis palaukė ir vėl padavė mus į teismą, kol pagaliau visai mus nuskurdino. Ir dabar jis neduoda mums ramybės, ir mes bijome jo klastų, ir norime jį tau parduoti.

— Ar galite jį kaip nors apgauti ir atvesti čionai, o aš jį kaipmat išsiųsčiau į jūrą? — tarė kapitonas, ir broliai atsakė:

— Mes negalime jo atvesti. Tačiau tu atejsi pas mus į svečius ir atsivesi du vyrus, ir ne daugiau. O kai mūsų brolis užmigs, užpulsime jį penkiese ir nutvėrę užkimšime jam burną. Pasiimsi jį naktį ir išsivesi iš namų, o paskui galėsi daryti, ką tik panorėsi.

— Klausau ir pildau jūsų norą! — tarė kapitonas.— Ar parduosite jį už keturiasdešimt dinarų?

— Taip,— atsakė broliai.— Ateiki po vakarinės maldos į tokią ir tokią gatvę, o ten vienas mudviejų tavęs lauks.

— Keliaukite,— tarė kapitonas.

Ir broliai nuėjo pas Džaudarą, ir pasėdėjo kurį laiką, o paskui Salimas prisiartino ir pabučiavo jam ranką.

— Kas tau, o broli? — paklausė Džaudaras.

— Žinoki, o broli,— atsakė Salimas,— turiu aš vieną bičiulį, ir ne kartą jis kvietėsi mane į svečius, kai tu buvai išvykęs, ir nešykštėjo man malonių, ir reiškė nuoširdžią pagarbą — brolis neleis man meluoti. Ir štai šiandien susitikau su juo, ir pasisveikinau, ir jis vėl pa-

kvietė mane į svečius, o aš pasakiau: „Aš negaliu palikti brolio vieno“. Ir tuomet jis tarė: „Atsiveski ir jį“. Ir aš atsakiau: „Jis nesutiks. O gal tu ateitum pas mane į svečius su broliais?“ O jo broliai sėdėjo šalia, ir aš pakviečiau juos manydamas, kad jie atsisakys, bet jie sutiko ateiti, o drauge — ir jis. Ir jis man tarė: „Lauk manęs prie maldos namų, ateisiu kartu su broliais“. Ir dabar man baugu, kad jis tikrai ateis, ir man gėda tavęs prašyti malonės. Būki geras, palengvinki man širdį ir pavaišinki juos šį vakarą, juk tau nebus per sunku. Bet jeigu tu nesutinki, leiski man juos priimti pas kaimynus.

— O kodėl turėtum vesti juos pas kaimynus? — atsiliepė Džaudaras.— Bene mūsų namuose per ankšta, o gal čia nėra ko duoti vakarienei? Negražu, kad klausi mano leidimo. Tau pritinka pareikalauti gardžių valgių ir saldumynų, kad jų ganėtų tavo svečiams ir dar atliktų. O jei kada nors atsivesi svečių, kai būsiu išėjęs, tik pasakyk motinai — ir ji nukraus staltiesę gardžiausiais valgiais. O dabar eiki ir kvieski svečius, ir teneapleidžia mūsų Alacho malonė!

Pabučiavo Salimas ranką broliui ir, išėjęs iš namų, atsisėdo prie maldyklos durų laukti vakarinės maldos meto. O kai tie žmonės atėjo, jis pasikvietė juos ir parsivedė į namus. Ir Džaudaras, juos išvydęs, pagarbiai pasisveikino, ir pasodino, ir susidraugavo su jais nežinodamas, kas jam gresia. Paskui jis paprašė motiną nešti vakarienę, ir ji ėmė traukti iš maišo dubenis, o Džaudaras vis liepė nešti tokius ir tokius patiekalus, kol prieš juos atsirado keturiasdešimt patiekalų.

Ir visi valgė, kol pasisotino, o paskui motina nuėmė staltiesę, ir jūreiviai manė, jog vaišina juos Salimas. Ir kai praslinko trečdalis nakties, Džaudaras liepė nešti saldumynus, ir Salimas rūpinosi svečiais, o Džaudaras ir Selimas sėdėjo, kol miegas sulipdė akis. Tuomet Džaudaras pasikėlė ir nuėjo gulti, ir visi kiti irgi sugulė. Ir kai Džaudaras kietai įmigo, jie pašoko ir jį užpuolė, ir jis pabudo su kaiščiu burnoje. Ir jie surišo jį, ir nakties tamsoje išnešė iš namų, ir nusiuntė į Sueco jūrą, o ten sukaustė grandinėmis kojas. Ir turėjo jis tarnauti be žodžių, kaip tarnauja vergai ir belaisviai, ir taip prabėgo vieneri metai. Štai ir visa Džaudaro byla.

Tuo tarpu broliai, atsikėlę rytą, nuėjo pas motiną ir paklausė:

— O motin, bene mūsų brolis Džaudaras dar nepabudo?

— Pažadinkite jį,— tarė motina, o broliai paklausė:

— O kur jis miega?

— Su svečiais,— atsakė motina, ir broliai tarė:

— Gal jis išėjo kartu su svečiais, mums bemiegant? Atrodo, o motin, mūsų broliui patiko kelionės į svečius kraštus, ir jis panoro ieškoti lobių. Mes girdėjome jį kalbant su magrebiečiais, ir tie jam sakė:

„Keliauki su mumis, ir mes tau parodysime lobį“.

— Ar jis buvo susitikęs su magrebiečiais? — paklausė motina, ir jie atsakė:

— Argi jie nebuvo atėję pas mus į svečius?

— Gal jis ir iškeliavo drauge su jais,— tarė motina,— bet Alachas nukreips jį geru keliu — juk jis laimingas ir tikriausiai parveš didelius turtus.

Ir ji graudžiai pravirko — skaudu buvo skirtis su Džaudaru. Ir broliai sušuko:

— O prakeiktoji, nejaugi visą savo meilę tu atiduodi Džaudarui? O mes? Kai mes su tavimi, tu nesidžiaugi, o kai mūsų nėra, tu mūsų nesiilgi. Bene mes ne tavo sūnūs kaip ir Džaudaras?

— Jūs mano sūnūs,— atsakė motina,— bet jūs negeri ir manęs neužjaučiate. Nuo tos dienos, kai mirė jūsų tėvas, jūs nieko gera man nepadarėte. O Džaudaras man padarė daug ką gera, jis guodė man širdį ir mane gerbė. Ir man privalu jo verkti, nes jisai geras ir man, ir jums.

Sulig tais žodžiais broliai šoko plūsti motiną ir keikti, o paskui primušė ją ir, įsiveržę į namus, ėmė ieškoti maišo, kol pagaliau surado abu ir pasigrobė ir auksą, ir brangakmenius, ir tarė motinai:

— Tai mūsų tėvo turtas!

— O ne, prisiekiu Alachu,— atsakė jiems motina,— tai jūsų brolio Džaudaro turtas, kurį jis parsivežė iš magrebiečių krašto!

— Tu meluoji! — atkirto broliai.— Tai mūsų tėvo turtas, ir mes pasiimsime jį sau!

Ir jie pasidalijo visą turtą, bet susiginčijo dėl užburto maišo: Salimas traukė jį savo pusėn, o Selimas — savo. Žodis po žodžio susirėmė kaip reikiant. Ir tuomet motina tarė:

— O vaikai, jūs pasidalijote auksą ir brangakmenius, kurie buvo maiše, o šio maišo nei pasidalysite, nei išpirksite pinigais, o jeigu perplėšite pusiau — nebeliks jo burtų galios. Atiduokite jį man, ir aš visada, kada tik pageidausite, jus maitinsiu gardžiausiais patiekalais, o pati tenkinsiuos menku kąsneliu ir džiaugsiuos, jei malonėsite man bent palaikį drabužėlį. Judu imsitės prekybos, juk jūs — mano vaikai, o aš — jūsų motina. Gyvenkime, kaip gyvenę ligi šiolei, ir saugokime gerą vardą, nes juk pargrįš jūsų brolis ir sužinos apie jūsų blogus darbus.

Tačiau broliai jos neklausė ir kiaurą naktį riejosi. Ir nugirdo jų ginčą vienas lankininkas iš karaliaus rūmų sargybos — jis kaip tik svečiavosi pas Džaudaro kaimynus, o ten buvo atviri langai. Ir lankininkas išsisvėrė per langą, ir išgirdo visą ginčą — kaip broliai riejosi

ir niekaip negalėjo pasidalyti turto. Rytui išaušus, tas lankininkas nuėjo pas karalių, o karalius buvo vardu Šamsas ad-Daulia ir tuo metu valdė Egiptą. Ir kai lankininkas, stojęs prieš jį, papasakojo, ką girdėjęs, karalius įsakė atvesti juodu į rūmus, o atvedus — kankinti. Ir broliai išpažino kaltę, o karalius atėmė maišą ir pasodino juos į kalėjimą. Paskui Džaudaro motinai liepė skirti kas dieną tiek gero, kad jai nieko nestigtų. Štai ir visa brolių byla.

Tuo tarpu Džaudaras ištisus metus tarnavo Suece, o metams praslinkus, atsidūrė laive ir išplaukė į atvirą jūrą. Ir užklupo juos priešinis vėjas, ir bloškė laivą drauge su keleiviais ant uolos, ir laivas sudužo, ir visa, kas buvo jame, nuskendo, ir tik vienas Džaudaras pasiekė krantą, o visi kiti prigėrė. Ir, pasiekęs krantą, jis ilgai traukė akiplotu, kol pagaliau priėjo klajoklių stovyklą ir, paklaustas, kas jam nutiko, papasakojo, jog buvęs jūreiviu laive, ir apsakė visą istoriją. O stovykloje buvo tuo metu vienas pirklys iš Džidos, ir pagailo jam Džaudaro, ir jis paklausė:

— Ar nenorėtum eiti pas mane per tarną, o egiptieti? Aš tave rengsiu ir pasiimsiu drauge Džidon.

Ir Džaudaras sutiko, ir jie iškeliavo, o ilgai keliavę, atkako į Džidą, ir visą tą laiką pirklys pagarbiai elgėsi su Džaudaru. O paskui tas pirklys panoro aplankyti šventas vietas ir pasiėmė Džaudarą, ir jie išvyko į Meką. O ten Džaudaras panūdo apeiti visą šventąją vietą ir beeidamas susitiko savo bičiulį magrebietį Abdą as-Samadą, irgi atkeliavusį aplankyti šventosios vietos. Ir magrebietis, išvydęs Džaudarą, pagarbiai pasisveikino, ir pasidomėjo jo laime. Ir Džaudaras apsiverkęs papasakojo, kas jam nutiko, ir magrebietis pasikvietė jį į savo namus, priėmė ten su didžia pagarba, ir padovanojęs prabangų drabužį, kokių neturi nė karaliai, tarė:

— Baigėsi tavo negandos, o Džaudarai!

O paskui jis ėmė burti smėlyje ir sužinojo, kas atsitiko Džaudaro broliams, ir pridūrė:

— Žinoki, o Džaudarai, tavo broliams nutiko tas ir tas, ir dabar jie sėdi Egipto karaliaus kalėjime. Tačiau tu būki mano mielas svečias ir jauskis kaip namie, kol atliksi visas apeigas šventojoje vietoje, ir matysi pas mane tik gera.

— O hadžijau,— atsiliepė Džaudaras,— tik atsisveikinsiu su pirkliu, kuriam aš tarnauju, ir ateisiu pas tave.

— Gal esi jam kaltas pinigų? — paklausė magrebietis.

— Ne,— atsakė Džaudaras, ir magrebietis tarė:

— Keliauk ir atsisveikink su pirkliu, ir tuoj pat grįžk, nes duodama duona uždeda priedermes tam, kas tarnauja dorybei.

Ir Džaudaras nuėjęs atsisveikino su pirkliu, ir jam tarė:

— Aš susitikau brolį.

— Eik ir atsivesk jį — bus mūsų svečias,— paliepė pirklys, ir Džaudaras atsakė:

— Jam to nereikia: jis iš tų, kurie gyvena ištekliuje ir turi daug tarnų.

Ir pirklys davė Džaudarui dvidešimt dinarų tardamas:

— Išvaduoki mane nuo atsakomybės.

Ir Džaudaras, atsisveikinęs su pirkliu, staiga susitiko pavargėlį, ir atidavė jam tuos dvidešimt dinarų, ir sugrįžo pas Abdą as-Samadą, ir svečiavosi pas jį, kol atliko visas apeigas šventojoje vietoje. Ir tuomet magrebietis padovanojo jam žiedą, kurį Džaudaras buvo paėmęs iš aš-Šamardalio lobyno, ir tarė:

— O Džaudarai, imki šį žiedą, ir jo tarnas, vardu Griausmingasis Perkūnas, pildys visus tavo norus, ir jei tau prireiks šios žemės gėrybių, patrinsi žiedą, ir prieš tave stos tasai tarnas, ir visa, ką jam paliepsi, darys.

Ir, Džaudarui matant, jis patrynė žiedą, ir išdygo prieš juos tarnas, ir suriko griausmingu balsu:

— Aš tavo paslaugoms, o viešpatie, ko pareikalausi — bus padaryta! Ar atstatyti sugriautą miestą, ar sugriauti pastatytą miestą, ar nužudyti karalių, ar sutriuškinti kariauną?

— O Griausmingasis, dabar tavo viešpats — štai šis žmogus, ir nuo šiol klausyki jo įsakymų!

Ir, atleidęs maridą, magrebietis tarė Džaudarui:

— Dabar tu patrinki žiedą ir, kai pasirodys jo tarnas, įsakyki ką nors padaryti, ir jis klausys tavęs neprieštaraudamas. Keliauki į savo kraštą ir saugoki žiedą — jo padedamas nugalėsi visus priešus. Niekada nepamirški, ko vertas šis žiedas!

— O hadžijau,— atsiliepė Džaudaras,— tau leidus, aš keliausiu į savo kraštą.

— Patrinki žiedą,— tarė magrebietis Abdas as-Samadas,— o pasirodžius tarnui, sėski jam ant kupros ir pasakyki: „Šiandien pat noriu atsidurti savo krašte“,— ir jisai nedrįs tau prieštarauti.

Ir Džaudaras atsisveikino su Abdu as-Samadu, ir patrynė žiedą, o pasirodžius Griausmingajam Perkūnui, tarė:

— Šiandien pat nugabenk mane į Egiptą!

— Tebūnie, kaip tu nori! — atsakė tarnas.

Ir jis iškėlė Džaudarą į aukštybes, ir nuskrido, ir skriejo, juo nešinas, nuo vidurdienio iki vidurnakčio, o paskui nusileido namų kieme ir dingo. Ir Džaudaras įėjo į motinos namus, ir ji, išvydusi sūnų, pribėgo

prie jo, ir apsiverkė, o pasisveikinusi apsakė viską, kas ištiko brolius karaliaus rūmuose ir kaip jisai liepė juos nuplakti, o paskui atėmė užburtą maišą ir maišą su auksu ir brangakmeniais. Ir Džaudarui, išgirdus motinos pasakojimą, sugėlė širdį, jog broliai kamuojasi, ir jis tarė motinai:

— Nesisieloki, jog taip nutiko. Tuoj pamatysi, ką padarysiu ir kaip sugrąžinsiu namo savo brolius.

Ir jis patrynė žiedą, ir stojo prieš jį žiedo tarnas tardamas:

— Aš tavo paslaugoms, reikalauk — ir bus padaryta!

— Įsakau pargabenti čionai mano brolius iš karaliaus kalėjimo,— tarė Džaudaras.

Ir tarnas prasmego kiaurai žemės, ir išdygo vidury kalėjimo. O Salimas ir Selimas kentė baisias kalėjimo kančias didžiame varge ir sielvarte ir, jau geisdami mirties, kalbėjo vienas kitam: „Prisiekiu Alachu, o broli, kaip ilgai mudu čia kamuojamės! Ar dar ilgai mudviem lemta čia kalėti? Mirtis būtų mums vienintelis išsigelbėjimas!"

Ir taip jiems bedejuojant, staiga prasivėrė žemė, ir stojo priešais Griausmingasis Perkūnas, ir nutvėrė abu brolius, prasmego su jais kiaurai žemės, ir juodu ko nenumirė iš baimės, o atsipeikėję pasijuto namuose ir pamatė sėdint Džaudarą, o šalia jo — motiną.

— Sveiki atvykę, o broliai! — sušuko Džaudaras.— Džiaugiuosi vėl jus matydamas!

Ir broliai nuleido galvas, ir graudžiai pravirko, o Džaudaras jiems tarė:

— Neverkite, tai šėtonas ir gobšumas judu sugundė! Kitaip negi būtumėte galėję mane parduoti? Bet aš guodžiuosi mintimi, jog Jusufą ištiko dar baisesnis likimas — juk broliai įmetė jį į šulinį. Ir vis dėlto,— toliau kalbėjo Džaudaras,— kaip judu galėjote su manimi taip pasielgti? Melskite Alacho malonės ir prašykite atleidimo, ir jis atleis jums, nes jisai gailestingas ir pilnas malonės. O aš jums jau atleidau — nieko nebijokite ir nesivaržykite!

Ir jis ėmė juos raminti ir maloninti, kol jiems atlėgo širdys, o paskui apsakė, kiek vargo iškentė Suece ir kaip susitiko su šeichu Abdu as-Samadu, ir papasakojo, kokį žiedą gavęs dovanų iš magrebiečio, ir broliai tarė:

— O broli, nerūstauk ant mūsų ir atleiski šį sykį, ir jei dar kartą mes taip pasielgsime, daryki mums, ką tik nori.

— Nusiraminkite,— atsakė Džaudaras.— O dabar papasakokite man, ką jums padarė karalius.

— Jis mušė mudu ir baugino,— atsiliepė broliai,— o paskui atėmė abu maišus.

— Ką jis sau mano? — sušuko Džaudaras.

Sulig tais žodžiais jis patrynė žiedą, ir prieš juos stojo tarnas, ir broliai, jį išvydę, persigando pagalvoję, kad Džaudaras palieps juodu nužudyti, ir puolė prie motinos, ir ėmė melsti:

— O motin, būki mūsų gynėja ir mus užtarki!

— Nebijokite, o vaikai! — atsakė motina.

Ir Džaudaras tarė tarnui:

— Įsakau tau atnešti man viską, ką rasi karaliaus lobyne iš brangakmenių ir kitokių turtų, kad nieko ten neliktų, o drauge atneški užburtą maišą ir maišą su brangakmeniais ir auksu, kuriuos karalius atėmė iš mano brolių.

— Klausau ir pildau tavo valią! — atsakė tarnas.

Ir tuoj nulėkė į lobyną, ir suėmė viską, kas ten buvo, ir taipogi atnešė abu maišus, ir sukrovė visus lobius prieš Džaudarą, ir tarė:

— O viešpatie, lobyne nieko nebeliko!

Ir Džaudaras paliepė motinai gerai paslėpti maišą su brangakmeniais, o užburtą maišą pasidėjo priešais ir tarė žiedo tarnui:

— Įsakau tau pastatyti šiąnakt aukštus rūmus ir išglieti sienas auksu, o menes iškloti prabangiais kilimais, ir tenepateka saulė, kol tu užbaigsi darbą!

— Teesie tavo valia! — atsakė tarnas ir prasmego kiaurai žemės.

Ir tuomet Džaudaras ėmė traukti iš maišo gardžiausius patiekalus, ir jie sėdo valgyti, o pasisotinę nuėjo gulti.

Tuo tarpu žiedo tarnas sušaukė visus savo pagalbininkus ir įsakė jiems pastatyti rūmus. Ir vieni šokō skaldyti akmenų, kiti mūryti, treti dažyti, ketvirti marginti ir dabinti, o penkti kloti kilimų. Ir, saulei dar nepatekėjus, rūmai jau buvo pastatyti ir įrengti. Ir tuomet žiedo tarnas stojo prieš Džaudarą, ir tarė:

— O viešpatie, rūmai pastatyti ir laukia šeimininko, ir jei pageidauji juos apžiūrėti, eik ir žiūrėk.

Ir Džaudaras išėjo su motina ir broliais, ir jie išvydo rūmus, kuriems nebuvo lygių visoje žemėje ir kurie temdė protą savo grožiu ir prašmatnumu. Ir Džaudaras didžiai apsidžiaugė, nes rūmai stovėjo daugelio kelių kryžkelėje ir nieko jam nekainavo. Ir jis paklausė motiną:

— O motin, ar gyvensi šiuose rūmuose?

— Gyvensiu, o mano vaike,— atsakė motina ir palaimino sūnų.

Ir Džaudaras patrynė žiedą, ir tarnas išdygo prieš akis tardamas:

— Aš tavo paslaugoms!

— Įsakau tau,— paliepė jam Džaudaras,— parūpinti man keturiasdešimt gražių baltaodžių vergių ir keturiasdešimt juodų vergių,

ir keturiasdešimt baltaodžių vergų ir tiek pat juodaodžių.

— Teesie tavo valia! — atsakė žiedo tarnas ir nusivedė keturiasdešimt pagalbininkų į Hindo ir Sindo šalis, taipjau į Persiją, ir grobė mergeles ir jaunikaičius, kur tik pastebėję gražesnius, ir nešėsi į Džaudaro rūmus. Ir žiedo tarnas išsiuntė dar keturiasdešimt pagalbininkų, ir tie pristatė keturiasdešimt juodaodžių gražuolių vergių, o kiti keturiasdešimt pristatė juodaodžių vergų, ir suvedė visus į Džaudaro rūmus, ir rūmuose radosi pilna vergų ir vergių. Ir tuomet žiedo tarnas parodė vergus Džaudarui, ir tie jam patiko, ir jis tarė:

— Atnešk kiekvienam kuo prašmatniausią drabužį!

— Padaryta! — atsiliepė žiedo tarnas, ir Džaudaras tarė:

— O dabar atnešk drabužių mano motinai ir man pačiam.

Ir žiedo tarnas atnešė, kas įsakyta, ir tuomet Džaudaras aprengė verges, ir, rodydamas į savo motiną, joms tarė:

— Štai jūsų ponia ir šeimininkė! Bučiuokite jai ranką ir klausykite jos žodžio. Tarnaukite jai ir baltaodės, ir juodaodės!

Ir Džaudaras aprengė vergus, ir tie pabučiavo jam ranką, ir aprengė jis brolius, ir tapo lygus karaliams, o broliai — lygūs veziriams. O jo namai buvo tokie erdvūs, jog vieną galą jis atidavė Selimui ir jo vergams, o kitą — Salimui ir jo vergams, ir apsigyveno su motina naujuose rūmuose, ir kiekvienas jautėsi sultonas savo namuose. Štai ir visa Džaudaro byla.

Tuo tarpu karaliaus iždininkui kažko prireikė lobyne, ir jis nuėjęs nieko ten nerado, ir pamatė, jog ten tuščia kaip iššluota. Ir iždininkas suriko nesavu balsu, ir nugriuvo be nuovokos, o atsipeikėjęs išbėgo iš lobyno, paliko visas duris atlapas, ir nuskubėjo pas karalių Šamsą ad-Daulią, ir jam tarė:

— O tikratikių valdove, žinoki, jog šiąnakt ištuštėjo tavo lobynas!

— Kur dėjai mano turtus, kurie buvo lobyne? — paklausė karalius.

— Prisiekiu Alachu, niekur aš jų nedėjau ir nežinau, kodėl lobynas ištuštėjo. Vakar buvau ten nuėjęs ir mačiau, jog lobynas pilnas, o štai šiandien matau, kad jame tuščia, o durys užrakintos ir sveikos, ir skląsčiai neliesti, ir vagis negalėjo ten įeiti.

— O maišai dingę? — paklausė karalius, ir veziris patvirtino.

Ir karaliui aptemo protas, ir jis pašoko ant kojų, ir įsakė iždininkui:

— Eik pirmas!

Ir iždininkas nuėjo, o karalius — iš paskos, ir kai juodu atsidūrė lobyne, karalius nieko ten nerado ir, didžiai susikrimtęs, sušuko:

— Kas apiplėšė mano lobyną ir nepabūgo mano rūstybės?

Ir karalius užsidegė baisia rūstybe, ir, grįžęs iš lobyno, sušaukė tarybą. Ir susirinko kariaunos vadai, ir kiekvienas galvojo, kad valdovas rūstauja ant jo. Ir karalius tarė:

— O kariai, žinokite, jog šiąnakt apiplėštas mano lobynas, ir aš nenumanau, kas padarė tą piktą darbą ir paniekino mane, nepabūgęs mano rūstybės!

— O kaip tai atsitiko? — paklausė kariai, ir karalius atsakė:

— Klauskite iždininką.

Ir jie kreipėsi į iždininką, ir šis atsakė:

— Vakar lobynas buvo pilnas, o šiandien atėjau ir pamačiau, jog ten tuščia, bet durys sveikos ir neišlaužtos.

Ir kariai nustebo, išgirdę jo žodžius, bet, nespėjus jiems nė atsipeikėti, menėn įžengė lankininkas, anksčiau įskundęs Salimą ir Selimą, ir kreipėsi į karalių:

— O laiko valdove, visą naktį aš stebėjau pulką statytojų, o saulei patekėjus, išvydau naujus rūmus, kuriems neprilygsta jokie kiti rūmai žemėje. Ir aš pasiteiravau, kam jie priklauso, ir sužinojau, kad atvyko Džaudaras ir įsakė pastatyti jam rūmus, ir turi jis vergų ir vergių, ir parsivežė didelius turtus, ir išvadavo brolius iš kalėjimo, ir gyvena rūmuose tarytum sultonas.

— Nueikite į kalėjimą! — įsakė karalius.

Ir žmonės nuėjo, ir nerado nei Salimo, nei Selimo, ir grįžę pranešė karaliui, kas nutiko, ir karalius tarė:

— Dabar man aišku, kas mano skriaudėjas! Kas išvadavo Salimą ir Selimą iš kalėjimo, tas pagrobė ir mano turtus!

— O valdove, kas jis? — paklausė veziris, ir karalius atsakė:

— Jų brolis Džaudaras. Jis pasiėmė ir abu maišus. Nusiųski, o veziri, emyrą su penkiasdešimčia vyrų, tegu nutveria jį ir brolius, užantspauduoja visą jo turtą, o pačius atveda čionai, ir aš juos pakarsiu.— Ir, didžiai užsirūstinęs, suriko: — Na, greičiau siųski emyrą, tegu atveda juos čionai, ir aš atiduosiu juos budeliui!

— Pasisemki kantrybės,— tarė jam veziris.— Alachas kantrus ir neskuba bausti neklusnaus vergo. Jeigu Džaudaras — kaip sakoma — sugebėjo per naktį pasistatydinti rūmus, niekas neįstengs su juo susidoroti šioje žemėje. Man baugu, kad Džaudaras pasirodys stipresnis ir emyrą ištiks bėda. Pakantrauk, kol aš ką nors sugalvosiu, ir tuomet išeis aikštėn teisybė, ir tu, o laiko valdove, pasieksi savo tikslą.

— Galvoki, o veziri,— tarė karalius, ir veziris pasiūlė:

— Nusiųski pas jį emyrą ir pakvieski jį į svečius, ir aš priimsiu jį tavo vardu, parodysiu jam dėmesį ir pagarbą ir iškamantinėsiu,

kaip jam sekasi, o paskui žiūrėsime: jeigu jis pasirodys stiprus, surengsime jam pinkles, o jeigu jo dvasia silpna, nutversime jį, ir tuomet galėsi daryti su juo, ką norėdamas.

— Liepki pakviesti jį į svečius,— įsakė karalius.

Ir veziris įsakė emyrui, vardu Osmanas, eiti pas Džaudarą ir pakviesti jį į svečius, ir pasakyti: „Karalius kviečia tave į vaišes". O karalius pridūrė:

— Ir nedrįski sugrįžti vienas!

O tas emyras buvo kvailas ir pasipūtęs. Priėjęs Džaudaro rūmus, prie vartų išvydo sėdint ant suoliuko eunuchą. Ir kai Osmanas priėjo prie vartų, eunuchas neatsistojo, lyg niekas ir nebūtų priėjęs, nors emyrą Osmaną lydėjo penkiasdešimt vyrų. Ir emyras, žengęs artyn, paklausė:

— O verge, kur tavo šeimininkas?

— Rūmuose,— atsakė eunuchas.

Ir, emyrui Osmanui prašnekus, eunuchas nepasikėlė, tik dar labiau išsipleikė ant suoliuko. Tuomet emyras Osmanas baisiai įširdo ir užriko:

— O bjaurus verge, argi tau ne gėda? Aš kreipiuosi į tave, o tu drybsai prieš mane išsikėtojęs!

— Eik sveikas ir nekvaršink man galvos,— atrėmė eunuchas.

Sulig tais žodžiais emyras apdujo iš pykčio ir, išsitraukęs buožę, užsimojo smogti eunuchui — mat jis ir neįtarė, jog tai šėtonas. O eunuchas, išvydęs emyro rankoje buožę, pašoko ir puolė emyrą, atėmė buožę ir tvojo jam keturis kartus. Tačiau penkiasdešimt vyrų negalėjo ramiai žiūrėti, kaip mušamas jų vadas, ir jie išsitraukė kardus, ketindami nudėti eunuchą.

— Jūs išsitraukėte kardus, o šunys? — suriko tuomet eunuchas ir puolė vyrus, ir kiekvienas, kurį kliudė buožė, apsipylė krauju.

Ir emyro vyrai leidosi į kojas, o eunuchas vijosi juos ir tvatino buože, kol jie nutolo nuo rūmų vartų. Tuomet jis sugrįžo atgal ir vėl išsipleikė ant suoliuko.

Tuo tarpu emyras su savo vyrais sumušti parbėgo į karaliaus rūmus ir stojo prieš Šamsą ad-Daulią, ir apsakė jam, kas jiems nutiko. Ir emyras Osmanas tarė:

— O laiko valdove, kai priėjau rūmų vartus, pamačiau eunuchą sėdint pavartėje ant auksinio suoliuko, o buvo jis pasipūtęs ir, išvydęs mane einant artyn, suvis atsigulė, ir paniekino mane, ir neatsistojo. Ir aš ėmiau su juo kalbėti, o jis atsakinėjo, išsipleikęs ant suoliuko. Ir pašoko man pyktis, ir nutvėriau buožę, ketindamas jam smogti, bet jis išplėšė buožę man iš rankų ir primušė mane, paskui primušė mano

vyrus ir išklojo juos ant žemės, ir mes pabėgome — nesugebėjome su juo susidoroti.

Ir karalių apėmė baisi rūstybė, ir jis sušuko:

— Tegul eina šimtas vyrų!

Ir šimtas vyrų iššygiavo prieš eunuchą, ir prisiartino prie rūmų, ir eunuchas puolė juos su buože rankoje, ir įniko taip juos kulti, kad jie neišlaikę šoko bėgti, o eunuchas grįžo atgal ir atsisėdo ant suoliuko. Ir toji šimtinė parbėgo pas karalių, ir vyrai, stoję prieš Šamsą ad-Daulią, apsakė jam, kas nutiko, ir tarė:

— O laiko valdove, mes pabėgome, jo išsigandę!

— Tegul eina du šimtai vyrų! — įsakė karalius.

Ir du šimtai vyrų iššygiavo prieš eunuchą, ir šis sumušė juos, o kai jie parbėgo, karalius tarė veziriui:

— Įsakau tau, o veziri, paimti penkis šimtus vyrų ir kuo greičiau atvesti man tą eunuchą, o drauge su juo — Džaudarą ir jo brolius!

— O laiko valdove,— atsiliepė veziris,— man nereikia kariaunos, ir eisiu aš vienas ir be ginklo.

— Daryk, kaip žinai,— atsakė karalius.

Ir veziris pasidėjo ginklą, persirengė baltu drabužiu ir, pasiėmęs į rankas rožančių, nuėjo vienas, niekieno nelydimas. O kai priėjo Džaudaro rūmus, pamatė vergą sėdint ant suoliuko ir, prisiartinęs be ginklo, mandagiai atsisėdo greta, ir tarė:

— Tebūnie tau ramybė!

— Ir tau tebūnie ramybė, o mirtingasis! — atsakė eunuchas.— Ko pageidauji?

Ir veziris, pavadintas mirtinguoju, suprato, jog kalba su džinu, ir, sudrebėjęs iš baimės, paklausė:

— O gerbiamasis, ar tavo viešpats Džaudaras čia?

— Taip,— atsakė eunuchas,— jis rūmuose.

— O gerbiamasis,— tarė veziris,— nueiki pas jį ir pasakyki: „Karalius Šamsas ad-Daulia tave kviečia į svečius. Jis surengė tau vaišes ir siunčia linkėjimus, ir prašo pagerbti jo namus ir paragauti jo vaišių“.

— Pastovėki čia, o aš pasiklausiu,— tarė eunuchas.

Ir veziris liko klusniai bestovįs, o maridas įėjo į rūmus ir tarė Džaudarui:

— Žinoki, o viešpatie, karalius atsiuntė pas tave emyrą su penkiomis dešimtimis vyrų, ir aš primušiau emyrą, ir nugalėjau jo vyrus. Paskui jis atsiuntė šimtą vyrų, ir tuos aš taipjau primušiau. O paskui jis atsiuntė du šimtus, ir tuos irgi įveikiau, ir štai dabar jis atsiuntė vezirį, vieną ir beginklį, ir kviečia tave drauge pasivaišinti. Ką tu atsakysi?

— Eik ir atvesk čionai vezirį,— įsakė Džaudaras.

Ir eunuchas, išėjęs iš rūmų, tarė veziriui:

— O veziri, mano viešpats kviečia tave į vidų.

— Aš jo paslaugoms! — atsiliepė veziris.

Ir jis žengė į rūmus, ir pamatė, jog Džaudaras didingesnis už karalių ir sėdi ant tokio kilimo, kokio karalius nėra nė sapnavęs. Ir sumišo protas veziriui, bežiūrint į rūmų grožybes ir papuošimus, ir kilimus, ir pasijuto jis vargšas priešais Džaudarą. Ir pabučiavo jis žemę po Džaudaro kojomis, ir palinkėjo jam visokiausių gėrybių, ir Džaudaras paklausė:

— Ko iš manęs pageidauji, o veziri?

— O viešpatie,— atsiliepė veziris,— karalius Šamsas ad-Daulia, tavo draugas, siunčia tau linkėjimus ir geidžia paregėti tavo veidą. Jis surengė tau vaišes. Ar teiksies paguosti jam širdį?

— Jeigu jis man draugas,— atsakė Džaudaras,— pasveikinki jį mano vardu ir pasakyki, kad jis ateitų pas mane.

— Akių moju! — tarė veziris.

O Džaudaras patrynė žiedą ir, priešais išdygus žiedo tarnui, taip jam pasakė:

— Atneški man visų gražiausią drabužį!

Ir žiedo tarnas atnešė jam drabužį, ir Džaudaras tarė veziriui:

— Persirenki, o veziri!

Ir veziris persirengė, ir Džaudaras jam tarė:

— O dabar eik ir praneški karaliui, ką aš sakiau.

Ir veziris išėjo, persirengęs drabužiu, kokiu kol gyvas nebuvo vilkėjęs, ir stojo prieš karaliaus akis, ir nusakė jam Džaudaro padėtį, ir išliaupsino rūmus ir visa, ką juose matė, ir galiausiai tarė:

— Džaudaras kviečia tave į svečius.

— Kilkite, o kariai! — įsakė karalius, o kai visi pašoko ant kojų, pridūrė: — Sėskite ant žirgų ir atveskite mano ristūną, ir mes josime pas Džaudarą.

Ir karalius sėdo ant žirgo, ir su kariauna išjojo į Džaudaro rūmus. Tuo tarpu Džaudaras tarė savo maridui:

— O maridai, sukvieski man pulką savo pagalbininkų iš ifritų tarpo, ir tegul jie ateina žmonių pavidalu ir išsirikiuoja kaip kariauna rūmų kieme, idant karalius juos pamatytų ir sunerimtų, ir persigąstų, idant sudrebėtų karaliaus širdis ir jis suprastų, jog mano galybė pranoksta jo galybę.

Ir maridas atvedė du šimtus ifritų, pasivertusių puikiai ginkluotais kariais, ir visi jie buvo tvirti ir augaloti. O kai atjojo karalius ir pamatė tvirtus ir augalotus karius, sudrebėjo jam širdis. Ir Šamsas ad-Daulia

žengė į rūmus, ir įėjo į menę, ir išvydo Džaudarą sėdint vidury tokios prabangos, kokios nepamatysi nei pas karalius, nei pas sultonus, ir pasisveikino, prisidėdamas rankas prie galvos, bet Džaudaras nepasikėlė jo pasveikinti ir nepasiūlė sėstis šalia savęs nei pasakė: „Sėski“,— tik nužvelgė jį, stovintį priešais, ir karalių persmelkė baimė. Jis negalėjo nei sėstis, nei išeiti, ir tarė sau: „Jeigu jis manęs bijotų, nežemintų tokiu elgesiu. O gal jis ketina nubausti mane už tai, ką padariau jo broliams?“

Pagaliau Džaudaras kreipėsi į jį šiais žodžiais:

— O laiko valdove, netinka tokiems kaip tu skriausti savo valdinių ir grobti jų turtą.

— O viešpatie! — sušuko karalius.— Nerūstauki: gobšumas perveikė mane, ir lemtis tarė savo žodį! Jei nebūtų žemėje kaltės, nebūtų ir malonės!

Ir jis ėmė teisintis prieš Džaudarą ir melsti malonės ir atlaidumo, ir galiausiai pasakė tokias eiles:

Dorybių pilnas, prosenių kilmingų palikuoni,
Nesmerk manęs — netyčia užsitraukiau nemalonę.
Aš tau mielai atleisiu, jeigu tu mane nuskriausi,
Jei nuskriaudžiau tave, atleist meldžiu kuo nuolankiausiai.

Ir jis tol žeminosi, kol Džaudaras pasakė jam: „Teatleidžia tau Alachas!“ — ir liepė sėstis, o kai šis atsisėdo, Džaudaras padovanojo jam malonės drabužį ir įsakė broliams kloti staltieses. Ir kai visi pavalgė, Džaudaras pagerbė karaliaus palydą ir malonėjo kariams prašmatnius drabužius, o paskui karalius įsakė jiems traukti namo ir pats paliko Džaudaro rūmus. Ir nuo tol karalius kas dieną lankydavosi Džaudaro rūmuose, ir tik tenai šaukdavo pasitarimus. Ir kas dieną tvirtėjo juodviejų draugystė ir meilė, ir taip jie gyveno kurį laiką.

Ir kartą, likęs su veziriu akis į akį, karalius jam tarė:

— O veziri, man baugu, jog Džaudaras mane nužudys ir užgrobs karalystę.

— O laiko valdove,— atsakė jam veziris,— nebijoki dėl savo karalystės: jei lemta jos netekti — vis viena neteksi, o Džaudaras nesikėsins į ją, nes jo galia didesnė nei karaliaus, ir, be to, užgrobdamas karalystę, jis pažemintų savo orumą. O jeigu tu bijai, kad jis gali tave nužudyti, išleiski už jo savo dukrą ir susigiminiuoki.

— O veziri,— tarė karalius,— tu man padėsi šioje byloje.

Ir veziris tarė:

— Pasikvieski jį kurį vakarą, ir mes maloniai leisime laiką šnekučiuodami menėje, o tu paliepsi dukrai apsitaisyti pačiais gražiausiais pašvitais ir praeiti pro šalį — Džaudaras pamatys ją ir įsimylės. O kai suprasime, kad jo širdis pavergta, aš jį užkalbinsiu ir pasakysiu, jog tai tavo dukra, ir taip su juo šnekėsiu, lyg tu būtum nieko nežinąs, ir jis paprašys tave jos rankos. O kai suvesdinsi jį su savo dukra, judu būsite kaip vienas, ir tau nereikės būgštauti dėl savo gyvybės, o jeigu jis pasimirs, paveldėsi didelius turtus.

— Tavo teisybė, o veziri,— pritarė karalius.

Ir jis surengė vaišes, ir pasikvietė į svečius Džaudarą, ir šis atėjo į karaliaus rūmus, ir jie sėdėjo ligi vakaro, maloniai leisdami laiką. O karalius buvo paliepęs žmonai puošniai aprengti dukrą ir praeiti drauge pro menės duris, ir žmona taip ir padarė, kaip buvo pasakyta, ir praėjo pro šalį kartu su dukra, ir Džaudaras ją pamatė. O buvo ji neregėto žavesio ir grožio, ir niekas jai neprilygo dailumu, ir Džaudaras tik suvaitojo, geriau į ją įsižiūrėjęs, ir pergelto jam veidas. Ir veziris jį paklausė:

— O Džaudarai, ar nebus tau nutikusi kokia bėda? Kaip matau, tu persimainei visas ir aimanuoji.

— O veziri,— tarė Džaudaras,— kas toji mergelė? Ji pavergė man širdį ir atėmė protą!

— Tai tavo bičiulio karaliaus dukra,— atsakė veziris.— Jeigu ji tau patinka, aš pasikalbėsiu su karalium, gal jis sutiks išleisti ją už tavęs.

— O veziri, pasikalbėk su juo! — sušuko Džaudaras.— Prisiekiu savo galva, duosiu tau, ko tik paprašysi, o karaliui duosiu visko, ko tik jis pareikalaus kaip išpirkos už dukrą, ir mes tapsime artimi giminės.

— Tikrai patenkinsi savo norą,— atsakė jam veziris.

O paskui veziris slapčia pasikalbėjo su karalium ir tarė jam:

— O laiko valdove, tavo numylėtinis Džaudaras trokšta su tavimi susigiminiuoti ir, man tarpininkaujant, prašo tavo dukros, panelės Asijos, rankos. Neapvilk jo lūkesčių ir neatmesk mano pasiūlymo — kokios tik paprašysi išpirkos už dukrą, jis pasižada tau duoti.

— Išpirka man nerūpi,— atsakė karalius,— o mano dukra nuo šiol jo tarnaitė. Mielai ją atiduodu, jeigu tik jis teikiasi imti ją sau per žmoną.

Praslinko naktis, o rytą karalius sušaukė į pasitarimą visus — ir didžius, ir mažus, ir atėjo taipjau islamo šeichas, ir Džaudaras paprašė karaliaus dukros rankos. Ir karalius tarė:

— Išpirka man nerūpi.

Ir buvo surašyta vedybų sutartis, ir Džaudaras liepė atnešti maišą su brangakmeniais, ir atidavė jį karaliui kaip išpirką už dukrą. Sudundėjo būgnai ir užgrojo fleitos, ir prasidėjo vestuvių linksmybės.

Taip Džaudaras ir karalius tapo kaip vienas žmogus ir nugyveno drauge daug dienų, o paskui karalius pasimirė, ir kariai ėmė prašyti Džaudarą, kad jis sėstų į sostą, ir ilgai gundė jį ir meldė, kol galiausiai Džaudaras sutiko ir pasidarė karalium, ir įsakė pastatyti mečetę ant karaliaus Šamso ad-Daulios kapo, ir paskyrė pinigų jos priežiūrai. Ta mečetė buvo lankininkų kvartale, o Džaudaras gyveno jemenitų kvartale, o kai jis tapo karalium ir pastatė daug rūmų ir mečetę, kvartalas pradėtas vadinti jo vardu. Ir ilgai jis karaliavo, ir paskyrė veziriais abu brolius: Salimą — dešinės pusės veziriu, o Selimą — kairės pusės, ir tie tenkinosi tuo vienerius metus, bet ne ilgiau. O paskui Salimas tarė Selimui:

— O broli, ar ilgai taip bus? Nejaugi mes visą gyvenimą tarnausime Džaudarui ir patys nepasimėgausime valdžia ir laime?

— O ką gi mums daryti, kaip juo nusikratyti ir pagrobti jo žiedą ir maišą? — paklausė Selimas, o paskui pridūrė: — Tu gudresnis už mane, sugalvok kokią klastą, kad galėtume nužudyti Džaudarą.

— O jeigu aš sugalvosiu klastą ir mes jį nužudysime,— tarė Salimas,— ar tu sutiksi, kad aš būčiau karalius, o tu — dešinės pusės veziris, ir kad aš pasiimčiau žiedą, o tu — maišą?

— Sutinku! — atsakė Selimas.

Ir juodu susitarė nužudyti Džaudarą, nes abudu buvo ištroškę valdžios ir šios žemės gėrybių. O paskui juodu sugalvojo klastą ir kreipėsi į Džaudarą šiais žodžiais:

— O broli, mes norime, kad pagerbtumei mus savo atsilankymu. Ateiki pas mus ir paragauki mūsų vaišių, ir paguoski mums širdis.

Ir juodu ilgai įkalbinėjo brolį sakydami: „Paguoski mums širdis ir paragauki mūsų vaišių“,— kol galiausiai Džaudaras sutiko ir tarė:

— Gerai sumanyta! O kieno namuose bus vaišės?

— Mano,— atsiliepė Salimas,— o kai pasivaišinsi pas mane, eisime vaišintis pas brolį.

— Gerai sumanyta! — pritarė Džaudaras ir nuėjo su Salimu į jo namus.

Ir Salimas patiekė broliui puikias vaišes, ir pridėjo į valgius nuodų. Ir kai tik Džaudaras užvalgė, jo kūnas suglebo, ir jis krito vietoje negyvas. Ir tuomet Salimas pašoko, ir puolė mauti žiedo nuo piršto, o kai žiedas nenusimovė, jis nupjovė pirštą drauge su žiedu. O paskui Salimas patrynė žiedą, ir išdygo prieš jį maridas, ir suriko griausmingu balsu:

— Aš tavo paslaugoms, sakyk, ko nori!

— Nutverk mano brolį Selimą ir jį nužudyk, o paskui paimk abu — nužudytąjį ir nunuodytąjį — ir numesk prieš kariauną,— įsakė Salimas.

Ir maridas nutvėrė Selimą, ir nužudė jį, paskui sučiupo abu brolius, Džaudarą ir Selimą, išnešė iš rūmų ir numetė prieš kariaunos vadus, kai šie sėdėjo rūmų terasoje prie vaišių. Ir vadai, išvydę negyvus Džaudarą ir Selimą, nustėro iš baimės, ir kąsnis jiems įstrigo gerklėje, ir jie paklausė maridą:

— Kas taip pasielgė su karalium ir veziriu?

— Jų brolis Salimas,— atsakė maridas.

Ir staiga stojo prieš juos Salimas, ir tarė:

— O kariai, vaišinkitės ir linksminkitės! Dabar aš turiu savo brolio Džaudaro žiedą, o štai prieš jus maridas, šio žiedo tarnas. Aš įsakiau jam nužudyti brolį Selimą, kad jis nepaveržtų iš manęs valdžios, nes jis — apgavikas, ir aš bijau jo klastos. Ir dabar, kai Džaudaras nebegyvas, aš esu jūsų karalius. Ar sutinkate? Jei nesutinkate, aš patrinsiu žiedą, ir jo tarnas iššudys jus visus — ir didžius, ir mažus!

— Sutinkame! — atsiliepė kariaunos vadai.— Būki mūsų karalius ir sultonas.

Tuomet Salimas įsakė palaidoti brolius ir sušaukė pasitarimą. Ir dalis valdinių ėjo laidotuvių procesijoje, o dalis bėgo į Salimo iškilmes. Ir kai visi susirinko iškilmių menėje, Salimas sėdo į sostą, ir visi prisiekė jam ištikimybę, ir tuomet jis pareiškė:

— Aš noriu surašyti vedybų sutartį su brolio žmona!

— Kai praeis gedulo metas,— buvo jam atsakyta, bet jis rūsčiai sušuko:

— Man nerūpi nei gedulas, nei kas kita! Prisiekiu savo galva, dar šį vakarą aš būsiu jos vyras!

Ir buvo surašyta vedybų sutartis, ir duota žinia Džaudaro žmonai, karaliaus Šamso ad-Daulios dukrai, ir ji tarė:

— Tebūnie! Tegul jis ateina.

O kai Salimas atėjo į jos menę, ji džiaugsmingai jį pasitiko ir palinkėjo visa ko geriausia, ir įbėrė nuodų į vandenį, ir jį nunovijo. O paskui ji paėmė žiedą ir jį sulaužė, kad niekas nebegalėtų juo pasinaudoti, ir perplėšė maišą. O paskui davė žinią islamo šeichui, kas Džaudarui nutiko, ir liepė pasakyti emyrams: „Išsirinkite karalių, kad jis būtų jūsų sultonas!“

Štai kas žinoma mums apie Džaudarą nuo pradžios iki galo.

O tarp kitų pasakojimų yra dar

PASAKA APIE ALĮ VIJURKĄ, KAIRO ŠELMĮ

Buvo Kaire toks šelmis Alis, pravarde Vijurkas, o tuo metu rūmų sargybos viršininkas buvo Saladinas Egiptietis, ir turėjo jis savo žinioje keturiasdešimt vyrų. Veltui rengdavo Aliui pasalas Saladino vyrai, tikėdamiesi nutverti šelmį — kai jau manydavo turį jį rankose, pasirodydavo, kad jis išsmuko ir išsisuko lyg vijurkas. Ir todėl visi vadino jį Aliu Vijurku, Kairo šelmiu.

Sėdėjo kartą Alis namuose, apsuptas savo draugų, o širdis buvo sklidina liūdesio ir tarytum akmuo slėgė krūtinę. Ir pastebėjo namų sargas jį besėdint apniukusiu veidu, ir paklausė:

— Kas tau, o šeimininke? Jeigu tau slegia krūtinę, eik pasivaikščioti po Kairą! Iš tiesų išblaškysi liūdesį, pasižvalgęs po prekyvietes.

Pasikėlė tuomet Alis ir išėjo pasivaikščioti po Kairą, bet liūdesys anaiptol neišsisklaidė, tik dar labiau apniko. Ir, eidamas pro vyninę, tarė sau: „Užsuksiu ir pasilinksminsiu“. Ir užėjo jis į vidų, o pamatęs žmones sėdint septyniomis eilėmis, tarė:

— O šeimininke, norėčiau pabūti vienas!

Ir šeimininkas nuvedė Alį į atskirą kambarį, ir atnešė jam vyno. Bet ir tuomet liūdesys neišsisklaidė, ir Alis paliko vyninę, ir nuėjo akiplotu per Kairą, ir, taip bevaikščiodamas, priėjo Raudonąją gatvę, ir žmonės, jį pamatę, išsigandę suko į šalį. Ir Alis netikėtai atsigręžė, ir pastebėjo vandenešį su ąsočiu geriamo vandens, ir sušuko jam:

— Eikš čionai ir duok man atsigerti!

Ir vandenešys, pažvelgęs į jį, padavė kaušą. Alis pasižiūrėjo į kaušą, pateliūskavo vandenį ir išpylė jį ant žemės. Ir vandenešys paklausė:

— Kodėl negeri?

— Duok atsigerti! — vėl pasakė Alis.

Ir vandenešys pripylė kaušą, ir Alis pasiėmė jį, pateliūskavo vandenį ir šliūkštelėjo ant žemės. Tą patį padarė ir trečią kartą, ir vandenešys tarė:

— Jeigu negeri, aš einu!

Tačiau Alis pakartojo:

— Duok atsigerti!

Ir vandenešys iš naujo pripylė kaušą, ir padavė Aliui, o šis paėmė, atsigėrė ir įbruko vandenešiui dinarą. Tačiau šis tik niekinamai žvil-

gtelėjo į Alį, pamatęs, jog užmokestis per menkas, ir tarė:

— Teatlygina tau Alachas! Teatlygina tau Alachas! Maži žmoneliai — tai ne dideli žmonės!

Tuomet šelmis Alis griebė vandennešį už pakarpos ir, užsimojęs puikiu kardu, užriko:

— O seni! Galvok, ką šneki! Jei tavo ąsotis ir kainavo kitados didelius pinigus, dabar jis vertas ne daugiau kaip tris dirhemus, o vandens išpyliau daugių daugiausia puskvortę! — O vandennešiui linktelėjus, Alis pridūrė: — O juk aš tau daviau auksinį dinarą! Tad kodėl mane paniekinai? Ar esi kada matęs žmogų, narsesnį ir dosnesnį už mane?

— Esu matęs ir narsesnį, ir dosnesnį už tave! — atrėmė vandennešys.— Dar nėra buvę pasaulyje drąsuolio, kuris nebūtų buvęs dosnios širdies!

— Bene iš tikrųjų esi matęs žmogų, narsesnį ir dosnesnį už mane?— paklausė Alis, ir vandennešys atsakė:

— Žinoki, jog kartą esu turėjęs tikrą nuotykį. Mano tėvas buvo Kairo vandennešių šeichas ir mirdamas paliko man penkis kupranugarius, mulą, krautuvę ir namus. Tačiau vargšas niekada nebūna patenkintas savo likimu, o kai būna patenkintas — miršta. Ir aš tariau sau: „Keliausiu į Hidžazą!“ Parsivariau kupranugarius, sutelkiau vilkstinę ir ėmiau skolintis pinigų, kol susidariau penkis šimtus dinarų. Bet praradau viską kelionėje. Ir tuomet tariau sau: „Jeigu pargrįšiu į Kairą, žmonės įkiš mane į kalėjimą už tai, kad pražudžiau jų pinigus“. Ir prisidėjau prie sirų maldininkų vilkstinės, ir nusikasiau su ja iki Alepo, o iš Alepo išvykau į Bagdadą. Ten pasiteiravau Bagdado vandennešių šeicho ir, susižinojęs kelią, nuėjau pas jį, ir sukalbėjau Korano pirmąjį perskyrimą. Ir tuomet jis paklausė, kokie mano popieriai, ir aš apsakiau jam viską, kas man nutiko. Ir jis davė man odmaišį ir ąsotį, ir visa kita, kas reikalinga vandennešiui. Ir ėmiau vaikščioti po miestą — juk turėjau kaip nors manytis. Ir kartą padaviau kaušą vienam žmogui, siūlydamas atsigerti vandens, o jis man tarė: „Kodėl turėčiau gerti, jei šiandien esu dar nieko nevalgęs? Pasikvietė mane į svečius toksai šykštuolis ir visų vaišių patiekė du ąsočius vandens! Ir pasakiau aš jam: „O užaušėli, ar davei man ko nors valgyti, jei siūlai vandens?“ Eiki šalin, o vandenšy, o kai užvalgysiu, duosi man atsigerti“. Paskui priėjau prie kito žmogaus, o jis kad užriks: „Tegu Alachas tave sušelpia!“ Taip sekėsi man iki pat vidurdienio — niekas nedavė man nė dirhemo. Ir tariau sau: „O, negerovė atnešė mane į Bagdadą!“ Ir staiga pastebėjau bėgant žmones, ir nudūmiau iš paskos. Ir netrukus išvydau vorą išvaizdžių šaunuolių — visi buvo su skraistėmis ant galvų,

vilkėjo plieniniais šarvais ir veltiniais apsiautalais. Paklausiau vieną žmogų: „Kieno tai vyrai?“ — ir išgirdau: „Tai viršininko Ahmado ad-Danafo vyrai“.— „O kas jis toks?“ — paklausiau iš naujo ir išgirdau: „Kalifo rūmų ir Bagdado miesto sargybos viršininkas. Jis žiūri tvarkos visame mieste, ir kalifas moka jam tūkstantį dinarų kas mėnesį, o kiekvienam jo vyrui — po šimtą dinarų. O Hasanas Šaumanas kaip ir jis gauna tūkstantį dinarų. Dabar jie žygiuoja iš rūmų į savo būstinę“. Ir staiga pamatė mane Ahmadas ad-Danafas, ir sušuko: „Eikš čionai ir duok man atsigerti!“ Ir aš pripyliau kaušą, ir padaviau jam, o jis pateliūskavo vandenį ir išpylė žemėn. Ir kitą kartą jis šliūkštelėjo vandenį ant žemės, ir tik trečią kartą išgėrė vienu mauku kaip ir tu. Paskui jis paklausė mane: „O vandenešy, iš kur tu atkilęs?“ Ir atsakiau: „Iš Kairo“. Ir jis sušuko: „Tesaugo Alachas Kairą ir jo žmones! O kokie vėjai tave atpūtė į šį miestą?“ Ir aš papasakojau savo vargus, ir užsiminiau, jog esu skolininkas, pabėgęs nuo skolų ir skurdo, ir jis sušuko: „Sėkmės tau!“ Ir davė man penkis dinarus, o savo vyrams pasakė: „Dėl Alacho meilės, sušelpkite jį!“ Ir kiekvienas davė man po dinarą. Ir Ahmadas dar pridėjo: „O šeiche, kol būsi Bagdade, gausi tiek pat kiekvieną kartą, mus pagirdęs!“ Nuo to laiko dažnai juos atlankydavau, ir jie apipildavo mane malonėmis.

Po kurio laiko suskaičiavau, kiek esu iš jų pelnęs, ir pasirodė, jog turiu tūkstantį dinarų. Ir tariau sau: „Būtų geriausia dabar ir grįžti į gimtąjį kraštą“. Ir nuėjau į Ahmado namus, pabučiavau jam ranką, ir jis paklausė: „Ko pageidauji?“ Ir atsakiau jam: „Noriu grįžti gimtinėn. Kaip tik išvyksta vilkstinė į Kairą, ir būtų patogiausia su ja parkeliauti namo“. Ir jis davė man mulą ir dar šimtą dinarų, o paskui tarė: „Norėčiau per tave duoti žinią, o šeiche! Ar daug pažįstamų turi Kaire?“ Atsakiau: „Taip“,— ir jis pasakė: „Tad imki laišką ir perduoki Aliui Vijurkui, kairiečiui, ir pasakyk jam: „Tavo meistras siunčia tau linkėjimų. Jis dabar turi vietą prie kalifo“. Ir aš paėmiau laišką, ir iškeliavau, ir pagaliau atvykau į Kairą. O kai susirinko žmonės, patikėję man savo pinigus, sugrąžinau visas skolas, ir toliau ėmiau verstis vandens prekyba, bet laiško įteikti nesugebėjau — nežinau, kur laikosi tas Alis Vijurkas, kairietis.

— O šeiche! — sušuko Alis.— Džiaukis ir nustok sielvartavęs! Aš esu tasai Alis Vijurkas, kairietis, viršininko Ahmado ad-Danafo pirmasis šaunuolis! Duokš laišką!

Ir vandennešys padavė jam laišką. Ir Alis, atplėšęs jį, perskaitė šiuos žodžius: „Viršininkas Ahmadas ad-Danafas sveikina vyriausiąjį savo būrio sūnų Alį Vijurką, kairietį! Duodu tau žinią, kad galų gale prigriebiau Saladiną Egiptietį ir, surezgęs jam pinkles, puikiausiai su juo

susidorojau. Dabar jo vyrai klauso manęs, o tarp jų — ir Alis Kitfas al-Džamalis. Užimu kalifo rūmuose Bagdado sargybos viršininko vietą, ir man pavesta prižiūrėti miesto apylinkes. Jeigu dar prisimeni seną pažintį, keliauki pas mane. Gal nuveiksi ką nors gera Bagdade ir pelnysi vietą prie kalifo, ir tuomet gausi pilną išlaikymą ir visokių gėrybių, ir netgi namus. Štai ko aš tau linkiu ir siunčiu sveikinimus".

Ir Alis, perskaitęs laišką, pabučiavo jį, ir prisidėjo prie galvos, ir davė vandennešiui dešimt dinarų už gerą žinią. O paskui grįžo namo ir nuėjo pas savo vyrus, ir persakė jiems tą naujieną, ir pridūrė:

— Manykitės patys ir remkite vienas kitą!

Ir persirengęs paėmė dėklą su sunarstoma kietmedžio ietimi dvidešimt keturių uolekčių ilgumo, o jo užvadas paklausė:

— Bene išsirengi kelionėn kaip tik dabar, kai iždas tuščias?

— Kai nusigausiu į Damaską, atsiųsiu jums tiek, kad turėsite visko į valias!

Ir susiruošęs Alis Vijurkas prisidėjo prie kelionėn išsirengusios vilkstinės, kurioje pamatė keturiasdešimt pirklių ir jų seniūną. Visi jau buvo susikrovę prekes ant kupranugarių, tik vedlio manta vis dar gulėjo ant žemės. Pastebėjo Alis ir vilkstinės vedlį, sirą — jis ragino mulų varovus jam pagelbėti, bet šie jo neklausė ir nė ausies nelezgino.

Ir Alis tarė sau: „Visų geriausia man būtų keliauti su tuo vedliu!" O Alis buvo dailus jaunikaitis, gražiai nuaugęs ir be barzdos. Ir jis žengė prie vedlio, ir palinkėjo jam ramybės, o vedlys nuoširdžiai pasisveikino su juo ir paklausė:

— Ko pageidautum, o vaike?

— O tėtuk,— atsiliepė Alis,— matau, kad stovi štai vienas su visa manta ir nėra kas užkelia ją ant mulų! Kodėl nepasisamdei žmonių, kad tau pagelbėtų?

— O vaike,— atsakė vedlys,— turėjau nusisamdęs du pagalbininkus. Ir aprengiau juos nuo galvos iki kojų, ir įdėjau kiekvienam kišenėn po du šimtus dinarų, o jie talkino man iki al-Hankos, bet paskui pabėgo.

— O kurgi keliauji? — paklausė Alis, ir šis atsakė:

— Į Alepą.

— Aš tau padėsiu! — pasisiūlė Alis.

Ir sukrovė jie mantą ant mulų, ir iškeliavo, o drauge su jais — pirklių seniūnas, raitas ant mulo. Ilgai keliavus, vilkstinė priartėjo prie brūzgynų, o tuose brūzgynuose buvo didelis urvas, ir gyveno ten grasus liūtas. Kiekvieną kartą, kai pro šalį eidavo kokia vilkstinė, keliauninkai mesdavo burtus, ir tasai, nuo kurio nusigręždavo laimė, ati-

tekdavo liūtui. Ir šį sykį, keliauninkams metus burtus, likimas lėmė atiduoti liūtui ne ką kitą kaip pirklių seniūną. Ir liūtas jau išbėgo į vidurį kelio žiūrėdamas, ką šįsyk gaus iš vilkstinės. Ir pirklių seniūną pagavo siaubas, ir jis sušuko vedliui:

— Teprakeikia Alachas tavo burtus ir kelionę su tavim! Ir vis dėlto pažadėki, jog po mano mirties atiduosi mano vaikams visą mantą.

— Ko judu nesutariate? — paklausė tuomet Alis Vijurkas ir, išgirdęs paaiškinimą, sušuko: — Nejaugi jūs bijote laukinės katės? Aš apsiimu jį nudėti!

Ir vilkstinės vedlys pribėgo prie pirklių seniūno, ir persakė jam Alio žodžius, ir pirklys tarė:

— Jeigu jis nudės liūtą, duosiu jam tūkstantį dinarų.

O kiti keliauninkai irgi sušuko:

— Ir mes jam atsidėkosime!

Ir tuomet Alis nusėdo nuo mulo, ir nusimetė apsiaustą, o po apsiaustu jis vilkėjo plieniniais šarvais. Ir išsitraukė jis plieno kardą, ir nuvalė ašmenis, ir pats vienas žengė prieš liūtą didžiu balsu šaukdamas jį kovon. Ir liūtas puolė Alį Vijurką, bet šis smogė jam kardu tarpuakin ir perkirto pusiau galvą, o vilkstinės vedlys ir pirkliai žiūrėjo į juos iš tolo. Ir Alis sušuko vedliui:

— O tėtuk, tau nėra ko bijoti!

— O vaike! — atsiliepė vedlys.— Nuo šiol aš tavo tarnas.

Ir pirklių seniūnas pasikėlęs apkabino Alį, ir pabučiavo jam į kaktą, ir davė tūkstantį dinarų, o pirkliai atskaičiavo jam po dvidešimt dinarų. Ir Alis paprašė pirklių seniūną palaikyti tuos pinigus.

Paskui keliauninkai apsistojo nakvynės, o anksti rytą atsikėlė ir išvyko Bagdado linkui. Ir bekeliaudami atsidūrė Liūtų laukymėje ir Šunų slėnyje, o ten laikėsi toks klajoklis, galvažudys ir plėšikas, su visa savo gentimi. Ir toji gentis užpuolė vilkstinę, ir žmonės išbėgiojo nuo užpuolikų, o pirklių seniūnas suriko:

— Pražuvo mano turtas!

Bet štai prišoko Alis, apsivilkęs odine striuke, ištisai nukabinėta žvanguliais, ir išsiėmė iš dėklo ietį, sunarstė ir, pasigavęs vieną klajoklio ristūną, sėdo raitas. Ir tuomet suriko klajokliui:

— Stoki prieš mane į kovą su ietimi!

Ir supurtė žvangulius, ir klajoklio žirgas pasibaidė, išgirdęs jų žvangesį, ir tuomet Alis trenkė per klajoklio ietį, ir sulaužė, o paskui smeigė klajokliui į kaklą ir nukirto jam galvą. Ir klajoklio gentainiai, tai išvydę, visu būriu puolė Alį, bet jis pasuko prieš juos ristūną šaukdamas: „Alachas didis!“ — ir atrėmė puolimą, ir plėšikai leidosi bėgti. Tuomet Alis iškėlė klajoklio galvą, pamovęs ją ant ieties, ir pirkliai

dosniai jį apdovanojo, ir vilkstinė patraukė tolyn, kol pagaliau atkako į Bagdadą.

Ir tuomet Alis paprašė pirklių seniūną grąžinti pinigus, o kai šis atidavė, įteikė juos vilkstinės vedliui tardamas:

— Kai parvyksi į Kairą, pasiteirauk, kur mano namai, ir atiduok šiuos pinigus sargui.

Ir jis pernakvojo drauge su pirkliais, o anksti rytą išėjo į miestą ir klaidžiojo teiraudamasis Ahmado ad-Danafo būstinės, bet niekas nesugebėjo nurodyti jam kelio. Taip jis vaikščiojo, kol atklydo į Vargo kvartalą ir pastebėjo žaidžiant vaikus, o tarp jų buvo berniukas, vardu Ahmadas Pamestinis. Ir Alis tarė sau: „Tik iš vaikų ir sužinosi kelią!“ Ir jis apsižvalgė, ir žvilgsnis užkliuvo už saldumynų pardavėjo, ir, prisipirkęs gardėsių, ėmė vadinti vaikus. Tačiau Ahmadas Pamestinis nuvijo visus kitus ir, priėjęs prie Alio, paklausė:

— Ko pageidauji?

— Turėjau ir aš sūnelį, bet jis pasimirė, o štai susapnavau jį prašant saldumynų. Tai va, pripirkau gardėsių ir noriu išdalyti visiems po truputį.

Sulig tais žodžiais įbruko Ahmadui Pamestiniui žiupsnį saldumynų, o kai šis apžiūrėjo dovaną, pastebėjo drauge įduotą dinarą. Ir pasipiktinęs tarė Aliui:

— Eik šalin, aš neprasidedu su nenaudėliais! Gali pasiklausti žmonių!

— O vaike,— atsiliepė Alis,— žinoki, jog tik buklusis duoda pinigų ir tik buklusis ima. Vaikščiojau štai po miestą, ieškodamas Ahmado ad-Danafo namų, ir niekas nesugebėjo man nurodyti kelio. Šis dinaras bus tau atlyginimas, jei nuvesi mane į Ahmado ad-Danafo namus.

Ir berniukas atsakė:

— Aš bėgsiu pirmas, o tu sek iš paskos, kol prieisi jo namus. Tuomet aš paimsiu akmenuką ir mesiu jį į vartus, ir tu sužinosi, kur jis gyvena.

Ir berniukas nubėgo, o Alis nuskubėjo įpėdin, kol pagaliau priėjo tą vietą, kur vaikas stabtelėjo, kojos pirštais nutvėrė akmenuką ir sviedė į Ahmado ad-Danafo namų vartus. Taip Alis surado tai, ko ieškojo.

O kai vaikas nurodė Ahmado ad-Danafo namus, Alis pasigavo jį ir bandė atimti dinarą, bet jam nepasisekė. Ir tuomet jis tarė vaikui:

— Eik, esi vertas to atlyginimo, nes esi buklus, protingas ir drąsus. Jeigu bus tokia Alacho valia, tapsiu kalifo rūmų sargybos viršininku, o tuomet pasiimsiu tave į savo būrį.

Ir vaikas nukūrė, o Alis Vijurkas priėjo prie nurodytų vartų ir pasibeldė. Ir Ahmadas ad-Danafas sušuko:

— Sargybini, atverki vartus — Alis Vijurkas, kairietis, beldžiasi!

Ir, vartams atsivėrus, Alis žengė į Ahmado ad-Danafo namus, ir pasisveikino su juo, o šis griebė jį į glėbį, ir visi keturiasdešimt vyrų šoko sveikintis su svečiu. Paskui Ahmadas ad-Danafas padovanojo jam naujus drabužius tardamas:

— Kai kalifas paskyrė mane viršininku, davė mano vyrams aprangą, o štai šią aš atidėjau tau.

Ir jis pasodino Alį garbingoje vietoje šalia savęs, o paskui visi sėdo valgyti ir linksmintis, ir taip atėjo rytas.

Ir tuomet Ahmadas ad-Danafas tarė Aliui:

— Nevaikščiok po Bagdadą! Verčiau pasėdėk namie.

— O kodėl? — paklausė Alis.— Bene aš atkeliavau čionai, kad sėdėčiau tarp keturių sienų? Juk atvykau pas jus pasižvalgyti!

— O sūnau,— perspėjo jį Ahmadas,— nemanyk, jog Bagdadas — tai lyg Kairas! Bagdadas — kalifato sostinė. Čia pilna šelmių, o suktybės veši kaip piktžolės dirvoje.

Ir Alis trejetą dienų nekėlė iš namų kojos, kol pagaliau Ahmadas ad-Danafas jam tarė:

— Norėčiau pristatyti tave kalifui, kad duotų tau kokią tarnybą.

— Dar ne laikas,— atsakė Alis, ir Ahmadas paliko jį ramybėje.

Ir vieną dieną sėdėjo Alis namie piktas ir apsiniaukęs, ir staiga tarė sau: „Eisiu pasivaikščioti po Bagdadą, gal truputį prasiblaškysiu". Ir jis išėjo iš namų, ir ėmė klaidžioti gatvėmis, kol prekyvietėje pastebėjo užeigą. Užsuko ten ir papietavo, o paskui išėjo nusimazgoti rankų, ir tuomet pasirodė vora poromis išsirikiavusių vergų, o buvo jų keturiasdešimt, prisijuosę plieninius kardus ir apsisiautę veltiniais apdangalais, ir pačiame voros gale raita ant mulo jojo gudruolė Dalila. Ant galvos mūvėjo auksuotą šalmą su plieniniu bumbulu, vilkėjo grandijomis ir turėjo viską, kas priklauso žmogui tokiu apdaru. O Dalila kaip tik jojo iš kalifo rūmų. Pastebėjusi Alį Vijurką, kairietį, įdėmiau į jį įsižiūrėjo ir pamatė, kad iš augumo ir sudėjimo jis labai panašus į Ahmadą ad-Danafą. O buvo jis su burnusu, juosėjo plieninį kardą ir turėjo viską, kas privaloma kariui.

Ir Dalila parjojo namo, ir nuėjo pas savo dukrą Zainabą, o paskui atsinešė buriamąją lentelę su smėliu. Ir, pabėrusi smėlio, sužinojo, kad nepažįstamasis — tai Alis kairietis ir kad jo laimė prašoka josios ir jos dukros Zainabos laimę. Ir Zainaba paklausė:

— O motin, ką sužinojai, pabėrusi smėlio ant lentelės?

— Pamačiau šiandien jaunikaitį, labai panašų į Ahmadą ad-Danafą,— atsakė ji dukrai,— ir man baugu, kad jis sužinos, jog tu pagrobei Ahmado ad-Danafo ir jo vyrų apdarus. Dar ateis pas mus ir iškrės

kokią šunybę, keršydamas už savo vadą ir jo keturiasdešimt šaunuolių. Man regis, jis gyvena Ahmado ad-Danafo būstinėje.

— Didelio čia daikto,— atsiliepė Zainaba.— Atrodo, kad jo prisibijai!

O paskui ji persirengė pačiais prašmatniausiais pašvitais, kokius tik turėjo, ir išėjo pasivaikščioti po miestą, ir klaidžiojo iš vienos prekyvietės į kitą, kol pagaliau pastebėjo Alį kairietį, kaip tik traukiantį pro šalį. Ir užkliudė jį petimi, ir atsigręžusi tarė:

— Tesaugo Alachas atsargiuosius!

— Kaip dailiai esi nuaugusi! — atsakė į tai Alis.— Kieno esi?

— Tokio pat plevėsos kaip tu,— atsiliepė ji.

— Esi ištekėjusi ar laisva? — pasidomėjo Alis, o kai ji atsakė, jog ištekėjusi, paklausė: — Kur susitiksime? Pas tave ar mano namuose?

— Aš — pirklio dukra, o mano vyras irgi pirklys,— atsakė Zainaba.— Niekada kojos nekeliu iš namų, tik štai šiandien pasigaminau pietus ir sėdau valgyti, bet jaučiu — kąsnis nelenda į gerklę. O kai pamačiau tave, meilė sugildė man širdį. Ar negalėtum paguosti man sugrudusios širdies ir kartu su manim papietauti?

— Kas kviečiamas į svečius,— atsakė jis,— tam nedera prašydintis.

Ir Zainaba nuėjo pirma, o Alis nusekė ją gatvėmis. Ir taip eidamas iš paskos, tarė sau: „Ką darai? Esi atvykėlis, o kas svetimauja toli nuo gimtinės, tą Alachas sugėdintą parsiunčia namo. Atsikratyki jos gražiuoju". Ir balsu pasakė:

— Šeki dinarą ir paskirki man pasimatymą kitu metu.

— Prisiekiu Alachu,— atsakė ji,— kitaip nė būti negali. Eiki su manim, ir aš tau parodysiu širdį.

Ir jis nuėjo, kol juodu atkako prie aukštų vartų, užšautų skląsčiu. Ir Zainaba tarė Aliui:

— Atšauki skląstį.

O kai jis paklausė, kur vartų raktas, ji atsakė, jog pasimetė. Ir jis tarė:

— Kiekvienas, kas atšauna skląstį, neturėdamas rakto, nusižengia, ir teisėjui privalu jį bausti. Be to, aš ir nemokėčiau atidaryti vartų be rakto.

Ir tuomet ji nusitraukė skraistę nuo veido, ir pažvelgė į jį tokiu žvilgsniu, kad jam ko neiššoko širdis iš krūtinės, o paskui ji uždengė skląstį skraiste ir, ištarusi Mozės motinos vardą, atrakino jį be rakto. Ir žengė į vidų, o jis įėjo iš paskos ir išvydo sienas, nukabinėtas plieno kardais ir šarvais. Ir Zainaba nusiėmė skraistę, ir atsisėdo šalia Alio, ir jis tarė sau: „Tebūnie tai, kas lemta Alacho!" Ir prisilenkęs norėjo pa-

bučiuoti jai į skruostą, bet ji prisidengė veidą delnu ir tarė:

— Tik vakaras duoda ramybę!

Ir atnešė staliuką su valgymais ir gėrimais, ir juodu sėdo valgyti ir gerti, o paskui Zainaba pasikėlė ir pripylė ąsotį šulinio vandens, ir pasiūlė Aliui nusimazgoti rankas. Ir, patarnaudama jam, netikėtai ji trenkė kumšteliu sau į krūtinę, ir sušuko:

— O bėda! Vyras nupirko man žiedą už penkis šimtus dinarų, ir aš užsimoviau jį ant piršto, o kad buvo per didelis, palipdžiau truputį vaško. Ir štai dabar, semiant vandenį, tikriausiai jis nusmuko nuo piršto ir įkrito į šulinį. Nusisuk į duris, o aš nusirengsiu ir, nusileidusi į šulinį, išsiimsiu žiedą.

— Gėdą man padarytum,— paprieštaravo Alis,— jei pati liptum į šulinį, kai čia pat esu aš! Aš ir leisiuos į šulinį!

Ir jis nusirengė, apsirišo virve, ir Zainaba nuleido jį į šulinį, o tas šulinys buvo gilus, ir vienu tarpu Zainaba tarė:

— Mano virvė per trumpa. Nusirišk ir šok žemyn!

Ir Alis paklausė, šoko į vandenį ir pasinėrė kelis sieksnius, bet dugno nepasiekė. O Zainaba tuo metu apsigaubė skraiste, pasiėmė jo drabužius ir nuskubėjo pas motiną. Ir parėjusi tarė jai:

— Matai, pavyko išrengti ir Alį kairietį. Įkišau jį į šulinį emyro Hasano namuose. Gali nesibaiminti, kad jam pasiseks iš ten išsigauti.

O emyras Hasanas tuo metu buvo kalifo rūmuose. Parjojęs namo, jis pamatė, jog vartai atrakinti, ir sušuko arklininkui:

— Kodėl neužšovei skląsčio?

— Užšoviau, o viešpatie! — atsakė arklininkas.— Užkišau savo rankomis!

— Prisiekiu savo galva! — suriko emyras.— Į mano namus įsibrovė vagis!

Ir jis įėjo į vidų, ir apieškojo visus namus, bet nieko nerado. Ir tuomet įsakė arklininkui:

— Pasemk vandens, o noriu apsiplauti!

Ir arklininkas paėmė kibirą, nuleido į šulinį, o traukdamas pajuto, kad šis labai sunkus. Žvilgtelėjo į šulinį ir pastebėjo kažką tupint kibire. Paleido jį išsigandęs ir suriko nesavu balsu:

— O viešpatie! Iš šulinio lenda ifritas!

— Bėk pakviesti keturis šventikus! — įsakė jam emyras Hasanas.

— Tegu paskaito Koraną ir jį nuveja!

O kai atėjo šventikai, emyras jiems tarė:

— Susėskite aplink šulinį ir skaitykite Koraną, ir nubaidykite ifritą!

Paskui atėjo arklininkas su vergu ir vėl nuleido kibirą į šulinį, ir

Alis kairietis vėl įsikibo į jį, bet pasislėpė po juo ir palaukė, kol prasidės mūrinis rentinys, o tuomet iššoko lauk ir atsisėdo tarp šventikų, ir tie įniko muštis kumščiais į krūtinę šaukdami: „Ifritas! Ifritas!“ Bet emyras Hasanas pamatė, jog tai jaunikaitis, žemiškas padaras, ir paklausė:

— Tu vagis?

— Ne! — sušuko Alis, ir emyras vėl paklausė:

— Tai ko įlipai į šulinį?

— Aš miegojau,— atsakė Alis,— o pabudęs nuėjau prie Tigro apsiprausti, bet, kai pasinėriau, vanduo įtraukė mane po žeme, ir srovė atnešė čionai. Taip ir atsidūriau tavo šulinyje.

— Sakyk teisybę! — neatlyžo emyras.

Ir Alis papasakojo, kas iš tikrųjų jam nutiko, ir tuomet emyras paleido jį namo, davęs jam senus drabužius. Ir Alis parėjo į Ahmado ad-Danafo būstinę, ir apsakė jam, kokį nuotykį patyrė, ir Ahmadas jam tarė:

— Argi tau nesakiau, jog Bagdade netrūksta moterų, mulkinančių vyrus?

O Alis Kitfas al-Džamalis pridūrė:

— Dėl Alacho meilės, sakyki man, kaip galėjo nutikti, jog tave, Kairo vagių vadeivą, išrengė mergelė?

Apmaudu buvo Aliui, ir jis gailėjosi taip pasielgęs. Ir Ahmadas ad-Danafas atnešė jam naują apdarą. O paskui Hasanas Šaumanas paklausė:

— Ar pažįsti tą mergelę?

— Ne, nepažįstu,— atsakė Alis, o Hasanas tarė:

— Tai buvo Zainaba, gudruolės Dalilos, kalifo užvažiuojamojo kiemo vartininkės, dukra. Vadinasi, ir tu įkliuvai į jos raizgus, o Ali?

— Įkliuvau,— prisipažino Alis, o Hasanas tarė:

— Žinoki, o Ali, jinai jau pagrobė drabužius ir iš tavo vado, ir iš visų jo šaunuolių!

— Gėda mums visiems! — tarė Alis, o Hasanas paklausė:

— Ir ką gi tu ketini daryti?

— Noriu ją vesti,— atsakė Alis, ir Hasanas tarė:

— Tai labai keblu. Verčiau nugręžki nuo jos savo širdį.

— O kaip būtų galima jai pasipiršti, o Šaumanai? — paklausė Alis, ir šis atsakė:

— Aš tau linkiu gero. Jei manęs klausysi ir pildysi visus mano žodžius, padėsiu tau pasiekti geidžiamą tikslą.

— Sutinku! — tarė Alis, ir Hasanas įsakė:

— Nusirenk!

Ir Alis nusirengė, o Hasanas pasiėmė puodą ir išvirė tyrę, panašią į dervą, paskui ištepė ja Alį, ir šis pavirto juodaodžiu vergu. Nutepliojo taipjau veidą ir lūpas, o į akis įtrėškė raudonų dažų, paskui aprengė vergo apdaru ir, atnešęs padėklą su kebabu ir vynu, galiausiai tarė:

— Tame užvažiuojamame kieme virėjauja toks vergas, ir tu dabar toks panašus į jį, lyg iš akies trauktas. Paprastai jis perka prekyvietėje mėsą ir daržoves. Nueik ir maloniai su juo pasišnekėk, kaip įprasta kalbėtis vergams. Pasisveikink su juo ir pasakyk: „Kaip seniai mudu vaišinomės!“ O jis atsakys: „Neturiu laiko! Ant mano sprando keturiasdešimt vergų, kuriems gaminu pietus ir vakarienę, taipjau šeriu šunis, taisau valgį Dalilai ir jos dukrai Zainabai“. Tuomet jam pasakyk: „Eime, pavalgysime kebabo ir išgersime“. Parsiveski jį čionai ir nugirdyki, o paskui iškamantinėki, kokius valgius jis gamina, kokius patiekalus, ko duoda ėsti šunims, paprašyki parodyti virtuvės ir rūsio raktus. Ir jis tau viską išpasakos, nes girti iškloja viską, ką blaivūs slepia. Tuomet užduok jam durnaropių ir persirenk jo apdaru, taipjau įsikišk jo peilį už juostos, pasiimk pintinę daržovėms ir trauk į prekyvietę. Pripirki mėsos ir daržovių, o paskui eik į virtuvę ir į sandėlį ir prigamink valgių, prikrėsk jų pilnus dubenis ir išnešiok Dalilai ir visiems žmonėms užvažiuojamame kieme. Tik nepamiršk įberti durnaropių ir užmigdyti šunų, vergų, Dalilos ir jos dukros Zainabos. Paskui nueiki į Zainabos kambarį ir susiimki visus drabužius, kokius tik rasi. O jeigu iš tikrųjų nori ją vesti, taipjau pasiimk keturiasdešimt pašto karvelių.

Ir Alis išėjo, susitiko juodaodį vergą, tą patį virėją, pasisveikino su juo ir tarė:

— Kaip seniai mudu vaišinomės!

— Kur ten vaišinsies, jei kiaurą dieną reikia gaminti valgį vergams ir ėdalą šunims!

Ir Alis parsivedė jį namo, ir nugirdė, ir iškamantinėjo, kokius patiekalus jis gamina. Ir virėjas pasakė:

— Kas dieną gaminu penkis patiekalus pietums ir penkis vakarienei, o vakar jie užsigeidė dar šešto, ryžių su šafranais, ir dar septinto — virtų granato sėklų.

— O kaip išnešioji valgius? — paklausė Alis.

— Iš pradžių nešu Zainabai,— atsakė virėjas,— paskui Dalilai, tuomet jau vergams, o galiausiai duodu ėsti šunims. Kiekvienas gauna sočiai mėsos, bet ne daugiau ir ne mažiau kaip svarą.

O laimė taip lėmė, jog Alis pamiršo išklausinėti apie raktus. Jis

išrengė girtą virėją ir pats apsivilko jo drabužiais, pasiėmė jo pintinę ir nuėjo į prekyvietę, o ten pripirko mėsos ir daržovių ir pasuko į užvažiuojamąjį kiemą. O ten pastebėjo Dalilą — sėdėjo prie vartų ir įdėmiai nužiūrinėjo kiekvieną, einantį pro vartus. Ir pamatė Alis taipjau keturiasdešimt ginkluotų vergų, ir sukaupė visą drąsą. Bet Dalila, vos tik pamačiusi Alį, tuoj jį pažino ir sušuko:

— Eik šalin, o vagių vadeiva! Ar nori iškrėsti man šunybę?

Ir Alis kairietis, iš pažiūros tikras vergas, kreipėsi į Dalilą šiais žodžiais:

— Ką čia šneki, vartininke?

— Ką padarei mūsų vergui, mūsų virėjui? — paklausė Dalila.— Ką jam padarei? Ar nužudei, ar uždavei jam durnaropių?

— Koks vergas virėjas? Ar čia be manęs yra dar vienas virėjas? — nustebo Alis.

— Meluoji! — sušuko Dalila.— Juk tu esi Alis Vijurkas, kairietis!

Ir Alis, mėgdžiodamas vergams įprastą kalbą, atsakė:

— O vartininke! Tai kokios spalvos kairiečiai — baltos ar juodos? Aš nebenoriu ilgiau čia dirbti!

— Kas čia darosi, o pusbroli? — įsikišo tuomet vergai, ir Dalila atsakė:

— Tai ne jūsų pusbrolis, o Alis Vijurkas, kairietis. Atrodo, jis uždavė durnaropių jūsų pusbroliui arba jį nužudė.

— Juk čia mūsų pusbrolis Sadalachas, virėjas! — papriešta ravo vergai, bet Dalila atrėmė:

— Ne, čia ne jis, o Alis kairietis, tik juodai nusidažęs odą!

Ir Alis paklausė:

— O kas tasai Alis? Juk aš esu Sadalachas!

— O aš turiu tepalo,— tarė Dalila,— ir tuoj patikrinsiu, ar jis iš tikrųjų juodas.

Ir ji atsinešė tepalo, patepė Aliui ranką ir patrynė odą, bet ji liko juoda, kaip buvusi. Ir tuomet vergai pratrūko šaukti:

— Paleisk jį! Tegu eina ir verda mums pietus!

— Jeigu jis iš tikrųjų jūsų pusbrolis,— atsakė ji,— tuomet jis turi žinoti, ko pareikalavote vakar vakare, ir taipjau žinos, kiek patiekalų gamina kas dieną.

Ir vergai paklausė Alį, kokius patiekalus jie valgo kas dieną ir ko pareikalavo vakar vakare, ir jis atsakė:

— Lęšius, ryžius, sriubą, troškintą mėsą su daržovėmis, o užgeriate rožių vandeniu. O vakar vakare pareikalavote ir šešto patiekalo — ryžių su šafranais, ir septinto — virtų granato sėklų. O per vakarienę valgėte tą patį.

— Teisybę sako,— patvirtino vergai, ir Dalila įsakė:

— Eikite kartu su juo: jeigu jis žino, kur virtuvė ir sandėlis,— vadinasi, jisai jūsų pusbrolis, o jeigu nežino — nudėkite jį!

O tikrasis virėjas turėjo katę, ir kai jis pareidavo namo, katė tupėdavo prie virtuvės ir, jam prisiartinus, užšokdavo ant peties. Tad ir dabar, pamačiusi ateinant Alį, katė užšoko jam ant peties, o kai Alis numetė ją ant žemės, ji nubėgo pirma į virtuvę. Ir Alis suprato, jog katė sustos prie virtuvės durų. Ir jis išsitraukė raktus, ir pastebėjo prie vieno prilipusius pūkus, ir taip susiprotėjo, kad tai virtuvės raktas. Ir Alis atrakino virtuvę, pastatė pintinę su daržovėmis ir išėjo, o katė vėl nubėgo pirma ir nuvedė jį prie sandėlio durų. Ir Alis sumetė, jog tai sandėlis, išsitraukė raktus ir pamatė ant vieno taukų dėmes, suprato iš to, jog tai sandėlio raktas, ir atsirakino duris. Ir tuomet vergai tarė:

— O Dalila, jeigu tai būtų svetimas žmogus, jis nežinotų, kur yra virtuvė ir kur sandėlis, ir neatskirtų raktų. Iš tiesų tai mūsų pusbrolis Sadalachas!

— Kelią jam nurodė katė,— atsiliepė Dalila,— o raktus pažino iš tam tikrų požymių ir dėmių. Bet jis man dar pašokinės!

O Alis tuo tarpu grįžo virtuvėn, pagamino pietus ir nunešė staliuką į Zainabos kambarį, ir ten pamatė kabant visus pavogtus drabužius. Paskui jis nulipo apačion ir nunešė pietus Dalilai, pavalgydino vergus ir pašėrė šunis, o vakare padarė tą patį. O vartai būdavo atidaromi ir uždaromi su saule — saulėtekiu ir saulėlydžiu. Ir vakare Alis išėjo į kiemą, ir visu balsu pagarsino:

— O žmonės! Štai jau stojo sargybon vergai ir šunys, paleisti nuo grandinių! Vargas tam, kas dabar išeis iš namų!

Alis truputį pavėlavo patiekti vakarienę, o kai perspėjo visus žmones, įpylė šunims į ėdalą nuodų ir pastatė jiems dubenis. Šunys paėdė ir tuoj pat padvėsė. Paskui jis uždavė durnaropių visiems vergams, Dalilai ir jos dukrai Zainabai ir užlipo į jos kambarį, susirinko visus drabužius ir pasiėmė pašto karvelius. Paskui atsirakino vartus, išėjo ir grįžo namo, o ten susitiko jį Hasanas Šaumanas ir paklausė:

— Ką gera nuveikei?

Ir Alis papasakojo jam viską, kaip buvo, ir Hasanas jį pagyrė, o paskui liepė nusirengti, sutaisė vaistus ir jais ištrynė jam kūną, ir Alis vėl pasidarė baltas. Tuomet jis nuėjo pas vergą virėją, aprengė jį ir atgaivino, ir vergas atsikėlė, nuėjo pas daržovių prekiją, prisipirko visko, ko jam reikėjo, ir grįžo namo. Štai ir visa tos dienos byla.

O pas gudruolę Dalilą atėjo vienas pirklys, tuo metu gyvenęs užvažiuojamame kieme,— mat jis atsikėlė, vos prašvitus, ir, pastebėjęs

vartus atkilus, vergus apduotus durnaropėmis, šunis išdvėsusius, nuskubėjo pas Dalilą ir išvydo, kad ji taipjau apduota. Ant jos krūtinės gulėjo lakštelis popieriaus, o ant galvos — kempinė su vaistais nuo durnaropių. Pirklys prikišo kempinę Dalilai prie nosies, ir ji tuoj atsipeikėjo, o atitokusi paklausė:

— Kur aš?

Ir pirklys atsakė:

— Nulipau iš savo kambario ir pastebėjau, kad vartai atkili, ir pamačiau, jog tu guli apduota durnaropėmis, ir vergai taipjau guli, o šunys išdvėsę.

Ir tuomet Dalila griebė lakštelį, ir perskaitė: „Visa tai padarė ne kas kitas kaip patsai Alis kairietis". Ir Dalila davė vergams ir dukrai Zainabai pauostyti kempinę su vaistais nuo durnaropių, ir tarė:

— Argi aš nesakiau, jog tai Alis kairietis? — Ir, kreipdamasi į vergus, pridūrė: — Laikykit visa tai paslaptyje! — O dukrai pasakė: — Kiek kartų esu tau sakiusi, jog Alis nepraleis progos atsikeršyti! O dabar jis atsilygino už tai, ką jam iškrėtei. Galėjo jis ir ką nors bjauresnio pridaryti, bet susitramdė. Matyt, jis taurios dvasios ir nenori nesantaikos.

Ir ji nusivilko vyriškus drabužius, apsitaisė moteriškais ir, pasirišusi ant kaklo santarvės skarelę, nuėjo į Ahmado ad-Danafo namus.

O kai Alis sugrįžo namo, nešinas atsiimtais drabužiais ir pašto karveliais, Šaumanas davė pinigų virėjui ir liepė nupirkti keturiasdešimt kitų karvelių, o šis nupirko karvelius ir iškepė juos Ahmado vyrams. Ir vos tik Dalila pasibeldė į vartus, Ahmadas ad-Danafas tarė:

— Tai beldžiasi Dalila. Sargybini, eik ir atidaryk vartus!

Sargybinis paklausė ir atidarė vartus, ir įėjo Dalila, o Hasanas Šaumanas jai tarė:

— Kas čionai tave atnešė, o bjaurioji sene? Esi ne ką geresnė už savo brolį Zuraiką, žuvų prekiją. Iš tiesų judu abu puikiai tinkate į porą!

— O viršininke! — atsiliepė ji.— Įstatymas eina prieš mane, tad štai mano galva. Bet pasakyki, kas man iškirto tą likštį?

— Vienas šauniausių mano vyrų! — atsakė Ahmadas ad-Danafas.

— Užsistoki už mane dėl Alacho meilės,— tarė ji,— ir paliepki jam atiduoti pašto karvelius ir visus kitus daiktus. Padaryki man tokią malonę!

— Alachas tau atsiteis už tai, o Ali! — sušuko tuomet Hasanas Šaumanas.— Sakyki, kam liepei iškepti tuos karvelius?

— O aš nežinojau, kad tai pašto karveliai! — atrėmė Alis.

Ir tuomet Ahmadas įsakė:

— Virėjau, neški čionai tuos karvelius!

Ir virėjas išpildė įsakymą, o Dalila atsignybė kąsnelį, paragavo ir tarė:

— Deja, tai ne mano karvelių mėsa! Aš lesinau juos grūstu titnagu, ir jų mėsa buvo kieta kaip titnagas.

Ir tuomet Hasanas Šaumanas tarė:

— Jei nori atgauti savo pašto karvelius, patenkinki Alio kairiečio norą.

— O ko jis nori? — paklausė Dalila.

— Kad išleistum už jo savo dukrą Zainabą,— atsakė Hasanas.

— Neturiu tam valios,— atvertė Dalila.— Reikia atsiklausti pačios Zainabos.

Ir tuomet Hasanas tarė Aliui kairiečiui:

— Grąžinki jai karvelius.

Ir Alis atidavė jai karvelius, o Dalila atsiėmė juos ir labai apsidžiaugė. O Hasanas Šaumanas neatlyžo:

— Duoki mums tinkamą atsakymą!

— Jeigu iš tikrųjų jis nori ją vesti,— atsliepė Dalila,— tuo pokštu, kurį mums iškrėtė, jis neįrodė savo buklumo. Jei nori pasirodyti esąs iš tikrųjų buklus, tegu paprašo Zainabos rankos jos dėdę Zuraiką, dukros globėją, tą patį, kuris šaukia: „Duok du dirhemus ir gausi svarą žuvęs!“ — ir kuris turi savo krautuvėje pasikabinęs kapšelį su dviem tūkstančiais dinarų.

Sulig tais žodžiais visi pašoko ant kojų ir sušuko:

— Kokia čia kalba, sena ragana? Tu nori, kad mes netektume savo brolio Alio kairiečio?

Bet Dalila išėjo ir, grįžusi namo, tarė dukrai:

— Alis kairietis prašo mane tavo rankos.

Ir Zainaba apsidžiaugė, nes pamilo jį už taurią širdį, ir paklausė motiną, kaip tai atsitiko, o ši papasakojo jai viską ir pridūrė:

— Iškėliau jam sąlygą, kad siektų tavęs per dėdę Zuraiką, ir taip pasitengsiu jį pražudyti!

Tuo tarpu Alis kairietis kreipėsi į draugus ir paklausė:

— Kas tasai Zuraikas ir kuo jis garsus?

— Jis turėjo pulką šaunuolių Irako žemėje. Gali kalnus nuversti, žvaigždę nutraukti nuo dangaus ir pavogti vyzdį iš akies — šiuose dalykuose niekas jam neprilygsta,— atsakė draugai.— O dabar tuo nesiverčia ir laiko žuvų krautuvę, ir, prekiaudamas žuvimis, susikrovė du tūkstančius aukso dinarų, o tuos pinigus sudėjo į kapšelį, prie kapšelio pririšo šilkinę virvę, nukabinėtą žalvariniais varpeliais. Kitas

virvės galas pririštas prie mieto krautuvėje. Ir kiekvieną sykį, atidarydamas krautuvę, Zuraikas kabina kapšelį priešais duris, ir šaukia: „Kur jūs, o Egipto vagys, o Irako šaunuoliai ir jūs, Persijos krašto meistrai? Štai Zuraikas, žuvų prekijas, pakabino pilną kapšelį prieš savo krautuvę. Kas tariasi esąs miklių pirštų, tegu pasitelkia savo buklumą, nugvelbia jį ir pasiima!“ Ir ateina daug jaunikaičių ir visokių godišių, mėgina nugvelbti kapšelį, bet nesugeba. O Zuraikas, kepdamas žuvį ar kurdamas ugnį, pasideda po kojų švininę plytą ir, jei ateina koks godišius nukniaukti kapšelio, tvoja su ta plyta, sužaloja žmogų ar suvis nudeda vietoje. Ir jeigu tu, Ali, imtumeis šio darbo, būtumei lyg tas, kuris per laidotuves draskosi veidą iš sielvarto, nežinodamas kas pasimirė. Tau neverta su juo galynėtis, nes įkiši galvą į kilpą! Nesieki Zainabos rankos, o kai žmogus ko nors atsisako, ir be to puikiausiai apsieina!

— O vyrai, pasidaryčiau sau gėdą! — sušuko Alis.— Žūt būt privalau pavogti tą kapšelį! Tik gaukite man arklininko apdarą.

Ir Hasanas Šaumanas atnešė jam tokį apdarą, ir Alis persirengė, pasiėmė dubenį ir penkis dirhemus ir nuėjo pas Zuraiką, žuvų prekiją. Ir paklausė jį Zuraikas:

— Ko pageidauji, o meistre?

Ir, Aliui parodžius delne gulinčius dirhemus, Zuraikas buvo bekraunąs jam žuvis iš padėklo, bet Alis tarė:

— Imsiu tik šviežiai keptas žuvis!

Ir Zuraikas sudėjo į keptuvę žuvis, ir buvo bekepąs, bet pasirodė, jog ugnis išblėsusi, tad nuėjo į krautuvę atsinešti prakurų. Ir tuo metu Alis kairietis siektelėjo kapšelio, bet vos tik jį palietė, sužvangėjo visi varpeliai ir pakabučiai, ir Zuraikas sušuko:

— Nepavyko tau gudrybė! Nors ir atėjai persirengęs arklininku, pažinau tave iš to, kaip laikai pinigus ir dubenį.

Ir jis sviedė į Alį švininę plytą, bet Alis atšoko į šalį, ir plyta nukrito tiesiai į čirškiantį aliejų keptuvėje, ir keptuvė apsivertė, o verdantis aliejus kartu su žuvimis tiško ant teisėjo, kuris tuo metu kaip tik ėjo pro krautuvę. Ir nužliaugė viskas jam per krūtinę apačion, ir teisėjas suspigo:

— O mano brangenybe! O tu, galvažudy, kokia niekšybė! Kas tai padarė?

Ir žmonės jam atsakė:

— O pone, vaikas metė akmenuką ir netyčia pataikė į keptuvę, bet Alachas apsaugojo jus nuo didesnės nelaimės!

Tačiau netrukus visi apsižiūrėjo, pamatė švininę plytą ir suprato, jog tai Zuraikas, žuvų prekijas, ją metė. Ir visi puolė jį šaukdami:

— Bijoki Alacho ir tuoj pat nusikabink tą kapšelį, o bus tau striuka!

— Nusikabinsiu, jei tokia bus Alacho valia,— atsakė jis.

O Alis kairietis tuo tarpu pasuko namo ir grįžo pas savo draugus, ir tie paklausė:

— Kurgi kapšelis?

Ir Alis apsakė, kas jam nutiko, ir jie tarė:

— Dabar tau bus lengviau jį apgauti!

Ir Alis nusirengė, ir persivilko pirklio drabužiu. Paskui jis išėjo į miestą ir susitiko gyvačių kerėtoją, kuris nešėsi maišą su gyvatėmis ir krepšelį su įrankiais. Ir tarė jam Alis:

— O gyvačių kerėtojau, norėčiau, kad parodytum savo meną mano vaikams! Dosniai už tai atsilyginsiu.

Ir parsivedė jį namo, o ten uždavė jam durnaropių, užmigdė ir, persirengęs jo drabužiu, nuėjo pas Zuraiką, žuvų prekiją. Atsistojo prieš krautuvę ir ėmė pūsti dūdelę, o Zuraikas sušuko:

— Teatlygina tau Alachas!

Sulig tais žodžiais Alis išvertė ant žemės gyvates, ir Zuraikas išsigandęs įbėgo į krautuvę, o Alis sugaudė gyvates ir sukišo į maišą, ir siektelėjo kapšelio, bet vos tik jį palietė, sužvangėjo visi varpeliai ir pakabučiai, ir Zuraikas sušuko:

— Ar nesiliausi kvailiojęs! Net gyvačių kerėtoju persirengei!

Ir sviedė į Alį švininę plytą. O tuo metu ėjo pro šalį karys, tarno lydimas, ir plyta kliudė tarnui galvą, ir šis išsitiesė kaip ilgas, ir karys suriko:

— Kas jį partrenkė?

Ir žmonės atsakė:

— Tai akmuo nusirito nuo stogo!

Ir karys nuėjo toliau, o žmonės apsižiūrėjo ir pamatė švininę plytą, ir visi puolė Zuraiką šaukdami:

— Nusikabinki kapšelį!

— Dar šį vakarą nusikabinsiu, jei tokia bus Alacho valia,— atsakė Zuraikas.

Ir Alis nesiliovė erzinęs Zuraiko, ir taip iškrėtė jam septynis pokštus, bet kapšelio nenugvelbė. O gyvačių kerėtojui atidavė jo drabužius ir maišą ir dosniai jam atsilygino. Paskui nuėjo prie Zuraiko krautuvės ir išgirdo jį sakant: „Jei paliksiu nakčiai kapšelį krautuvėje, tas šelmis išlauš sieną ir pavogs kapšelį. Geriau pasiimsiu jį namo“. Ir Zuraikas išėjo iš krautuvės, nusikabino kapšelį ir įsikišo į užantį. Ir Alis nusekė iš paskos, ir taip priėjo Zuraiko namus. Tuomet Zuraikas pastebėjo, kad pas kaimynus vestuvės, ir tarė sau: „Iš pradžių grįšiu namo, atiduosiu žmonai kapšelį ir, persirengęs išeiginiu drabužiu, nueisiu į

vestuves“. Taip taręs, jis nuėjo toliau, o Alis — iš paskos.

O Zuraikas buvo vedęs juodaodę vergę, kuri kitados priklausė veziriui Džafarui, ir turėjo su ja sūnų, vardu Abdalachą, ir buvo žmonai pažadėjęs, jog paskirs dalį pinigų iš to kapšelio sūnui, o paskui jį apvesdins ir visus kitus pinigus išleis vestuvių puotai. Ir, jam parėjus namo, žmona pamatė, kad jo veidas apsiniaukęs, ir paklausė:

— Ko tu toks susirūpinęs?

— Alachas atsiuntė šiandien man vagį,— atsiliepė jis,— ir tas šelmis iškrėtė septynis pokštus, kėsindamasis nugvelbti kapšelį, bet jam nepasisekė.

— Duoki šen,— tarė žmona,— aš laikysiu jį mūsų sūnaus vestuvių puotai.

Ir Zuraikas atidavė jai kapšelį. O Alis kairietis tuo tarpu pasislėpė įlindęs į užkaborį, iš kur viską matė ir girdėjo. Ir Zuraikas nusirengė, ir persivilko išeiginiu drabužiu, ir tarė žmonai:

— Saugok kapšelį, o Abdalacho motin, o aš einu į vestuves.

Bet žmona jį paprašė:

— Numik truputį.

Ir Zuraikas atsigulė, ir užmigo, o Alis pasikėlė iš savo vietos, pirštų galais prisėlino prie guolio ir, ištraukęs kapšelį, nuėjo pas kaimynus pažiopsoti į vestuves.

Tuo tarpu Zuraikas susapnavo, jog neregėtas paukštis pagrobė iš jo kapšelį, ir pabudo persigandęs, ir sušuko:

— O Abdalacho motin, kelkis ir pažiūrėk, kur kapšelis!

Ji atsikėlė, puolė ieškoti, bet niekur nerado, ir tuomet įniko muštis kumščiais per veidą šaukdama:

— O nelemta tavo dalia, Abdalacho motin, vagis nugvelbė kapšelį!

— Prisiekiu Alachu! — sušuko Zuraikas.— Jį bus pavogęs ne kas kitas kaip tik šelmis Alis! Niekas kitas jo negalėjo pavogti, tik jis vienas! Eisiu ir žūt būt susigrąžinsiu kapšelį!

— Eik,— pasakė žmona,— jei neparneši kapšelio, užsirakinsiu vartus, ir galėsi nakvoti gatvėje.

Ir nuėjo Zuraikas pas kaimynus, ir pamatė ten šelmį Alį, žiopsantį į vestuves, ir tarė sau: „Jis ir bus pavogęs kapšelį! O juk gyvena jis Ahmado ad-Danafo namuose“. Ir jis nuskubėjo į Ahmado namus, norėdamas aplenkti Alį, užsiropštė ant stogo, paskui nusileido į kiemą ir pamatė, kad visi miega. Ir štai Alis grįžo namo, o kai pasibeldė į vartus, Zuraikas paklausė:

— Kas stovi už vartų?

— Alis kairietis,— atsiliepė Alis, o Zuraikas paklausė:

— Ar parsinešei kapšelį?

Ir Alis pagalvojo, kad tai Hasanas Šaumanas, ir atsakė:

— Parsinešiau. Atverki vartus!

O Zuraikas tarė:

— Negaliu atidaryti, kol nepamatysiu kapšelio. Mat mudu sukirtome lažybų su tavo vadu.

— Iškišk ranką! — tarė tuomet Alis.

Ir Zuraikas iškišo ranką pro vartų angą, o Alis padavė kapšelį, Zuraikas nutvėrė jį ir išsigavo tuo pat keliu, kuriuo įsigavo, ir nuėjo į vestuves. Ir Alis dar pastovėjo prie vartų, o kad niekas neatidarė, įniko belsti sunekantravęs, ir tuomet pabudo jo draugai, ir tarė vienas kitam: „Tai Alis beldžiasi!“ Ir sargybinis, atidaręs vartus, paklausė:

— Ar parnešei kapšelį?

— Liaukis juokavęs, Šaumanai! — atsiliepė Alis.— Argi neįdaviau tau jo pro vartų angą, kai pasakei: „Aš prisiekiu, jog neatidarysiu vartų, kol neparodysi man kapšelio!“

— Prisiekiu Alachu, aš neėmiau kapšelio! — sušuko Hasanas Šaumanas.— Jį bus nutvėręs Zuraikas, ne kas kitas!

Ir Alis sušuko:

— Turiu žūt būt jį atgauti!

Ir Alis nuėjo į vestuves, ir ten išgirdo juokdarį sakant: „O Abdalacho tėve, prašau priedo, ir už tai Alachas atlygins tavo sūnui!“ Ir tarė sau Alis: „Man pasisekė!“ Ir nuskubėjo į Zuraiko namus, užsiropštė ant stogo ir įsigavo į vidų, o ten pamatė, jog Zuraiko žmona miega. Jis uždavė jai durnaropių ir persirengė jos drabužiu, o sūnų paėmė ant rankų ir leidosi vaikščioti po namus ir naršyti po kambarius, kol galiausiai aptiko pintinę su šventiniais kepiniais, šykštuolio Zuraiko slepiamą nuo šeimos. Netrukus ir Zuraikas grįžo namo ir pasibeldė į vartus, ir atsiliepė šelmis Alis, ir, mėgdžiodamas jo žmonos balsą, paklausė:

— Kas ten stovi už vartų?

— Abdalacho tėvas,— atsakė Zuraikas.

— Juk aš prisiekiau, jog neįsileisiu tavęs į namus, kol neparneši kapšelio,— tarė Alis.

— Parnešiau,— atsakė Zuraikas.

— Paduoki man, o tada atversiu vartus,— paliepė Alis.

— Nuleiski krepšį ir įsitrauki kapšelį! — tarė Zuraikas.

Ir Alis nuleido krepšį, o Zuraikas įdėjo į jį kapšelį, ir Alis įsikišo jį užantin, uždavė durnaropių vaikui ir atgaivino moteriškę, paskui išėjo tuo pat keliu, kuriuo atėjo, ir nuskubėjo į namus. Ir netrukus

atsidūrė tarp draugų, ir parodė jiems kapšelį, taipjau vaiką, kurį irgi parsinešė. Ir visi jį pagyrė, o jis išdalijo Zuraiko šventinius kepinius, kuriuos draugai beregint suvalgė. O paskui Alis tarė:

— O Šaumanai, tai Zuraiko sūnus, paslėpki jį pas save!

Ir Šaumanas paėmė vaiką, paslėpė jį, o paskui parsinešė ėriuką, papjovė ir liepė virėjui iškepti, šis iškepė jį visą ir suvyniojo į drobulę nelyginant numirėlį.

O Zuraikas pastovėjo prie vartų, paskui sunekantravęs įniko belstis, ir žmona jį paklausė:

— Ar parsinešei kapšelį?

— Argi neįsitraukei vidun, kai įdėjau jį į krepšį? — atsiliepė jis.

— Nei aš leidau krepšį, nei mačiau kapšelį, nei jį ėmiau! — atrėmė žmona.

— Prisiekiu Alachu! — suriko Zuraikas.— Šelmis Alis atėjo čionai pirmas ir pavogė kapšelį!

Ir jis išnaršė visus namus, ir pamatė, jog dingę kepiniai, o ir sūnus pagrobtas. Ir suriko nesavu balsu:

— O varge! Sūnus!

Ir žmona ėmė muštis kumščiais į krūtinę ir šaukti:

— Eikime abu pas vezirį! Niekas kitas negalėjo nužudyti mano sūnaus, tik tasai šelmis, kuris rezgė tau pinkles! Tu vienas esi kaltas!

— Aš jį nutversiu! — tarė tuomet Zuraikas.

Ir jis išbėgo, pasirišęs ant kaklo santaikos skarelę, ir nuskubėjo į Ahmado ad-Danafo namus, pasibeldė į vartus, o kai sargybinis atidarė, žengė vidun, ir Šaumanas jį paklausė:

— Ko atėjai?

— Atėjau prašyti, kad užsistotumėte už mane ir apgintumėte nuo Alio kairiečio,— atsakė Zuraikas.— Tegu atiduoda man sūnų, ir aš jam padovanosiu kapšelį su auksu.

— Te Alachas tau atmoka už tai, o Ali! — sušuko Hasanas Šaumanas.— Kodėl nepasakei mums, jog tai Zuraiko sūnus?

— O kas jam nutiko? — paklausė Zuraikas.

— Pavaišinome jį razinomis, o jis paspringo ir numirė,— atsakė Šaumanas.— Antai guli.

— O varge! Mano sūnus! Ką dabar pasakysiu jo motinai? — suriko Zuraikas ir prišokęs atskleidė drobulę, ir, pamatęs, jog ten keptas ėriukas, tarė Aliui: — Tyčiojies iš manęs, o Ali!

Tuomet jie grąžino Zuraikui sūnų, ir Ahmadas ad-Danafas tarė:

— Tu iškabinai kapšelį ir pagarsinai, kad jeigu jį nugvelbs koks apsukrus vagis, galės pasiimti jį sau. Ir štai dabar kapšelis priklauso Aliui kairiečiui.

— Atiduodu jį,— atsakė Zuraikas, ir Alis Vijurkas tarė:
— Imki jį kaip išpirką už Zainabą, tavo sesers dukterį.
— Imu! — atsakė Zuraikas, ir visi sušuko:
— Leiski Zainabą už Alio kairiečio!
Bet Zuraikas atsakė:
— Aš neturiu jai tokios galios. Reikia atsiklausti pačios Zainabos.
Dabar, kai Zuraikas atgavo sūnų ir kapšelį, Šaumanas jį paklausė:
— Ar išpildysi mūsų prašymą?
— Išpildysiu,— atsakė Zuraikas,— jei rasis toks mitruolis, kuris galės duoti už ją tinkamą išpirką.
— O kokios išpirkos tau reikia? — paklausė Hasanas.
— Zainaba prisiekė, jog tekės tiktai už to, kuris atneš jai žydo Azros dukros Kamaros drabužį, diademą, juostą ir auksines kurpaites.
Ir Alis sušuko:
— Jei dar šį vakarą neatnešiu jai tų pašvitų, nebūsiu vertas prašyti jos rankos!
— O Ali,— atsiliepė Hasanas,— greičiau galą gausi, nei sugebėsi pergudrauti Azrą!
— O kodėl? — paklausė Alis, ir draugai jam atsakė:
— Mat žydas Azra klastingas burtininkas, ir jam tarnauja džinai. O už miesto jis turi rūmus iš aukso ir sidabro plytų, ir tie rūmai regimi žmogui tik tuomet, kai juose būna Azra, o kai jis išeina, rūmai tampa neregimi. Turi jis dukrą, vardu Kamara, ir tuos pašvitus jai gavo iš užkerėto lobyno. Paprastai deda juos ant auksinio padėklo, atidaro langą ir šaukia: „Kur jūs, Egipto apsukruoliai, Irako vagiliai ir Persijos žemių meistrai? Kas sugebės pavogti šiuos pašvitus, tam jie ir priklausys!“ Ir mėgino jį pergudrauti daugybė gudrių jaunikaičių, bet nesugebėjo jų pagrobti, o jis, pasitelkdamas savo kerus, paversdavo juos beždžionėmis arba asilais.
Bet Alis neatlyžo:
— Žūt būt juos gausiu ir padovanosiu Zainabai, gudruolės Dalilos dukrai!
Paskui nuėjo Alis kairietis į to žydo krautuvę ir pamatė, jog tai bjaurus ir nesušnekamas žmogus. Ir turėjo jis svarstykles ir svarsčių, aukso ir sidabro, taipjau pamatė Alis ten ir mulą. Netrukus Azra pasikėlė, sukišo auksą ir sidabrą į du maišus, pririšo juos prie balno ir, užrakinęs krautuvę, sėdo ant mulo. Ilgai jis jojo, kol išsigavo už miesto, o Alis sekė iš paskos, bet Azra jo nematė. Paskui Azra išsitraukė iš užančio maišelį, pasiėmė žiupsnį miltelių, sukalbėjo užkeikimus ir pažėrė juos oran. Ir šelmis Alis išvydo rūmus, kokių nėra buvę že-

mėje. O mulas, žydu nešinas, užkopė laiptais ir įėjo į vidų — mat tasai mulas buvo džinas, Azros priverstas jam tarnauti. Paskui Azra nukėlė maišus nuo mulo, ir šis dingo iš akių.

O Azra atsisėdo rūmuose, ir Alis ėmė žiūrėti, ką jis daro. Ir atsinešė Azra auksinę lazdelę, pakabino ant jos auksinį padėklą auksinėmis grandinėlėmis ir padėklan sudėjo pašvitus, o Alis viską matė, nes stovėjo už durų. Ir Azra sušuko:

— Kur jūs, Egipto apsukruoliai, Irako vagiliai ir Persijos žemių meistrai? Kas sugebės įsimiklinęs pavogti šiuos pašvitus, tam jie ir priklausys!

Paskui ištarė užkeikimus, ir radosi prieš jį valgiais nukrautas stalas, o kai jis pavalgė, stalas dingo. Paskui Azra ištarė kitus užkeikimus, ir radosi prieš jį stalas su gėrimais. Ir Azra ėmė gurkšnoti vyną, o Alis tarė sau: „Tuos pašvitus sugebėsiu nugvelbti tik tada, kai jis geria". Ir priėjo prie Azros iš nugaros, ir užsimojo plieniniu kardu. Bet Azra atsigręžė ir, ištaręs užkeikimus, pridūrė:

— Sulaikyk kardą!

Ir Alio ranka pakibo ore. Tuomet Alis kilstelėjo kitą ranką, bet ir ši pakibo ore. Tas pat nutiko ir jo dešinei kojai, tad jis pasijuto bestovįs ant vienos kojos. Paskui Azra atšaukė užkeikimus, ir Alis kairietis vėl tapo laisvas. Tuomet Azra pažėrė smėlio ant buriamosios lentelės ir sužinojo, kad tas žmogus vardu Alis Vijurkas, kairietis. Ir kreipėsi į jį šiais žodžiais:

— Eikš čionai ir sakyk, kas esi ir ko nori?

— Esu Alis Vijurkas, kairietis,— atsakė Alis,— Ahmado ad-Danafo vyras. Siekiu Zainabos, gudruolės Dalilos dukros, rankos, ir man pasakyta, kad išpirkos atneščiau tavo dukros pašvitus. Atiduoki man juos, jei nori išsaugoti gyvybę, ir atsiverski į islamą!

— Po tavo mirties! — atrėmė Azra.— Jau nemaža vikruolių mėgino klasta ir gudrumu pagrobti tuos pašvitus, bet ligi šiol dar niekam nepasisekė. Paklausyk mano žodžio ir rūpinkis savo gyvybe, nes jie pareikalavo tų pašvitų, geisdami sau pražūties. Ir jei nebūčiau pamatęs, jog pranoksti mane savo laime, tikrai būčiau nuėmęs tau galvą.

Ir Alis labai apsidžiaugė sužinojęs, jog turi daugiau laimės už Azrą, ir tarė:

— Man reikia žūt būt gauti tuos pašvitus, o tave atversti į islamą!

— Tai tavo paskutinis žodis? — paklausė Azra, o Aliui patvirtinus, paėmė dubenėlį, pasisėmė vandens ir, ištaręs užkeikimus, sušuko: — Iš žmogaus pavidalo pereik į asilo pavidalą!

Ir apšlakstė Alį vandeniu, ir tas pavirto ilgaausiu asilu, ir net ėmė žvengti. O Azra apibrėžė aplink Alį ratą, kuris tapo jam neperžen-

giama siena, ir gėrė ligi ryto. O tuomet tarė:

— Šiandien josiu tavimi, o mului leisiu pailsėti.

Sulig tais žodžiais sudėjo pašvitus, lazdelę ir padėklą su grandinėlėmis į spintą ir išsivedė Alį, ištaręs tam tikrus užkeikimus, kad šis jo klausytų, paskui sukrovė jam ant kupros maišus ir užsisėdo pats, ir tuomet rūmai dingo iš akių. Ir Alis nurisnojo, nešinas Azra ant nugaros, ir sustojo tik priešais krautuvę, o žydas nukėlė maišus ir supylė auksą ir sidabrą į skryneles. Ir Alis liko asilo kailyje — jis girdėjo viską ir suprato, bet negalėjo pasakyti nė žodžio.

Ir štai atėjo pas Azrą jaunas pirklys, aiškiai nedalios paženklintas, nes jis nerado lengvesnio verslo už prekybą vandeniu. Jis atnešė žmonos apyrankes ir tarė Azrai:

— Duoki man tiek, kad įmanyčiau nusipirkti asilą.

— O ką tu ketini vežioti? — paklausė Azra, ir pirklys atsakė:

— Pripilsiu odmaišius upės vandens ir gyvensiu iš to, ką pelnysiu.

— Imki mano asilą,— tarė Azra.

Ir tas pirklys atidavė žmonos apyrankes ir dar pridėjo kiek pinigų, o mainais gavo asilą. Ir nuėjo vandenvežys namo, vedinas užkerėtu Aliu kairiečiu, o Alis tarė sau: „Jeigu tavo šeimininkas užkraus tau ant kupros balną ir odmaišius su vandeniu, o paskui apjos dešimt kartų miestą, veikiai neteksi jėgų ir padvėsi!“ Ir kai vandenvežio žmona priėjusi pakišo jam pašaro, jis smogė jai galva, ir ji išvirto aukštielninka. Moteriškė sukliko, subėgo kaimynai ir nutvėrė Alį, o kai pasirodė moters vyras, panūdęs tapti vandenvežiu, ji sušuko:

— Arba skirkis su manim, arba veski asilą atgal šeimininkui.

— O kas atsitiko? — paklausė jis, ir ji atsakė:

— Tai šėtonas asilo kailyje! Būtų mane užmušęs, jei nebūtų subėgę kaimynai.

Ir pirklys pasiėmė Alį asilo kailyje, ir nuvedė atgal pas Azrą, ir šis paklausė:

— Kodėl parvedei asilą?

— Jis ko neužmušė mano žmonos,— atsakė pirklys.

Azra atidavė apyrankes ir pinigus pirkliui, ir šis išėjo, o Azra Aliui tarė:

— Vadinasi, griebeisi klastos, o nelaimingasis, kad jis parvestų tave atgal? Jeigu tau šitaip patinka būti asilu, padarysiu iš tavęs pramogą dideliems ir mažiems.

Ir jis užsėdo ant Alio-asilo, ir nujojo už miesto, o ten išsiėmė žiupsnį miltelių, ištarė užkeikimus ir pažėrė miltelius oran, ir tuoj pasimatė rūmai. Azra įėjo į rūmus, nukėlė nuo asilo balną ir abu maišus su

auksu bei sidabru, paskui atsinešė lazdelę ir, pakabinęs ant jos padėklą su pašvitais, sušuko:

— Kur jūs, visų kraštų apsukruoliai? Kas sugebės pavogti iš manęs šiuos pašvitus?

Paskui, kaip ir pirmą sykį, ištarė užkeikimus, ir radosi prieš jį stalas su valgiais, o pavalgęs vėl ištarė užkeikimus, ir radosi stalas su gėrimais, ir jis ėmė gerti. Paskui jis pasiėmė dubenėlį vandens, ištarė užkeikimus ir, apšlakstęs asilą, įsakė:

— Pereiki iš šio pavidalo į savo pavidalą!

Ir Alis vėl stojo prieš jį toks, koks buvo anksčiau.

— O Ali,— kreipėsi į jį tuomet Azra,— paklausyk mano žodžio ir saugokis bėdos, kurią tau galiu užtraukti! Tau nevalia vesti Zainabos ir vogti mano dukros pašvitų. Nelengva tau bus juos nugvelbti. Meski tą mintį iš galvos — taip bus tau geriau! O jeigu spyriosies, paversiu meška arba beždžione arba atiduosiu tave džinui ir liepsiu numesti nuo Kafo kalno.

— O Azra,— atsiliepė Alis,— aš daviau žodį, jog turėsiu tuos pašvitus, ir privalau juos pavogti! O tu išpažinki islamą, kitaip tave nužudysiu!

— O Ali,— atsakė jam Azra,— tu esi kaip tas riešutas: kol neperskelsi — nesuvalgysi.— Ir, paėmęs dubenėlį su vandeniu, ištarė užkeikimus, apšlakstė Alį ir įsakė: — Pavirski meška!

Ir Alis beregint pavirto meška, o Azra užnėrė jam antkaklį ir, įkalęs žemėn geležinį mietą, pririšo Alį prie to mieto. Paskui vėl sėdo valgyti — pats valgo ir Aliui numeta kąsnį, pats geria ir Aliui kliūstelėja likučių. O rytui išaušus, Azra atsikėlė, sudėjo spinton padėklą ir pašvitus, ištarė užkeikimus, kad meška paklusniai sektų iš paskos. Paskui atsisėdo krautuvėje, susipylė auksą ir sidabrą į skryneles ir pririšo Alį grandine. Ir Alis girdėjo viską ir suprato, bet negalėjo ištarti nė žodžio.

Ir atėjo į krautuvę vienas pirklys, ir tarė Azrai:

— O žmogau, ar neparduotum man tos meškos? Mano žmonai, dėdės dukrai, kaip tik liepta maitintis meškiena ir trintis meškiniais taukais.

Nusidžiaugė Azra ir tarė sau: „Parduosiu jį, tegu tasai žmogus jį papjauna ir išvaduoja mus“. O Alis pagalvojo: „Prisiekiu Alachu, jis nori mane nugalabyti! Bet pasikliaukime Alacho malone!“

— Atiduodu ją tau už dyką,— atsakė Azra pirkliui.

Ir tas paėmė mešką, nusivedė pas mėsininką ir tarė:

— Susirink savo įnagius ir eik su manim!

Ir mėsininkas susirinko savo peilius, ir nuėjo paskui pirklį, o paskui

prišoko prie Alio, surišo jį ir ėmė galąsti peilius. Ir kai tik pamatė Alis kairietis mėsininką žengiant artyn su peiliu rankoje, spruko nuo jo ir nuskriejo tarp dangaus ir žemės. Ir taip lėkė jis oru, kol pagaliau nusileido Azros rūmuose.

O štai kas tuo metu įvyko. Padovanojęs mešką pirkliui, Azra grįžo namo, o ten, dukros paklaustas, kur dėjosi meška, papasakojo jai viską, kas nutiko. Ir dukra tarė:

— Tuoj pašauk džiną ir paklausk, ar tai iš tikrųjų Alis kairietis, ar koks kitas žmogus, krečiantis gudrius pokštus!

Ir Azra ištarė užkeikimą, iššaukdamas džiną, o kai šis stojo prieš jį, paklausė:

— Ar tai iš tikrųjų Alis kairietis, ar šiaip koks žmogus, krečiantis gudrius pokštus?

Ir džinas pagrobė Alį-mešką, o kai grįžo kartu su juo, atsakė:

— Tai iš tikrųjų Alis kairietis. Mėsininkas jau buvo jį bepjaunąs, bet išplėšiau jį iš rankų ir atnešiau čionai.

Ir tuomet Azra pasiėmė dubenėlį su vandeniu, ištarė užkeikimus ir apšlakstė Alį tardamas:

— Atvirski į žmogų!

Ir Alis vėl tapo toks, koks buvo. Ir išvydo Kamara, Azros dukra, jog tai gražuolis jaunikaitis, ir pabudo jos širdyje meilė, o Alio širdyje irgi pašoko meilė. Ir Kamara paklausė:

— O nelaimingasis, ko taip gviešiesi į mano pašvitus, kad mano tėvui tenka griebtis tokių dalykų?

— Kad daviau žodį pavogti juos suktajai Zainabai, nes kitaip ji nenori už manęs tekėti,— atsakė Alis, ir Kamara tarė:

— Jau daugelis kitų mėgino klasta ir gudrumu pagrobti juos iš mano tėvo, bet nieko nepešė.— Ir pridūrė: — Išsižadėk tos minties!

— Aš būtinai turiu juos laimėti, o tavo tėvas tegu išpažįsta islamą, nes kitaip neišvengs mirties!

Ir tarė tuomet žydas Kamarai:

— Matai, dukrele, kaip tas nelaimingasis geidžia pražūties!

Ir, atsigręžęs į Alį, tarė:

— O dabar paversiu tave šunimi!

Ir, pasiėmęs dubenėlį, kuriame buvo įrašyti užkeikimai, ištarė burtų žodžius, apšlakstė Alį vandeniu ir sušuko:

— Būki šunimi!

Ir Alis pavirto šunimi. Tuomet žydas atsisėdo su dukra ir ėmė gurkšnoti vyną, ir taip jie sulaukė ryto. Paskui Azra pasikėlė, sudėjo pašvitus ir padėklą į spintą, užsisėdo ant mulo ir ištarė užkeikimus, kad šuo

bėgtų iš paskos. Ir šunys puolė lodami jį vytis, o kai jis pribėgo sendaikčių prekijo krautuvę, prekijas išėjo ir nuvaikė šunis, ir Alis šunies kailyje atsigulė prie jo kojų. Neilgai trukus sendaikčių prekijas pasikėlė, užrakino krautuvę ir nuėjo namo, o šuo nubėgo iš paskos. O kai prekijas įžengė į namus, jo dukra išvydo šunį ir, greitai užsidengusi veidą, sušuko:

— O tėve, kodėl pareini namo su svetimu vyriškiu ir atsivedi jį pas mane?

— O dukrele,— atsiliepė prekijas,— juk tai šuo!

— Tai Alis kairietis,— paprieštaravo dukra.— Jį žydas užkerėjo!

Ir prekijas, atsisukęs į šunį, paklausė:

— Ar tu iš tikrųjų Alis kairietis?

O kai šuo nulenkė galvą, prekijas paklausė dukrą:

— O kodėl žydas jį užkerėjo?

— Kad nepavogtų jo dukros Kamaros pašvitų. O aš galiu jį atkerėti,— tarė dukra.

— Jei turi kas gera nutikti,— atsiliepė prekijas,— dabar būtų pats tinkamiausias laikas.

Tačiau dukra tarė:

— Atkerėsiu jį tik su sąlyga, jeigu jis pasižadės mane vesti.

Ir Alis vėl nulenkė galvą.

Ir tuomet dukra pasiėmė burtų žodžiais išrašytą dubenėlį, ir ištarė užkeikimus. Ir staiga pasigirdo didis riksmas, ir dubenėlis iškrito jai iš rankų. Ji atsisuko ir pamatė tėvo vergę, kuri ką tik suriko, o dabar kreipėsi į prekijo dukrą šiais žodžiais:

— O mano ponia, argi taip buvo mudviejų sutarta? Juk aš išmokiau tave šio meno, ir tu man prižadėjai nieko nedaryti neatsiklaususi. Be to, mudviejų sutarta, jog tasai, kuris ves tave, kartu ves ir mane.

— Taip ir buvo,— pritarė prekijo dukra.

Ir sendaikčių prekijas, išgirdęs šiuos vergės žodžius, paklausė dukrą:

— O dukrele, kas išmokė vergę burtų?

— O tėve,— atsakė ši,— mane mokė jinai, o tu pats pasiklausk, kas ją išmokė.

Ir jis kreipėsi į vergę, ir ši jam atsakė:

— Žinoki, o mano pone, būdama pas žydą Azrą, slapčia nusižiūrėdavau, kaip jis buria, o kai jis išeidavo į krautuvę, atsiskleisdavau jo burtų knygas ir skaitydavau, kol pagaliau permaniau jų paslaptis. O kartą, kai jis užsigeidė, kad jam priklausyčiau, pasakiau jam: „Tik tada sutiksiu būti tavo, jei išpažinsi musulmonų tikėjimą!“ O kai jis atsisakė, pareiškiau: „Tuomet veski mane į sultono prekyvietę!“ Ir

Azra pardavė mane tau, ir taip radausi tavo namuose. Čia išmokiau burtų paslapčių savo ponią, bet iškėliau sąlygą, kad šiukštu nekerėtų, manęs neatsiklaususi, ir kad tekėtų tik drauge su manimi.

Sulig tais žodžiais vergė paėmė dubenėlį su vandeniu, ištarė užkeikimus ir apšlakstė šunį tardama:

— Atvirski žmogumi!

Ir Alis vėl tapo žmogum, koks buvo anksčiau. Tuomet pasisveikino su juo sendaikčių prekijas ir paklausė, kodėl užkerėjo jį Azra, ir Alis papasakojo jam viską, kas ligi tol jam nutiko. Ir tuomet sendaikčių prekijas paklausė:

— Ar tau neganės mano dukros ir vergės?

— Aš turiu vesti ir Zainabą!

Ir tuomet kažkas pasibeldė į vartus, ir vergė paklausė:

— Kas ten?

— Kamara, žydo duktė,— pasigirdo balsas.— Ar pas jus Alis kairietis?

— O žydo dukra,— atsiliepė sendaikčių prekijo dukra,— ką tu jam padarysi, jei aptiksi pas mus? Verge, eik ir atidaryk vartus!

Ir vergė atidarė vartus, ir Kamara įėjo į vidų, o kai pamatė Alį, šis paklausė:

— Ko tau čia reikia, o pagonių šunies dukra?

Ir ji atsakė:

— Išpažįstu, jog nėra kito dievo, tik vienas Alachas, o Muhamadas — jo pranašas.

Ir sulig tais žodžiais ji tapo musulmonė, o paskui paklausė Alį:

— Ar pagal islamą vyrai moka išpirką už žmoną, ar žmona atneša kraitį vyrui?

— Vyrai moka išpirką,— atsakė Alis, ir ji tarė:

— Aš atnešiau išpirką tavo vardu — suknią, lazdelę ir grandinėles, taipjau tėvo, tavo ir Alacho priešo, galvą.— Ir, metusi Aliui po kojų tėvo galvą, pridūrė: — Štai mano tėvo, tavo ir Alacho priešo, galva!

O štai kodėl Kamara nužudė savo tėvą: kai jis pavertė Alį šunimi, per sapną apsireiškė jai būtybė ir tarė: „Išpažink islamą!“ Ir ji atvertė Kamarą į tikrąjį tikėjimą. O atsibudusi Kamara stengėsi įkalbinti tėvą priimti islamą, bet jis nenorėjo, o kai jis galutinai atsisakė atsiversti, ji uždavė jam durnaropių ir nužudė.

O Alis pasiėmė Kamaros atneštus daiktus ir tarė sendaikčių prekijui:

— Rytoj susitiksime pas kalifą, ir aš pasipiršiu tavo dukrai ir vergei.

Ir, netverdamas džiaugsmu, nuėjo į Ahmado namus, nešinas laimėtais daiktais. Bet štai prisiartino prie jo saldumynų pardavėjas ir, plodamas delnais, sušuko:

— Nėra galybės ir jėgos, didesnės už Alachą! Deja, žmonės dabar siekia blogų tikslų ir stengiasi apgauti vienas kitą! Dėl Alacho meilės paragauki mano chalvos!

Ir Alis atsignybo gabalėlį, ir suvalgė, o toje chalvoje buvo durnaropių, ir pardavėjas apsvaigino Alį, paskui pasiėmė suknią, lazdelę ir grandinėles ir susidėjo į saldumynų skrynelę, užsikėlė ją ant peties ir nužingsniavo toliau. Bet tuo metu pašaukė jį vienas teisėjas ir tarė:

— Eikš čionai, saldumynų pardavėjau!

Ir šis sustojo, pastatė savo pastovą, pasidėjo ant jo skrynelę ir paklausė:

— Ko pageidauji, o teisėjau?

— Chalvos ir migdolų, pakepintų cukruje,— atsakė teisėjas ir, paragavęs ir chalvos, ir migdolų, sušuko: — Prasta tavo chalva, o ir migdolai niekam tikę! Štai paragauk šitos chalvos ir pasistenki padaryti tokią pat!

Ir, išsitraukęs iš užančio chalvos, padavė saldumynų pardavėjui, o toje chalvoje buvo durnaropių, ir pardavėjas apdujo. Tuo tarpu teisėjas pasiėmė skrynelę su pašvitais, pardavėją paguldė į pastovą, užsikėlė viską ant pečių ir patraukė Ahmado ad-Danafo namų link. O tas teisėjas buvo ne kas kitas kaip Hasanas Šaumanas, ir štai kaip viskas įvyko.

Kai Alis prisiekė laimėsiąs Kamaros pašvitus ir išėjo, draugai ilgai negavo iš jo žinios, ir Ahmadas ad-Danafas tarė: „O vyrai, bėkite ieškoti savo brolio Alio kairiečio!“ Ir visi išsiskirstė po miestą. Išėjo ir Hasanas Šaumanas, persirengęs teisėju, o kai pamatė priešais saldumynų pardavėją, pažino Ahmadą Pamestinį ir uždavė jam durnaropių, užsivertė jį ant pečių ir kartu su pašvitais parsinešė namo. Kiti keturiasdešimt vyrų ilgai klaidžiojo miesto gatvėmis, ieškodami Alio kairiečio, ir tuomet Alis Kitfas al-Džamalis, atsiskyręs nuo draugų, netikėtai pamatė didelį sambūrį, o priėjęs išvydo apdujusį Alį kairietį ir jį atgaivino. Alis atsipeikėjo ir pamatė aplink susigrūdusius žmones, ir Alis Kitfas al-Džamalis tuomet jam suriko: „Kelkis!“ Ir Alis kairietis paklausė: „Kur aš esu?“ — „Aptikome tave čia apduotą durnaropėmis,— atsakė jam Alis Kitfas al-Džamalis ir kiti žmonės,— bet nežinome, kas tave apsvaigino“.— „Apsvaigino mane toks saldumynų pardavėjas,— tarė Alis kairietis,— jis ir mano daiktus pavogė. Kur jis dingo?“ — „Mes nieko nematėme! — atsakė susirinkusieji.— Kelkis ir eik namo“.

Ir Alis kairietis parėjęs susitiko Ahmadą ad-Danafą, o šis pasisveikino su juo ir paklausė:

— O Ali, ar parsinešei pašvitus?

— Turėjau juos,— atsakė Alis,— ir nešiausi taipjau žydo galvą, bet susitikau gatvėje tokį saldumynų pardavėją, o jis uždavė man durnaropių ir pagrobė iš manęs pašvitus.

Ir Alis apsakė viską, kas jam nutiko, o paskui pridūrė:

— Kai susitiksiu tą saldumynų pardavėją, jis man atsiims!

Tuo metu pasirodė Hasanas Šaumanas ir paklausė:

— O Ali, ar parsinešei laimikį?

— Turėjau pašvitus, taipjau žydo galvą, bet pasitaikė man gatvėje toks saldumynų pardavėjas, apdavė mane durnaropėmis ir pagrobė pašvitus kartu su kitais daiktais. Nežinau, kur jis dėjosi, bet jei aptikčiau jį, jis man atsiimtų! O gal tu žinai, kur jis pasislėpė?

— Žinau, kur jis! — atsakė Hasanas.

Ir jis pasikėlė, atidarė duris, pro kurias ką tik buvo išėjęs, ir Alis pamatė durnaropėmis apduotą saldumynų pardavėją. Atgaivino jį, o kai šis atsipeikėjo, pamatė priešais Alį kairietį, Ahmadą ad-Danafą ir keturiasdešimt karių, pašoko ant kojų ir sušuko:

— Kur aš? Kas mane sučiupo?

— Aš tave sučiupau,— atsiliepė Hasanas Šaumanas.

Ir Alis kairietis sušuko:

— O piktadary, kaip drįsai man regzti pinkles?

Ir užsimojo kardu, bet Hasanas Šaumanas jam tarė:

— Nekelki rankos prieš savo giminietį! — Ir paaiškino: — Tai Ahmadas Pamestinis, Zainabos sesers sūnus.— Ir paklausė jį: — Kodėl taip padarei?

— Man senelė liepė, gudruolė Dalila,— atsakė Ahmadas Pamestinis.— Mat atėjo pas senelę Zuraikas, žuvų prekijas, ir pasakė: „Alis kairietis iš tikrųjų apsukrus šelmis, kaip kažin ką nudės žydą ir atneš tau pašvitus“. Ir tuomet pasišaukė mane senelė, ir paklausė: „O Ahmadai, ar pažįsti Alį kairietį?“ — „Pažįstu,— atsakiau.— Juk aš jį nuvedžiau į Ahmado ad-Danafo namus“. Ir ji man tarė: „Eik ir paspęsk spąstus Aliui, o kai pasirodys, nešinas laimikiu, iškrėsk jam kokį pokštą ir pasiimk jo labą“. Tuomet išėjau į miestą ir susitikau tokį saldumynų pardavėją, daviau jam dvidešimt dinarų ir gavau drabužius, saldumynus ir visą padarynę. O paskui nutiko tai, kas nutiko.

Ir tuomet Alis kairietis tarė Ahmadui Pamestiniui:

— Eik pas savo senelę ir pas Zuraiką, žuvų prekiją, ir pranešk, jog turiu viską, ko jie reikalauja, ir pasakyk: „Rytoj susitiksite jį kalifo rūmuose ir atsiimsite išpirką už Zainabą“.

Ir Ahmadas ad-Danafas, negalėdamas atsidžiaugti, jog viskas taip gerai pasibaigė, tarė:

— O Ali, matau, kad ne veltui aš tave auklėjau!

Rytui išaušus, Alis kairietis pasiėmė pašvitus, lazdelę ir grandinėles, pamovė ant ieties žydo galvą ir nuėjo į kalifo rūmus, lydimas Ahmado ad-Danafo ir jo vyrų, ir pabučiavo žemę po valdovo kojomis. Ir kalifas, išvydęs jaunikaitį, kuriam drąsumu nebūtų prilygęs nė vienas karys, pasiteiravo atvykėlių, kas jis toks, ir Ahmadas ad-Danafas atsakė:

— O tikratikių valdove, tai Alis Vijurkas, kairietis, Kairo šaunuolių vadas. Ir jis pranoksta narsa visus mano karius.

Ir patiko Alis kalifui, kai įdėmiau į jį įsižiūrėjo ir pamatė degant drąsa jo akis. Ir Alis metė Azros galvą po kalifo kojomis tardamas:

— Kiekvienas tavo priešas susilauks tokio galo, o tikratikių valdove!

— Kieno tai galva? — paklausė kalifas, ir Alis atsakė:

— Tai žydo Azros, burtininko ir netikėlio, galva.

— Kodėl tu jį nužudei? — paklausė kalifas.

Ir Alis kairietis apsakė jam viską, kas nutiko, nuo pradžios iki galo, ir tuomet kalifas tarė:

— Nesitikėjau, kad sugebėsi jį nudėti, nes jisai burtininkas.

— Alachas suteikė man spėkų,— atsakė Alis.

Ir tuomet kalifas išsiuntė kelis sargybos viršininkus į Azros rūmus, ir tie surado jo kūną be galvos, įdėjo jį skrynion ir atnešė kalifui, o šis paliepė jį sudeginti. Ir tuomet priėjo Kamara, Azros dukra, pabučiavo žemę po kalifo kojomis ir pasakė, kad ji išsižada senojo tikėjimo ir išpažįsta islamą. O paskui ji kreipėsi į kalifą šiais žodžiais:

— O tikratikių valdove, būki mano globėju ir supirški mane su Aliu Vijurku, kairiečiu — aš noriu tapti jo žmona.

Ir kalifas padovanojo Aliui kairiečiui Azros rūmus su visu labu, ir pridūrė:

— Prašyk mane kokios nors malonės!

— Prašau, kad leistumei man atsistoti ant tavo kilimo ir valgyti prie tavo stalo,— atsakė Alis, ir kalifas paklausė:

— O Ali, ar turi savo vyrų?

— Turiu keturiasdešimt vyrų Kaire,— atsiliepė Alis.

— Duoki jiems žinią, kad tuoj pat vyktų į Bagdadą,— įsakė kalifas ir paklausė: — O Ali, ar turi savo namus?

— Neturiu,— atsakė Alis.

Ir tuomet įsiterpė Hasanas Šaumanas:

— O tikratikių valdove, aš užleisiu jam savo namus su visu labu!

— Tavo namai priklauso tau, o Hasanai! — atrėmė kalifas ir parikiavo, kad iždininkas išduotų statytojams dešimt tūkstančių dinarų ir pastatydintų Aliui rūmą su keturiomis menėmis, o jo vyrams — keturiasdešimt atskirų namų. Ir dar paklausė: — Ar turi kokių kitų pageidavimų, o Ali, kad galėčiau tuoj pat juos patenkinti?

— O laiko valdove,— atsiliepė Alis,— melsčiau kreiptis mano reikalu į gudruolę Dalilą. Mat aš noriu paimti per žmoną jos dukrą Zainabą, o išpirkos duodu Azros dukros pašvitus ir kitokių gėrybių.

Ir Dalila nedrįso atsakyti kalifui, priėmė ji ir auksinį padėklą, ir pašvitus, ir auksinę lazdelę, ir grandinėles. O paskui buvo surašyta Alio ir Zainabos vedybų sutartis, taipjau vedybų sutartis su sendaikčių prekijo dukra ir su jos verge, ir pagaliau su Kamara, Azros dukra. Ir kalifas paskyrė Aliui algą, ir leido sėsti prie jo stalo per pietus ir vakarienę, ir netgi įsakė išmokėti jam pinigus arklių pašarui, ir apipylė jį visokiausiomis malonėmis.

Ir ėmė Alis kairietis ruoštis vestuvėms, ir šventė jas ištisas trisdešimt dienų. Taipjau davė žinią savo vyrams Kairan pranešdamas, kokią šlovę pelnė kalifo rūmuose. O laiške buvo ir tokie žodžiai: „Turite būtinai atvykti į mano vestuves, nes vedu keturias mergeles“. Ir neilgai trukus atvyko visi keturiasdešimt jo vyrų, ir linksmai atšventė vado vestuves. Ir Alis apgyvendino juos savo rūme, o paskui nuvedė pas kalifą, ir šis apdovanojo juos garbės drabužiais.

O paskui taip jau nutiko, jog vieną naktį Alis kairietis ėjo sargybą kalifo rūmuose, ir kalifas jam tarė:

— Norėčiau, o Ali, kad apsakytumei man visus savo nutikimus nuo pradžios iki galo.

Ir papasakojo Alis, kas jam nutiko su gudruole Dalila, jos dukra suktąja Zainaba ir žuvų prekiju Zuraiku, ir kalifas paliepė viską surašyti į knygą, o tą knygą padėti į lobyną. Ir taip buvo surašyti visi Alio kairiečio nutikimai ir saugomi drauge su kitų to meto įžymybių gyvenimų aprašymais. Ir taip gyveno visi ištekliuje ir palaimoje, kol atsilankė linksmybės griovėja, kuriai pasirodžius namai ištuštėja. Bet geriausiai viską žino amžinasis aukštybių Alachas.

ŠACHRAZADOS PASAKOS

„Tūkstantis ir viena naktis“ pasirodė Europoje XVIII a. pradžioje ir nuo to laiko pasidarė viena mėgstamiausių liaudies pasakų knygų, tačiau prieš tai nuėjo ilgą kelių šimtmečių vystymosi kelią. Seniausieji šaltiniai nurodo Irane buvus indų ir persų liaudies pasakojimų rinkinį „Tūkstantis pasakojimų“, kuris X a. atkeliavo į Iraką ir jau „Tūkstančio naktų“ pavadinimu arabų kalba buvo žinomas Bagdade, to meto arabų pasaulio sostinėje, o vėliau, liaudies pasakotojų vis papildomas ir savaip paįvairinamas, apie XII a. vidurį pasirodė Egipte. Labiausiai paplitusi tų pasakų versija 1835 m. buvo pirmąsyk išleista Kairo priemiestyje Bulake, ir šis leidimas tapo pagrindu verčiant pasakas į kitas kalbas.

Pilnas arabų pasakų rinkinys sudarytas vadinamuoju įrėminimo principu, labai populiariu to meto literatūroje: karaliaus Šachrijaro vezirio duktė Šachrazada kas naktį seka valdovui po vieną pasaką, rytą nutraukdama ją pačioje įdomiausioje vietoje, o kitą vakarą tęsia ją toliau, ir tai kartojasi tūkstantį ir vieną naktį. Lietuvių kalba ruošiant rinkinį, šio principo atsisakyta, nes čia pateikiama tik maža dalis pasakų.

Iš visos gausybės originalo pasakų stengtasi atrinkti ne tik labiausiai paplitusias ir įdomiausias, bet ir būdingiausias vienai ar kitai grupei, tad čia įėjo kai kurios stebuklinės, kelionių ir gyvulinės pasakos, taip pat pasakos iš garsiojo Harūno ciklo. Kita vertus, kad pažintis būtų kuo išsamesnė, atsižvelgta ir į jų kilmę. Todėl didesnę rinkinio dalį sudaro egiptietiškos kilmės pasakos („Pasaka apie Abu Kirą ir Abu Sirą“, „Pasaka apie kurpių Marufą“, „Pasaka apie Alį Vijurką, Kairo šelmį“), iš kurių pati būdingiausia — „Pasaka apie Džaudarą“, savotiška pasakos apie Aladiną ir stebuklingąją lempą versija.

Dalis pasakų siekia tolimus laikus, VII ir VIII a., kai karingasis islamas stengėsi kardu ir ugnimi nugalėti visus kitus tikėjimus ir visoms tautoms primesti savo dievą Alachą ir jo pranašą Muhamadą. Tokių motyvų ypač gausu vienoje seniausių arabų kelionių pasakų — „Pasakoje apie Varinį Miestą“, nors apskritai jie būdingi visai to meto arabų literatūrai. Gerokai pasidarbavo ir XIX a. atžangūs arabų filologai ir islamo „mokslo vyrai“, savaip apdorodami autentišką liaudies kūrybą ir pridurdami musulmonų tikėjimo tiesų. Ir vis dėlto pasakos išsaugojo savo liaudiškumą. Jų herojai, paprasti žmonės, atsidūrę stebuklingame džinų ir prabangos pasaulyje, reiškia jiems įgimtus norus: kurpius Marufas („Pasaka apie kurpių Marufą“) iš begalės gardžiausių patiekalų išsirenka lęšienę, įprastą liaudies valgį, o žvejys Džaudaras („Pasaka apie Džaudarą“) paprašo geradarį maišo, kuris visada patiekia jo savininkui maisto.

Arabų pasakos pasirodė Europoje XVIII a. pradžioje, A. Galanui išvertus jas į prancūzų kalbą, o po to, tolydžio augant jų populiarumui, pasipylė vertimai į kitas kalbas — anglų, vokiečių, rusų, lenkų. Lietuvių kalba nedidelį pasakų rinkinį „Tūkstantis ir viena naktis“, sklandžiai atpasakotą ir pritaikytą jaunimui, pristatė mūsų garsus kalbininkas ir pasaulio pasakų propaguotojas Juozas Balčikonis.

Verčiant šias pasakas į lietuvių kalbą, be lenkiškojo tarpinio vertimo, naudotasi M. A. Saljės rusiškuoju bei E. Litmano vokiškuoju, taip pat arabiškuoju originalu („Kitab alf lajla wa lajla“).

VERTĖJAS

TURINYS

Pasaka apie Varinį Miestą 3
Pasaka apie pelę ir žebenkštį 23
Pasaka apie povą ir žvirblį 24
Pasaka apie Abu Kirą ir Abu Sirą 26
Pasaka apie kurpių Marufą 52
Pasaka apie vandens paukštę ir vėžlį 92
Pasaka apie varną ir katiną 95
Pasaka apie audėją ir fokusininką 96
Pasaka apie Abdalachą, Fadilo sūnų, ir jo brolius 97
Pasaka apie vilką ir šakalus 130
Pasaka apie kranklius ir sakalą 132
Pasaka apie Ibrahimą ir Džamilę 133
Pasaka apie kurapką ir vėžlius 151
Pasaka apie lapę ir laukinį asilą 153
Pasaka apie Žemės Abdalachą ir Jūrų Abdalachą 154
Pasaka apie ežį ir keršulį 172
Pasaka apie katę ir pelę 175
Pasaka apie Džaudarą 177
Pasaka apie Alį Vijurką, Kairo šelmį 215

Šachrazados pasakos 246

Ša-18 **Šachrazados pasakos:** Arabų pasakos: Vid. ir vyresn. mokykl. amž. / Iš lenkų k. vertė [ir baig. str., p. 246, parašė] Valdas Petrauskas; Iliustr. A. Gintalienė.— V.: Vyturys, 1987.— 246[2] p.: iliustr.

Knygą sudaro būdingiausios (kelionių, šelmių, stebuklinės ir „Haruno ciklo") pasakos, atrinktos iš daugiatomio „Tūkstančio ir vienos nakties" arabų pasakų leidinio. Jaukią arabų liaudies fantaziją ir išmintį atspindinčių pasakų herojai – paprasti ir turtūs žmonės, taip pat žvėrys ir naminiai gyvuliai. Pasakose smerkiamas blogis, aukštinamas liaudies žmogaus sumanumas, protas, drąsa.

Š $\frac{4803020000-110}{M856(08)-88}$ 61—88

BBK 84.5 JAE-4
U (Arabų)

VIDUTINIAM IR VYRESNIAM MOKYKLINIAM AMŽIUI

Литературно-художественное издание

СКАЗКИ ШАХРАЗАДЫ. Арабские сказки. Для среднего и старшего школьного возраста. Перевёл с польского Вальдас Пятраускас. Иллюстрировала Альфреда Гинталене. На литовском языке. Издательство «Витурис», 232600, Вильнюс, Альгирдо 31

Grožinės literatūros leidinys

ŠACHRAZADOS PASAKOS. Arabų pasakos. Redaktorė B. Sabonienė. Meninis redaktorius A. Klimas. Techninė redaktorė D. Protosevičienė. Korektorės R. Sinkevičiūtė, N. Žukauskienė

ИБ № 832

Duota rinkti 1987 06 03. Pasirašyta spaudai 1988 01 25. Leidinio Nr. 386. Formatas 84×108 /16. Popierius spaudos Nr. 1. Garnitūra „Taims", 14 punktų. Iškilioji spauda. 26,04+2,1 (įkl.) sąl. sp. l. 37,17 sąl. spalv. atsp. 18,01+2,45 (įkl.) apsk. leid. l. Tiražas 90 000 egz. Užsakymas 1164
Kaina 1 rb 80 kp
„Vyturio" leidykla, 232600, Vilnius, Algirdo 31
Spaudė K. Poželos spaustuvė, 233000, Kaunas, Gedimino 10